

**PS 59/21 Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van
Noord-Brabant op 16 juli 2021**

Inhoudsopgave

Index gesproken personen	4
Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant	6
Opening van de vergadering / vaststellen agenda	10
Addendum op bestuursakkoord 2020-2023 'Samen bouwen aan de kwaliteit van Brabant'	11
53/21 Benoeming nieuwe leden van Gedeputeerde Staten (inclusief stemming)	85
Afscheid van de heer W.F.C. van Pinxteren als gedeputeerde	92
Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging nieuwe leden van Provinciale Staten de heer T.W.J. de Heer, de heer B.E. Verkade en mevrouw L.E. de Kinkelder	94
Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging tijdelijk lid van Provinciale Staten de heer J.R.A. Salden	95
Actualiteit	96
Actuele motie M109-2021 'Uitwerking vervolgsenario's GOL' door Statenfracties Partij voor de Dieren en PVV Noord-Brabant	96
Actuele motie M110-2021 'Haringvlietbrug cruciaal voor West-Brabant' door Statenfracties VVD, ChristenUnie-SGP, Groep De Bie, CDA en PvdA	102
Bespreekstukken	109
30/21 Procedure Wensen en bedenkingen financiering vervangende nieuwbouw gebouw 'Grizzly' op Pivot Park	109
29/21 Verordening Treasury Noord-Brabant 2021	120
Hamerstukken	138
46/21 Afgeven verklaring van geen bedenkingen op de Wabo-aanvraag onderdeel strijdig gebruik in het kader van het Provinciaal Inpassingsplan 'Nieuwe Verbinding Grenscooridor N69'	138
48/21 Verantwoording fractievergoedingen 2020	138
Stemming	138
30/21 Procedure Wensen en bedenkingen financiering vervangende nieuwbouw gebouw 'Grizzly' op Pivot Park	138
29/21 Verordening Treasury Noord-Brabant 2021	141
46/21 Afgeven verklaring van geen bedenkingen op de Wabo-aanvraag onderdeel strijdig gebruik in het kader van het Provinciaal Inpassingsplan 'Nieuwe Verbinding Grenscooridor N69'	147

48/21 Verantwoording fractievergoedingen 2020	147
50/21 Notulen vergadering Provinciale Staten 23 april 2021 en de voortgezette vergadering 21 mei 2021	147
51/21 Lijst met Ingekomen Stukken Provinciale Staten 16 juli 2021	147
Sluiting	147

Index gesproken personen

Arts, mw. W.M.A., 62, 63, 99, 104, 107, 108
Bekker, M.A. de, 33, 56, 73, 105
Berg, H.F. van den, 21, 26, 27, 28, 38, 43, 65, 80, 105, 109
Bergsma, R., 110, 118
Bie, E.J. de, 18, 23, 27, 30, 34, 35, 46, 47, 48, 49, 50, 60, 72, 75, 76, 78, 79, 81, 82, 83, 84, 89, 101, 108, 109, 126, 136, 140, 141, 142, 144, 145, 146, 147
Boxel-van Gruijthuijsen, mw. L.P.M. van, 121, 135, 142, 143, 144, 145, 147
Broek, H.W. van den, 54, 55, 56, 57, 61, 73, 75, 76, 78, 79, 81, 82, 83, 85, 89, 93, 101, 106, 108, 109, 115, 119, 129, 137, 140, 141, 143, 144, 145, 146, 147
Brouwers, drs. J.F.X.M., 38, 50, 52, 53, 61, 72, 73, 75, 76, 78, 79, 81, 82, 83, 85, 89, 95, 96, 101, 106, 108, 109, 115, 119, 128, 137, 140, 141, 143, 144, 145, 146, 147
Cate, mw. mr. K.A.E. ten, 10, 91, 92, 95, 96
Diemen-Vereijken, mw. F.J.H.M. van, 100, 105, 107, 108, 112, 118, 140, 141
Dijk, mw. E. van, 100
Dirken, mw. ir. A.M.W., 69, 70, 99, 107, 110, 118, 139, 140
Duijs, F.B.G., 37, 100, 105, 108, 109
Everling, M.J., 15, 20, 21, 22, 60, 64, 65, 75, 76, 77, 79, 80, 81, 82, 84, 86, 121, 135, 142, 143, 144, 145, 146
Gremmen, R.J., 120, 135, 142, 143, 144, 145, 146
Hattem, LLB, A.W.J.A. van, 11, 12, 13, 14, 16, 24, 25, 28, 29, 34, 36, 37, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 48, 53, 60, 67, 68, 69, 70, 75, 76, 78, 79, 81, 83, 84, 86, 87, 88, 100, 107
Heer, T.J.W. de, 95
Heijmans, N.G.L., 24, 28, 90, 91, 110, 118, 139, 141
Hendriks, C.A., 104, 108
Hoon, mw. A.J.M. de, 16, 17, 18, 19, 47, 48, 60, 63, 74, 76, 77, 79, 80, 81, 82, 84, 86, 139, 140
Kammen, mw. drs. P. van der, 112, 117, 118, 120, 123, 134, 135, 138, 140, 141, 142, 143, 144, 146, 147
Kinkelder, mw. L.E. de, 95, 124, 135, 142, 143, 145, 146, 147
Kort MSc, M.V. de, 39, 42, 43, 60, 71, 75, 76, 78, 79, 80, 82, 83, 84, 87, 88, 105, 108, 109, 140, 141
Kutlu, S., 99, 104, 107, 108
Linden, mw. J.J. van der, 86, 122, 127, 128, 135, 136, 142, 143, 144, 145, 147
Maat, C.A. van der, 104, 107, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 138
Meeren, C.J.R.F. van der, 114, 119
Meeuwis-van Langen, mw. H.E.M., 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 60, 65, 66, 67, 75, 76, 77, 79, 80, 81, 83, 84, 86
Nuland, J.S., 103, 107, 108
Oetelaar, J.C.M. van den, 42, 60, 75, 76, 78, 79, 80, 82, 83, 84, 87, 100, 105, 107, 109, 113, 119, 140, 141, 142, 143, 144, 146, 147
Otters-Bruijnen, mw. mr. S.M., 13, 14, 15, 16, 41, 42, 48, 60, 62, 63, 65, 74, 76, 77, 78, 80, 81, 82, 83, 86
Panhuizen, A., 65
Peijs, mw. drs. K.M.H., 12, 13
Pinxteren, W.F.C. van, 94
Roijackers, mw. H.I., 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 60, 68, 69, 75, 76, 78, 79, 80, 81, 83, 84, 91, 92
Rennes, H.A.G., 98, 102, 116, 117, 119, 120
Rutjens, W.H.A., 15, 18, 19, 25, 30, 31, 44, 49, 55, 57, 60, 71, 73, 75, 76, 78, 79, 80, 82, 83, 84, 88, 114, 116, 119, 125, 131, 132, 136, 140, 141, 142, 143, 145, 146, 147
Salden, J.R.A., 96, 111, 118, 139, 141
Smeulders, S.J.A.H., 91, 92
Spierings, mw. M.J.G., 91, 92
Thijssen, J.G.M., 99, 107, 121, 135, 142, 143, 144, 145, 146

Verheijen, drs. L.H.J., 13

Verkade, B.E., 95

Vlasveld, mw. A.I., 105, 109, 127, 128, 133, 136, 137, 139, 142, 144, 145, 146, 147

Voorzitter, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 46, 47, 48, 49, 50, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148

Vreugdenhil, ing. H.J., 17, 20, 21, 31, 32, 35, 36, 57, 59, 60, 61, 74, 75, 77, 78, 80, 81, 82, 83, 85, 89, 90, 91, 101, 106, 108, 109, 129, 131, 137, 138, 140, 141, 143, 144, 145, 146, 147

Wel, ir. M.C. van der, 12, 33, 50, 52, 59, 61, 63, 66, 67, 68, 69, 72, 75, 76, 78, 79, 81, 82, 83, 85, 89, 97, 98, 101, 102, 108, 140, 141

Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant

mw. mr. I.R. Adema, commissaris van de Koning/voorzitter PS

mw. mr. K.A.E. ten Cate, griffier

Altundal MIB, N.	SP	Oss
Arts, mw. W.M.A.	SP	Eindhoven
Bekker, M.A. de	Groep De Bie	Bergen op Zoom
Berg, H.F. van den	PVV	Tilburg
Bergsma, R.	CDA	Woudrichem
Bie, E.J. de	Groep De Bie	Bergen op Zoom
Boon, M.C.H.	PVV	Bergen op Zoom
Boxel-van Gruijthuijsen, mw. L.M.P van	D66	Oss
Broek, H.W. van den	Lokaal Brabant	Reek
Brouwers, J.F.X.M.	50PLUS	Son en Breugel
Deryckere, M.N.R.C.	CDA	Udenhout
Diemen-Vereijken, mw. F.J.H.M. van	GroenLinks	Cuijk
Dijk, mw. E. van	PvdA	Eindhoven
Dirken, mw. A.M.W.	VVD	Hoeven
Duijs, F.B.G.	Groep Rutjens	Maren-Kessel
Everling, M.J.	SP	Uden
Gremmen, R.J.	VVD	Berghem
Hattem, A.W.J.A. van	PVV	Vinkel
Heer, drs. ing. C. de	CDA	Eindhoven
Heer, T.J.W. de	D66	Hoogerheide
Heijmans, N.G.L.	SP	's-Hertogenbosch
Hendriks, C.A.	CDA	Erp
Hoon, mw. A.J.M. de	CDA	Etten-Leur
Janssen, R.P.M.	VVD	Rosmalen
Kammen, mw. drs. P. van der	PVV	Tilburg
Karaaslan, T.	VVD	Nieuwkuijk
Kinkelder, mw. L.E. de	PvdA	Cuijk
Koopman, mw. F.W.M.	SP	Geldrop
Kort MSc, M.V. de	PvdA	Vught
Kutlu, S.	D66	Eindhoven
Linden, mw. J.J. van der	GroenLinks	Oss
Ludwig, T.W.	GroenLinks	's-Hertogenbosch
Manders, drs. W.J.	VVD	Gemert
Meeren, C.J.R.F. van der	Groep De Bie	Bergen op Zoom
Meeuwis-van Langen, mw. H.E.M.	D66	Best
Nuland, J.S. van	VVD	Oisterwijk
Oetelaar, J.C.M. van der	Forum voor Democratie	Schijndel
Otters-Bruijnen, mw. mr. S.M.	VVD	Vught
Panhuizen, A.V.	VVD	Tilburg
Philippart, M.J.A.	GroenLinks	Eindhoven
Rutjens, W.H.A.	Groep Rutjens	's-Hertogenbosch
Salden, J.R.A.	D66	Breda
Scholder-Penders, mw. G.M.	VVD	Nuenen
Spooren, A.J.M.	CDA	Breugel

Stoop, drs. J.W.P.
Thijssen, J.G.M.
Ven-Vogels, mw. A.J.M. van de
Verkade, B.E.
Vlasveld, mw. A.I.
Vreugdenhil, ing. H.J.
Wel, ir. M.C. van der
Wely, L.F.A.M. van
Zwart, mw. P.S.

CDA
CDA
CDA
GroenLinks
Partij voor de Dieren
ChristenUnie-SGP
Partij voor de Dieren
Groep Rutjens
VVD

Bergen op Zoom
Beers
Beek en Donk
Woudrichem
Tilburg
Nieuwendijk
Rijsbergen
Oss
Molenschot

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 16 juli 2021

Agenda

I. Opening van de vergadering / vaststellen agenda

Addendum op bestuursakkoord 2020-2023 'Samen bouwen aan de kwaliteit van Brabant'

53/21 Benoeming nieuwe leden van Gedeputeerde Staten (inclusief stemming)

Afscheid van de heer W.F.C. van Pinxteren als gedeputeerde

Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging nieuwe leden van Provinciale Staten de heer T.W.J. de Heer, de heer B.E. Verkade en mevrouw L.E. de Kinkelder

Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging tijdelijk lid van Provinciale Staten de heer J.R.A. Salden

II. Actualiteit

Actuele motie M109-2021 'Uitwerking vervolgsenario's GOL' door Statenfracties Partij voor de Dieren en PVV Noord-Brabant

Actuele motie M110-2021 'Haringvlietbrug cruciaal voor West-Brabant' door Statenfracties VVD, ChristenUnie-SGP, Groep De Bie, CDA en PvdA

III. Besprekstukken

30/21 Procedure Wensen en bedenkingen financiering vervangende nieuwbouw gebouw 'Grizzly' op Pivot Park

29/21 Verordening Treasury Noord-Brabant 2021

IV. Hamerstukken.

46/21 Afgeven verklaring van geen bedenkingen op de Wabo-aanvraag onderdeel strijdig gebruik in het kader van het Provinciaal Inpassingsplan 'Nieuwe Verbinding Grenscorridor N69'

48/21 Verantwoording fractievergoedingen 2020

V. Stemming

30/21 Procedure Wensen en bedenkingen financiering vervangende nieuwbouw gebouw 'Grizzly' op Pivot Park

29/21 Verordening Treasury Noord-Brabant 2021

46/21 Afgeven verklaring van geen bedenkingen op de Wabo-aanvraag onderdeel strijdig gebruik in het kader van het Provinciaal Inpassingsplan 'Nieuwe Verbinding Grenscorridor N69'

48/21 Verantwoording fractievergoedingen 202

50/21 Notulen vergadering Provinciale Staten 23 april 2021 en de voortgezette vergadering 21 mei 2021

51/21 Lijst met Ingekomen Stukken Provinciale Staten 16 juli 2021

VI. Sluiting.

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 16 juli 2021

mw. mr. I.R. Adema, commissaris van de Koning, voorzitter.

mw. mr. K.A.E. ten Cate, griffier

Volgens de presentielijst zijn 50 leden aanwezig, te weten: mw. Arts, De Bekker, Van den Berg, Bergsma, De Bie, Boon, mw. Van Boxel-van Gruijthuisen, Van den Broek, Brouwers, mw. Van Diemen-Vereijken, mw. Dirken, Duijs, Everling, Gremmen, Van Hattem, De Heer (CDA), De Heer (D66), mw. Van Dijk, Heijmans, Hendriks, mw. De Hoon, Janssen, mw. Van der Kammen, Karaaslan, mw. De Kinkelder**, mw. Koopman, De Kort, S. Kutlu, mw. Van der Linden, Manders, Van der Meeren, mw. Meeuwis-van Langen, Van Nuland, Van den Oetelaar, mw. Otters-Bruijnen, Panhuizen, Philippart, mw. Roijackers*, Rutjens, Salden**, mw. Scholder-Penders, Smeulders*, mw. Spierings*, Spooren, Stoop, Thijssen, mw. Van de Ven-Vogels, Verkade**, mw. Vlasveld, Vreugdenhil, Van der Wel, Van Wely, mw. Zwart.

* tot installatie als gedeputeerde

** na beëdiging

Afwezig Deryckere, Ludwig, Altundal.

Bij de bespreking van het addendum op bestuursakkoord 2020-2023 'Samen bouwen aan de kwaliteit van Brabant' zijn voorts aanwezig mevrouw drs. K.M.H. Peijs en de heer drs. L.H.J. Verheijen, formateurs.

Opening van de vergadering / vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering om 09.30 uur.

De **voorzitter**: Ik open de vergadering.

Dames en heren. Zo vlak voor het zomerreces verkeren we niet in rustige tijden. De coronacrisis houdt ons nog steeds, ook met zicht op de vakanties, bezig, velen onder ons zijn geschokt door het overlijdensbericht, gisteren, van Peter R. de Vries en in onze buurprovincie Limburg en buurlanden, België en Duitsland, heeft men grote problemen: het hoge water leidt daar tot veel overlast en problematische situaties. Wij leven met de inwoners mee en wensen hen heel erg veel sterkte toe en hopen dat ze zo spoedig mogelijk hun dagelijkse leven weer kunnen oppakken. Zaken waarvan ik mij kan voorstellen dat we die in gedachten hebben tijdens ons gebruikelijke moment van stilte. Ik verzoek u allen te gaan staan.

Er wordt een moment stilte in acht genomen.

De **voorzitter**: Dank u wel. We hebben ook positievere berichten. Er is namelijk babynieuws te melden. Janneke van Kessel en haar man zijn de trotse ouders geworden van Damian, broertje van Xander en Esmée. Damian is op 4 juli geboren, op de verjaardag van zijn grote broer Xander. Onze felicitaties gaan natuurlijk naar Janneke en haar gezin.

Ik verzoek de griffier mededeling te doen van de binnengekomen berichten van verhindering.

De **griffier**: Ik heb bericht van verhindering van de heer Deryckere, de heer Ludwig en de heer Altundal.

De **voorzitter**: Ik heet allen van harte welkom, in het bijzonder natuurlijk degenen die met ons meekijken via www.brabant.nl en ik heet natuurlijk ook mevrouw Peijs en de heer Verheijen welkom.

Met betrekking tot de stemming is in de agendavergadering van vanochtend op mijn voorstel afgesproken dat over eventuele moties die worden ingediend bij de bespreking van het addendum op het bestuursakkoord meteen na afloop van de beraadslagingen over dit agendapunt wordt gestemd. Voorts is afgesproken dat de stemming over de gedeputeerden geschiedt op één stembriefje. Ik neem aan dat u ook akkoord kunt gaan met dit voorstel. Ja.

Vanwege de coronarichtlijnen en de anderhalvemetermaatregel, u weet het, is het niet de bedoeling dat u tijdens de vergadering uitgebreid aan de wandel gaat. Er zullen schorsingen zijn, zodat u conform de instructies via diverse zijden de zaal kunt verlaten.

Ik stel de agenda aan de orde.

Er zijn twee actuele moties ingediend. De agendavergadering voorafgaand aan deze vergadering heeft geadviseerd deze actuele moties toe te laten. Kunt u daarmee instemmen? Ik zie geen bezwaren. Dan maken ze onderdeel uit van deze agenda. Ik neem aan dat u in kunt stemmen met het advies van de agendavergadering om de actualiteiten te behandelen ná de beëdiging van de nieuwe PS-leden.

Ik verzoek u uw moties en amendementen tijdig te mailen naar de griffie. Het is belangrijk dat u tijdens uw spreektijd duidelijk aangeeft welke motie of amendement u indient. Pas dan kan immers de griffie overgaan tot publicatie.

Alle moties en amendementen die tijdens deze vergadering worden ingediend worden door de griffie op iBabs geplaatst onder de Statendag van 16 juli 2021, onder agendapunt 4: ingediende moties en amendementen.

Verder wijs ik u erop dat interrupties conform het reglement van orde bestaan uit een korte opmerking of vraag, zonder inleiding. Daarna mogen als algemene regel maximaal twee korte vervolgvragen worden gesteld. De behandeling van het bestuursakkoord is als een uitzondering in het reglement van orde genoemd. Hierbij mogen meerdere woordvoerders interrupteren, maar mag maximaal één korte vervolgvraag worden gesteld. Dat is dus het geval bij de bespreking van het addendum op het bestuursakkoord 'Samen bouwen aan de kwaliteit van Brabant'.

Addendum op bestuursakkoord 2020-2023 'Samen bouwen aan de kwaliteit van Brabant'

De **voorzitter**: We gaan verder met de bespreking van het addendum op het bestuursakkoord 2020-2023, 'Samen bouwen aan de kwaliteit van Brabant'. Allereerst wil ik de informateurs, tevens formateurs, mevrouw Karla Peijs en de heer Lambert Verheijen danken voor hun inzet en hun betrokkenheid bij de totstandkoming van het bestuursakkoord dat wij gaan bespreken. Ze zijn beiden aanwezig. We gaan de zaak nog bespreken, maar ik wil hen alvast danken voor hun inzet, door hun een bloemetje te geven.

Applaus

De **voorzitter**: Bij het agendapunt dat ik zojuist aankondigde, en waar we nu ook beland zijn, geldt voor alle fracties een maximale spreektijd in de eerste termijn van vijf minuten. We hebben het er in de agendacommissie wel met elkaar over gehad dat we dat enigszins ruim zien. Er is een aantal mensen dat heeft aangegeven iets langer tijd nodig te hebben en daar zijn we ook mee akkoord gegaan. In de tweede termijn geldt tevens maximaal vijf minuten. Mijnheer Van Hattem?

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, een klein puntje van orde. De toelichting vanuit de informateurs, doen we dat separaat van de discussie, of nemen we dat er uitgebreid in mee?

De **voorzitter**: Er staat geen toelichting door de formateurs geagendeerd. Wij hebben u de vraag gesteld of u nog vragen heeft voor de formateurs. U kunt wel vragen stellen aan de formateurs, maar u krijgt geen toelichting. Als u in die vraag een toelichting vraagt, kan dat natuurlijk weer wel!

De heer **Van Hattem** (PVV): Zeker, voorzitter, maar het punt was meer: gaat dat in een apart gedeelte, of wordt dat gewoon meegenomen in de termijn rond het addendum? Dat was mijn vraag.

De **voorzitter**: Het wordt gewoon meegenomen. Na de tweede termijn volgt dus de besluitvorming omtrent ingediende moties bij dit agendapunt. Dat is wat we met elkaar hebben afgesproken. Ik zie de heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja, voorzitter, praktisch: blijven de informateurs er dan het hele debat bij zitten? Dat lijkt me niet fijn-

De **voorzitter**: Nou ja, gezien het feit dat er mensen zijn die vragen hebben, is dat wel de consequentie. Ik ga even iets anders polsen, want dit is wel een terechte vraag. Zijn er andere mensen die nog vragen hebben aan de formateurs? Nee, dan kan ik mij voorstellen, want ik vind het ook nogal wat om de formateurs het hele debat hier te laten zitten omdat de heer Van Hattem een vraag heeft – daar heeft hij overigens gewoon recht op –, dat we bij wijze van uitzondering de heer Van Hattem eerst die vraag laten stellen, zodat zij kunnen antwoorden, en dat we dan verder gaan met de orde van de vergadering. Ja? Dan heeft nu de heer Van Hattem het woord.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter; inderdaad een hele praktische oplossing. Ik heb gewoon één korte vraag naar aanleiding van de aanbiedingsbrief bij het addendum die van de informateurs komt. Er staat op pagina 5, en ik citeer: "In de navolgende dagen is vanuit de individuele bijdragen van de zes partijen een aantal tekstvoorstellen uitgewerkt op de vier inhoudelijke thema's die door de verkenner waren aangedragen." Mijn vraag is: door wie zijn die voorstellen uitgewerkt, door de informateurs, of door anderen, en moet dat gezien worden als een soort van proeve van een addendum, of een proeve van een bestuursakkoord, of moet dit anders worden gelezen? Daar had ik graag nog enige toelichting op.

De **voorzitter**: Mevrouw Peijs.

Mevrouw **Peijs**: U mag het lezen zoals u wilt. Op zeker moment is de tijd om nog iets toe te voegen aan het addendum op, dan is het addendum in bewerking en is het apparaat doende om het op tijd bij u te krijgen. Daarna hadden wij nog een uitnodiging uitgedaan naar de fracties die niet bij de zes zaten en daar kwam met name de voortzetting van de open samenwerking uit. Die hebben wij toen in onze aanbiedingsbrief uitgewerkt. Ik hoop dat dat naar genoeg is. Wij vonden het jammer dat we dat niet eerder hebben kunnen doen, maar het is gegaan zoals het gegaan is en dat hebben we geprobeerd goed te maken in onze aanbiedingsbrief. Is dat uw vraag?

De **voorzitter**: Mijnheer Van Hattem.

[Microfoon functioneert niet; de heer Van Hattem maakt hierna gebruik van de microfoon van de heer Van den Berg]

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, dan doen we het zo eventjes, maar voor de goede orde: ik ben niét mijnheer Van den Berg, zoals nu op het scherm staat, maar Van Hattem. Het ging mij niet zozeer om die aanvulling naar aanleiding van de gesprekken die nog zijn gevoerd, het is op zich goed dat dat ook nog meegenomen is, maar er staat hier dat er individuele bijdragen van zes partijen waren en daarvan werden tekstvoorstellen op de inhoudelijke thema's uitgewerkt. Mijn vraag is: wat is de gang van zaken daaromtrent geweest. Is dat neergelegd als een soort van proeve van een bestuursakkoord, waar de partijen dan vervolgens een handtekening onder konden zetten, of hoe moet ik dit lezen? Wat is hier de gang van zaken bij geweest? Daar had ik nog graag een toelichting op.

Mevrouw **Peijs**: Dat is gewoon opgenomen in de tekst van het addendum, zonder oorsprong: zonder te vertellen waar het vandaan kwam.

De **voorzitter**: De heer Verheijen.

De heer **Verheijen**: Ik denk wel dat de volgorde van de zaak is zoals u hem heeft gelezen, namelijk dat er tekstvoorstellen zijn voorbereid. Daar zijn reacties op gevraagd, vanuit fracties die aan de gesprekken hebben deelgenomen zijn aanvullende teksten ingebracht en die zijn vervolgens voorgelegd aan de vijf fracties die in de formatie betrokken zijn geworden.

De **voorzitter**: Is dat wel een antwoord op de vraag die u stelt?

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, het komt erbij in de buurt. Ik had eigenlijk alleen nog het aspect van "wie heeft dit dan opgesteld?". Is dit, zeg maar, ambtelijk gedaan, of hebben de informateurs zelf de pen ter hand genomen en een tekstvoorstel gemaakt?

Mevrouw **Peijs**: Nee, dat is ambtelijk gebeurd, maar het is wel door alle verantwoordelijken, i.c. wij, allemaal gezien en goedgekeurd.

De **voorzitter**: Onder de verantwoordelijkheid dus van de formateurs.

Mevrouw **Peijs**: Van de formateurs, ja.

De **voorzitter**: Dat is, denk ik, wat u ook zoekt. Voldoende? Ja. Dan dank ik nogmaals de formateurs. U mag natuurlijk blijven, maar ik kan me ook voorstellen dat u iets anders gaat doen.

Mevrouw **Peijs**: Wij gaan weer koffie drinken!

De **voorzitter**: Goed. Nogmaals hartelijk dank voor uw inzet. Dan gaan wij naar de bespreking van het agendapunt. Fijn dat het eventjes op deze manier kon - Ik hoor dat we vijf minuten schorsen vanwege de techniek. Nu vergaderen we een keer niét digitaal en hebben we technische problemen! We hebben vijf minuten schorsing en het verzoek is of iedereen de zaal even wil verlaten.

Schorsing (9.50-10.01)

De **voorzitter**: Dames en heren, we gaan verder. Ik zou u willen oproepen niet aan kabels te komen, want dan krijgen we dit soort situaties.

De vergadering wordt heropend. Ik was bezig het woord te geven aan mevrouw Otters en dat doe ik dan nu ook bij dezen. Mevrouw Otters heeft het woord.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Dank u wel, voorzitter. De afgelopen weken is er hard gewerkt aan een samenwerkingsverband waardoor Brabant weer bestuurbaar kan zijn, en dat was onder toezicht van mevrouw Peijs en de heer Verheijen. De VVD wil niet blijven stilstaan, de VVD wil vooruit, en daarom zijn wij content dat wij al vanaf vandaag door kunnen gaan in een nieuwe, doch vertrouwde constellatie, tezamen met CDA, D66, GroenLinks en PvdA. Het Brabantse college gaat door met de ingeslagen weg van het huidige bestuursakkoord 'Samen, Slagvaardig en Slim'. Er zijn slechts een paar aanpassingen, die verwoord zijn in een addendum. Uiteraard kan ik hier een heel betoog houden over hoe trots de VVD is op het bestuursakkoord

'Samen, Slagvaardig en Slim', maar dat weet u al, en daarom beperk ik me tot enkele punten uit het addendum.

Zoals ook afgelopen maandag tijdens de persconferentie door de VVD reeds is gezegd, zal de financiële structurele taakstelling blijven staan. De financiële paragraaf laat zien dat het komende anderhalf jaar geld beschikbaar wordt gesteld aan een paar beleidsvelden. Zo is er extra budget beschikbaar gesteld voor natuur. Als VVD vinden we het belangrijk dat Brabant trots kan blijven op een mooie natuur. Het afgelopen jaar, waarin we vanwege de lockdowns meer zijn gaan wandelen, fietsen en sporten in de bossen en op de heide, heeft ons nog maar eens laten zien dat het belangrijk is om onze natuur te blijven ontwikkelen en tegelijkertijd open te houden voor recreatie.

Verder maken we geld vrij voor een nieuw beleidskader 'Levendig Brabant', het kader voor vrije tijd, cultuur, sport en erfgoed. Dit beleidskader wordt gezien vanuit de Brabander: hoe wil de Brabander zijn of haar vrije tijd indelen en wat is de meerwaarde voor de hele provincie? Incidenteel is er aanvullend circa zes miljoen euro beschikbaar voor het totale beleidsveld.

Als VVD hebben wij oog voor erfgoed en cultuur, zeker in de zware tijd nu vanwege corona, maar wij zien een mooi topsportevenement ook als grote meerwaarde voor onze provincie. De VVD zal erop blijven letten dat de beleidsvelden gelijkwaardig aan bod zullen komen.

Op het gebied van energie gaan we door op de weg die we hebben ingezet. Brabant heeft de focus op innovatieve ontwikkelingen. Voor de VVD blijft de kern dat energietransitie haalbaar en betaalbaar is en dat gezorgd wordt voor draagvlak bij onze inwoners. Daarnaast hebben we ons sterk gemaakt voor een extra investering in de versterking van het energienet, zodat we het probleem van netschaarste aanpakken en de ontwikkeling in Brabant mogelijk blijft. We zullen blijven nadenken over alternatieve, duurzame energiebronnen, zoals kernenergie.

Participatie is voor onze inwoners heel belangrijk-

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie van de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank, voorzitter. 'Blijven nadenken' is toch wel een hele erge afzwakking van wat eerst in het bestuursakkoord stond ten aanzien van kernenergie en wat door de VVD onder andere is uitgedragen op heel recente termijn. Dus dat 'blijven nadenken', gaat dat ook nog ooit over in iets van 'doen' bij de partij van de doeners, zoals de VVD zichzelf ooit noemde?

De **voorzitter**: Mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Ik zie niet zo'n heel groot verschil met de vorige tekst. De vorige keer stond er "kernenergie is welkom in Brabant" en het addendum bevat afspraken voor de komende anderhalf jaar. Zeker blijven wij nadenken, want ook nadenken is doen, maar ik kan u wel verklappen dat binnen anderhalf jaar een kerncentrale niet in Brabant kan komen te staan.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, maar stel dat, zoals het er eerder in stond, "kernenergie is welkom": er komt een initiatief richting Brabant voor een kerncentrale, en de procedures moeten daarvoor in gang worden gezet, en ook al kan dat niet binnen anderhalf worden gehaald, er worden wel stappen toe gezet, is de VVD, en deze coalitie, dan nog wel bereid om er dan toch enige medewerking aan te verlenen?

De **voorzitter**: Ga uw gang, mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Jazeker.

Participatie van onze inwoners is heel belangrijk. Een correctief referendum, zoals in de vorige coalitie gepresenteerd, is wat de VVD betreft niet het juiste middel hiervoor. In de nieuwe samenwerking zal het referendum komen te vervallen. Met het addendum bevestigen wij dat participatie aan de voorkant aandacht krijgt.

Laten we wel wezen: het afgelopen jaar hebben we prettig samengewerkt met meerdere partijen in deze Provinciale Staten. Met name spreek ik onze dank en waardering uit voor de heer Wil van Pinxteren en de heer Harold van den Broek, die net als wij vol overgave uitvoering hebben gegeven aan de plannen van het huidige bestuursakkoord. Wat ons betreft continueren wij de constructieve samenwerking binnen Provinciale Staten, met dus het bestuursakkoord 'Samen, Slagvaardig en Slim' als basis, en een finetuning met het addendum. In het addendum staat expliciet dat we binnen Provinciale Staten de verbinding blijven zoeken. Zoals gezegd: het afgelopen jaar hebben we fijn samengewerkt met Lokaal Brabant, alsook met de Statenleden van het voormalige Forum voor Democratie en andere partijen in Provinciale Staten. Wij kijken uit naar de voortzetting van de brede samenwerking voor ons Brabant.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie. De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter, en dank voor de mooie woorden. Qua samenwerking heb ik meteen eigenlijk een vraag via u, voorzitter. We lezen in de pers met name, en ook hier, dat we een bestuursakkoord en een beleid hadden dat 95 procent VVD was, of 95 procent van het programma zou beleid worden. Hebben we nu dan 100 procent VVD-beleid, en wat is dan het verschil in die 5 procent, of is het andersom?

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Ja, dat is verder aan u om te oordelen of het 100, 90 of 95 procent is. Maar laat ik het zo zeggen: de VVD Brabant is zeer content met hetgeen voorligt en de plannen die er liggen voor Gedeputeerde Staten, om dat te gaan uitwerken.

De **voorzitter**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter. Nou, de VVD was namelijk vrij expliciet dat het 95 procent was, in allerlei uitingen, dus daarom ook de expliciete vraag terug: wat krijgen we nu in de toekomst te horen, nog steeds 95 procent, dat zou raar zijn, of is het nu meer of minder dan 95 procent? Laat ik het dan iets makkelijker maken.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Dan maakt u het voor mij alleen maar moeilijker, als het om getallen gaat. Ik denk dat we eerder moeten kijken naar maart 2023, en dat we dan kunnen kijken hoeveel procent er door de VVD binnen geharkt is ten opzichte van ons verkiezingsprogramma. En ik kan u wel zeggen: we zijn al flink op weg.

Voorzitter. Brabant verdient een stabiel en slagvaardig bestuur-

De **voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Even doorgaand op de vraag van de heer Rutjens, want ik ben wel benieuwd. Is het akkoord dat hier nu ligt, met het addendum erop – en dan stel ik hem even anders, in plaats van op percentages te focussen –, beter dan het voorgaande akkoord, zonder het addendum?

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Wat ons betreft net zo goed.

De **voorzitter**: Ik zie verder geen handen meer. Gaat u verder.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Voorzitter. Brabant verdient een stabiel en slagvaardig bestuur. Vandaag zullen drie nieuwe gedeputeerden worden geïnstalleerd en het nieuwe college gaat voor ons mooie Brabant aan de slag. De ingezette lijn van de afgelopen jaren blijft gehandhaafd. Een mooie en duurzame, economisch sterke toekomst en een verantwoord financieel beleid voor de provincie.
Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik geef het woord aan mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Om te beginnen wil ik de verkenner en de formateurs heel erg bedanken voor de enorme inzet en toewijding waarmee zij hun taken hebben uitgevoerd. Het heeft ertoe geleid dat wij tot een addendum van het bestaande bestuursakkoord zijn gekomen. Wij zijn er trots op dat de open parlementaire samenwerking haar vruchten heeft afgeworpen en wordt voortgezet. Wij als CDA vinden het heel belangrijk om door te gaan met het inzetten op burgerparticipatie en maatschappelijke organisaties. Er wordt ambitieus aan de slag gegaan met de uitvoering van trajecten binnen de gebiedsgerichte aanpak, vanuit de gedachte dat de druk op de omgeving in Brabant te groot is. Wij vinden het belangrijk dat we met elkaar kijken wat waar nodig is. Als partij van de samenleving stellen we de mens voorop. Samen moeten we dit gaan doen. Samen moeten we meer investeren in betrokkenheid van inwoners bij het provinciaal beleid en bij de diverse projecten. Draagvlak en draagkracht zijn essentieel om de grote transitie in Brabant te kunnen realiseren, waarbij natuur, water en landbouw hand in hand gaan, een van de uitgangspunten in voorliggend addendum.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd, mevrouw De Hoon, door de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Ik hoor het CDA nu spreken over 'samen' en dat er een veel te grote druk op de omgeving ligt, maar doen we het dan ook samen met de boeren, onze boeren? En de druk op de omgeving, bedoelt mevrouw De Hoon van het CDA nu te zeggen dat die druk er ligt op het gebied van stikstof? Want daar hebben we het natuurlijk over bij die gebiedsgerichte aanpak. En in hoeverre komt die dan ook vanuit onze boeren? Geeft u daar onze boeren de schuld van? Want dat is eigenlijk wat er een beetje onder dit verhaal ligt van die gebiedsgerichte aanpak. Hoe staat het CDA er nu in?

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dank voor uw vraag. Ik hoor u een aantal onderzoeken door elkaar halen en daar een mening bij zetten. Wij zeggen juist dat het hand in hand gaat. In onze ogen zijn de ondernemers, de boeren, prima de rentmeesters die over onze natuur gaan en doen we het juist altijd met z'n allen samen. Dat is de essentie.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, er wordt nu gezegd "dat is de essentie" en "we doen het samen", maar dit addendum zet er ook op in om met die gebiedsgerichte aanpak onze boeren te gaan uitkopen, misschien zelfs wel onteigenen, om die stikstofmaatregelen op gebiedsgericht niveau mogelijk te maken. Dus in hoeverre is het dan nog hand in hand met de boeren, als die gewoon van hun land verjaagd worden, mede door het CDA?

De **voorzitter**: Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dank u wel, voorzitter. We erkennen met z'n allen dat er problemen zijn en dat er zaken zijn die we op te lossen hebben. Dat willen we juist met elkaar doen. Een gebiedsgerichte aanpak zorgt ervoor dat het op de ene plek wellicht wel kan en op de andere niet, en dat je dus samen gaat zoeken naar de juiste oplossingen. We lezen ook dat het economisch verstandig is dat je zorgt dat je ook voldoende

middelen hebt om dat allemaal tot stand te kunnen brengen en om dat op een juiste manier te kunnen doen heb je elkaar nodig en moet je dus hand in hand zowel het buitengebied, landbouw als natuur als water, met elkaar samen oplossen. En wij ontkennen niet dat er een stikstofprobleem is.
Dank, voorzitter, dan vervolg ik mijn betoog-

De **voorzitter**: Dat kan nog even niet, want de heer Vreugdenhil heeft nog een vraag, of een opmerking.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik wou een vraag stellen en ik denk dat dit het goede moment is. U sprak net over de open parlementaire samenwerking, ook de open samenwerking naar de samenleving toe. Toch heb ik, en we hebben er ook vragen over gesteld aan de informateurs de vorige keer, in dit proces daar niet heel direct iets van gezien en als ik het addendum lees kom ik er eigenlijk ook weinig van tegen. Dus ik wil eigenlijk concreet vragen: op welke wijze wilt u dat in de komende periode gaan vormgeven? Ik had de vraag ook aan mevrouw Otters kunnen stellen, die kan er misschien straks ook nog een keer nader op ingaan, want ik wil nu ook wel concreet hebben op welke wijze u daar dan invulling en vorm aan wilt geven.

De **voorzitter**: Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dank u, voorzitter. Door het open gesprek met elkaar. Het bestuursakkoord dat er lag was een akkoord op hoofdlijnen. Dit addendum omvat aanvullingen daarin en daarin zijn afspraken gemaakt met de partijen, maar heel veel problematiek is niet zomaar eenzijdig te belichten. We moeten altijd met elkaar in gesprek blijven, zoals we ook zijn, en dat wat niet afgesproken is, daar met elkaar naar de ruimte en de actualiteit zoeken om tot oplossingen voor de inwoners van Brabant te komen.

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, voorzitter, dit is toch wel heel algemeen geformuleerd en misschien ook wel wat wollig. Ik wil een suggestie meegeven aan de komende coalitiepartijen, want ik snap dat misschien door de tijdsdruk hier niet een uitwerking plaatsvindt. Maar ik denk dat het wel heel belangrijk is, ook richting alle andere partijen in de Staten die niet in de coalitie zitten, om als coalitiepartijen straks richting aan te geven hoe u daar invulling aan wilt geven, om daar ook een gevoel bij te geven hoe we daar in de komende anderhalf jaar mee gaan werken. Ik weet in ieder geval van de afgelopen periode dat de VVD-fractie bijvoorbeeld heel concreet had aangegeven hoe we bijvoorbeeld de perspectiefnota met elkaar bespreken om ook tot die open samenwerking echt te kunnen komen en dergelijke. Dus ik geef ze eigenlijk de suggestie mee van: kom met een invulling daarin, dat u ook echt duidelijk maakt aan de hele Staten hoe u daar concreet mee aan de slag wilt gaan, en niet alleen aan ons, maar ook aan de Brabantse samenleving. Want ik vind dat wat nu op papier staat echt onvoldoende is. Ik wil graag die tijd en die ruimte aan u gunnen. Misschien kunt u dan wellicht in tweede termijn ook als partijen daarop reageren, want ik denk dat dat ook wel de portee was van de opmerking hier in de Staten, maar ook de portee van de samenleving die daarom vraagt, dus daarmee de suggestie meegevend en wellicht kan erop gereageerd worden door een aantal partijen.

De **voorzitter**: Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dank u, voorzitter. U maakt terecht deze opmerking. We hebben hier het afgelopen debat met elkaar over gesproken. Aan de hand daarvan is ook met de partijen nog verder gesproken, want uw motie was daar heel helder in. Daar is de tijd te kort voor geweest, voor een hele duidelijke aanvulling, maar terecht dat u hier zo naar vraagt en die uitgestoken hand pakken wij op. Of dat vandaag al direct lukt, weet ik niet zeker, maar ik heb u goed gehoord.

De **voorzitter**: Ik zie nog een tweetal handen: de heer De Bie en de heer Rutjens. De heer De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Ja, ik had toch nog een vraag over het 'samen': samen met de boeren, hand in hand. Mooie woorden. Dat suggereert een zekere wederkerigheid. Als ik de berichten in de media lees, en ook zelf agrarische ondernemers spreek, dan merk ik eigenlijk helemaal niks van die wederkerigheid. Dus, voorzitter, hoe wordt nou die discrepantie tussen wat ik hier in de Statenzaal hoor en wat ik zelf merk en in de media lees, verklaard?

De **voorzitter**: Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dank u, voorzitter. Dan leest u toch andere media dan wij, want wij lezen vooral artikelen waarin wij onze gedeputeerde juist in gesprek zien met verschillende organisaties en ondernemers, en dat daar toch begrip groeit en problemen samen opgelost worden. Dus u moet iets specifiekere zijn voor mij.

De **voorzitter**: Mijnheer De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Nou ja, ik lees dan kennelijk inderdaad andere media. Maar wat mevrouw De Hoon zegt, voorzitter, is dus eigenlijk dat de agrarische sector de maatregelen die worden genomen eigenlijk omarmt. Is dat juist?

De **voorzitter**: Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Nog altijd niet een heel specifiek artikel. Wat wij vooral zien vorige week, is dat hier een hoop tractoren heen komen, bezorgde ondernemers die in gesprek willen, die zich zorgen maken en die gehoor vinden bij onze commissaris van de Koning en bij onze gedeputeerde Lemkes en zich dus zo serieus genomen voelen dat het voor dat moment ook met elkaar, in samenspraak en in alle rust, opgelost is. Dus ik zie nog altijd niet waar u precies aan refereert.

De **voorzitter**: Ja, mijnheer De Bie, dat gaat helaas niet. Mijnheer Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter. Ik wilde nog even doorgaan over de open samenwerking. Ik heb begrepen dat daar nog niet zoveel specifics over mogelijk is, maar misschien kan mevrouw De Hoon wel wat duiding geven. Betekent de open samenwerking bijvoorbeeld dat er al een besluit is genomen door GS, en andere partijen mogen dan effe mee stemmen? Dat kennen we uit het verleden. Of wordt er dit keer wél geluisterd naar andere partijen in het Brabants parlement, om ook het beleid te veranderen?

De **voorzitter**: Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Nu suggereert u dat u zelf niet goed aan de open parlementaire samenwerking hebt meegewerkt, en dat vind ik toch eigenlijk wel een punt waar u dan zelf antwoord op mag geven.

De **voorzitter**: Mijnheer Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dat was geen antwoord op de vraag. Ik vroeg hoe u de open samenwerking in de toekomst ziet. Ik vraag niet hoe het in het verleden was, dat gaf ik als voorbeeld. Hoe ziet u het in de toekomst? Wilt u-

De **voorzitter**: Uw vraag is helder.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): -luisteren naar input, of mogen partijen alleen maar meestemmen met iets wat al bepaald is? Dat lijkt me een vrij duidelijke vraag.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dat is dan hoe u het beleefd heeft, dat anderen mochten meestemmen, wij niet. Wij hebben altijd tussen themavergaderingen en de officiële vergaderingen gesproken met partijen. Mensen weten elkaar te vinden, we leven in een vrij acceptabele, benaderbare wereld. Dus ik heb dat het afgelopen jaar als zeer positief ervaren, hebben wij als partij ook altijd geventileerd naar buiten, en op die wijze gaan wij er ook mee door, mijnheer Rutjens.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dank u, voorzitter.

Als onderdeel van de doorontwikkeling van de gebiedsgerichte aanpak wijzen we voor de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden coördinerende portefeuillehouders aan. Onze gedeputeerde Erik Ronnes gaat zich hiervoor hard maken.

'Ook naar de toekomst toe willen we onze opgaven in onderlinge samenhang en steeds vanuit een breder perspectief aanvliegen, met als doel de brede welvaart voor Brabanders te verstevigen. Hiermee sluiten we aan bij de landelijke ontwikkeling om hierop sterker te sturen. Nog dit jaar wordt onder andere een beleidskader gezondheid vastgesteld door de Staten, waarin we gezondheid steviger op de agenda zetten en onszelf blijven uitdagen om drie gezonde levensjaren erbij te realiseren voor elke Brabander in 2030. Wij zien het als onze rol om gezondheid, de kwaliteit van leven en het welzijn van onze Brabanders te beschermen en te bevorderen. Dit zullen wij alleen kunnen doen in nauwe samenwerking met anderen, en niet in de laatste plaats met de gemeenten; die zitten immers veel dichterbij de inwoners. We zijn erg blij dat onze gedeputeerde Elies Lemkes zich hierover gaat ontfermen.

Voorzitter. We hebben een turbulente tijd achter de rug. Na de verkiezingen van maart 2019 hadden ook wij niet kunnen bedenken dat we in deze periode twee keer een bestuurscrisis zouden meemaken. Als CDA hebben we altijd de inhoud en het belang van Brabant voorop willen zetten. Maar ook vertrouwen in elkaar is essentieel om deze provincie te kunnen besturen. Wij willen een streep zetten onder het verleden en we hebben veel vertrouwen in de samenwerking met onze vier coalitiepartners. Maar ik spreek de hoop uit dat we in deze Staten met alle partijen constructief gaan samenwerken. Dat zijn wij aan onze inwoners verplicht. Het bestuursakkoord, inclusief de aanvullingen, vormt wat het CDA betreft daarvoor een uitstekende basis. Om dit alles te bezegelen, dienen wij namens de vijf partijen een motie in.

Tot zover, voorzitter.

Motie M111-2021

"Provinciale Staten van Noord-Brabant.

in vergadering bijeen op 16 juli 2021,

kennisgenomen hebbende van het Addendum op bestuursakkoord 2020- 2023 'Samen bouwen aan de kwaliteit van Brabant';

constaterende dat:

- het Addendum op bestuursakkoord 2020-2023 'Samen bouwen aan de kwaliteit van Brabant' zijn integrale doorwerking moet hebben in de beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering in de bestuursperiode 2021- 2023;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- het Addendum op bestuursakkoord 2020-2023 'Samen bouwen aan de kwaliteit van Brabant' mede tot uitgangspunt te nemen voor het te voeren beleid en de daartoe op te stellen begrotingen in de periode 2021- 2023;
 - de open parlementaire samenwerking daarbij voort te zetten;
- en gaan over tot de orde van de dag."

Suzanne Otters, VVD

Ankie de Hoon, CDA

Ine Meeuwis, D66

Jade van der Linden, GroenLinks

Martijn de Kort, PvdA.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik geef het woord aan de heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Dank u wel, voorzitter. De vorige keer dat we hier zaten heb ik dank uitgesproken richting de twee formateurs en dat wil ik hier nogmaals doen, want het waren gewoon fijne gesprekken die we gevoerd hebben. Ook het gesprek dat we vorige week nog hebben gehad over de open samenwerking was wederom een prettig gesprek met de twee formateurs. Jammer dat alleen wij en de PVV daarbij aanwezig waren- Sorry: Lokaal Brabant zat er in een apart overleg ook bij, excuses, maar die zat niet bij het overleg waar wij bij zaten, dus vandaar dat ik 'm even oversloeg. Ik herken ook wat van onze inbreng in het addendum. Ik zie daar wel een paar dingen in terugkomen, bijvoorbeeld: wij hebben ook genoemd, als partij, dat wij bijvoorbeeld naast luchtkwaliteit, als het gaat over het kader gezondheid, ook geluid en ook geur, die is er niet in terechtgekomen, maar geluid staat er wel in bijvoorbeeld. Dus die herken ik. Wat ik ook herken, zijn de mogelijkheden voor leningen vanuit de immunisatieportefeuille voor zonnepanelen en isolatie bij woningen. En wat ik ook herken is dat kernenergie flink afgezwakt is. Ook dat herken ik terug, hoewel ik wel de VVD weer hoor zeggen dat kernenergie welkom is in Brabant, dus ik ben benieuwd hoe de nieuwe coalitiepartijen daar dan weer tegen aankijken. Maar er zijn inderdaad echt wel een aantal zaken die we herkennen. Maar gaandeweg de gesprekken die wij gehad hebben met de twee formateurs, toen nog informateurs, en ook weer ziende het addendum dat we nu voor ons hebben liggen, zien wij toch ook wel een aantal zaken waar we toch echt anders over dachten, waar echt wel degelijk een aantal verschillen tussen zaten en die voor ons ook wel wezenlijk zijn. Wij vinden het bijvoorbeeld van groot belang dat inwoners van Brabant zich gehoord voelen, zich gesteund voelen, dat zij mee kunnen beslissen in grote projecten, dat zij echt kunnen participeren, echt medezeggenschap hebben, met als ultiem middel daarvoor uiteraard ook een referendum. Dat is voor ons ontzettend belangrijk, dat zij op die manier mee kunnen doen aan de Brabantse democratie. Dat geeft vertrouwen, vertrouwen dat ze echt iets te zeggen hebben in Brabant. Dat missen we, dat staat nu niet in het bestuursakkoord. Er wordt wel gesproken over draagvlak, maar wat houdt draagvlak dan in? Is dat draagvlak van gemeenteraden, is dat draagvlak van wethouders of burgemeesters, of heb je het over draagvlak van omwonenden?

En dan openbaar vervoer. Ook daar zie ik dat er wel wat in opgenomen staat-

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter-

De **voorzitter**: Ja, ik zie het: de heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Hier wil ik een vraag over stellen aan de SP, want u heeft dichter bij het gesprek gezeten dan wij. In onze omgevingsvisie staat heel nadrukkelijk dat draagvlak ook genoemd voor allerlei projecten. U komt nu eigenlijk alleen met referenda, ongetwijfeld heeft u ook gesproken over andere vormen daarin. Vindt u dat eigenlijk de lijn die we in de omgevingsvisie vastgelegd hebben over draagvlak en draagkracht voor projecten, dat die nu onvoldoende ook binnen dit huidige bestuursakkoord daarin geborgd is?

De heer **Everling** (SP): Wat de SP vindt, dat vonden we bij de omgevingsvisie, en dat vinden we ook nu, is dat inwoners van Brabant zo maximaal mogelijk medezeggenschap krijgen in projecten die hen raken, dat zij niet alleen geïnformeerd worden, dat zij geen beperkte inspraak hebben, maar dat ze daar echt in mee kunnen beslissen. Dat vinden wij belangrijk en dat staat voor ons voorop.

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, voorzitter, maar dan constateer ik eigenlijk dat u het helemaal verengt tot uiteindelijk dat referendum, dat dan het slotstuk daarvan moet wezen, en dat dat zo'n belangrijk punt is. Want dan kan ik namelijk ook de opmerking van de informateurs goed plaatsen, dat het een van de belangrijke punten was om tot een andere keuze daarin te komen. Maar goed, dat is dan even de conclusie die ik trek uit uw antwoord.

De **voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Dat is dan uw conclusie, mijnheer Vreugdenhil, want dat is niet de onze. Wat ik zeg is dat zij in het hele traject rondom een bepaald project, laten we het hebben over windmolens bijvoorbeeld, dat zij tijdens het hele proces al medezeggenschap krijgen, of mee kunnen beslissen op bepaalde elementen in dat proces, zodat het ook veel meer van henzelf wordt, in plaats van dat het door anderen gedaan wordt. Wellicht zijn ze daar zo tevreden over dat er helemaal geen referendum meer nodig is. Dat is wat wij daarmee bedoelen, dus dat is iets anders dan wat de heer Vreugdenhil zojuist benoemde.

De **voorzitter**: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, dan heb ik wel een vraagje aan de SP. Stel: de inwoners willen geen windmolens, u wilt ook geen kernenergie, hoe denkt u dan dat gigantische klimaatprobleem aan te gaan pakken dat we volgens u hebben?

De **voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Nou ja, het begint sowieso met een 'wat als': wat als er geen windmolens komen? Dat weet ik zo net nog niet. Ten tweede: ik had het daarnet ook al over de zonnepanelen op dak, bij woningen bijvoorbeeld. Ook daar zitten mogelijkheden in. Ik zie ook stukken in het addendum staan over netverzwaringen, nou, die ga je ook nodig hebben voor opslag van energie. Dus volgens mij zijn er meerdere mogelijkheden dan de heer Van den Berg hier doet voorkomen.

De **voorzitter**: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Dat is even nieuw voor mij. U kunt energie opslaan in een verzwaaard net wilt u zeggen?

De heer **Everling** (SP): Nee, u versimpelt het, mijnheer Van den Berg, dat heb ik niet gezegd. Je hebt het wel nodig om energie te kunnen opslaan en transporteren; dat is wat ik zei. Dat is iets anders dan wat u zojuist aangaf.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Everling** (SP): Ik was over aan het gaan op openbaar vervoer. Begin dit jaar was ik in Dinteloord, waar een bushalte werd verplaatst vanuit het centrum naar de rand van het dorp. Dat deed nogal wat met de mensen die daar wonen. Het betekende dat bij een aantal mensen die ik daar sprak bijvoorbeeld hun ouders niet meer op bezoek zouden kunnen komen, omdat ze te ver moesten lopen. Dat konden ze niet aan. Dat betekende voor vrouwen met jonge kinderen dat ze ook in één keer veel verder naar de bushalte moesten lopen die aan de rand van het dorp ligt, wat ook nog eens mogelijk onveilig was. Ook dat beperkt mensen in hun vrijheid om te kunnen bewegen. En dat raakte ze echt ook heel erg in de leefbaarheid van het gebied daarzo. En wat zie je nu gebeuren, en dat gebeurt onder het motto van "ja, er zijn weinig reizigers vanwege corona", daardoor dreigen nu best een aantal buslijnen te verdwijnen. Nou, daar is aandacht voor in het bestuursakkoord. Alleen, wat ik daar een beetje in mis, is dat er ook echt iets concreets aan toegevoegd wordt in de vorm van geld. Heel simpel: je hebt er gewoon geld voor nodig om dat voor elkaar te krijgen. Wij vinden het zo belangrijk om dat extra te benadrukken, dat wij daar ook een motie over indienen, die echt gaat over behoud van lijnen, dat die niet verdwijnen omdat er een coronacrisis is toevallig, want we willen juist dat mensen, zodra de crisis voorbij is, gewoon weer de bus in kunnen stappen, dat er geen lijnen verdwenen zijn, zodat ze niet met de auto op de weg hoeven, of op andere manieren hun weg moeten vinden, maar dat er gewoon een bus beschikbaar is. Daar gaat onze motie over en die dien ik zo meteen in; ik druk op het verzendknopje aan het einde van mijn betoog, dus die komt er zo meteen aan.

Ik wil kort ook iets zeggen over cultuur, want ik zie dat teruggedaan wordt naar de situatie van 2019. Nou, dat is een verbetering ten opzichte van het vorige akkoord uiteraard, maar goed, ook toen hadden wij al de nodige kritiek op de manier waarop naar cultuur gekeken wordt en hoe beleid rondom cultuur ingestoken ging worden. Die kritiek blijft natuurlijk staan. Ook daar hebben wij zo onze bedenkingen bij. En stikstof. Er staat een zinnetje in het addendum, dat luidt dat aanvullende besluiten alleen in consensus met de vijf partijen genomen kunnen worden. Ik vind dat op zich niet eens zo gek, ik vind het eigenlijk misschien ook best wel verstandig, gezien de hoge druk die op dit soort onderwerpen ligt, maar het staat natuurlijk ook wel een beetje op gespannen voet met een open samenwerking. Hoeveel hebben Provinciale Staten dan nog in te brengen op dat dossier? Dus dat is wel een vraag die daarbij hoort.

En als we het dan toch over die open samenwerking hebben, heel eerlijk: er zijn hier een aantal partijen die daar vol lof over spreken, dat doen wij niet. Dat hebben wij ook niet gedaan, dat hebben wij ook richting de informateurs niet zo uitgesproken, want wij misten die wel. Maar ook dat vonden we eigenlijk niet zo gek, want we hadden te maken met een college waarin nogal rechtse partijen zaten, die andere dingen vinden dan wij inbrengen. Dus op zich is het niet zo heel erg gek dat je niet altijd met elkaar daarover uit kan komen. Maar goed, er zitten nu wat minder rechtse partijen in het college, dus ik ben benieuwd wat die open samenwerking voor ons nu de komende tijd in gaat houden. Wellicht gaan we daar nu wel verschil in zien. Ik ben daar hoopvol in, maar we zullen zien hoe dat uit gaat pakken.

Voorzitter, ik wil het hierbij laten.

Motie M112-2021: Behoud bereikbaarheid en leefbaarheid

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,
in vergadering bijeen op 16 juli 2021;
constaterende dat:

- het addendum wel spreekt over steun aan het openbaar vervoer, maar dat dit slechts beperkt lijkt;
- er daarnaast hier ook geen middelen voor worden gereserveerd;

overwegende dat:

- 10 procent van de bestaande dienstregeling dreigt te verdwijnen;
- het verdwijnen van lijnen en ritten een grote impact heeft op de bereikbaarheid en daarmee leefbaarheid van dorpen en wijken;

spreken uit dat:

- het door de coronacrisis lagere aantal passagiers in het openbaar vervoer geen reden mag zijn voor het verdwijnen van lijnen of ritten;

dragen GS op:

- zich maximaal in te spannen om samen met vervoerders en gemeenten ervoor te zorgen dat lijnen en ritten niet verdwijnen door de coronacrisis en hier middelen voor te gaan reserveren in de komende begroting;

en gaan over tot de orde van de dag.”

Maarten Everling. SP.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik geef het woord aan mevrouw Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Dank u wel, voorzitter.

Voorzitter. D66 is trots en tevreden. Het is mooi dat we samen met VVD, CDA, GroenLinks en PvdA goede afspraken hebben kunnen maken, afspraken om vanaf vandaag samen een nieuwe coalitie te vormen voor Brabant. En uiteraard vinden wij het fijn dat Anne-Marie Spierings weer terugkeert in het college van Gedeputeerde Staten.

We hebben de afgelopen weken onder de prima leiding van de formateurs Karla Peijs en Lambert Verheijen voor de resterende anderhalf jaar in deze bestuursperiode een flink aantal afspraken gemaakt. We schreven dus geen heel nieuw bestuursakkoord, maar we legden in ‘Samen bouwen aan de kwaliteit van Brabant’ alle aanpassingen op het huidige bestuursakkoord vast.

De inzet van D66 was de vorming van een breed, stabiel en zo progressief mogelijk college. We wilden aan het werk gaan, verschillen overbruggen en het juiste doen voor Brabant. De problemen zijn te groot om nog langer te aarzelen. Niet blijven hangen in het eigen gelijk, maar het goede willen zien in de ideeën van de ander. Vechten voor je idealen, maar ook bereid zijn om compromissen te sluiten en zo vooruitgang te boeken. Want we voelen de verantwoordelijkheid voor Brabant. En we moeten het vooral gaan hebben over de inhoud, vinden wij. Het vertrouwen van de inwoners in de politiek moet herwonnen worden.

D66 is ook trots op het resultaat van de onderhandelingen-

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door de heer De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Voorzitter. Denkt mevrouw Meeuwis dat het vertrouwen van de burgers in de politiek wordt hervonden door het referendum af te schaffen?

De **voorzitter**: Mevrouw Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voorzitter. We zijn op alle mogelijke manieren bezig, en dat is onder andere door nu voortvarend weer aan de slag te gaan met dit nieuwe college en met de nieuwe coalitie het vertrouwen terug te winnen, om vooral ook met de inhoud bezig te zijn. Het referendum is voor ons een middel om een heleboel zaken te bereiken.

De **voorzitter**: De heer De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Ja, voortvarend wordt het referendum inderdaad afgeschaft, dat is vrij helder, maar nog steeds geen antwoord. D66 staat toch bekend als dé referendumpartij, heeft landelijk al eerder het referendum onderuit geschoffeld, dat doen ze hier nog een keer, maar mijn vraag was: in hoeverre draagt dat bij aan het herstel van het vertrouwen van de bevolking in de politiek?

De **voorzitter**: Mevrouw Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Nogmaals, voorzitter: D66 ziet het referendum als een middel om bepaalde zaken te bereiken. Een provinciaal referendum is daar wellicht een middel voor, maar wij hebben

gezegd: het belangrijkste is om middels participatie, middels betrokkenheid, draagvlak te creëren om dat doel te bereiken.

De **voorzitter**: De heer Heijmans heeft het woord.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, voorzitter, over dat vertrouwen gesproken, een vraag via u aan D66 over kernenergie. U heeft op verschillende plekken meerdere malen, ook hier, moties ingediend "geen kernenergie in Brabant". Nu hoor ik de VVD zeggen "het komende halfjaar is kernenergie hartstikke welkom in Brabant, laat maar komen". Wat zou het met het vertrouwen van uw kiezers doen, dat u nu zegt "we hebben hier een fantastisch addendum, een fantastisch bestuursakkoord" en daar staat datgene in wat u te vuur en te zwaard bestreden hebt in de afgelopen tijd?

De **voorzitter**: Mevrouw Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voordat ik direct antwoord geef, eerst twee correcties, maar mevrouw Otters zal dat zelf ook wel kunnen zeggen: dat heeft ze zo niet gezegd volgens mij. En ten tweede: ik ben blij dat de heer Heijmans zich bezorgd maakt over onze kiezers, maar onze kiezers en onze stemmers weten heel goed hoe D66 tegen kernenergie aankijkt. We hebben daar nog niet zo lang geleden samen met de vijf fractievoorzitters van D66 in Brabant van de B5 ook een opiniestuk over geschreven, waarin onder andere staat "kernenergie is voor ons geen taboe, maar wel pas als het duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar kan willen wij daar"-, en dat zal zeker niet de komende anderhalf jaar aan de orde zijn.

De **voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Ik begrijp dus dat wat mevrouw Otters beweerde, namelijk "wij zullen ons niet verzetten tegen kernenergie, kernenergie is het komend halfjaar mogelijk en deze coalitie zal daaraan meewerken" – laat ik het dan zo zeggen, en dan heb ik het misschien nog niet letterlijk gezegd zoals mevrouw Otters het gezegd heeft –, daar is D66, en dezelfde vraag geldt natuurlijk ook voor GroenLinks: daar zijn deze beide partijen het mee eens, begrijp ik.

De **voorzitter**: Mevrouw Meeuwis en daarna ga ik naar mijnheer Van den Berg. Mevrouw Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Het denken, het ontwikkelen over de inzichten, de kennis, dat zult u ook terugvinden in het addendum, het denken moet niet stil blijven staan.

De **voorzitter**: De heer Van den Berg-, o, toch mijnheer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank, voorzitter. Ik hoor mevrouw Meeuwis van D66 zeggen dat het referendum een middel is en dat ze nu bezig zijn met de inhoud. Ziet mevrouw Meeuwis van D66, van Democraten 66, het referendum dan niet als inhoudelijk? En een middel: gaat D66 er dan ook voor pleiten om dit middel ook gewoon in te kunnen zetten, om dit mogelijk te maken voor onze Brabantse burgers?

De **voorzitter**: Mevrouw Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voorzitter. Ik probeer een beetje de vraag te begrijpen, want ik snap hem echt niet helemaal. Ik heb gezegd, andermaal, dat zeg ik nu ook: het referendum is een middel en wij zien het provinciaal referendum op dit moment niet als noodzakelijk om het doel te bereiken. Het doel is draagvlak creëren, en dat doe je vooral door in te zetten op participatie, zeker rondom de energietransitie.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Ja, 'draagvlak creëren', daar ga je al de mist in, want er is draagvlak, of er is geen draagvlak. Draagvlak creëren is de samenleving zo manipuleren dat ze het uiteindelijk toch jouw kant uit komen. Dus als je wilt weten of er draagvlak voor iets is, dan moet je toch kijken wat de opinie is onder de bevolking, en dan is het referendum toch, zoals u zelf zegt, een middel, en ook een heel geschikt middel, om in te zetten voor dat doel-

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Van Hattem** (PVV): Mijn vraag is nogmaals aan D66: bent u ook bereid om dat middel, dat altijd door uw partij bepleit is in het verleden, ook daadwerkelijk in te zetten?

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voorzitter. Door deze interruptie is hartstikke duidelijk dat de PVV hier heel anders tegen aankijkt, want het is niet zo dat draagvlak er is, of niet is. Nee, draagvlak wil je juist creëren door te participeren, door te zorgen dat er mogelijkheden zijn. Daarmee kun je meer draagvlak creëren, daarmee kun je vooruitgaan met z'n allen, als je de inhoud met elkaar bespreekt.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Ik was aan het zeggen-

De **voorzitter**: Excuus. Ik zie toch nog een interruptie door de heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter. Even terugkomend op kernenergie. De VVD stelt expliciet dat ze willen blijven nadenken over kernenergie. Wil D66 ook blijven nadenken over kernenergie en wat betekent dat dan concreet?

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voorzitter. Ik wil best nog een keertje zeggen wat ik net ook gezegd heb. Ja, zeker, we moeten met z'n allen blijven nadenken over ontwikkelingen. We zijn een innovatieve provincie, ik woon zelf in Brainport, daar zijn we constant met die ontwikkelingen bezig. We moeten zeker niet stil blijven staan met nadenken.

De **voorzitter**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Oké, we krijgen geen antwoord. Een andere vraag dan. U wilt het vertrouwen herstellen van de burgers in de politiek. Dat gaat blijkbaar niet middels een referendum, maar wat gaat u dan wel doen? Want ik hoor dat we draagvlak gaan creëren, dat betekent dus dat dat er niet is, dat we dingen gaan doen die de mensen nu niet willen. Daar gaat u blijkbaar gemeenschapsgeld voor uitgeven, om dat draagvlak te creëren. Is dat wat het vertrouwen in de politiek gaat herstellen, of zijn daar andere maatregelen voor? Misschien kunt u wat duidelijker zijn.

De **voorzitter**: Mevrouw Meeuwis, en daarna ga ik naar de heer Van den Berg.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voorzitter. Het is de mening van D66 dat er langzamerhand steeds meer draagvlak komt als je het hebt over bijvoorbeeld de energietransitie. Dat merk je alleen al op feestjes, wij wel in ieder geval! Tegelijkertijd is het natuurlijk altijd nog zorgen dat er steeds meer draagvlak komt. Ik heb niet gezegd dat er geen draagvlak is.

De **voorzitter**: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. Mevrouw Meeuwis komt natuurlijk op feestjes waar die 27 miljard verdeeld is de afgelopen drie jaar aan wind, zon en biomassa. Wij, de PVV, komen op feestjes waar we lekker een biertje drinken, dat is veel gezelliger.

De **voorzitter**: Ik kom helemaal niet op feestjes op dit moment, maar goed.

De heer **Van den Berg** (PVV): Wij wel hoor, het gaat gewoon door! Maar ik heb wel een vraag aan mevrouw Meeuwis. U heeft het over haalbaar en vooral betrouwbaar en duurzaam, en dat in relatie tot kernenergie, maar als iets veel te duur is, is het wind- en zonne-energie, gezien de gemiddeld 9 miljard per jaar die daar aan subsidie aan gealloceerd wordt voor de komende vijftien jaar. En betrouwbaar is dat al helemaal niet. 'Borssele' loopt al tientallen jaren probleemloos. Die windturbines staan om de haverklap stil, de zon schijnt 's nachts aan de verkeerde kant-

De **voorzitter**: En uw vraag is, mijnheer Van den Berg?

De heer **Van den Berg** (PVV): Hoe rijmt u dat? Wat vindt u dan betrouwbaar en haalbaar? Want kernenergie in de nieuwe vorm is beslist veel goedkoper dan wind en zon is, als je alle back-upkosten om de boel aan de praat te houden meerekent.

De **voorzitter**: Mevrouw Meeuwis.

De heer **Van den Berg** (PVV): Of bent u het met mij eens dat je het misschien allebei zou kunnen doen?

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Wederom probeer ik de vraag te begrijpen. Ik heb gezegd: D66 is van mening dat je moet blijven nadenken over kernenergie, maar dat het voor de korte termijn op dit moment niet aan de orde is. Wij hebben gezegd: kernenergie is voor ons pas aan de orde op het moment dat het duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar kan. En voorlopig is dat niet zo.

De **voorzitter**: Mijnheer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, mijn uitnodiging aan D66 om een keer te komen praten, want rond 2028 komen er gewoon hele mooie turbines voor heel weinig geld per kilowattuur, zeer betrouwbaar en zeer duurzaam leverend, op de markt. Dus laten we gewoon de handen ineen slaan en daarmee aan de gang gaan.

De **voorzitter**: Mevrouw Meeuwis, en gaat u ook verder.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Dank u wel, voorzitter. We wachten het af, mijnheer Van den Berg. Ik was aan het zeggen: D66 is trots op het resultaat van de onderhandelingen, want het progressieve gezicht van Brabant is terug. De aandacht is weer gevestigd op de verduurzaming van de economie en op de energietransitie. De rol van de provincie op het gebied van cultuur en bij het tegengaan van de klimaatverandering, die rollen werden door D66 nadrukkelijk ingebracht tijdens de formatiegesprekken. Tevreden kan ik daarom melden dat er onder andere vier miljoen euro extra is toegewezen voor de energietransitie, namelijk twee miljoen euro voor de verduurzaming van het provinciehuis en twee miljoen euro voor de aanpak van de capaciteitstekorten op het elektriciteitsnet.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door de heer De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Ja, ik hoor “tegengaan van de klimaatverandering”. Hoeveel graden gaan deze plannen eigenlijk op wereldschaal bijdragen aan die klimaatverandering?

De **voorzitter**: Mevrouw Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voorzitter. De heer De Bie is betrokken bij Brabant, maar Brabant is natuurlijk op het geheel een van de spelers, een kleine speler, maar elk klein beetje helpt. Dat hoeft ik u vandaag toch niet meer uit te leggen na waar de commissaris het net ook over had: de ramp in Limburg, zal ik maar zeggen.

De **voorzitter**: De heer De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Elk klein beetje helpt, ik weet het niet. Soms is het kleine beetje zo’n klein beetje dat het gewoon niet helpt, of verwaarloosbaar is. Maar als het zo klein is, kunt u dan toch even aangeven hoé klein het dan is en, als u uw plannen doorzet, hoeveel centimeter het water in Zuid-Limburg dan zakt?

De **voorzitter**: Mevrouw Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Zoals de heer De Bie misschien kan verwachten, kan ik hier echt geen antwoord op geven, maar wij weten dat de inzet heel breed is, en dat heeft echt niet alleen te maken met de zaken die we nu noemen, maar ook met het water, ook met de waterschappen, ook met het geheel. Het totaalplaatje, daar moeten we het met elkaar over hebben en daar moeten we met elkaar aan werken.

De **voorzitter**: Mijnheer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, toch knap dat je schermt met klimaatverandering. De PVV heeft keer op keer moties ingediend om dat klimaatargument van tafel te krijgen, want al die plannen, mevrouw Meeuwis, zelfs op wereldschaal, als je het extrapoleert, is het gewoon nul. Maar die twee miljoen euro voor de netverzwaring, waaraan gaat u dat precies uitgeven? Heeft u er al ideeën over wat u daarmee kunt, met twee miljoen euro voor de netverzwaring?

De **voorzitter**: Mevrouw Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Zo ver in details zijn wij nog niet gegaan de afgelopen weken.

De **voorzitter**: Mijnheer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Mevrouw Meeuwis, u kunt met twee miljoen euro één transformatorkastje voor twee windturbines kopen, als u een beetje goed zoekt op Marktplaats. That’s it. Wat wilt u ermee? Vertelt u eens. En hoe komt u aan zo’n bedrag? Als u geen idee heeft wat u ermee kunt, waarom komt u er dan mee aan zetten? Wat heeft dat voor nut?

De **voorzitter**: Uw vraag is helder. Mevrouw Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Nou, u heeft zelf al antwoord gegeven dat het in ieder geval, ook al is het dan een heel klein beetje, nut heeft. Natuurlijk, meer geld zou altijd beter zijn, maar we moeten wat dat betreft ook compromissen sluiten.

De **voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik zou de heer Van den Berg en de heer De Bie willen vragen om mij elke tien seconden één cent te geven, want één cent is echt te verwaarlozen op het vermogen dat zij hebben. Dat is echt niks, één cent, dat stelt helemaal niks voor. Maar ze zullen wel ontdekken dat, als ze dat maar lang genoeg doen, ze uiteindelijk heel arm zullen eindigen. Dus hele kleine beetjes maken uiteindelijk heel veel.

De **voorzitter**: Maar we gaan hier niet met elkaar een heel debat houden over centen en dat soort dingen. Ik stel voor dat mevrouw Meeuwis verder gaat.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter, het was een persoonlijk feit en daar wil ik graag op reageren,

De **voorzitter**: Nou, kort graag.

De heer **Van den Berg** (PVV): Heel simpel, het is uitgerekend: alle plannen van 'Parijs' doorgetrokken tot 2100 leveren 0,17 graden Celsius op, als alles uitgevoerd wordt en doorgetrokken. Punt. That's it.

De **voorzitter**: Nu gaat mijnheer Heijmans kort reageren en daarna stoppen we ermee.

De heer **Heijmans** (SP): Ik zal er inderdaad kort op reageren. Mijnheer Van den Berg, we zijn op dit punt gekomen doordat er af en toe een brommertje bij kwam. Dat is 0,00000, dat stelt helemaal niks voor. We zijn op dit punt gekomen doordat er telkens hele kleine beetjes bij gekomen zijn. En een stap terug doen betekent dus weer hele kleine beetjes eraf. Maar mag ik u vragen-

De **voorzitter**: Nee, nee, u mocht kort reageren-

De heer **Heijmans** (SP): U gooit uw plastic zakje gewoon weg in de natuur, want ja op die miljarden die weggegooid worden maakt dat ene plastic zakje ook niks uit.

De **voorzitter**: Uw punt is helder.

De heer **Heijmans** (SP): Dat is toch geen manier van redeneren, meneer Van den Berg!

De **voorzitter**: U heeft kort gereageerd. We gaan terug naar mevrouw Meeuwis.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, mag ik een punt van orde maken hierop?

De **voorzitter**: Ja, mijnheer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Want kijk: de onderlinge discussie moet zeker wel gevoerd kunnen worden. Maar ten eerste: het is een beetje vervelend als iemand hier direct persoonlijk wordt aangesproken met een verhaal van "als u mij een cent geeft" et cetera, en je daarop niet mag reageren, dan vind ik het een beetje kort door de bocht worden.

De **voorzitter**: Ik heb daarom de gelegenheid gegeven om daar even kort op te reageren.

De heer **Van Hattem** (PVV): En ten tweede-

De **voorzitter**: Vervolgens heb ik gevraagd om een kort antwoord en vervolgens wil ik terug naar mevrouw Meeuwis. Uw punt van orde is?

De heer **Van Hattem** (PVV): Het tweede punt van orde is: de heer Heijmans zegt nu "er moet een cent worden afgedragen", maar als die cent in de partijkas van de SP komt vervolgens, want de heer Heijmans moet die zelf weer afdragen, zijn we dan niet de Wet financiering partijen aan het overtreden?

De **voorzitter**: Nou, volgens mij zijn we hier nu bezig met een hele fictieve discussie en ik zou graag terug willen naar het proces waar we mee bezig zijn. Ik ga terug naar mevrouw Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Dank u wel, voorzitter.

Voorzitter. Ik was tevreden aan het melden dat er bovendien zes miljoen euro extra is voor cultuur en sport en vijf miljoen euro voor natuur. De provincie heeft dus weer de volle aandacht voor het versnellen van de energietransitie, uiteraard in goede samenwerking met gemeenten, met energiecoöperaties en met bedrijven.

Wat cultuur betreft: cultuur is een kerntaak van de provincie. De afgelopen periode heeft nog maar eens extra duidelijk gemaakt wat de waarde is van cultuur, van sport en van ontmoeting voor het welzijn van de Brabanders. Goed om te melden dat we samen met inwoners en samen met de sector de consequenties voor de Brabantse ecosystemen gaan onderzoeken. Dat is inclusief de regionale gezelschappen, festivals en cultuureducatie. Ook is het fijn dat er nu extra geld is voor brede welvaart, waaronder het belangrijke thema gezondheid. Jaarlijks wordt de staat van Brabant opgesteld volgens de drie perspectieven van het Planbureau voor de Leefomgeving: de kwaliteit van de leefomgeving, de kwaliteit van leven en de welvaartseconomie.

Tot slot, voorzitter, zou ik willen zeggen dat D66 in de nieuwe gedeputeerden het volste vertrouwen heeft. Ze zijn volgens ons een prima versterking van het college en bieden perspectief voor de toekomst van Brabant. Wij wensen hun veel succes, samen met de zittende gedeputeerden, de provinciesecretaris en de commissaris van de Koning.

Dank u wel.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Dank u wel, voorzitter. Hier had nu Tom Ludwig willen spreken als nieuwe fractievoorzitter van GroenLinks, maar Tom zit in thuisquarantaine vanwege een coronabesmetting in zijn omgeving. Ik wens Tom, die zit mee te kijken, sterkte toe. De tekst die ik zal uitspreken is grotendeels wel gewoon van Tom.

Het is snel gegaan. In mei kwam het bestuur van Brabant in een politieke crisis terecht, ingezet door het uiteenvallen van Forum voor Democratie. We schreven helaas historie door in deze provincie en in deze bestuursperiode niet eenmaal, maar tweemaal een coalitie en een akkoord te laten breken. Provinciale Staten gaven na het uiteenvallen van de bestuurlijke samenwerking tussen partijen de opdracht om zo spoedig mogelijk een stabiel bestuur te vormen. De opgaven waar Brabant voor staat zijn namelijk groot. We zitten nog in een diepe gezondheids crisis. Deze crisis heeft weerslag op de economie, op het openbaar vervoer en de culturele sector. Tegelijkertijd waren er natuurlijk al enorme opgaven: de klimaatcrisis – kijk ook naar de wateroverlast nu –, de achteruitgang van biodiversiteit door intensief landgebruik, verdroging en stikstofneerslag. De provincie heeft daarom een bestuur nodig dat deze onderwerpen gaat aanpakken. Niet wachten, maar handen uit de mouwen. En dat hebben we als onderhandelaars gedaan, met steun van onze fracties en van onze leden.

Vanuit de fractie van GroenLinks danken we de formateurs, Karla Peijs en Lambert Verheijen, en ook hun voorgangers Marja van Bijsterveldt en Emile Roemer. In een korte, maar intensieve tijd hebben we met elkaar gesproken over de uitdagingen. We hebben onderhandeld en zijn gekomen tot een akkoord, zoals geformuleerd in het addendum 'Samen bouwen aan de kwaliteit voor Brabant'. In dit akkoord hebben VVD,

CDA, D66, GroenLinks en PvdA afspraken gemaakt voor de komende anderhalf jaar over financiële aanpassingen en wijzingen in het beleid.

De nieuwe coalitie trekt meer geld uit voor cultuur, sport en erfgoed. Zes miljoen. We laten hiermee zien dat deze sectoren, en de culturele sector in het bijzonder, ertoe doen, dat we in Brabant trots zijn op onze brede cultuursector, die het nu ook zo ongelooflijk zwaar heeft, maar zichzelf opnieuw aan het uitvinden is.

En dan natuur-

De **voorzitter**: Mijnheer De Bie interrumpeert u.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Ik hoor dat er weer een zak geld wordt verschoven naar de cultuursector. Hoeveel van dat geld komt echt bij de vakcultuurmensen terecht, of komt meer dan de helft weer bij de uitvoeringsinstanties terecht?

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Ik wil de heer De Bie erop wijzen dat wij als provincie al decennialang een belangrijke rol spelen in het ondersteunen van het culturele ecosysteem. Het klopt dat een vorige coalitie meende dat er een streep doorheen gezet moest worden en wij hebben dat gecorrigeerd met deze investering van zes miljoen euro. De zes miljoen euro is bedoeld om het hele brede culturele ecosysteem te ondersteunen, zoals dat heet. In concreto betekent het dat een aantal organisaties de ondersteuning en vitalisering van die sector, amateurs en professionals, mogelijk gaan maken. Wij als GroenLinks staan heel erg voor het adagium "zet de makers centraal hierin". We weten dat er ook gesproken is vanuit consumentenperspectief over de culturele sector, maar wij vinden dat er geen cultuursector is zonder makers, dus dat is in ieder geval wat ons betreft het adagium ook voor dit onderdeel van de investeringen.

De **voorzitter**: De heer De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Ja, zet de makers centraal, ik denk dat dat terecht is, maar dat betekent dus, voorzitter, dat van de zes miljoen euro geen cent naar uitvoeringsinstanties gaat?

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): De zes miljoen euro zijn nodig om te zorgen dat de makers centraal staan en te zorgen dat de volle breedte van orkest, festivals, museale activiteit z'n doorgang kan vinden. Dus hierbij zijn de professionals nodig die verbonden zijn aan de culturele instellingen en zijn natuurlijk de makers nodig, want zonder makers geen cultuur. Dus elk cent van deze zes miljoen gaat goed besteed zijn en komt ten goede aan deze makers, uitvoerders en museale experts.

De **voorzitter**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter. Daar even op doorgaand, op de makers: we zien steeds een rijtje van dezelfde makers met nauwe banden met die cultuurinstellingen en we hebben nog wat schandalen gehad over nepotisme in de cultuurbranche. Heeft mevrouw Roijackers, of, pardon: de nieuwe coalitie, daar wellicht al ideeën over hoe we dit soort misstanden gaan tegengaan, zodat het geld niet alleen bij makers terecht komt, maar dat het ook vooral níét bij steeds dezelfde vriendjes terecht komt, maar gewoon op een wat andere manier wordt verdeeld?

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Even twee dingen, voorzitter. Het is een schandaal wat er is gebeurd, waar de heer Rutjens naar verwijst, en ik vind het ook terecht dat hij ons erop wijst dat dat eens, maar nooit meer is. Er wordt hard aan gewerkt dat dat ook eens en nooit meer was. Er worden veel meer checks and balances ingebouwd om te zorgen dat dit soort afwegingen tot het verleden behoren.

Dan over de uitgave van ons geld op het terrein van cultuur. Wij ondersteunen ons prachtige orkest, wij ondersteunen onze prachtige musea en collecties, wij ondersteunen een aantal essentiële festivals, wij ondersteunen een aantal jonge en gedurfde makers en initiatieven en een aantal bestaande gezelschappen die op regionale schaal niet zouden kunnen bestaan als wij ons financieel daaruit terugtrekken. Ik ben er blij mee en ik ben er trots op dat wij op die weg voortgaan met deze additionele middelen, om te zorgen dat dit in z'n schoonheid, z'n breedte en z'n diepte kan blijven bestaan. Ik werp verre van mij dat wij dat via allerlei listige manieren bij een klein groepje terecht laten komen, want wat de heer Rutjens zojuist zei: ik vind dat bijvoorbeeld ons orkest die woorden niet verdient.

De **voorzitter**: Mijnheer Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter. Nee, ons orkest verdient die woorden ook niet. Er zijn een hele hoop andere mensen die wel die woorden verdienen. Maar een andere vraag, via u natuurlijk, voorzitter. Ongeveer een jaar geleden, in mei 2020, hield ik een betoog over een nieuw bestuursakkoord en ik werd als eerste geïnterrupteerd door mevrouw Roijackers, die iets zei over het metrum dat ik vals gebruikte. Ik vraag me af: weet mevrouw Roijackers inmiddels het verschil tussen het lied 'Eens meien morgens vroe' van de Hertog van Brabant en het in het begin vorige eeuw geschreven Brabantlied?

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter, wat heb ik in de coronacrisis het informele circuit ook gemist hè, dat je mekaar niet alleen in deze Statenzaal politiek wel eens de nieren proeft en bevraagt, maar dat je ook los daarvan eens eventjes met elkaar wat nader kennismaakt. Het is een Brabantse traditie die ik graag voortzet en ik hoor heel graag beide teksten en de historie ervan van de heer Rutjens terug.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie door de heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter, op deze paragraaf specifiek, want ik vond dit echt een lastige paragraaf, zeker ook gezien de hele discussie die hieraan vooraf gegaan is. En waarom? U geeft aan "we houden eigenlijk de term vrije tijd, cultuur, sport en erfgoed", mevrouw Otters geeft heel nadrukkelijk aan van "de aanvullende middelen, zes miljoen, moeten gelijkelijk verdeeld worden over de verschillende aspecten". Er staat nadrukkelijk een passage in dat in 2022/23 het aanvullend budget onder andere ingezet wordt voor topsportevenementen, dus daar gaat al een hele hap uit. Dan verwijs ik toch even naar de motie van de heer Deryckere, die al anderhalf miljoen voor de impuls gelden gereserveerd heeft. En dan is mijn vraag: als er zo hard gejuicht wordt bij de zes miljoen voor cultuur, wat houden we nu nog concreet over voor cultuur? Want volgens mij gaat al het aanvullende budget van zes miljoen minus de anderhalf miljoen richting topsportevenementen, mooi, leuke dingen en zitten onze cultuurmakers hier volledig naast de pot te pissen.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter, dat is nogal een uitspraak over de motie-Deryckere over de impuls middelen, want dat is iets waar wij als GroenLinks natuurlijk ontzettend veel zorgen over hadden. Als die middelen zouden wegvallen, dan krijgen innovatie en de nieuwe talenten niet meer de kans om op te rijpen tot volwaardige culturele makers in Brabant en dan gaat er echt wat stuk in het Brabantse culturele

ecosysteem. Wat wij gaan doen, is een investering geven aan de zaken waar de heer Vreugdenhil op doelt. Hij heeft daarin niet genoemd de uitvoering van de motie over de verhoging van de kwaliteit van de wettelijke taak bibliotheek. Dat is natuurlijk iets waar GroenLinks, samen met de eerste indiener PvdA, hard voor heeft gestreden, dat een deel van die middelen, want daar hebben we het inderdaad net niet over gehad, gaat naar de basisvaardighedenversterking, wat betekent dat die groepen Brabanders die het nodig hebben om mee te doen, bijvoorbeeld als het gaat over geletterdheid, versterken van juridische vaardigheden, sociale vaardigheden, administratieve vaardigheden, daarin geholpen worden via die verbreding van de bibliotheek. Dus ik denk dat deze zes miljoen euro, waarvan een aantal inderdaad al via moties zijn bestemd, en ook hier een toevoeging is via het bestuursakkoord, ontzettend goed besteed gaan worden. Ik sta pal voor dat resultaat. Dat daar ook topsport uit gebeurt, ja, weet je, het is een bestuursakkoord en niet een GroenLinks-verkiezingsprogramma, maar we komen echt aardig in de goede richting en ik ben daar eerlijk gezegd heel blij mee.

De **voorzitter**: Mijnheer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, voorzitter, ik ontken ook niet dat dat een heel goed ding is, want wij hebben van harte juist de motie over de impuls gelden mee ingediend, we hebben van harte de motie over bibliotheken ingediend, maar als ik even tel, dan zit er anderhalf miljoen in voor impuls gelden, anderhalf miljoen voor de bibliotheken, dan hebben we nog anderhalf miljoen voor de erfgoedcomplexen zoals u hier noemt en dan hebben we nog anderhalf miljoen voor topsportevenementen, oftewel: naar aanleiding van wat al besloten is hier in de Staten gaat er geen enkele euro extra op die manier naar cultuur, en al zeker met de uitspraak van mevrouw Otters dat de middelen gelijkelijk verdeeld moeten worden, want zo kom ik eigenlijk tot de verdeling van die zes miljoen, dan zijn we hier klaar. En dan is het eerlijke verhaal wel dat dit eigenlijk ook al vastgelegd was bij de bespreking van de perspectiefnota en de begrotingsbehandeling, maar dat er eigenlijk geen euro extra richting cultuur gaat en dat die zes miljoen al volledig besteed was en vastgelegd was door de Staten. Dus dan vraag ik me toch af wat dan het resultaat is hiervan, en zeker afgezet tegen eigenlijk de hele stevige inbreng van onder andere GroenLinks en andere partijen bij het vorige bestuursakkoord. Daar zie ik weinig van terug. Volgens mij is dat het eerlijke verhaal. Ik ben blij dat er besteed wordt aan bibliotheken en een aantal andere dingen, maar ik ben teleurgesteld dat we dit geld ook gaan besteden aan grote topsportevenementen, terwijl de cultuursector het zo hard nodig heeft.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter, het telt nog niet op tot zes miljoen, dat onderdeel, en de impuls gelden waren ook nog niet gedekt. Die motie had nog geen dekking en daar hebben wij wel voor gezorgd. Het is ook zo dat er een additioneel budget beschikbaar was, dus dit komt er bovenop. En ik heb de heer Vreugdenhil niet gehoord over de passage dat de meerjarige subsidies voor de kunstensector, professioneel en amateurkunsten, door de provincie zijn gegarandeerd tot 2025. We hebben wel degelijk met het pakket dat vandaag voorligt rust gebracht, en continuering gebracht, voor onze mooie Brabantse culturele sector.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie door de heer De Bekker.

De heer **De Bekker** (Groep De Bie): Ja, dank je wel voorzitter. Ik had nog even een vraag aan de coalitie. Ik hoorde een gelijke verdeling over de thema's in het thema vrije tijd, sport en cultuur, maar worden dan de gelden voor cultuur ook gelijk verdeeld over de provincie? Want als we kijken naar de subsidies die op een gegeven moment uitgegeven zijn de laatste tijd, komen subsidies bijna alleen maar terecht in grote gebieden

zoals Eindhoven, Den Bosch, Tilburg. Als je kijkt naar de rest van Brabant, wordt daar bijna geen subsidie gegeven. Dus de vraag-

De **voorzitter**: Uw vraag is helder. Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): De vraag wordt gesteld aan de hele coalitie-

De **voorzitter**: Ja, maar u bent aan het woord en u wordt geïnterrupteerd, vandaar dat ik u ook het woord geef.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ik wil best antwoord geven, maar dan geef ik antwoord als lid van de fractie van GroenLinks. Ik deel de zorg van de heer De Bekker, overigens niet alleen als het gaat over cultuur, maar ik heb die zorg over West-Brabant op een groot aantal onderdelen, bijvoorbeeld ook bereikbaarheid via het openbaar vervoer, of het versterken van de leefbaarheid. Dus ik hoop, en vertrouw erop, dat de heer De Bekker de coalitie op dit punt heel erg scherp houdt, want het moet niet zo zijn dat je alleen in de regio Eindhoven kunt genieten van cultuur en van sport. Het kan niet zijn dat de makers in West-Brabant achter het net vissen. Dus ik vind dat wij het punt van regionaliteit, dat wij de makers verplicht zijn, ook mee moeten nemen in de afweging. Dat is een goed punt van de heer De Bekker.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Goed. Dan natuur-

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter-

De **voorzitter**: Mijnheer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja, voorzitter, als u mij toestaat. Ik wilde ook graag de visie weten van GroenLinks, ook in het kader van het addendum, als het gaat over inclusiviteit en diversiteit. Ik heb daar eigenlijk niks over gelezen in het addendum, terwijl de situatie in Europa zeer zorgelijk is, maar ook in Brabant kunnen we er wel een schepje bovenop doen wat dat aangaat, en voor onze partij is het heel belangrijk. Hoe ziet u dat als komende coalitiepartner, zeg maar? Hoe zouden we daar meer accent kunnen geven?

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter, zou ik de heer Van der Wel mogen vragen om de eerste zin op pagina 10 te lezen, alstublieft?

De **voorzitter**: Mijnheer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ik heb het niet voor me, maar de vraag is: wat is de mening van u als het gaat om de inzet? Want een woord kan veel zeggen, maar het gaat ook om: wat is de inzet? Komt daar een richting, komen er financiële middelen? Een keer per jaar de vlag uithangen op het provinciehuis is mooi – het was ook een mooie motie, die wij zeker hebben gesteund –, maar wat ons betreft kan het daar niet bij blijven. Wat gaat u daaraan doen als fractie?

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Iedere Brabander doet mee. Dat zijn voor GroenLinks bepaald geen lege woorden of holle termen. Bij ons is inclusiviteit een diepgevoeld thema. Het leed dat er is bij mensen

die voelen dat ze er niet bij horen en niet mogen meedoen, het leed dat je op achterstand staat bij je geboorte omwille van een kleur die je hebt, of een geaardheid die je hebt, of een lichamelijke beperking die je hebt, is verschrikkelijk, want iedereen verdient het om tot volle bloei te komen in zijn of haar leven en volop mee te doen. Het is zo dat ieder mens intrinsiek van grote waarde is en het is voor ons buitengewoon verdrietig dat het helaas een feit is dat je op basis van persoonlijke kenmerken niet altijd binnen onze maatschappij de mogelijkheid hebt om helemaal tot bloei te kunnen komen. Wij zullen er als GroenLinks alles aan doen om initiatieven die er zijn vanuit de Staten op dit punt, zoals we ook altijd hebben gedaan, zelf te initiëren of te versterken. Voor ons is die zin heel belangrijk, 'Iedere Brabander doet mee', en wij vinden ook dat het college, te beginnen bij de nieuwe gedeputeerde, coördinerend portefeuillehouder brede welvaart, open moet staan voor die beleidsimpulsen die nodig zijn om ook te zorgen dat iedere Brabander meedoet.

De **voorzitter**: Gaat u verder- Nee, toch niet: de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, ik vind het een heel interessant betoog, van 'Iedere Brabander doet mee' en alles en iedereen moet er inclusief bij horen, zoals ik GroenLinks beluister. Maar dat betekent dus ook dat alle kiezers die bijvoorbeeld op de PVV hebben gestemd, of op Forum voor Democratie, mee zouden moeten kunnen doen en ook in alle functies vertegenwoordigd zouden moeten kunnen zijn in principe. Kan mevrouw Roijackers van GroenLinks aangeven of ze echt kan uitsluiten dat mensen met een PVV- of een FvD-achtergrond, of iets van die signatuur, worden uitgesloten, op wat voor manier dan ook, in onze Brabantse samenleving?

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter, vanzelfsprekend. Dat is voor mij geen kwestie. Ik ben er heel trots op dat het oud-Statenlid, mijn oud-collega en uw fractiegenoot destijds, mevrouw Kardol, een mooie, toezichhoudende functie heeft gekregen in Noord-Brabant op het gebied van luchtvaart. Weet je: kwaliteit gaat altijd voorop in dit soort zaken, dus wat ons betreft uiteraard geen enkele belemmering.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Mevrouw **Roijackers** (GL): En dan natuur. Daar komt deze periode vijf miljoen euro bij voor het aanleggen van natuurverbindingen en het tegengaan van de achteruitgang van weide- en akkervogels, iets waar de GroenLinks-fractie de afgelopen jaren zich hard voor heeft gemaakt. Een andere belangrijke investering is de tien miljoen euro extra voor de gebiedsgerichte aanpak. Daarmee zetten we vol in op het verbeteren van onze natuurgebieden.

De **voorzitter**: Ik zie mijnheer De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Weide- en akkervogels, dat is wel interessant, want in de duurzame polder, als daar inderdaad de plannen worden uitgevoerd als het gaat om duurzame energie, staan juist die weide- en akkervogels enorm onder druk. Gaat die vijf miljoen naar een nieuw aan te leggen broedplaats of iets dergelijks?

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Als het gaat over het beschermen van vogels rondom windturbines is het natuurlijk wel zo – want dit is niet een nieuwe discussie die we hebben hier in de Staten als het gaat over het verbeteringen aanbrengen op windmolens –dat vogels daarvoor worden gewaarschuwd, dat we rekening houden met de vlieghoogte, rekening houden met de periodes waarin de vogels het meest actief zijn, en in

die periodes bijvoorbeeld windmolens tijdelijk stil leggen. Dat zijn zaken, inzichten, die we ook meekrijgen vanuit de vogelbescherming en vanuit andere natuur- en dierenbeschermers. Dat zijn natuurlijk zaken die je meeneemt bij de ontwikkeling van zo'n project. Wij vinden het als GroenLinks ontzettend belangrijk dat ook het aspect van dierenbescherming en dierenwelzijn wordt meegenomen-

De **voorzitter**: Zou u iets korter kunnen antwoorden en iets gericht op de vraag?

Mevrouw **Roijackers** (GL): -in de energietransitie, dus ook in de duurzame polder.

De **voorzitter**: De heer De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Maar zou het ook niet veel efficiënter zijn om gewoon in de duurzame polder dan geen windturbines te plaatsen en die vijf miljoen te gebruiken op plaatsen waar het wel effectief is?

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, als je redeneert vanuit het vogelbelang, zou je ook de snelwegen niet meer moeten hebben en zou je ook de industrie moeten stil leggen. Vogels hebben zwaar te lijden onder al onze activiteiten en je hebt daar bij het ontwikkelen van nieuwe activiteiten en ook het continueren van bestaande activiteiten rekening mee te houden.

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Even aanvullend. In de verordening hebben we een mooie passage opgenomen om, zeg maar, die extra maatregelen daarin te nemen voor de windmolens. Maar een andere vraag. Ik vind het eigenlijk wel jammer dat de heer Ludwig hier vandaag niet is – begrijpelijk –, want ik had hem graag de complimenten willen geven, juist op het gebied van faunapassages en ook voor de akker- en weidevogels, waar we ook vaak samen hebben opgetrokken, dat dit een mooie plek heeft gekregen. Alleen, ik wil de GroenLinks-fractie nog een vraag stellen, want juist bij die akker- en weidevogels is een van de aspecten die we altijd te horen krijgen van "we hebben heel weinig aan incidenteel geld, we hebben juist structureel geld nodig om het echt een plek te kunnen geven in de bedrijfsvoering". Heeft u daar ook in de onderhandeling over gesproken met elkaar en liggen daar nog mogelijkheden, want nu staat 'ie alleen voor 2022 en '23 in de boeken, om te kijken of we dat ook structureel kunnen maken? Want dat was eigenlijk ook een van de toezeggingen van mevrouw Lemkes, dat ze daarnaar zou willen kijken. Dus graag even de reflectie, want ongetwijfeld is dat door de heer Ludwig ingebracht en ik hoor daar graag de reflectie op.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter, hier zijn heel veel gedachten over, niet alleen bij de heer Ludwig, maar ook bij mijzelf. Hier staat wat er staat, dit is het resultaat van wat wij hebben besproken in de onderhandelingen en wat daaruit is gekomen in deze coalitie van vijf partijen. Ik zou de heer Vreugdenhil willen uitnodigen om in het vervolg – ik hoop dat u straks ook steun geeft aan de bestuurders – te kijken of je in de bestuurlijke rol strakjes in gesprek kan gaan over continuering van deze gelden, of misschien een andere vorm van deze gelden. Maar ik ben het met hem eens dat daar een kans ligt, en ook wellicht een noodzaak is, maar daarvoor zijn misschien nog wat meer gesprekken in het veld nodig.

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Ik zie dit als een uitnodiging voor een open parlementaire samenwerking, om juist over dit punt, uitgaande van de budgetten voor 2022/'23, in gesprek te gaan de komende periode. Ik hoop dat we dat ook in een brede samenwerking in de Staten kunnen doen met de gedeputeerde, die ook aangegeven heeft, de toezegging heeft gedaan hiernaar te willen kijken, omdat ik het een heel belangrijk punt vind om het echt structureel te maken. Dus daar gaan we wat mij betreft graag samen in optrekken.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers, gaat u verder.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ik wil er nog aan toevoegen, als dat mag voorzitter, dat ik sowieso denk- Kijk, de weide- en akkervogelbescherming is natuurlijk één zaak, het heeft natuurlijk in belangrijke mate te maken met ingrepen die je doet in de agrarische gebieden en sowieso ten aanzien van agrarisch natuurbeheer. Ik kan me voorstellen dat daar ook een hele hoop kansen liggen en uitdagingen voor de komende tijd. Daar zijn we ons als GroenLinks erg van bewust.

Een andere belangrijke investering is de tien miljoen euro extra voor de gebiedsgerichte aanpak. Daarmee zetten we vol in op het verbeteren van onze natuurgebieden. Ook gaan we proactief verder met het verbeteren van onze Natura 2000-gebieden en staat schrappen of aanpassen van de wettelijke bescherming niet ter discussie.

Andere mooie zaken zijn de extra investeringen in 'brede welvaart', zodat iedere Brabander daadwerkelijk mee kan doen, en de aanpak van capaciteitstekorten op het elektriciteitsnet. Hiermee zorgen we dat de zo noodzakelijke energietransitie door kan gaan en niet stagneert. We geven zelf ook het goede voorbeeld en verduurzamen het provinciehuis. De titel van het energiehoofdstuk is dan ook veelzeggend: 'De provincie als stevige partner in de energietransitie'. Dat is ook nodig, want de klimaatcrisis is hier en nu en wacht niet op treuzelaars.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Ik hoorde D66 daarstraks ook pleiten, en dat staat ook in het addendum, voor opnieuw de verbouwing, de verduurzaming, van het provinciehuis. Dit pand is pas enkele jaren geleden voor meer dan dertig miljoen euro verbouwd en het zou toen voor jaren mee moeten kunnen. Nu moet het opeens weer verduurzaamd worden omdat er blijkbaar nog een verdere stap moet worden gezet in dit proces. Kan mevrouw Roijackers aangeven hoe, ook gelet op het zorgvuldig omgaan met belastinggeld, dit te verantwoorden is, gelet op de eerdere, toch wel zeer kostbare, verbouwing?

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter, dit prachtige en iconische gebouw van architect Maaskant was in de jaren zeventig niet voorbereid op de energie-eisen die er nu zijn, maar het is daarmee wel een energie-uitdaging waar heel veel beheerders van historische gebouwen ook voor komen te staan en waar eigenlijk iedereen voor komt te staan die in een gebouw werkt, of in een woning zit die niet recent is gebouwd. Dus als het ons hier lukt om van energielabel C naar energielabel A te gaan – dat is de ambitie die er ligt en dat kan van deze middelen –, dan is het superinteressant dat we de manier waarop we dat doen, met de technieken die we gebruiken, ook kunnen toepassen, en daarmee wordt dit gebouw, dat al iconisch was, ook een gebouw met een voorbeeldfunctie. Het is ons daarom te doen.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, maar dan blijft nog het punt dat we het zeer recent, nog maar heel kort geleden, een paar jaar geleden pas – dus die termijn is nog echt niet afgeschreven, zowel in technisch

als economisch opzicht –, voor meer dan dertig miljoen verbouwd hebben. Hoe is het dan te verantwoorden om nu opnieuw zo'n stap te zetten, enkel en alleen om een soort van iconisch voorbeeld te zijn?

De **voorzitter**: Uw vraag is helder. Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): De verbouwing waar de heer Van Hattem op doelt was ook multifunctioneel en had ook een belangrijke bedoeling in de ondersteuning van het personeelsbeleid. Het was gewoon simpelweg niet meer geschikt voor het nieuwe werken dat er is. Daar was het voor nodig, het had ook te maken met veiligheid, met brandveiligheid en de personele veiligheid, met binnenklimaat. Dat was een noodzakelijke investering en nu moet er wat betreft de energiezuinigheid nog een schepje bovenop.

De **voorzitter**: En op 11 september, tijdens de Open Monumentendag, staan we erbij stil dat het 50 jaar bestaat. Ik zie een hand. Mijnheer Duijs.

De heer **Duijs** (Groep Rutjens): Voorzitter, dank je wel. Ik hoorde zojuist mevrouw Roijackers zeggen dat we niet gaan tornen aan Natura 2000-gebieden. Ik vraag me wel af: wat is de consequentie dan uiteindelijk voor de woningbouwopgave volgens GroenLinks?

Mevrouw **Roijackers** (GL): Niet in Natura 2000, dat is duidelijk. Tegelijkertijd zijn er ten aanzien van de woningbouwontwikkeling ontzettend veel uitdagingen en heb je daarmee via een gebiedsgerichte aanpak allerlei mogelijkheden om te kijken hoe je een combinatie gaat maken van wat er nodig is in regio's, wat er nodig is in gebieden. Ik weet dat daar ook al prachtige plannen en ideeën voor liggen. Ik vind het ontzettend belangrijk dat je daarin onnodige belemmeringen wegneemt, dus dat je gaat kijken hoe je ervoor kunt zorgen dat de energie uit een gebied en de goede plannen die er zijn vanuit ontwikkelaars, vanuit bewoners zelf, vanuit onze wethouders daar die natuurlijk elke dag bezig zijn met dit onderwerp, dat je daarmee tempo gaat maken. Gedeputeerde Ronnes heeft daar ook goede ideeën over, ook over tijdelijke woningen en huisvesting. Het is goed dat we dat gaan doen, we gaan inderdaad geen Natura 2000 vol zetten met woningen, maar erkennen natuurlijk wel de woningnood die er is in Brabant.

De **voorzitter**: Mijnheer Duijs.

De heer **Duijs** (Groep Rutjens): Ja, dat is heel fijn dat u dat erkent, dat is er ook en dat is ook heel belangrijk. Ik hoor u zeggen "niet in Natura 2000", nee, dat begrijp ik, dat dat niet de bedoeling is, maar het is ook niet zo dat je in de buurt van Natura 2000 nu makkelijk kunt gaan bouwen, terwijl we wel met een hele grote opgave zitten en met grote bevolkingsaantallen. Dus ik vind het toch wel stuitend om te horen dat er niet aan getornd wordt, want dat betekent, denk ik, verwacht ik, dat die opdracht, die woningbouwopdracht, ja, misschien wel niet uitgevoerd kan worden.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Graag een korte reactie.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter, stuitend vind ik het dat er zoveel bedrijventerreinen en kantoorpanden leegstaan en dat we niet met elkaar het vermogen hebben om daarin een transformatie naar de woningfunctie te maken. Daar liggen volgens mij ontzettend veel kansen voor verdichting en voor transformatie, laten we die gaan oppakken.

Voorzitter. Ik sluit af. Als GroenLinks nemen we verantwoordelijkheid voor Brabant binnen deze stevige middencoalitie. We kijken ernaar uit om samen te bouwen aan de kwaliteit van Brabant.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Toch nog op de valreep een interruptie. Mijnheer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Toch nog even een vraag, want mevrouw Roijackers heeft het even niet gehad over mobiliteit, en dan praat ik over het verminderen van het aantal busritten. Hoe kijkt zij daartegen aan, ook gezien de petitie die door de lokale afdelingen van GroenLinks in Eindhoven, Geldrop, Waalre en Helmond is gestart, samen met een aantal andere, onder wie 50PLUS Eindhoven voor niet minder, maar méér bussen? Steunt de Statenfractie van GroenLinks dit initiatief en, zo ja, hoe gaat zij dat dan omzetten in resultaten?

Dank u wel.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, hoe kijken we daartegen aan: met zorg. De heer Brouwers heeft ons, als het goed is, goed gehoord in onze inbreng op het thema mobiliteit, en specifiek op bussen, in de afgelopen tijd. We hebben enorme zorgen over die nieuw concessie, wat daarin gaat gebeuren, en over de bereikbaarheid en betaalbaarheid voor die twintig procent Brabanders die helemaal geen eigen gemotoriseerd voertuig heeft. Dus met zorg en grote betrokkenheid en we kijken uit naar voorstellen en mogelijkheden om dit zo goed mogelijk te laten zijn in de toekomst. Dat is wat ik er voor nu van kan zeggen.

De **voorzitter**: Mijnheer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Toch nog de vraag: hoe kijkt u ertegen aan om het aantal busritten te verminderen?

Mevrouw **Roijackers** (GL): Daar zijn wij natuurlijk niet blij mee. Wij zijn en blijven GroenLinks en langs die lijnen zult u ook onze inbreng blijven herkennen.

De **voorzitter**: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, nou ben ik toch benieuwd wat GroenLinks vindt: of die buslijnen in de lucht houden, of voor twee miljoen een transformatorkastje kopen voor twee windturbines waar u op in gaat zetten. Ik ben toch wel heel benieuwd wat u zegt, van "dat vind ik een nuttige investering".

Mevrouw **Roijackers** (GL): Er wordt hier een grapje gemaakt over elektrische bussen, maar ik vind beide onderwerpen te belangrijk om het met een grapje af te maken. Weet u: de nieuwe concessie moet nog aan ons worden aangeboden en dat is het moment om met elkaar te praten over de afwegingen en de consequenties die er zijn voor Brabant. Wij zullen daar een stevige inbreng op leveren, daar mag u ons aan houden.

En als het gaat over de impuls om onze elektriciteitsnetten geschikt te houden voor wat de energietransitie van ons vraagt, is een impuls vanuit de provincie een heel belangrijke aanjager. Als wij het niet doen en als eerste die impuls geven, dan heeft de rest ook minder impuls om bij te dragen. Je doet dit uiteindelijk met elkaar. Ik heb er alle vertrouwen in dat die twee miljoen die je daarin investeert ook bij andere partners samen om cofinanciering gaat vragen, in de benodigde totale middelen voor elkaar gaat krijgen.

De **voorzitter**: Oké, dank u wel. Ik ga het woord geven aan de heer Van Hattem voor zijn bijdrage.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u wel, voorzitter, en ook dank aan de informateurs voor hun betrokkenheid en inzet bij dit proces. Maar dan volgt nu de roast van de nu verbonden vijf.

Voorzitter. De vijf nieuwe coalitiepartijen die elkaar hervonden hebben na een eerder fiasco leggen vandaag een addendum bij het bestaande bestuursakkoord voor aan PS. Het woord 'addendum' komt van het Latijnse werkwoord 'addere', dat toevoegen of aanvullen betekent. Dit stuk zou dan ook conform motie 102-2021 het bestaande bestuursakkoord als uitgangspunt moeten nemen en het op enkele punten moeten aanvullen. Maar dit addendum vult het bestuursakkoord niet aan, maar sloopt er vooral essentiële zaken uit. Het meest in het oog springt het schrappen van het correctief referendum, dat door de nieuwe coalitiepartijen collectief de nek wordt omgedraaid. Een addendum dat niet aanvult, maar juist schraapt, is geen echt addendum. En dit addendum zónder referendum is vooral een dedaindum.

En dat dedain druipt er onmiddellijk weer vanaf bij met name Dedain 66. "Het progressieve gezicht van Brabant is terug!", riep D66-fractievoorzitter Ine Meeuwis onmiddellijk na het bekendmaken van de nieuwe coalitie. Aan héél Brabant en aan álle Brabanders wordt daarmee ongevraagd een progressief gezicht opgedrongen. Maar Brabant heeft geen progressief gezicht, dat bleek in ieder geval niet uit de verkiezingsuitslag bij de laatste Statenverkiezingen, waar juist sprake was van een centrumrechtse meerderheid. En wat zegt zo'n houding al bij voorbaat over de bedoelde open parlementaire samenwerking in PS, als de niet-progressieve fracties er blijkbaar toch niet zo toe doen? Maar het gezicht van Brabant zijn op de allereerste plaats de gezichten van onze Brabantse burgers. Kan deze coalitie hen nog wel recht in het gezicht aankijken? Hoe verhoudt dit akkoord zich met de randvoorwaarde, zoals ze zelf stellen, van draagvlak en draagkracht en de betrokkenheid van burgers bij provinciaal beleid en projecten en het, ik citeer het letterlijk: 'meebeslissen over de eigen omgeving', zoals het addendum propageert? Hoe kan die burger meebeslissen, als niet eens een referendum mogelijk wordt gemaakt voor hen? Want wat blijft er nog over van verkiezingsbeloftes als alles wordt weggegeven in ruil voor het pluche? Uit de gespreksverslagen van de informateurs met de beoogde coalitiepartijen wordt dit pijnlijk duidelijk. Zo valt in het verslag van de PvdA te lezen, en ik citeer: "Inhoudelijk zijn alle partijen gelijkwaardig voor de PvdA." Het is dus inhoudelijk één pot nat. De VVD had ook een voorkeur voor een combinatie met PvdA en D66 en het was hun 'om het even' of GroenLinks of de SP daarbij zou aansluiten.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door de heer De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Ja, mijnheer Van Hattem, ik zal even bijten hoor. Gelijkwaardig is niet hetzelfde als gelijk.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, maar er staat "inhoudelijk gelijkwaardig", dus het maakt niet uit wat de inhoud is van deze partijen. Het is blijkbaar om het even. Jullie zijn ook allemaal zo erg naar elkaar toe gegroeid, het is ook gewoon één kliek. Vertel maar eens wat de exacte verschillen nog zijn tussen deze partijen. Het is moeilijk te onderscheiden op dit moment.

De **voorzitter**: De heer De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Ja, ik zal het de voorzitter niet aandoen dat ze deze te veel moet afkappen doordat ik precies ga aangeven wat nu de inhoudelijke verschillen zijn. Die zijn er natuurlijk wel degelijk, mijnheer Van Hattem. Maar "gelijkwaardig op de inhoud" betekent dat er bij bepaalde partijen op links meer onderwerpen zitten die ons bevallen aan de ene partij en bij de andere meer op de andere. Dat is een mooi gesprek, dat ik graag een keer met u voer, maar ik stel voor buiten deze zaal en buiten dit kader.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Daar zullen we een lekker plakje eenheidsworst bij eten en dan hebben we weer een hele gezellige avond.

Goed, voorzitter. Ik was gebleven bij de VVD. De VVD is zo verslaafd aan linkse samenwerkingen dat het zelf een compleet linkse partij is geworden. Heel de deug-catechismus van de linkse kerk, van klimaatgedram tot extra cultuursubsidies, slikt de VVD voor zoete koek en voert het braaf uit. Geen wonder dat de PvdA alle beoogde coalitiepartijen als inhoudelijk gelijken ziet, of 'gelijkwaardig', zoals ze zelf zeggen: alles is inwisselbaar geworden. Welke coalitiepartij kan – buiten verkiezingstijd – de Brabantse burgers nog uitleggen wat de inhoudelijke verschillen zijn?

De VVD en het CDA worden weliswaar als het 'motorblok' van deze coalitie bestempeld, maar van dat motorblok blijft niets meer over dan de stekker van een elektrische ecobakfiets. Een motorblok zonder wagen, omdat qua wegeninfrastructuur de automobilist ook helemaal niets heeft te verwachten in dit addendum. Stond de VVD tot voor kort nog stoer te vertellen dat Brabant voor kernenergie zou gaan – ik heb het Roel Gremmen heel mooi horen vertellen primetime op Dtv –, nu laten ze deze enige serieuze energieoplossing keihard vallen in het addendum, met als smoes het ooit ergens ver in de toekomst en op landelijk niveau in het vooruitzicht te stellen. Het enige wat als kern blijft is de ultra weke houding van de VVD als kern van het probleem.

Het CDA liet het vorige college klappen omwille van de stikstofeisen, maar stapt nu in een coalitie waar onze boeren weer helemaal niets mee opschieten, sterker nog: die met de zogenaamd gebiedsgerichte aanpak onze boeren alleen maar het vuur meer aan de schenen wil leggen, onder het mom van een koude sanering met een couleur locale, daarbovenop nog het bij voorbaat slikken van alle nieuwe landelijke stikstofeisen, die uiteindelijk iedere boer, ook de biologische boeren, zeg ik even speciaal voor GroenLinks, de kop zullen kosten. Het is en het blijft onze hardwerkende boeren de ellende, de onzekerheid en de afgrond injagen omwille van de volstrekt onzinnige en onnodige stikstofeisen die deze coalitie zich door het Brusselse Natura 2000-schrikgedrocht laat aansmeren. En het CDA doet daar weer vol overtuiging aan mee. Het CDA laat onze boeren weer boeten. Onze boeren verdienen waardering en steun, in plaats van straf. En koeien horen gewoon in de wei en niet in een 'clean room', zoals de VVD het noemt. Ik heb het Wilma Dirken horen zeggen op Omroep Brabant onlangs.

Dan nog wat meer specifieke punten bij het addendum. Om te beginnen de titel van dit nieuwe bestuursakkoord, 'Samen bouwen aan de kwaliteit van Brabant'. Wat blijft er nog aan kwaliteit over als straks alles vol staat met lelijke XXL-blokkendozen, megawindparken en zonnepanelen? En over 'vol' gesproken, het addendum stelt: "De druk op de ruimte in Brabant is groot". Zeggen de coalitiepartners daarmee eigenlijk niet gewoon 'Brabant is vol'? Zouden we dan niet eens stoppen met nog meer arbeidsmigranten binnenhalen, asielzoekers vestigen, XXL-distributiecentra uit de grond laten stampen en van Brabant één groot windpark te maken?

Qua landbouw stelt het addendum dat de uitkoop van boerderijen op vrijwillige basis gebeurt, máár: uitzonderingen daargelaten. Hoe worden deze uitzonderingen bepaald en hoe wordt voorkomen dat de uitzondering hier de regel wordt? Verder wil men een provinciale grondbank voor die gebiedsgerichte aanpak, waarbij met middelen uit de immunisatieportefeuille gronden worden aangekocht. Maar wordt met die gronden dan wel enig rendement gemaakt, waar de immunisatieportefeuille toch voor bedoeld is? Of wordt dit per saldo weer ordinair potverteren? Toppunt van hypocrisie is nog wel het voornemen van het verbeteren van de leefomgeving voor weide- en akkervogels: die worden ondertussen – daar werd daarstraks al aan gerefereerd – fijngehakt door de vele windturbines en kunnen niet meer op de weide nestelen door de eindeloze zonnevelden. En voor de akkervogel blijft er geen akker meer over als onze boeren zijn uitgerangeerd door deze stikstofjunta.

En dan krijgt de nieuwe PvdA-gedeputeerde het cultuur-pretpakket in GS, waarbij hij niets meer hoeft te doen dan extra cultuursubsidies uit te delen. Maar het gaat hier wel om extra inzet, omdat de cultuur-, sport- en evenementensector zwaar getroffen is door de coronacrisis. Dat geldt in het bijzonder ook voor de kermisexploitanten en onze horeca. Mogen deze groepen Brabantse ondernemers óók iets verwachten van de provincie? Of is het alleen maar weer dezelfde cultuurkliek? En in welke verhoudingen tussen deze

sectoren gaat het aanvullende budget voor 2022 en 2023 worden ingezet? Wat weten de coalitiepartijen nu al, dat ze al spreken over 'onder andere'? Zijn er al afspraken gemaakt buiten dit addendum om?

En dan is er nog het SDG-gekleit over brede welvaart. Wat blijft er überhaupt nog aan welvaart over voor onze Brabanders met alle totaal onbetaalbare klimaatplannen, en al helemaal als de klimaatdwingelandij van Timmermans er vanuit Brussel nog bovenop komt, waar ook deze coalitiepartijen bij aan de eurocratische leiband lopen? Daarmee krijgen onze burgers geen 'brede welvaart', maar schrijnende energie-armoede. Onacceptabel!

Van de bestuursopdracht 'Veilig en weerbaar Brabant' hebben we onder de laatste twee colleges praktisch niets gezien. Krijgen we onder dit college wel concrete actie en resultaten, voordat deze bestuursopdracht afloopt? Want de drugscriminelen zijn onverminderd een gevaar voor onze samenleving en halen al helemaal hun schouders op voor een leus als 'Een dumper is een stumper'.

Tot slot, voorzitter. Via de zogenaamde knelpuntenbuffer wil men deze periode nog een slordige 71 miljoen euro aan belastinggeld verjubelen. Het toppunt van verspilling en decadentie is daarbij de twee miljoen budget voor de verduurzaming van het provinciehuis. Zoals ik zojuist al heb gerefereerd, is dit gebouw pas enkele jaren geleden voor meer dan dertig miljoen euro verbouwd en het zou er voor vele jaren weer tegen moeten kunnen. Hoe komt deze coalitie erbij om zoveel belastinggeld stuk te slaan omwille van een D66- en GroenLinks-jubelpraatje? En ik moet eerlijk ook zeggen: PvdA en VVD en CDA, want die doen er net zo hard aan mee.

Voorzitter. Dit akkoord is wederom een voortzetting en een verdere verergering van de vorige linkse akkoorden. Dit kunnen we als PVV zijnde dan ook absoluut niet steunen.

Voorzitter, tot zover in eerste termijn.

De **voorzitter**: Dank u wel. Een interruptie door mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Ja, een korte opmerking feitelijk. Voorzitter. Ik wil de heer Van Hattem hartelijk danken voor dit stukje cabaret. Wellicht kan hij als zzp'er cultuursubsidie aanvragen bij de provincie.

De **voorzitter**: Ik zie dat de heer Van Hattem daar even op wil reageren.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank, voorzitter. Hoewel ik het met enige humor breng, is het wel een stuk cabaret waarvoor de cabaretttekst mij is aangereikt in de vorm van een boekje waar een prachtig Brabants landschap op staat, van de Brabantse Wal, dat binnenkort helemaal verdwijnt achter een ijzeren gordijn van windturbines. En dan vind ik het iets minder om te lachen, want dat is waar onze burgers mee geconfronteerd worden. Dus als de VVD dit zo graag wil zien als cabaret, daar mag best om gelachen worden, zo bedoel ik het ook wel, maar de feiten zijn wel bikkelhard en daar worden onze burgers mee geconfronteerd. Als we over een paar jaar dit landschap nog net zo mooi windturbinevrij hebben, dan hebben we wat bereikt, en anders zijn onze Brabanders flink de klos.

De **voorzitter**: Mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Ja, heel kort dan. Maar het klopt wel dat ik u hoorde zeggen-, dat uw eerste of tweede zin was dat u het zou gaan hebben met een roast, dat u zou spreken in een roast-vorm, en dat zie ik als een stukje cabaret. Dank u wel.

De **voorzitter**: Tot slot mijnheer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Inderdaad, een roast, en dat is af en toe ook wel nodig hier om het roast eens flink op te porren en de boel goed te grillen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan ga ik naar de heer Van den Oetelaar.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Dank u wel, voorzitter, en ook dank aan de formateurs. Allereerst wil ik de hand in eigen boezem steken. Het is Forum in Brabant helaas niet gelukt de fractie bij elkaar te houden, hetgeen ertoe heeft geleid dat er een reden gevonden kon worden de samenwerking te beëindigen. In de periode dat Forum meebestuurde in Brabant hebben wij ons altijd constructief opgesteld en ons gehouden aan het bestuursakkoord. Het beleid waar wij mede verantwoording voor droegen werd breed gedragen, want er was voor ieder wat wils. Klimaatverandering, energietransitie en circulaire landbouw zijn niet bepaald zaken waar wij warm voor lopen, maar in ruil voor een referendum en het bespreekbaar maken van kernenergie konden wij het vorige akkoord steunen. Onze hoop was dat via een referendum in de toekomst de Brabantse burger aan de rem zou kunnen trekken wanneer zij het niet eens zouden zijn met de ingeslagen weg. Helaas moeten wij nu constateren dat de nieuwe coalitie voornemens is om het referendum naar de prullenmand te verwijzen en dat ook kernenergie plots geen optie meer lijkt. Dit is erg jammer, want straks zitten we in Brabant met een dichtgetimmerd Build Back Better-bestuursakkoord dat niet breed gedragen zal worden en waarin de burger zijn stem tussentijds niet kan laten horen. Ik wens de beoogde coalitie en haar gedeputeerden veel succes en wijsheid. Mijn advies zou zijn: gun een ander ook nog wat, zodat de breed gedragen steun voor Brabants beleid in stand kan worden gehouden.
Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, dank aan de heer Van den Oetelaar voor zijn op zich heel scherpe en heldere betoog, maar hij heeft het over de Build Back Better-coalitie en dat vind ik wel terechte kritiek, want heel die SDG-doelen zitten erin verweven, maar die worden onder andere gebaseerd op het brede welvaart-verhaal dat ook in de omgevingsvisie zit. Kan ik er dan van uitgaan dat de heer Van den Oetelaar van de FvD de omgevingsvisie van deze provincie daarmee ook niet meer onderschrijft?

De **voorzitter**: De heer Van den Oetelaar.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): We zullen het gaan zien, mijnheer Van Hattem.

De **voorzitter**: Volgens mij zie ik verder geen handen meer, dus ga ik verder naar de heer De Kort voor de Partij van de Arbeid.

De heer **De Kort** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Ook namens de Partij van de Arbeid veel dank aan de formateurs. Ze hebben in korte tijd met deze groep een mooi resultaat op kunnen leveren. Als PvdA, het zal niemand verrassen, zijn wij blij met deze nieuwe coalitie van VVD, CDA, D66, GroenLinks én PvdA. We waren al blij met het eerste bestuursakkoord van deze periode, we waren vervolgens beduidend minder blij met het tweede bestuursakkoord van deze periode, waar op een aantal onderdelen een duidelijk andere koers gevaren werd dan de onze, op voor ons ook heel belangrijke onderdelen. We zijn daarom ook heel tevreden met het addendum dat nu voorligt, want op die punten wordt nu weer een andere koers gevaren, een die wij vanzelfsprekend wel van harte ondersteunen.

Ik zal een paar punten eruit pakken. De eerste: extra geld voor cultuur, sport, erfgoed en vrije tijd. Daarmee maken we de bezuinigingen van de vorige coalitie hierop voor deze periode ongedaan, zes miljoen. Extra geld voor natuur, vijf miljoen. Extra inzet op de gebiedsgerichte aanpak, met daarbij ook tien miljoen extra om door te kunnen pakken, heel belangrijk om te zorgen dat de gebieden waar het probleem het grootst is, en daar hebben we er helaas heel veel van in Brabant, nu eindelijk echt aangepakt kunnen worden. Extra geld en inzet op de energietransitie én een actievare rol van de provincie op dit dossier, waaronder twee miljoen voor de netcapaciteit, om een verbindende en regisserende rol te pakken op dit bovenlokale vraagstuk, zodat

we de doelstellingen van de RES'en samen met de RES-partners en Enexis kunnen waarmaken, dus, mijnheer Van den Berg: niet om trafokastjes neer te zetten!

De **voorzitter**: Mijnheer Van den Berg wil reageren.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, een andere vraag. Ik hoor extra geld voor dit, extra geld voor dat, extra geld voor zus, extra geld voor zo. De vraag is: waar tovert de PvdA dat geld vandaan?

De **voorzitter**: De heer De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Uit de voor deze periode nog beschikbare vrije begrotingsruimte, die u in de begroting kunt teruglezen, mijnheer Van den Berg.

De **voorzitter**: Gaat u verder, mijnheer De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Dank, voorzitter. En verder zijn we als PvdA heel erg blij met de extra inzet op het thema brede welvaart, dat ook nu als separaat onderwerp benoemd is, waar ook een gedeputeerde mee aan de slag mag en dat onder andere het voor ons heel belangrijke onderwerp gezondheid ook omvat. Kortom, voorzitter, ik kan het betrekkelijk kort houden. Het addendum spreekt verder voor zich en de hoofdpunten heb ik zojuist behandeld. Wij zijn als PvdA blij dat Brabant nu weer een stabiel bestuur heeft en kijken ernaar uit om met deze club de komende anderhalf jaar Brabant goed te besturen.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Aangezien de heer De Kort als laatste in het rijtje van coalitiepartijen spreekt heb ik toch nog een vraag. In de vorige coalitie werd door de heer Van der Maat van de VVD eigenlijk gezegd dat hij de politiek leider was van de coalitie. Zo stelde hij zich op: een beetje als de aanvoerder van de club, zo hebben we hem hier ook een keer ter verantwoording geroepen. Is er nu vanuit de nieuwe coalitie ook een politiek leider of aanvoerder aangewezen? Ik kan me voorstellen dat de heer Smeulders dat bijvoorbeeld gaat doen, dat lijkt me de aangewezen persoon daarvoor. Dus ik hoor graag of dat ook het geval is.

De **voorzitter**: De heer De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Mijnheer Van Hattem, ik heb dat in het addendum niet gelezen en we hebben het in de onderhandelingen ook niet op die manier besproken. De VVD is de grootste partij in deze coalitie, maar we gaan het gewoon samen doen. Wat de heer Smeulders en de heer Van der Maat naar buiten toe willen afspreken, wie wat doet, dat lijkt me iets tussen hen, maar ook de andere gedeputeerden die daar spelen en daar ga ik me verder even niet mee bemoeien. Maar dank voor het vertrouwen dat u hiermee impliciet in de heer Smeulders uitsprekt.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Graag gedaan. Ik wil hem heel graag daarin steunen om als politiek leider van dit college op te treden. Daar zie ik een hele glansrijke rol voor hem weggelegd, daar kan ik hem nog regelmatig op aanspreken.

De **voorzitter**: Dank u wel. U was aan het einde gekomen van uw betoog, mijnheer De Kort, dus dan ga ik het woord geven aan de heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter. Fijn ook dat ik direct na de Smart Linkse directie al mag spreken. Brabant is gebaat bij stabiliteit. Dat wordt ons in ieder geval verteld. Wat de Brabanders zelf willen maakt blijkbaar weinig uit, zolang dat allemaal maar stabiel gebeurt. De kortst bestaande coalitie ooit, die een paar maandjes in 2019 bestuurde, gaat het nog eens een keer proberen. Stabiliteit. Deze coalitie was nog niet gevormd of de partijen gingen al ruziënd het weekend in, omdat een van de partijen de ander fluks probeerde pootje te lichten. Stabiliteit. Bij de instabiele coalitie van destijds was stikstof de lont in het kruitvat en nu stabiliteit. Er is sindsdien wel het een en ander gebeurd natuurlijk. Er zijn wat personen uitgewisseld inmiddels en Smart Links smeedt de coalitie aan elkaar.

De **voorzitter**: Ik zou u overigens wel willen verzoeken allerlei persoonlijke verwijzingen achterwege te laten. Gaat u verder.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Voorzitter, u kunt gewoon op de website kijken. Daar staat gewoon dat er geadverteerd wordt met het feit dat in die club Statenleden, gedeputeerden-

De **voorzitter**: Mijnheer Rutjens, u spreekt volgens mij de Partij van de Arbeid-fractie aan. Gaat u verder.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): De Partij van de Arbeid-fractie is ook verbonden in een bedrijf bij elkaar en vandaag gaan er nog meer mensen uit die club als gedeputeerde geïnstalleerd worden. Dat is op z'n minst bijzonder: twee gedeputeerden uit diezelfde Smart Links, voorzitter. Maar welke sanering wordt er nu voorgenomen? Wat de Brabanders willen is blijkbaar ondergeschikt aan stabiliteit. Wat gaan we allemaal verliezen? Draagvlak is geen voorwaarde meer. En dan bedoel ik niet het referendum. Dat zou door het dralen en buigen van een voormalig gedeputeerde immers al doodgeboren zijn. D66 hoefde alleen nog maar de euthanasieverklaring te ondertekenen. Draagvlak als voorwaarde bij de uitvoering van de klimaatplannen: dat is wat ik bedoel. Net als 'haalbaar' en 'betaalbaar' inmiddels geen voorwaarde meer. Ze werden een paar maanden geleden belangrijk en nu is het iets om respect voor te hebben. Wat dat betekent is totaal onduidelijk. En ook kernenergie speelt geen rol meer. We steken onze kop in het zand voor duurzame CO₂-vrije energieopwekking. Gelukkig wil de VVD wel blijven nadenken, maar wat dat precies betekent is tot dusver nog onduidelijk.

In het addendum wordt biomassa niet genoemd. Het vorige akkoord in ieder geval sprak zich uit tegen grootschalige biomassacentrales. Wat dat nu betekent weten we niet. Voor die drie thema's over energie willen we graag een aantal moties indienen, de motie 'Haalbaar, betaalbaar en met draagvlak', de motie 'Kernenergie is welkom' en de motie 'Foute biomassa', die ik bij dezen dan ook aankondig.

Ook de Natura 2000-problematiek wordt niet aangepakt. Gedeputeerde Staten, althans de nieuwe coalitie, erkennen dat er zoveel gebiedjes zijn met deze bureaucratische status dat ze de parkjes maar onder elkaar moeten verdelen. Eén gedeputeerde die erover gaat, dat lukt blijkbaar niet, het moeten er vier zijn. Maar de echte oplossing, namelijk een onderzoek naar die status, is verder weg, die gaan we nu in ieder geval niet meer meemaken en daardoor zal waarschijnlijk de zogenaamde stikstofproblematiek weer als een boemerang terugkomen. Stabiliteit. Wat gaat dit betekenen voor bijvoorbeeld de geplande woningbouwinitiatieven? Wat krijgen we wel, wat krijgen we nu terug, wat is er geannuleerd? We krijgen, lees ik, inclusieve maatregelen. Dat is een codewoord uit de VS en uit de Randstad overgewaaid, gekkigheid, waar het wel uitmaakt wat voor huidskleur je hebt, wat je tussen je benen hebt en wat je daar dan mee doet. Een codewoord voor juist wel discriminatie en apartheidspolitiek, die we hier niet willen. We gaan ook tientallen miljoenen meer uitgeven, nu al, direct, en meer volgt er, omdat je immers zo'n beetje wel alles kunt schuiven onder het woord 'brede welvaart'. Hoe zit het met de kerntaken? Wat willen Brabanders eigenlijk? Waarvoor hebben ze eigenlijk ooit gestemd? Wat duidelijk is, is dat de provinciale overheid gaat groeien. Ze gaat zich met nog meer dingen bemoeien, nog meer Brabants geld uitgeven. En in essentie worden nu cadeautjes

uitgedeeld aan bevriende belangengroepen, om zogenaamd draagvlak te creëren. Smeermiddel voor deze coalitie. Wat jammer dat er geen tussentijdse verkiezingen mogelijk zijn.

M113-2021: Kernenergie is welkom

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,
in vergadering bijeen op vrijdag 16 juli 2021;
constaterende dat:

- er een nieuw college van Gedeputeerde Staten is geïnstalleerd;
- Brabanders duidelijkheid verdienen;
- de vorige coalitie, met bestuursakkoord 'Samen, slim, slagvaardig' heeft verklaard dat 'kernenergie welkom' zou zijn;

overwegende dat:

- er een addendum op het bestuursakkoord is geschreven met kernenergie als 'vraag voor de toekomst';
- de 'grootste partij' uit de coalitie verklaart dat ze willen 'blijven nadenken' over kernenergie;
- er behalve een literatuurstudie bar weinig concrete stappen zijn gezet door de voormalige gedeputeerde(n) om Brabant van CO₂-vrije kernenergie te voorzien;

roepen Gedeputeerde Staten op:

- kernenergie in Brabant welkom te heten;
- concrete stappen te zetten het 'nadenken' om te zetten in beleidsvoorstellen;
- Provinciale Staten halfjaarlijks van de vorderingen op de hoogte te stellen;

en gaan over tot de orde van de dag."

Willem Rutjens, Groep Rutjens.

M114-2021: Foute biomassa

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,
in vergadering bijeen op vrijdag 16 juli 2021;
constaterende dat:

- bij de verbranding van biomassa meer CO₂ per eenheid opgewekte energie wordt uitgestoten dan bij welke ander vorm van fossiele brandstof;
- bossen in rap tempo verdwijnen, onder meer door het Nederlandse gesubsidieerde biomassabeleid;
- de vorige coalitie, met bestuursakkoord 'Samen, slagvaardig en slim', zich uitsprak tegen grootschalige biomassacentrales;
- er een nieuwe coalitie is gevormd, er een ander college van Gedeputeerde Staten is geïnstalleerd;
- Brabanders duidelijkheid verdienen;
- overwegende dat:
- het terugdringen van CO₂-uitstoot de officiële reden is voor alle klimaatmaatregelen;
- het 'addendum' op het bestuursakkoord onduidelijk is over verbranding van biomassa als brandstof;

spreken uit:

- tegen het gebruik van geïmporteerde houtige biomassa te zijn als 'duurzame' brandstof;
- tegen het gebruik van binnenlandse houtige biomassa te zijn, regionale organische reststoffen daargelaten als 'duurzame' brandstof;

en verzoeken gedeputeerde Staten

- deze uitspraken te integreren in provinciaal beleid;
- Provinciale Staten te informeren over concrete stappen;

en gaan over tot de orde van de dag."

Willem Rutjens, Groep Rutjens

Motie M115-2021: Haalbaar, betaalbaar en met draagvlak

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op vrijdag 16 juli 2021;
constaterende dat:

- er een nieuw college van Gedeputeerde Staten is geïnstalleerd;
- Brabanders duidelijkheid verdienen;
- de vorige coalitie, in bestuursakkoord 'Samen, slim slagvaardig', ooit verklaarde dat 'haalbaar, betaalbaar en met draagvlak' voorwaarden zouden zijn bij de uitvoering van het zgn. klimaatakkoord;

overwegende dat:

- deze voorwaarden tijdens de bestuursperiode niet verder zijn geconcretiseerd door gedeputeerde;
- deze voorwaarden later ook niet meer als 'voorwaarde' maar slechts als 'belangrijk' werden genoemd;
- het 'addendum' op het bestuursakkoord nu spreekt van 'respect voor haalbaarheid, betaalbaarheid, doelrealisatie en draagvlak';

roepen Gedeputeerde Staten op:

- 'haalbaar, betaalbaar en met draagvlak' als voorwaarden te hanteren bij de uitvoering van het zgn. Klimaatakkoord;
- deze voorwaarden verder te concretiseren en als Statenvoorstel aan Provinciale Staten voor te leggen;
- Provinciale Staten regelmatig te informeren hoe de voorwaarden worden gehandhaafd bij provinciaal beleid en -activiteiten alsook in samenwerkingsverbanden als de RES;

en gaan over tot de orde van de dag."

Willem Rutjens, Groep Rutjens

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik geef het woord aan de heer De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Dank u wel, voorzitter. Het addendum is een weinig inspiratievol, vernieuwend stuk. Precies daar waar het om gaat worden niet de juiste en zelfs de verkeerde beslissingen genomen. Ik heb het met name over stikstof, het referendum, maar eigenlijk ook over de bestuurscultuur in onze provincie. Als het gaat om stikstof: nadrukkelijk worden de grenzen van Natura 2000 ongemoeid gelaten. Dat is wat ons betreft zonder twijfel de grootste fout die je in dit dossier kunt maken. In een dichtbevolkt land als Nederland en onze provincie is het handhaven van de huidige Natura 2000-omvang volstrekt onrealistisch en met het vasthouden daaraan wordt onze provincie steeds meer richting de economische afgrond geduwd. Natura 2000 omvat beperkingen die we terug moeten draaien, omdat de nadelen groter zijn dan de voordelen. Vestiging en uitbreiding van bedrijven, woningbouw en allerlei andere activiteiten worden onmogelijk gemaakt. Leuk dat er via de portefeuille economie aan de voorkant door de VVD kwistig gelden worden herverdeeld ten behoeve van de Brabantse economie, alleen bijzonder dat op deze manier aan de achterkant de boel met stikstof op slot wordt gegooid. Nederland en Brabant gaan de komende tijd op slot door stikstof en de daaraan gerelateerde regelgeving en als dat niet gebeurt, dan zal dat zijn omdat er ongeëvenaarde, disproportionele offers worden gevraagd aan individuen en bedrijven. De Natura 2000 moet niet het doel zijn, maar de natuur moet het doel zijn. Natuur en stikstof gaan heus wel samen, alleen niet altijd op de manier zoals sommige mensen dat willen. Minder Natura 2000 betekent niet minder natuur, want dat zou BVNL Brabant ook helemaal niet willen. De VVD toont zich hier een ware groene en anti-ondernemerspartij. Jesse Klaver kan daar trots op zijn. Het CDA heeft bij dezen bevestigd dat hij definitief zijn traditionele achterban vaarwel heeft gezegd. De boeren hebben bij het CDA niks meer te zoeken. Het CDA gaat mee in de landelijke lijn, waarin is bepaald dat plantjes en diertjes, waarvan geen CDA-lid de naam kent, maar die toevallig op een bijlage van een richtlijn staan, belangrijker zijn dan de sector die de partij heeft gevormd. De boeren zijn wederom door het CDA afgedankt, terwijl de agrarische sector juist waardering verdient voor de bijdrage die ze leveren aan deze maatschappij.

Dan het referendum. Alweer heeft D66 het referendum de vernieling in geholpen. Daar waar het akkoord 'Samen, Slim, Slagvaardig' richtinggevend is, komt het referendum nu nadrukkelijk niet meer terug. De beoogd gedeputeerde was eerst nog zo hoffelijk haar voorganger te complimenteren met het feit dat VVD en CDA zo ver waren gekomen, maar nu is op geen enkele manier de daad bij het woord gevoegd. Ik vraag

me af wat de kiezers van D66 daarvan vinden. Nee, het alternatief voor de nieuwe coalitie: participatie en sociale innovatie. Is dat echt een alternatief, of was het eerder een middel om de bevolking in slaap te sussen en de eigen agenda door te drukken, onder het mom van 'draagvlak creëren'? Voorzitter, dit was uiteraard een retorische vraag, want deze coalitie maakt geenszins de indruk zich echt wat aan te willen trekken van de wens van de burger. In woord wordt de energietransitie geëffectueerd onder het bestaande adagium 'haalbaar, betaalbaar, draagvlak', uiteraard juichen wij dat toe, maar wij hebben mevrouw Meeuwis van D66 bij de presentatie van het addendum, en vandaag ook weer, horen zeggen "de energietransitie doen we samen met gemeenten, coöperaties en bedrijven", ik hoor niks over de burger. D66 laat zich hier zien als een echte regentenpartij: de burger doet niet ter zake, met nimby's hebben ze ook niks te maken zolang de windturbines maar niet in hun eigen achtertuin staan. Overigens willen wij op het gebied van energie nog een motie indienen, omdat we van mening blijven dat kernenergie een onvermijdelijke oplossing biedt, die een hoop windmolenellende kan voorkomen.

Het roept wel allemaal vragen op. Waar komt de angst voor de burger vandaan? Wat is er eigenlijk gebeurd met de D van D66? Heeft D66 zich überhaupt wel ingezet voor het referendum? Wat hebben ze voor het afschaffen van het referendum teruggekregen, of was de plek op het pluche voldoende?

Dan kom ik op het punt van bestuurscultuur. Partijen van de nieuwe coalitie hebben elkaar wel erg snel gevonden. Kennelijk waren de verschillen niet zo groot. Het is eerder gezegd: met name VVD en CDA kunnen zichzelf dit wat mij betreft aanrekenen. Dat de coalitiegenoten elkaar zo snel hebben gevonden is in het licht van de, nou misschien wel kleffe, 'ons kent ons'-cultuur in Brabant wellicht niet zo verwonderlijk. Twee beoogd gedeputeerden en een ex-gedeputeerde zijn verbonden aan een en hetzelfde bedrijf, dat ook nog eens acteert in het domein waarin de provincie acteert, een fractievoorzitter van een coalitiepartij doet leuk mee. Ongetwijfeld zijn formeel alle wegen bewandeld zoals het hoort, op papier zal alles kloppen, alle vinkjes zullen ongetwijfeld zijn gezet, tijdig wordt afgezien van stemrecht in de Staten, maar geloofwaardigheid van bestuur gaat verder dan het zetten van vinkjes. Voorzitter. Voor mij roept het vragen op als: wat betekent dit voor het aanzien van het college?

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Ik wilde het niet doen, mijnheer De Bie, maar toch wel. Is het niet zo dat u zelf heeft erkend dat doorgaan niet meer kon, doordat u zelf ook uw conclusies zowel in de pers hebt getrokken als in het maken van de veertiende partij in Brabant?

De **voorzitter**: Mijnheer De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Ik heb zelf mijn ontslag genomen, als u dat bedoelt, maar ik begrijp het verband met mijn verhaal niet eerlijk gezegd.

De **voorzitter**: Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Nou, uw verhaal is vooral een, nou ja. U geeft toch zelf aan, door u af te splitsen van Forum voor Democratie, uw eigen partij hier te beginnen, erkent u toch nogmaals dat niet anders kon dan wat gebeurd is?

De **voorzitter**: De heer De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Het spijt me zeer, maar ik begrijp echt de vraag niet. Ik heb ontslag genomen als gedeputeerde – dat bedoelt mevrouw De Hoon, schat ik in –, dat had te maken met de omstandigheden, maar dat had verder niks te maken met de lijntjes die wij hadden lopen of wat dan ook. Dat was uiteindelijk

het gevolg van een politieke beslissing van CDA en VVD, die kennelijk het vertrouwen hadden verloren. Dat is de reden van mijn beslissing geweest en niks anders.

De **voorzitter**: Mevrouw De Hoon. Daarnet had u een verduidelijkende vraag, dus wilt u nog één keer reageren, de laatste keer?

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dit heeft absoluut niets met personen te maken, uw aftreden als gedeputeerde. Het heeft alles te maken met Forum voor Democratie, die hier in Brabant is uiteengevallen in drie partijen, waarmee een streep komt onder mogelijk samenwerken.

De **voorzitter**: De heer De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Nou ja, goed, dat neem ik dan maar even voor kennisgeving aan, want ik zie nog steeds het verband met het punt in het verhaal waar ik mee bezig was niet, eerlijk gezegd.

De **voorzitter**: U heeft nog een tweetal interrupties: de heer Van Hattem eerst en daarna mevrouw Otters. De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Ik wil hier toch wel even op reageren, want we hebben hier een heel debat over gehad, over deze kwestie, en toen heb ik eigenlijk ook gewoon bij alle partijen gevraagd van "goh, bij wie kwam dit nou vandaan, om de stekker eruit te trekken?". Volgens mij stak de heer Van den Broek van Lokaal Brabant als eerste zijn vinger op door te zeggen "wij waren de eersten die zeiden van 'we trekken de stekker eruit', dus wij hebben de coalitie laten klappen". Maar nu wordt toch in een keer een wat merkwaardige gang van zaken geschetst, want dat Forum uit mekaar viel, dat was pas naderhand, tenminste, JA21 was al eerder afgesplitst, maar-

De **voorzitter**: U weet het hè: een interruptie is niet een heel betoog. Dus kunt u het kort houden, en welke vraag zit hierachter?

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, mijn vraag is: waarom wordt hier nu opeens weer een hele nieuwe gang van zaken geschetst, terwijl het CDA misschien ook in de spiegel moet kijken naar de eigen huidige stabiliteit, ook als landelijke partij gezien, wat ook in deze Staten misschien nog door kan werken.

De **voorzitter**: Ik ga ook even kijken wat mevrouw Otters wil qua interruptie.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): De heer De Bie begreep de vraagstelling van mevrouw De Hoon niet helemaal, dus ik zal hem ook proberen. Klopt het dat er scrupules waren naar aanleiding van de 4 en 5 mei-poster dit jaar, waardoor ook de heer Smolders zich afsplitste bij Forum voor Democratie landelijk, en de scrupules bij Forum voor Democratie Brabant?

De **voorzitter**: De heer De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Ook hier moet ik zeggen dat ik het verband met mijn verhaal hier niet goed zie. Ik heb het over een verwevenheid van het provinciale bestuur met het zakelijke leven en hier komt plots een politieke kwestie uit het verleden boven. Ik wil de vraag beantwoorden. Binnen Forum voor Democratie waren grote verschillen van mening. Wat dat precies was, laat ik gewoon binnen de partij. U mag daar uw eigen conclusie aan verbinden, maar uiteindelijk was dat kennelijk voor CDA en VVD voldoende om het vertrouwen op te zeggen en toen restte mij niks anders dan zelf mijn ontslag te nemen.

De **voorzitter**: Gaat u verder, mijnheer De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Voorzitter. De vragen. Wat betekent dit, die verwevenheid van bestuur, zakelijk, de hele kleffe 'ons kent ons'-cultuur, wat betekent dat voor het aanzien van-

De **voorzitter**: Ik zie nog een interruptie door de heer Rutjens. Ik zou u allemaal wel willen verzoeken het ook weer eventjes te beperken tot waar we vandaag mee bezig zijn. De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter. Inderdaad, ik wil graag terug naar de inhoud: die verwevenheid van, nou, laten we het 'zakenleven' noemen, maar consultancy en de politiek. Ik maak me daar ook zorgen over-

De **voorzitter**: U interrumpeert richting de heer De Bie, hè?

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Ja, richting de heer De Bie. Dus wat ik mij afvraag richting mijnheer De Bie: wat moeten we dan veranderen? Moeten we een ander integriteitsprotocol opstellen? Moeten we meer dit soort verbanden en geldstromen wat duidelijker in kaart brengen? Moeten we opdrachten bijvoorbeeld verbieden van oud- en huidige gedeputeerden? Wat stelt u zich daarbij voor?

De **voorzitter**: Mijnheer De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Ja, nou, dat vind ik een hele goede vraag, die ik niet een-twee-drie kan beantwoorden. Ik adresseer echter alleen wel een heel belangrijk punt, en dat is die verwevenheid. Ons stelsel zit op dit moment zo in elkaar, dat elk Statenlid zelf hier de afweging maakt bij zijn stemming, of het betreffende Statenlid, zoals ik zou hopen, naar eer en geweten handelt, ook zonder last en ruggenspraak zijn afweging maakt, of dit door de beugel kan of niet. Iedereen maakt daarin zijn eigen afweging, en dat past ook eigenlijk binnen de liberale uitgangspunten die ik heb, maar ik wilde dit in ieder geval bespreekbaar maken. Het valt bij mij onder het kopje 'bestuurscultuur' en het wijzigen van een cultuur is meer dan lijstjes maken of protocollen. Dat gaat echt om besef wat mij betreft.

De **voorzitter**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Vindt u dan twee dingen kunnen: dat je dus adverteert op een website als Statenlid en ex-gedeputeerde? Dat is één. En ten tweede: vindt u het dan kunnen dat je hier stemt over een voorstel waar je daarna zelf als zzp'er een opdracht voor krijgt?

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Het zal u niet verbazen dat ik daar grote moeite mee heb en dat ik dit aspect in mijn afweging bijzonder zwaar laat wegen.

De **voorzitter**: Het begint nu wel hypothetisch te worden en het wordt wel erg ingewikkeld als het suggesties zijn die we op dit moment niet kunnen controleren. Dus volgens mij moeten we gewoon verder met het debat, zodat de heer De Bie nu zijn betoog kan vervolgen.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Ja, voorzitter, ik houd het verder kort. De tweede vraag, afgezien van het aanzien van het college en de Brabantse politiek, die gesteld moet worden wat mij betreft is: kan hier nog worden gesproken van het vermijden van de schijn van belangenverstrengeling?

Voorzitter. Onze fractie heeft hier heel veel moeite mee. Nog recent hebben we in Limburg gezien waar een dergelijke kleffe bestuurscultuur toe kan leiden. De eerder genoemde vragen zouden, wat ik al zei, door elk Statenlid voor zich naar eer en geweten moeten worden beantwoord, en dus zonder last en ruggenspraak.

Dank u wel.

M116-2021: Strijd om de ruimte kies voor kernenergie

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 16 juli 2021;

behandelend het Addendum Bestuursakkoord 2020-2023 Samen bouwen aan de kwaliteit van Brabant; overwegende dat

- de ruimte in Brabant schaars is
- zonneparken en windturbines veel ruimte innemen
- ondersteunende biomassa voor deze vorm van energie ontbossing in de hand werkt;

constaterende dat

- we slim met onze schaarse ruimte om moeten gaan;
- kernenergie veel minder ruimte inneemt dan zonneparken en windturbines;
- kernenergie ontbossing niet in de hand werkt;
- kernenergie schone energie oplevert die geen CO₂, stikstof en fijnstof uitstoot;

dragen Gedeputeerde Staten op;

- kernenergie welkom te blijven heten in Noord Brabant;

en gaan over tot de orde van de dag."

Maikel de Bekker, Groep De Bie.

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ik denk dat er iets niet helemaal goed gaat. Is er niet nog een partij vóór mij?

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Wij worden wel eens vergeten.

De **voorzitter**: Nou ja, in mijn formulier staat het verkeerd, maar ik begrijp dat de heer Van der Wel eerst is. Ik heb domweg voorgelezen wat hier stond, sorry. Mijnheer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter. Het IPCC publiceerde zeer recent een nieuw rapport waarin zij stellen dat de aanstaande decennia het leven op aarde dusdanig gaat veranderen dat de Aarde – met een hoofdletter – niet meer geschikt is voor menselijk leven. We kunnen niet allemaal in de raketten van een paar bejaarde miljardairs stappen om de problemen te ontvluchten. Laat dat asjeblieft stoppen. We moeten de problemen hier oplossen, de oplossingen hier zoeken. Het probleem is niet dat er geen oplossingen zijn, het probleem is dat er niet genoeg politieke wil is, ook in Brabant niet. De grenzen van de economische groei zijn bereikt en overheden zijn niet bij machte gebleken om grenzen te stellen, laat staan om ze te bewaken. Maar dat moet wel gaan gebeuren. Volgens de Urgenda-rechtszaken had de uitstoot van broeikasgassen eind 2020 al verminderd moeten zijn met 25 procent, maar dat hebben we bij lange na niet gehaald. Bij mobiliteit in Brabant blijft de uitstoot stijgen en stijgen. Logistieke centra, die een meerderheid van Provinciale Staten eigenlijk niet wil, dragen hier enorm aan bij en de gevolgen worden steeds zichtbaarder; kijkt u om u heen. Het is overduidelijk dat we in Brabant absoluut niet de goede kant op bewegen. Het is hoog tijd voor actie, het is hoog tijd voor tempo, het is hoog tijd om de klimaatnoodtoestand uit te roepen. Daarvoor dienen we een motie in, die overigens al in veel steden is aangenomen, steden als Amsterdam en Haarlem, maar ook Londen en Parijs, en hier in Nederland met veel steun van een aantal hier nu zittende coalitiepartijen.

Het Brabants Dagblad kopte: 'En weer is er een rapport over de Brabantse natuur'. Wat een toestand, een zoveelste rapport, een berg, een muur van rapporten, en wat gaan we met deze partijen afspreken over het bedwingen van de biodiversiteitscrisis? De doelstellingen voor natuur worden bij lange na niet bereikt, niet wat betreft het oppervlak en niet wat betreft de soorten. In de meest recente Statenmededeling, 'Toestand

van de natuur in Brabant', van twee weken geleden, is de hoofdconclusie ook weer dat de kwaliteit van de Brabantse natuur nog steeds verder afneemt. Sinds 1990 zijn de plannen voor de ecologische hoofdstructuur al uitgewerkt, een plan om onze natuur te redden. Er moet meer focus komen op het nakomen van de onderliggende internationale afspraken. De opgave is enorm, de tijd dringt. Wat de Partij voor de Dieren betreft laten we geen enkele soort aan haar lot over. Wat we nu nodig hebben is de politiek-bestuurlijke wil om door te pakken, want er is nog maar weinig tijd tot 2027. En we gaan ervan uit dat dit college de internationale afspraken met het Rijk en Europa gaat nakomen, want ook hier hebben we te maken met een crisis.

Het Rijk spreekt over een stikstofcrisis. De coronacrisis is de grootste crisis die onze minister-president ooit zag. In Brabant zagen we dat het woord 'crisis' ondertussen was komen te vervallen en dat op 2 juli werd gesproken over 'stikstofvraagstuk'. In het akkoord komt noch stikstofcrisis noch stikstofvraagstuk voor. We horen nu zeggen dat het een stikstofprobleem is. Dus coalitie; wat is het nu volgens u?

Het addendum stelt enerzijds dat vastgehouden wordt aan de Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof en anderzijds dat stikstofrechten die aangekocht worden ten goede komen aan natuur. Wij willen daar graag meer duidelijkheid over. Wat betekent dat dan en hoeveel is dat dan? Wat ons betreft is dat honderd procent voor de natuur. En wat gebeurt er met de dierenrechten bij die aangekochte stallen? Wordt het aantal dieren verminderd? Want dat zou serieus helpen om de hoeveelheid mest te laten afnemen. Een win-win-winsituatie. Het college wil meer handhaving als het gaat om mestfraude. Dat klinkt mooi, maar dat is bijna ondoenlijk. Mestfraude is een wijdverbreid probleem dat moeilijk is aan te pakken. Het Openbaar Ministerie stelde in 2018 al dat de structurele oplossing voor mestfraude gezocht moet worden in minder mest. De Partij voor de Dieren onderschrijft dit. De oplossing moet gezocht worden in minder dieren. Deze gedachte leeft nu ook bij coalitiepartners, zoals het CDA. Dat geeft hoop, en geen mesthoop. Want honderden miljoenen euro's gesubsidieerde megamestfabrieken zijn geen oplossing. Met uw geplande mestfabriekenplan gaat u als college geheel de verkeerde kant uit. Niet doen dus!

Vorige week hadden we een uitgebreide expertmeeting over de eiwittransitie. We hebben van veel burgers, zelfs van buiten Brabant, gehoord dat ze hebben meegekeken en zeer geïnspireerd zijn geraakt. De kansen liggen voor het oprapen, de burger is er klaar voor, ook de vegaburger. De plantaardige eiwittransitie komt eraan, zoals ook de experts aan ons hebben aangegeven. De plantaardige eiwittransitie kan ons helpen om in balans te komen met de planeet. Want ook een voedselcrisis is aanstaande, zeker als de prijzen voor voedsel zullen verdubbelen. Het ministerie van LNV ziet de eiwittransitie als een investeringsthema. Dat is goed in lijn met de aangenomen motie 'Landbouw is economie', waarin van de provincie een stevige inzet in de eiwittransitie wordt gevraagd. We rekenen er dan ook op dat deze transitie van enthousiasme naar concrete provinciale inzet en smakelijke voorstellen leidt, ook voor op de barbecue.

'Iedere Brabander doet mee' staat er inderdaad. Hoe kan het dat deze toekomstige coalitie met zoveel progressieve partijen niet specifiek meer aandacht heeft besteed aan inclusiviteit en diversiteit? We willen hier daartoe een oproep doen. Maak het meer concreet, draag het meer uit, en deel het met Brabant. Juist in deze tijden, waarin- sorry- sorry-

De **voorzitter**: Heeft u behoefte aan een korte schorsing?

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Sorry. Juist in deze tijden, waarin Europese landen komen met, en ik zeg het toch: walgelijke maatregelen, mogen we die rol niet vergeten. En onze kinderen. Het is dramatisch gesteld met onze jeugdzorg. Begeleiders hadden ooit tien kinderen onder zich, en nu zijn het er veertig. De toestand is schrijnend. Eerder was de provincie taakhouders en we hebben in 2014 het beleid besproken en vastgesteld met de titel 'Verantwoord loslaten'. Daar is echt geen sprake van geweest. Waar wij hier het toekomstig college toe willen oproepen, is om dit onderwerp vanuit Brabant stevig onder de aandacht van de regering te brengen, want zo kan het echt niet langer doorgaan.

Voorzitter. Er zijn zoveel internationale afspraken gemaakt, waar ook de provincie Brabant zich als betrouwbare partner aan moet houden: klimaat, stikstof, biodiversiteit en voedsel. Partijen die dat niet doen,

of niet willen doen, nemen de rechtsstaat niet serieus. En dat is serieus een groot probleem, voor ons en onze planeet.

Dank u wel.

M117-2021: Uitroepen Klimaatnoodtoestand

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 16 juli 2021;

vragen Gedeputeerde Staten

- om namens de provincie Noord-Brabant de klimaatnoodtoestand uit te roepen;
- in navolging van bijvoorbeeld de provincie Gelderland een integraal klimaatbeleid op te stellen, waarin o.a. staat beschreven hoeveel CO₂-reductie we in Brabant t.o.v. 1990 willen bereiken, welke maatregelen we daarvoor als provincie kunnen en gaan nemen, en daarin een financiële dekking voor te stellen;
- hiertoe met een eerste voorstel richting PS te komen bij de begroting van 2022;

En gaan over tot de orde van de dag."

Anne-Miep Vlasveld, Partij voor de Dieren

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren.

De **voorzitter**: Dank u, mijnheer Van der Wel. Dan geef ik het woord nu toch echt aan de heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Geweldig, dank u wel, mevrouw de voorzitter. 50PLUS is blij dat de coalitie rondgekomen is en zou zeggen: gas erop, met als basis het programma 'Samen, Slagvaardig en Slim' en een addendum. 50PLUS is positief gestemd, maar mist ook een aantal zaken en heeft daar nog een aantal vragen over.

Allereerst naar de personen. De drie nieuwe gedeputeerden, ik ken ze alle drie goed-

De **voorzitter**: Dames en heren, ik vind dat het een beetje onrustig aan het worden is. Ik zou u willen verzoeken aandacht te houden bij het betoog van de heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ik ken ze alle drie goed en ik ben ervan overtuigd dat ze het zo goed mogelijk gaan doen. Ze hebben ervaring in jaren hier in Provinciale Staten opgebouwd en netwerken zijn ruim aanwezig. En daarnaast de overige gedeputeerden, die samen met deze drie nieuwe een goed team zullen vormen. Integriteit blijft wel belangrijk en de verwevenheid tussen de politiek en het bedrijfsleven moet natuurlijk wel kloppen.

Ik ga nu een aantal hoofdstukken even langs. Ik begin met 'Landbouw, natuur en water'. Er staat duidelijk in de bouwstop van geitenstallen. Dat lijkt 50PLUS duidelijk en daar zijn we ook echt blij om, maar het blijkt dat wat we hebben afgesproken, dat het aantal geiten, zeg maar, niet zou stijgen de afgelopen jaren, dat die toch weer gestegen zijn. Inwoners in Brabant maken zich daar veel zorgen over in relatie tot de Q-koorts.

Verder: help ook deze Brabander met vragen over stikstof die hij heeft, over fijnstof, gezonde lucht, geur, biomassacentrales, XL-dozen, niet te vergeten water hè, wat vandaag speelt. Haal bij de Brabander deze zorgen weg.

Ik ga naar het hoofdstukje 'Energie'. Eindelijk steun voor de energietoepassingen. 50PLUS heeft daar jaren voor gepleit en hoopt dat het niet te laat is. De steun voor windturbines en zonnepanelenweides brokkelt met de dag af. Haalbaarheid, betaalbaarheid en draagvlak, en vooral dat laatste is erg belangrijk. En dan hebben we het ook nog over het Nevele-arrest. Mogen windturbines nu wel, of niet? Haal die zorgen bij de Brabander weg. En waarom wordt het onderzoek naar kernenergie nu doorgeschoven naar de volgende coalitie in 2023?

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie, mijnheer Brouwers. De heer Van Hattem heeft het woord.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. De heer Brouwers had zojuist wel een terecht punt over kernenergie, maar daar gaat dit niet over. Ik hoor de heer Brouwers nu zeggen dat eigenlijk de burger te weinig betrokken is, en dat er steeds meer weerstand komt bij windparken, maar tegelijkertijd hoor ik nu namens 50PLUS ook zeggen dat ze blij zijn dat de energiecoöperaties gesteund worden. Maar die energiecoöperaties zorgen er juist voor dat er meer van zulk soort windparken komen, waar zoveel weerstand tegen is. Hoe is dat met elkaar te rijmen?

De heer **Brouwers** (50PLUS): Nou, dat antwoord is heel simpel. Energiecoöperaties, en ik spreek uit eigen ervaring, zijn er ook heel positief mee bezig om te kijken of het draagvlak er is, en als dat draagvlak er niet is, dan gaat het niet door.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Was het maar zo simpel, zou ik bijna willen zeggen. Als ik nou bijvoorbeeld kijk naar de situatie hier in Den Bosch, waar ook een energiecoöperatie de Bossche Windmolen West heeft neergezet, daar is behoorlijk wat weerstand tegen vanuit de omliggende gebieden, de kern Engelen et cetera, terwijl heel veel van de deelnemers in zo'n energiecoöperatie er juist verder vandaan zitten, en die hebben er via de SDE-subsidies en dergelijke-

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Van Hattem** (PVV): Dus ziet de heer Brouwers misschien ook in dat die vlieger, van "het kan alleen met draagvlak", echt niet altijd opgaat?

De **voorzitter**: De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ik spreek uit eigen ervaring. Die vlieger gaat in andere steden wel degelijk op.

De **voorzitter**: Gaat u verder, mijnheer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Oké. Ik ga naar het volgende hoofdstukje: 'Vrije tijd, cultuur, sport en erfgoed'. 50PLUS wordt hier heel blij van. Vooral het woordje 'cultuur' is weer terug. Er wordt extra geld uitgegeven gedurende de komende anderhalf jaar. Ook over de versterking van de bibliotheektaak is 50PLUS tevreden. Daar is in het verleden hard voor gevochten. Maar de vraag blijft: wat gebeurt er daarna? Start de bezuiniging na 2023 alsnog? Want dit is een zorg van de Brabander.

Verder, voorzitter, lijkt me dit wel een gemakkelijk pakket. Er is veel in gang gezet door de vorige gedeputeerde. Zouden we dit een pretpakket kunnen noemen? Of heeft de nieuwe gedeputeerde er een extra taak bij om de coalitie bij elkaar te houden tot 2023?

Het volgende hoofdstuk: 'Brede welvaart voor alle Brabanders'. Hier wordt gesproken over sociale innovatie, over inclusiviteit, gezondheid, digitalisering, kwaliteit van leven, welzijn, en ga zo maar door. Daar passen zeker ook de senioren helemaal in. Toen ik het zo las, dacht ik: het lijkt wel een gedeputeerde die bij het KBO heeft gewerkt, een gedeputeerde die zeker ook het ouderenbeleid in haar opdracht zal meenemen. 50PLUS neemt aan dat deze gedeputeerde nu ook van de heer Ronnes voortvarend de motie 'Manifest Samen doen, samen verder' van het KBO, PVGE, PCOB en andere organisaties gaat uitvoeren. Tenslotte ligt deze motie al sinds 13 september 2019 te wachten op actie. Verder het verzoek om ook nog de cybercrime mee te nemen. Want dit zijn zorgen waar de Brabanders mee zitten.

Het volgende hoofdstukje 'Mobiliteit'. 50PLUS wordt blij als ze leest dat ook de kleine kernen niet vergeten worden. We willen er alles aan doen om de OV-lijnen te behouden, en als er dan een halte wegvalt, laat dan nu net niet die halte wegvallen die precies voor een bejaardencomplex ligt, want dat is in de praktijk gebeurd.

50PLUS zou nog blijer worden als de gedeputeerde voortvarend het concept Automaatje zou overnemen, een concept waar men van woning naar bestemming rijdt en ni t van halte naar halte, en dat doen inwoners met hun eigen auto. Dan doe je echt iets aan eenzaamheid en mobiliteit, want, voorzitter, dat zijn zorgen van onze Brabanders.

Financieel, volgende hoofdstukje. Blijkbaar hebben we nog een vrije begrotingsruimte van 71 miljoen euro. Er wordt 15 miljoen euro voor onvoorzien gebruikt, en dan blijft er 56 miljoen euro over voor de activiteiten van het addendum. De vraag die dan opkomt is: welke gedeputeerde heeft nu een veer moeten laten? Is dat de heer Van der Maat, of is dat de heer Van Gruijthuisen?

Voorzitter. Al met al positief, maar waarom is het correctieve referendum nu weggefallen? De vorige gedeputeerde was daar goed mee bezig. Men wil wel participatie, maar geen correctief referendum. En als men zegt 'wel maatwerk met participatie', waarom dan geen referendum? Want ook dat is een zorg en een vraag die leeft bij de inwoners. Al met al: haal bij de Brabander zijn zorgen weg.

En dan mijn laatste opmerking, voorzitter, en die heeft te maken met het menselijke aspect. Ik weet dat de politiek keihard is, maar ik wil toch wel even kwijt dat ik erg veel moeite heb met hoe er met gedeputeerde Wil van Pinxteren is omgesprongen. Hij wordt als het ware, en dan zeg ik het maar hard, ordinair doorgetrokken. Ik waardeer dat hij ook niet meteen vertrokken is na het vertrek van De Bie en Smit, maar koos voor het afmaken van zijn opdracht, die helaas, helaas, voortijdig vandaag stopt. Graag zou ik daar toch iets over terug horen waarom er zo met de heer Van Pinxteren is omgegaan.

Voorzitter, dat was mijn eerste termijn.

De **voorzitter**: Dank u wel. Voordat ik het woord ga geven aan de heer Van den Broek is het, denk ik, goed om te zeggen dat ik me kan voorstellen dat we na het betoog van de heer Vreugdenhil gaan schorsen voor de lunch. Ik geef graag het woord aan de heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Voorzitter en Statenleden. Ik neem u even mee in wat Lokaal Brabant in de afgelopen weken heeft zien gebeuren. Na het aannemen van de motie voor het aanstellen van twee verkenners in de Statenvergadering van 21 mei, nu inmiddels acht weken geleden, is voor Lokaal Brabant een periode aangebroken waarin we onze coalitiepartners kwijtraakten, ondanks het vertrouwen dat we hadden en de verzoeken, zelfs met moties, en op diverse momenten, om het open gesprek te hebben gevraagd. Het bleef vervelend stil. Op dezelfde dag van 21 mei is ook een motie van wantrouwen tegen de gedeputeerden van VVD, CDA en Lokaal Brabant met ruime meerderheid in deze Staten verworpen. Dit voelde voor ons als een motie van vertrouwen, ook naar ons Lokaal Brabant en onze gedeputeerde.

Uit de verslagen van de verkenners hebben we kunnen opmaken dat meerdere partijen hun waardering hebben uitgesproken in Lokaal Brabant en dat sommigen Lokaal Brabant mee willen nemen in het vervolgproces. Echter, de verkenners vonden dat met een eenzetelpartij in een coalitie de stabiliteit niet zou zijn gebaat. Ik heb hier al eerder richting de verkenners mijn verbazing over uitgesproken. Stabiliteit gaat niet om het getal, maar om het vertrouwen in elkaar. In een participerende overheid, en zeker als voorbeeldfunctie, telt juist iedereen mee en Lokaal Brabant heeft laten zien dat ook een eenzetelfractie ertoe doet en een rol kan hebben. Lokaal Brabant is stabiel en de partijen hebben vertrouwen in ons. De huidige coalitie, CDA, VVD en Lokaal Brabant, aangevuld met twee partijen, was al een ruime meerderheid, zeker in de huidige samenstelling van het aantal zetels in de Staten. Ik heb aan de verkenners, maar ook tijdens de presentatie, aangegeven dat hoe meer kikkers in de kruiwagen, ook meer meningen, wensen, eisen en uitgaven dit gaat opleveren. Daardoor juist minder stabiliteit, en zeker nu we nog maar anderhalf jaar weg zijn van de volgende verkiezingen. Ook onze motie, samen met de gedoogpartners CU-SGP en 50PLUS, waarin we het belang van de uitgangspunten en de open parlementaire samenwerking hebben aangegeven, is door ons juist ingebracht om het onderdeel te laten zijn van het proces. Hierbij was het niet meer van belang of het nu om onze motie ging, of de motie van de PvdA. Duidelijk was dat we allemaal de open parlementaire samenwerking belangrijk vinden. En juist hierin gaat het proces dus grandioos mis. Want iedereen roept en schrijft dat het belangrijk is, maar niemand heeft hiermee lopende het proces ook maar

iets gedaan. De formateurs laten ons weten dat ze informatie hebben gekregen dat er alleen nog maar gesproken moet worden met de zes grotere fracties, en deze informatie hebben ze trouwens ook alleen bij deze fracties opgehaald. Maar in de motie staat niet dat informatie alleen maar bij hen vandaan moet komen. Daarnaast was het blijkbaar wel belangrijk om mede te delen dat de brieven van buiten de Staten meegenomen werden in het proces. Dat in de motie een opdracht ligt dat de open parlementaire samenwerking belangrijk was, uitte zich wederom in niets.

U merkt aan mijn toon dat ik grote moeite heb met het verlopen proces en hoe hier met de Staten is omgegaan, in het bijzonder met Lokaal Brabant en met onze gedeputeerde, Wil van Pinxteren. Wij hebben de afgelopen weken ervaren als een pijnlijke stilte, waarin we werden losgelaten, zonder hiervoor ook maar enige inhoudelijke reden of argument met ons te hebben gedeeld. En dan komt de vraag: waarom? Misschien is politiek ook zo.

Voorzitter. Afsluitend willen wij toch heel graag ook op het addendum onze kiezers laten zien dat Lokaal Brabant altijd met kritische en inhoudelijke argumenten de gesprekken met wie dan ook zal blijven aangaan, zowel binnen als buiten de Staten. Ik zie en lees in het addendum dat onze inhoud en visie op de open parlementaire samenwerking-

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie, mijnheer Van den Broek. De heer Rutjens wil u interromperen.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter. Ik heb aandachtig geluisterd naar de heer Van den Broek en ik hoorde vooral iets over het proces en over personen. Maar ik weet niet, hoe zit het met de inhoud? Daar gaat het volgens mij vandaag over: over het nieuwe bestuursakkoord, over het addendum op het bestuursakkoord. Steunt Lokaal Brabant dat, steunt die dat niet, zijn ze blij met het addendum, welke punten vinden ze wel of niet fijn? Ik had zo gehoopt op wat meer inhoud.

De **voorzitter**: Ik schat in dat de heer Van den Broek daar net aan toe was. Mijnheer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Ja, u geeft aan waar ik nu mee ga beginnen, dus dat is mooi. Voorzitter, afsluitend een reactie op het addendum, zoals gezegd. Onze kiezers kunnen erop vertrouwen dat Lokaal Brabant altijd met kritische en inhoudelijke argumenten de gesprekken met wie dan ook zal aangaan, zowel binnen als buiten de Staten. En ik zie en lees in het addendum dat onze inhoud en visie op de open parlementaire samenwerking volledig is overgenomen, en dit is naar aanleiding van de gesprekken met de formateurs. Daarvoor dank aan de coalitiefractievoorzitters dat jullie deze aanvulling van ons hebben meegenomen.

In de financiële bijlage in het addendum staan, zoals verwacht, extra uitgaven, maar deze lagen al grotendeels op de schap en waren vanuit de perspectiefnota en vanuit het open parlementaire gesprek dat we met elkaar hebben gehad al gereserveerd en toegezegd. Wij zien in het addendum dat daarmee ook de uitgangspunten uit onze motie zijn opgenomen. Het wordt echter wel opletten dat we geen Sinterklaas gaan krijgen die cadeautjes gaat weggeven op weg naar de verkiezingen, gewoon omdat ons huishoudboekje dat simpelweg niet toelaat en omdat we zorgvuldig en verantwoord willen omgaan met ons gemeenschapsgeld, niet alleen vandaag en morgen, maar ook voor de colleges die hierna Brabant moeten kunnen besturen.

Wij zien in de portefeuillevverdeling dat de portefeuille vrije tijd, cultuur en sport intact is gebleken, niet alleen een verstandige keuze, maar ook een financieel verantwoorde. Deze sectoren hebben in coronatijd nog meer laten zien hoe belangrijk deze zijn voor onze Brabanders. Daarom even ter herinnering: we hebben in Brabant nog nooit zoveel financiering opgehaald en kunnen uitgeven aan cultuur als het afgelopen jaar. Dat was ook hard nodig en daar is hard voor gewerkt en geknakt, en dat hebben we voortvarend opgepakt. Het raamwerk is klaar en nu kan men vol aan de slag met de uitwerking ervan.

Nadat we in mei ons vertrouwen hadden opgezegd in Forum en JA21, heeft Lokaal Brabant een verzoek gedaan om verdere uitvoering van een correctief referendum uit te stellen. Het zal dan ook niemand verbazen dat ook wij het doorstrepen van het correctief referendum ondersteunen. We gaan er wel van uit dat meer

inhoud wordt gegeven aan de participerende overheid en op welke wijze buiten de dialogen om hier nog meer inhoud aan gegeven gaat worden. Wij als Lokaal Brabant zijn zeker voorstander van een burgerberaad, passend bij de onderwerpen waar alle Brabanders mee te maken krijgen, om juist vooraf een breed draagvlak met alle burgers te realiseren. Daarmee versterk je de snelheid en het draagvlak en verminder je de kosten in het besluitvormende proces. Hier zijn in PS nog veel stappen te maken en zal Lokaal Brabant ook terugkomen met voorstellen.

De verbreding in de energiestrategie en de innovatieve kansen moeten veel meer een plek gaan krijgen in de RES'en. Daarin moet ook de kennis en de inzet van kernenergie getrokken worden. Lokaal Brabant heeft zich altijd uitgesproken tegen de bouw van kerncentrales in Brabant en zal dit met de kennis van nu ook blijven uitspreken.

We zien in het addendum ons voorstel terugkomen waar Lokaal Brabant haar campagne op heeft gevoerd, namelijk de rol van de regiogedeputeerde. Ons voorstel om op deze wijze de directe en intensieve verbondenheid tussen de lokale en regionale bestuurders en de provinciale bestuurders te versterken en te vergroten, is juist de weg waarmee wij onze Brabanders meer betrokken krijgen bij onze provinciale politiek.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd, mijnheer Van den Broek, door de heer De Bekker.

De heer **De Bekker** (Groep De Bie): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik hoor de heer Van den Broek spreken over kernenergie en dat Lokaal Brabant erop tegen is en wil doorgaan met de energietransitie en het neerplanten van zonneparken en windturbines. Nu komen er heel andere geluiden uit de lokale hoek, dat zij juist tegen windturbines en zonneparken zijn. Hoe ziet Lokaal Brabant dat?

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Mijnheer De Bekker, ik heb niks over windenergie en over zonnevelden gezegd. Over energie heb ik gezegd dat wij geen kerncentrales willen bouwen. Kernenergie, hebben wij ook in het bestuursakkoord aangegeven, is voor ons geen taboe. Er is al door meer partijen aangehaald hoe wij daarin staan en dat heb ik al verschillende keren aangekaart. Nogmaals: kernenergie is onderdeel van onze energiemix en dat blijven we ook daarbinnen niet ontkennen. Alleen, wij hebben daarbij wel aangegeven dat kerncentrales bouwen voor ons op dit moment geen optie is en ook niet bespreekbaar is. Dat is dan met de huidige kennis die we hebben. Inderdaad, zoals velen ook al aangeven: wij vinden het ook van belang dat je de kennis en de innovatie die hierbij nodig is meeneemt in de RES-opgaven en daarom heb ik dat aangegeven.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door de heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter. Misschien toch wat duiding door Lokaal Brabant. Dus u wilt wel kernenergie, maar geen kerncentrale? Bedoelt u daarmee ook thoriumcentrales en al dat soort veilige vormen? Kunt u iets specifieker zijn? Of moeten andere provincies, bijvoorbeeld Borssele, gewoon twee of drie ernaast hebben, zodat ze ons ook kunnen voorzien van heel fijne kernenergie?

De **voorzitter**: Ga uw gang.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Ik geloof, als u ons verkiezingsprogramma zou kennen, maar dat kent u dus blijkbaar niet, dat we ons al lang daarover uitgesproken hebben, over de centrales in onze omgeving, zeker in België, zeker vanwege veiligheid, en ook de maatregelen die daarmee samenhangen. Dat geldt enigszins ook voor het vervangen en het verlengen van Borssele: zelfde problematiek en zelfde probleem dat wij daarmee hebben. Wij zijn daar zeker geen voorstander van. Wij zijn er voorstander van om te kijken welke innovaties nodig zijn om dit te kunnen gebruiken. Kernfusie hoort daarbij. Het is een van de ontwikkelingen waar we zeker niet voor weg moeten lopen. Maar u moet niet tegen mij nu gaan zeggen dat

wij kernenergie en kerncentrales in Brabant, dat wij ervoor zijn om die hier te gaan bouwen, want dat zeg ik niet.

Ik wil nu graag verder, voorzitter.

De **voorzitter**: Ga uw gang.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Wij staan achter het bestuursakkoord en herkennen ons in grote mate in het addendum, omdat hier veel van onze ideeën en wensen in zijn opgenomen. Daarmee sluit ik het ook af.

Ik had echt voorstaan om een schorsing aan te vragen na de heer Vreugdenhil van vijftien minuten, om met mijn gedeputeerde even te overleggen. Dat wil ik vooral even naar aanleiding van alle fracties die hier hun betoog hebben gedaan, maar u heeft mij al geholpen met een schorsing, dus dat gaat goed komen.

De **voorzitter**: En die zal zelfs langer zijn dan die vijftien minuten!

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Mooi.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter.

Voorzitter. De afgelopen maanden, misschien wel afgelopen jaren, hebben we wel geleerd dat de verschillen hier in Provinciale Staten helemaal niet zo groot zijn. Haal je het vernislaagje van de politiek en het politieke gekrakeel eraf, dan ligt er toch een breed gedragen beleid, waarin zelfs een aantal partijen al een bestuursakkoord kunnen sluiten, vervolgens ook al, op basis van dat bestuursakkoord, weer een nieuw bestuursakkoord gesloten kan worden en vervolgens nu weer een addendum daarop, dat eigenlijk dus in hoofdlijnen door tal van partijen in deze Staten hierin gedragen wordt. Misschien zit het probleem wel veel meer in de bestuurscultuur. Wat mij betreft hebben we daar in het afgelopen jaar toch wel een stap in gezet, dat het debat veel meer gevoerd moet worden hier in Provinciale Staten dan dat dingen in de kamertjes afgetikt moeten worden en dat daarmee uiteindelijk ook de Staten voor voldongen feiten geplaatst worden. Voorzitter. Laat ik dit met twee voorbeelden illustreren. Een, het landbouwdossier. Dat nu eigenlijk bij deze nieuwe coalitie het huidige landbouwbeleid, in ieder geval op het gebied van stikstof, overgenomen wordt, zegt al genoeg, dat daar eigenlijk een breed gedragen beleid ligt dat ook mogelijkheden biedt voor alle partijen om zich erin te kunnen vinden. Ik vond het dan ook jammer dat juist ook in de afgelopen weken ook door oud-gedeputeerden telkens gezegd werd dat op basis van intimidatie en dergelijke dit beleid tot stand gekomen is, want hiermee doen we, denk ik, echt tekort aan zoveel agrariërs die terecht een punt hebben gemaakt dat hier volgens mij in een goed beleid gelegd is, dat we met elkaar gaan uitvoeren de komende jaren.

Het tweede punt: de naamgeving van de portefeuille cultuur, erfgoed, sport en vrije tijd, die zoveel gekrakeel opleverde in de vorige periode, maar nu uiteindelijk zo overgenomen wordt en de nieuwe gedeputeerde onder dezelfde naam verder gaat, en zelfs door de VVD-fractie aangegeven wordt dat ook de budgetten gelijkelijk over de verschillende poten verdeeld worden. Ja, voorzitter, wat is er dan veranderd?

Ik ga in op het addendum en kom op een paar punten waarover ik een opmerking wil maken. Een, dat is toch wel het cruciale punt voor de komende jaren, dat aangegeven wordt dat aanvullende maatregelen op het stikstofdossier nog genomen moeten worden. We weten allemaal dat dat toch een stevig punt gaat zijn, waarbij dan de tekst geformuleerd wordt dat het consensus van vijf partijen moet zijn. Ik wil de coalitie oproepen niet weer in dezelfde val te lopen om dat in de achterkamertjes af te tikken met elkaar, maar dat brede debat hier in de Staten ook op te zoeken, om te komen tot een vervolgbeleid dat breder gedragen wordt en uiteindelijk – zie het landbouwbeleid waar ik eerder aan refereerde – ook tot een beter beleid kan leiden, dat ook in de Brabantse samenleving gedragen wordt.

Voorzitter. Waar we echt veel zorgen over hebben, is de aankoop van gronden voor de immunisatieportefeuille, want willen wij uiteindelijk echt geld gaan verdienen, budget overhouden, met de immunisatieportefeuille, en we gaan gronden opkopen, dan betekent het dat we daar een ontwikkelbedrijf moeten hebben dat daarmee als projectontwikkelaar eigenlijk een meerwaarde moet gaan creëren. Maar we weten allemaal dat voor de extensivering van de landbouw de afwaardering van de gronden een ontzettend belangrijk punt is, onder andere ook waar de SP-fractie aan refereerde, ook de inzet voor energie, waar wij ook altijd voor gepleit hebben, vinden wij een belangrijk punt. Dus wij zullen hier in de Staten, denk ik, nog een stevig debat moeten voeren over hoe we die immunisatieportefeuille op een zorgvuldige manier inzetten, en zeker de rol van het ontwikkelbedrijf daarin, die wat ons betreft meer richting vanuit de Staten vraagt.

Voorzitter. Ik zie ook een passage over de geitenhouderij: de bouwstop die dan in dit addendum verlengd wordt. Maar beseft u wel dat sinds 2017 deze bouwstop al geldt en dat we telkens, continu, vragen hoe ver het onderzoek is naar gezondheid, en we nu in 2021 leven? Laten we die discussie niet hier in een addendum vastleggen, maar samen met de sector voeren, hoe we dit op een goede en zorgvuldige manier kunnen doen en dat niet weer in een afspraak tussen vijf partijen vastleggen.

Voorzitter. Waar wij wel zeer content mee zijn – dat vind ik wel heel aardig –, is dat in ieder geval aangegeven is dat de stikstofruimte die de provincie opkoopt voor natuurontwikkeling – maar dan komt 'ie: *–in principe* niet meer ingezet moet worden voor bronmaatregelen. Voorzitter, haal dat 'in principe' eraf, want dit geeft precies weer de ruimte en de mogelijkheden om alsnog daarmee te spelen. Mijn suggestie zou zijn: haal dat weg; dan is het een heldere passage. Op deze manier zet je de deur open, ook richting ontwikkelbedrijf, om alsnog- Het is maar een suggestie, ik vraag u om het mee te nemen.

Voorzitter, dan nog twee puntjes. Een. Als we naar het financieel kader gaan, dan lijkt het net alsof er heel veel geschoven wordt, maar uiteindelijk is dat de vrije begrotingsruimte die nu een stuk ingevuld wordt. We noemden het altijd de knelpuntenbuffer en we hebben heel wat knelpunten in Brabant op te lossen, maar ik zie nu dat dit meer een scorepot geworden is en dat we het niet meer voor echte knelpunten gebruiken, maar meer voor keuzes die gemaakt worden. Wat mij betreft mag dat, maar laten we hem dan ook zo noemen en laten we dan niet de budgetten overhouden voor knelpunten.

En dan de laatste opmerking, voorzitter, en dan sluit ik aan bij de 50PLUS-fractie. Politiek is hard, politiek mag je hard spelen, maar er bestaat ook een bepaalde menselijkheid in de politiek. Mij raakt het echt dat een Statenvoorstel voorgelegd werd door een aantal partijen waarin drie nieuwe gedeputeerden voorgesteld werden, terwijl we op dit moment gewoon nog een college hebben zitten van vijf gedeputeerden. Op z'n minst had daar een passage in kunnen staan waarin je ook verwijst naar een zittende gedeputeerde, met hem in overleg gaat en kijkt hoe je daar op een goede, zorgvuldige manier uit kan komen. Op deze manier dit voorstel zo neerleggen, zonder op een goede, nette en correcte manier afscheid te hebben genomen van een van de gedeputeerden die blijkbaar op moet stappen, vind ik heel onzorgvuldig. Ik geef de coalitiepartijen in overweging om het Statenvoorstel dat er ligt te amenderen en daarin ook waardering uit te spreken, die terecht is, voor iemand die zich tot op dit moment ingezet heeft en ongetwijfeld zal moeten wijken, op welke manier dan ook, maar daarmee ook recht doend aan zijn inzet. Want hoe hard de politiek ook is, de menselijke maat mag je hierin niet verliezen. Ik roep dus de vijf partijen op om tot amendering te komen, om daar ook invulling aan te geven.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik zie dat de heer Van der Wel wil interrumperen.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, dank u wel. Complimenten voor het vlammeende betoog van ChristenUnie-SGP. Ik werd helemaal meegenomen in het verhaal. Toch constateer ik ook dat er weinig lerend vermogen is bij uw fractie. Want u begint weer over de geitenhouderij en als we de problemen die we hebben in Brabant afspiegelen aan de geitenhouderij, kunnen we ook wel zien dat we die aantallen niet kunnen laten toenemen en dat de problemen te groot zijn om dat voor alle dieren in al die sectoren van

de veehouderij te laten doen. Dus als u mij nu toezegt dat we gaan werken aan het structureel verlagen van het aantal dieren in Brabant, dan kunnen we misschien onderhandelen over de mogelijkheid om de stop voor het een of het ander eraf te halen, want dan gaan we ook met het totaal aantal dieren in de geitenhouderij flink omlaag. Maar ik vind het zo raar dat u er met alle problemen die er zijn voor pleit om de bouwstop op de geitenhouderij los te laten en daardoor eigenlijk de problemen te verergeren.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Mijnheer Van der Wel, dan zal ik me verkeerd uitgedrukt hebben. Het gaat mij er niet om dat er niks moet gebeuren in de geitenhouderij, het gaat mij erom dat hier een passage staat dat we in afwachting van het gezondheidsonderzoek de bouwstop daarin vastleggen. Al vanaf 2017 leggen wij iets op en komen we niet tot een afronding van het onderzoek voor een sector die daarmee geen perspectief heeft, ook geen perspectief richting een afbouw of een andere manier, want iedereen weet dat een aantal maatregelen genomen moeten worden. Om dat te doen in een addendum, waarin je dat in een paar zinnen vastlegt, terwijl je al sinds 2017 het onderzoek dat je initieert niet tot een bepaald resultaat kunt brengen, vind ik onzorgvuldig. Ik weet dat een aantal partijen dit een belangrijk punt vonden, maar dan zeg ik: ga met elkaar in gesprek om te kijken hoe je daar invulling aan kunt geven. Als we op dezelfde manier vanuit een gezondheidsonderzoek dit soort maatregelen nemen, dan hadden we heel Moerdijk op dit moment op slot gezet, want daar zien we ook een aantal gezondheidsaspecten die nadrukkelijk gewogen worden, waarvan we zeggen: daar doen we niks, en daar laten we alles doorgaan. Dus ik ga graag met u in gesprek hoe we daar invulling aan geven, maar om juist dit punt op deze manier, terwijl je al vanaf 2017 bezig bent met het onderzoek, en als overheid niet kunt komen tot een resultaat van het onderzoek en die sector laat bungelen, dat vind ik onzorgvuldig en daarom roep ik op: zet dat niet in het bestuursakkoord, maar ga daarover het gesprek aan, zowel met de Staten als met de sector. Dat vind ik veel zorgvuldiger.

De **voorzitter**: Mijnheer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja, voorzitter, dan kunnen wij elkaar vinden, want wat ons betreft gaan die aantallen flink omlaag. We hebben het over tachtig procent wat ons betreft. Dus wat dat betreft kunnen we elkaar vinden, als we daar in die lijn gaan denken voor een leefbaar Brabant, en dan hoeven we inderdaad niet te wachten op de uitkomsten van het rapport. Als u in die lijn mee gaat denken, dan kunnen we elkaar vinden, maar anders denk ik wel degelijk dat met die grote aantallen de gezondheid wel degelijk goed onderzocht moet worden.

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil tot slot.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, voorzitter, want voordat mij woorden in de mond gelegd worden: ik denk dat iedereen die mijn antwoord gehoord heeft niet die tachtig procent daarvan ziet. Laten we het gesprek met elkaar als Staten aangaan, samen met de sector, en daar een goede lijn uit halen. Dit is ook het lerend vermogen van een andere bestuurscultuur wat mij betreft, waarin we niet even dingen vastleggen in een addendum of in een bestuursakkoord, van "zo doen we het en we denken er niet meer over na", maar: ga in gesprek met de sector en de politiek om te komen tot een gedragen oplossing.

De **voorzitter**: Dank u wel. Voordat we komen tot de schorsing, wil ik graag nog eventjes inventariseren wie allemaal gebruik willen maken van de tweede termijn. Ik loop de fracties gewoon even langs en dan kunt u ja of nee zeggen. De VVD.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Ja.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Ja.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Ja.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Ja.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GS, GL): Ja,

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja.

De **voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Nee.

De **voorzitter**: PvdA.

De heer **De Kort** (PvdA): Kort.

De **voorzitter**: Groep Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): JA21.

De **voorzitter**: Groep De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Ja.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ja.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Jazeker.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja.

De **voorzitter**: U hoort het al aan de inventarisatie: u wilt bijna allemaal het woord voeren. Ik zou u wel willen verzoeken dat een beetje kort te houden. Alvast bedankt.
Ik schors de vergadering.

Schorsing (12.38-13.30)

De **voorzitter**: Dames en heren, we gaan beginnen. Ik heropen de vergadering. Ik heb zojuist een brief gekregen die ik even eerst aan u ga voorlezen, omdat deze brief ook te maken heeft met deze vergadering. Het is een brief van de heer Van Pinxteren aan uw Staten:

""s-Hertogenbosch, 16 juli 2021.

Geachte leden van Provinciale Staten,

Op 15 mei 2020 hebben uw Staten mij geïnstalleerd als gedeputeerde met de mooie portefeuille vrije tijd, cultuur en sport, bestuur en veiligheid. Met uw vertrouwen en op basis van het bestuursakkoord 'Samen, Slagvaardig en Slim; Ons Brabant' ben ik aan de slag gegaan om Brabant levendiger en veiliger te maken. De bestuursopdracht Veiligheid en het kader Vrije tijd, cultuur en sport 2021-2022 hebben hiervoor de basis gelegd voor toekomstig beleid. Ondanks de beperkingen van de coronacrisis zijn er toch belangrijke stappen gezet.

Helaas heb ik moeten constateren dat de meerderheid binnen uw Staten voornemens is een nieuwe coalitie te vormen, bestaande uit VVD, CDA, GroenLinks, D66 en PvdA. Lokaal Brabant maakt geen deel uit van deze nieuwe coalitie. Lokaal Brabant kan het nu geamendeerde bestuursakkoord van 2020 zeker omarmen. Echter, in de lijn van een open parlementaire samenwerking is hierover nooit inhoudelijk overleg gevoerd met Lokaal Brabant. Als huidige coalitiepartner is dit door Lokaal Brabant als bijzonder ervaren. De nieuwe coalitie geeft indirect via het addendum duidelijk te kennen dat er geen plek meer is voor Lokaal Brabant in de coalitie en zij ook geen gebruik gaan maken van mijn huidige inzet als gedeputeerde. Hierdoor is een situatie ontstaan waardoor er voor mij geen mogelijkheid is om langer aan te blijven als gedeputeerde. Vandaar dat ik bij dezen mijn ontslag als gedeputeerde aan uw Staten aanbied.

Het was mij een eer en een waar genoegen om als gedeputeerde deze mooie provincie en vooral haar inwoners te mogen dienen en samen met u Brabant nog mooier te maken. Als Lokaal Brabant hebben wij laten zien er te staan op het moment dat het nodig was, stabiel te zijn, te leveren en een loyale en constructieve coalitiepartij te zijn. Daarom vinden wij het jammer op deze bijzondere wijze buiten de coalitie geplaatst te worden en wij ons karwei niet kunnen afmaken.

Ik dank u allemaal voor de fijne samenwerking in Gedeputeerde en Provinciale Staten en voor de mogelijkheid die u mij heeft geboden om gedeputeerde te zijn en te mogen werken en leren in deze mooie functie. Ook dank ik de vele kundige en talentvolle mensen en organisaties binnen en buiten het provinciehuis met wie ik als gedeputeerde heb samengewerkt. Brabant mag er trots op zijn.

Met de meeste hoogachting,

Wil van Pinxteren."

Ik stel voor – u mag er natuurlijk in uw tweede termijn zo meteen ook op ingaan, als u dat zou willen –, en zo heb ik het ook met de heer Van Pinxteren afgesproken, dat wij stilstaan bij het afscheid van de heer Van Pinxteren, en dat we dat ook aan de agenda toevoegen als het ware, op het moment dat de nieuwe gedeputeerden geïnstalleerd zijn. Kunt u daarmee akkoord gaan? Ja.

Dan ben ik nu aan de tweede termijn toe. Mevrouw Otters heeft het woord.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Dank u wel. Dan maak ik meteen gebruik van de gelegenheid om te reageren op de woorden die u zojuist heeft uitgesproken aan de heer Van Pinxteren. De VVD heeft de erkenning en waardering jegens gedeputeerde Van Pinxteren deze week reeds uitgesproken en wij willen

hem bij dezen ook danken voor het werk dat hij het afgelopen anderhalf jaar met ons verricht heeft. Dank u wel.

Er kwam een vraag in de eerste termijn vanuit ChristenUnie-SGP waarop ik graag wil antwoorden in mijn tweede termijn: hoe gaan we de open samenwerking vormgeven? Dat was de expliciete vraag. Wat ons betreft hoe we dat als VVD al deden. Kijk bijvoorbeeld naar de totstandkoming van de actuele motie over de Haringvlietbrug die vanmiddag besproken zal worden. Vooraf is hier transparant op initiatief van de VVD-woordvoerder, de heer Van Nuland, met elkaar het gesprek over aangegaan en de motie dus tot stand gekomen. Wij zullen ook doorgaan met concrete voorstellen, zoals de VVD dat bij de behandeling van de perspectiefnota in februari jl. heeft gedaan, en ik verwacht dat ook Gedeputeerde Staten dit zullen doen, bijvoorbeeld met de aanstaande begroting.

De heer Vreugdenhil deed een cri de coeur voor breed gedragen voorstellen in PS en wij onderschrijven dat, maar laat dit dan ook geen eenrichtingverkeer zijn. Van de VVD mag u verwachten dat wij openstaan voor uw suggesties en ideeën, waar we gezamenlijk op kunnen trekken.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie. Ga uw gang.

Mevrouw **Arts** (SP): Ja, voorzitter, dank u wel. Ik ben uiteraard Willemieke Arts van de SP, in plaats van de heer Altundal.

De **voorzitter**: Ja, ik was al even in verwarring; ik denk: dit kan niet waar zijn! Ga uw gang, mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Ik wilde graag naar de VVD toe een opmerking maken die ik anders had gemaakt bij de actuele motie. Als er sprake is van een open parlementaire samenwerking, dan lijkt me zo'n motie hét moment om alle partijen erbij te betrekken. Ik vind het dus een slecht begin van de nieuwe coalitie dat dat bij de actuele motie over de Haringvlietbrug niet gebeurd is. Hij is blijkbaar wel op iBabs geplaatst, maar ja, niet iedereen hangt de hele avond voor iBabs. Het had wel in de rede gelegen om dan in ieder geval de woordvoerders hierover per mail op de hoogte te stellen.

De **voorzitter**: Mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Ja, dank u wel, mevrouw de voorzitter. Richting mevrouw Arts wil ik zeggen dat er van hun kant sprake is van een omissie. De motie is naar alle woordvoerders gestuurd. Om een of andere reden is hij dan niet bij de juiste persoon, of niet bij de SP, terechtgekomen, maar het is wel degelijk gebeurd. In ieder geval: de intentie was er zo, en wij gaan nazoeken waar het fout is gegaan. Maar in onze optiek hebben wij iedereen erbij betrokken.

De **voorzitter**: Mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik heb de motie niet ontvangen.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): En ook niet iemand anders binnen uw partij?

Mevrouw **Arts** (SP): Ik begrijp, als ik zo naar mijn collega's kijk, niemand.

De **voorzitter**: Ik kan me voorstellen dat u dat met elkaar nog eventjes gaat uitzoeken. Mevrouw Otters, gaat u verder. U bent klaar, dan ga ik naar mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Veel dank voor het constructieve gesprek dat wij hebben gevoerd met elkaar deze ochtend. Ook vanuit ons woorden van grote waardering richting in eerste instantie Lokaal Brabant en de heer Van Pinxteren voor de constructieve inzet en samenwerking, vooral ook gezellig. Het was vooral leuk om met elkaar samen te werken. En let wel: de politieke realiteit is soms ontzettend hard, maar wel waar we mee te maken hebben. We gaan met elkaar door in de samenwerking. We snappen heel goed wat er speelt, we hebben goed naar u geluisterd, mijnheer Van den Broek, en dank u wel. Ontzettend veel waardering.

Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan de heer Everling- Sorry, we gaan iets te snel, de heer Van der Wel heeft nog een interruptie, ik schat in richting mevrouw De Hoon.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Klopt, dank u, voorzitter. Voorzitter. In onze bijdrage hadden we het over "waar zitten we nu met stikstof?" Is het een crisis volgens u, is het een vraagstuk, is het een probleem? Want u nam zelf het woord 'stikstofprobleem' in de mond. Wat is het volgens het CDA?

De **voorzitter**: Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Voor het CDA is het een stikstofprobleem, dat vraagt om onder andere een Brabantse ontwikkelaanpak, landelijk ook interventie op beleid, Europees wordt hierover nagedacht. Dus de woordstelling is niet zo relevant. Volgens mij onderschrijven we dat er een probleem is en dat we dat moeten oplossen.

De **voorzitter**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja, maar uw partij vormt ook een regeringspartij en daar is toch duidelijk de lijn 'crisis' genoemd, om die urgentie aan te geven. Wat raar dan dat we hier in Brabant, met het meeste vee van Nederland, dan zeggen "er is een probleem". Dat vind ik raar. Ik zou u toch willen vragen: waarom kiest u dan hier bewust voor het woord 'probleem' en niet voor de landelijke lijn 'crisis'?

De **voorzitter**: Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Omdat wij wellicht denken in oplossingen en zien dat dit hand in hand gaat. Dit vraagt niet een lichtzinnige, eenzijdige benadering, dit vraagt om economisch, menselijk, beleidsaspecten, waarbij natuur, industrie, infra, alle aspecten met elkaar samengaan. Dus als je het heel groot maakt, zou je het een crisis kunnen noemen, maar als je ergens denkt in oplossingen, dan ligt daaraan een probleem ten grondslag. Maar goed, we kunnen hier wel een leuk woordenspel van maken.

De **voorzitter**: Dank u wel. Daarmee waren we volgens mij aan het einde gekomen van de termijn van mevrouw De Hoon en ga ik nu toch echt naar mijnheer Everling. Ga uw gang.

De heer **Everling** (SP): Dan toch echt, inderdaad, voorzitter. Een paar korte dingen nog maar hoor. Ook nog even teruggrijpen op de kerncentrale, want de hamvraag eigenlijk, de discussie die ik in eerste termijn hoorde, is vooral: wat gaat er nou gebeuren, als het Rijk morgen bij ons aanklopt van "we willen in Moerdijk een kerncentrale bouwen"? Gaan jullie daarmee akkoord, ja of nee? Ik denk dat dat de hamvraag is en ik denk dat daar de discussie eigenlijk over gaat. Dus ik ben wel benieuwd hoe de beoogde coalitiepartijen daarop zouden reageren. Dus volgens mij ligt het vooral daar.

Dan nog even onze motie over het openbaar vervoer. Ik heb een gewijzigde motie ingediend, en dat komt omdat er een tweede indiener is, de heer Brouwers van 50PLUS. Ik wil nogmaals benadrukken dat het echt

wel nijpend is. Bij lijn 90 in Oss dreigt in de avond een aantal ritten te verdwijnen, waardoor dorpen gewoon onbereikbaar worden met het openbaar vervoer. De gemeenteraad in Oss heeft er ook een heel krachtig signaal over afgegeven. Lijn 2 in Goirle, ook zo iets. In Eindhoven, die petitie is inderdaad door de heer Brouwers zojuist ook al genoemd, de petitie die daar nota bene door GroenLinks is opgestart omdat ook daar ernstige zorgen zijn over de verdwijnende lijnen. Het is nijpend, vandaar onze motie. Ik ben benieuwd wat daarmee gebeurt zo meteen.

Dan als laatste toch nog even over stikstof en inderdaad ook over het in principe niet meer verkopen van boerderijen die in onze eigen portefeuille zitten. Ook wij hebben toch wel behoorlijke bezwaren tegen de woorden 'in principe', want je laat dan inderdaad echt wel de deur open voor mogelijkheden waarvan je zegt van "nou, we gaan het misschien toch wel doen", en dat vinden wij echt een bijzonder gemiste kans. Wij hebben daarover ondertussen geloof ik een aantal maanden geleden een motie ingediend die precies daarvoor waarschuwde. Dus schrap dat 'in principe' asjeblijft, want volgens mij open je daarmee deuren die je niet wilt openen.

Voorzitter, hier wil ik het even bij laten.

Motie M112A-2021: Behoud bereikbaarheid en leefbaarheid

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 16 juli 2021;

constaterende dat:

- het addendum wel spreekt over steun aan het openbaar vervoer, maar dat dit slechts beperkt lijkt;
- er daarnaast hier ook geen middelen voor worden gereserveerd;

overwegende dat:

- 10 procent van de bestaande dienstregeling dreigt te verdwijnen;
- het verdwijnen van lijnen en ritten een grote impact heeft op de bereikbaarheid en daarmee leefbaarheid van dorpen en wijken;

spreken uit dat:

- het door de coronacrisis lagere aantal passagiers in het openbaar vervoer geen reden mag zijn voor het verdwijnen van lijnen of ritten;

dragen GS op:

- zich maximaal in te spannen om samen met vervoerders en gemeenten ervoor te zorgen dat lijnen en ritten niet verdwijnen door de coronacrisis en hier middelen voor te gaan reserveren in de komende begroting;

en gaan over tot de orde van de dag."

Maarten Everling. SP

Jan-Frans Brouwers, 50PLUS.

De **voorzitter**: Dank u wel, en uw aangepaste motie is 112A. Dan geef ik het woord aan mevrouw Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Dank u wel, voorzitter-

De **voorzitter**: O, toch nog een interruptie: mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Volgens mij heeft mijn partijgenoot ook een interruptie maar ik wil wel eerst. Ik heb zojuist de verzendlijst gezien – nog even refererend aan waar mevrouw Arts naar verwees – en op 15 juli om 13.36 uur is als derde persoon de e-mail naar de heer Heijmans verstuurd. Mag ik de SP vragen, ten behoeve van de goede onderlinge bestuurscultuur binnen PS, dat uw partij ons voortaan een-op-een benadert in plaats van ons openlijk ergens onterecht op te wijzen?

De **voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Ja, voorzitter, het is gewoon een misverstand en volgens mij moeten we het daar ook gewoon bij laten.

De **voorzitter**: Dan was er nog iemand die het woord wenste, begrijp ik? Ah, ga uw gang, mijnheer Panhuizen.

De heer **Panhuizen** (VVD): Ja, er was ons een vraag gesteld, ook als coalitie: wat als er nu een kerncentrale naar Moerdijk zou komen? Eventjes een kort antwoord, mijnheer Everling: dan is dat nu te vroeg, zeker praktisch überhaupt, en dan vinden wij het ook belangrijk dat het eerst de mensen in Moerdijk gevraagd wordt. Ik heb eigenlijk ook een wedervraag aan de heer Everling: wat heeft u tegen alle jonge Brabanders, zoals ik, te zeggen die de klimaatverandering op zich af zien komen, als u geen wind op land, geen kernenergie en slechts met daken en wind op zee de klimaattransitie, wat u nooit zal redden, gaat proberen te halen, wat heeft u tegen al die jonge Brabanders te zeggen?

De **voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Nou, volgens mij is het heel simpel. Volgens mij is het niet aan de orde dat we het nooit zouden kunnen halen zonder kernenergie. Dus daar zou ik het gewoon even bij willen laten ook.

De **voorzitter**: En mijnheer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, een korte vraag aan de VVD-fractie, want die zegt het eigenlijk heel juist, van: ja, de mensen moeten het wel willen. Daarom zou ik zeggen: neem de referendumverordening ter hand en vraag de mensen wat ze willen. Vraag ook of ze die windturbines van u willen, het hele land vol zetten voor drie procent van onze energievraag.

De **voorzitter**: Ik ga de heer Panhuizen heel kort de gelegenheid geven, als hij wil antwoorden, en daarna ga ik verder, want het was niet de VVD die het woord had.

De heer **Panhuizen** (VVD): Nou, mijnheer Van den Berg, u kent ons standpunt. Dat doen wij met verkiezingen en dan gaan we gezellig in 2023 samen strijden voor kernenergie in Brabant in de toekomst. Laten we dat doen, mijnheer Van den Berg.

De **voorzitter**: Volgens mij was de heer Everling uitgesproken en was ik ondertussen doorgegaan naar mevrouw Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Dank u wel, voorzitter. Ook voor D66 een korte tweede termijn. Allereerst dankt D66 de heer Van Pinxteren voor zijn inzet voor Brabant. Dank ook voor alle constructieve suggesties die wij in de eerste termijn hebben gekregen van een aantal partijen, vooral SP, ook 50PLUS en Lokaal Brabant, voor het vertrouwen dat is uitgesproken in de gedeputeerde. Ook mooi dat er positieve aandacht is geweest voor het onderwerp cultuur, voor de energiecoöperaties, voor participatie. Richting de heer Brouwers zou ik willen zeggen: fijn dat hij zegt dat we nu door moeten pakken en dat hij iets zegt over de energie. Iets minder enthousiast zijn wij over zijn uitspraak "gas erop". Wij zouden dat liever veranderen in "duurzame energie erop".

Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik zie de heer Van der Wel. Ga uw gang.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter. Misschien een vraag die hierbij past aan D66. Landelijk volgt uw fractie de lijn van vijftig procent minder dieren, om de milieuproblemen en klimaatproblemen aan te pakken. Wij lezen in het addendum dat enerzijds wordt vastgehouden aan die Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof, maar anderzijds lezen we ook dat stikstofrechten worden aangekocht ten goede aan de natuur. Hoe moeten wij dat dan lezen in dat verband?

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voorzitter, mag ik even vragen wat hij dan precies bedoelt- Hoe moeten we wát lezen? Want dat is me-

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Nou, de Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof kennen we en volgens mij waren heel veel partijen het erover eens dat dat afkomen gewoon veel te weinig is. Maar tegelijkertijd wordt in hetzelfde stuk, vlak erachter, gezegd dat die stikstofrechten worden aangekocht en ten goede komen aan de natuur. Is dat dan een extra inzet, of is dat die dertig procent die eigenlijk een sigaar uit eigen doos is? Hoe moeten we dat lezen?

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voorzitter, het is een heel breed onderwerp waar we het uitgebreid over gehad hebben, vandaar ook die gebiedsgerichte aanpak en vandaar ook dat extra geld daarvoor, vandaar ook dat we nog een keer hebben benadrukt dat ook kringlooplandbouw het uitgangspunt blijft. Hoe we dat verder gaan uitwerken, dat hoort u nog verder.

De **voorzitter**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja, want zo'n addendum wordt misschien door heel veel mensen gelezen en het kan natuurlijk niet zo zijn dat we hier een worst voorhouden, een vegetarische of veganistische worst, die gewoon eigenlijk niks voorstelt. In die link daar dan, als u daar dan uitgebreid over gesproken heeft, als die stallen dan worden opgekocht en die rechten worden opgekocht, wat gebeurt er dan met de dierenrechten? Want we hebben ook een immens mestprobleem.

De **voorzitter**: En uw vraag aan mevrouw Meeuwis is?

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Worden die dierenrechten ook aangekocht?

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Ja, voorzitter, ik zei dat we het er heel uitgebreid over hebben gehad, maar ook weer niet zo specifiek als de heer Van der Wel nu vraagt, dus ik kan hem daar op dit moment geen antwoord op geven.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan gaan we naar-

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter-

De **voorzitter**: Ik zie de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, ik wil graag een interruptie op mevrouw Meeuwis van D66, want ik hoor haar in de beantwoording richting de heer Van der Wel spreken over "we zetten in op kringlooplandbouw". Maar als we het rapport hebben gezien van het Planbureau voor de Leefomgeving – wat was het: vorige week, of twee weken geleden –, daarin werd eigenlijk gezegd dat in provincies als Brabant, als ze de stikstofeisen consequent gaan doorvoeren, überhaupt geen landbouw meer mogelijk zou zijn, dus ook die kringlooplandbouw niet. Kan mevrouw Meeuwis uitsluiten dat het echt zo'n gekkenhuis gaat worden dat heel

onze landbouw zal moeten verdwijnen, inclusief de kringlooplandbouw, inclusief de biologische landbouw, et cetera, et cetera?

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voorzitter. Er zijn allerlei rapporten verschenen, dat is in de eerste termijn ook al naar voren gekomen, en er zijn ook allerlei ontwikkelingen. Met name ook landelijk wordt hier uitgebreid naar gekeken en u kunt ook lezen – dat hebben we letterlijk in het addendum opgenomen – dat wij verwachten dat ook vanuit landelijk hier nog allerlei afspraken over komen en wij gaan die volgen.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Het is misschien makkelijk om dat landelijk af te doen, want er zijn sommige andere provincies, ik geloof Gelderland, die hadden al gezegd van “als dit het scenario wordt, zoals het Planbureau voor de Leefomgeving het schetst, dan gaan wij daar gewoon niet aan meewerken en ons daartegen verzetten”. Kunnen we vanuit Brabant met deze coalitie ook verzet verwachten als dit daadwerkelijk de uitwerking wordt van de maatregelen op landelijk niveau?

De **voorzitter**: Mevrouw Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Ik herhaal wat ik net heb gezegd, voorzitter. Wij verwachten hier op landelijk gebied nog verdere uitwerkingen en ontwikkelingen in. Die gaan we volgen, dat hebben we met de hele coalitie afgesproken.

De **voorzitter**: Ik zie nog mijnheer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja, voorzitter, misschien een punt van orde. Wij hebben het addendum niet gemaakt, daar zat D66 wel bij en nu lijkt het alsof er maar één woordvoerder is, maar er was misschien toch ook een woordvoerder landbouw die inhoudelijk wel de vraag zou kunnen beantwoorden? Of is er maar één woordvoerder bij D66?

De **voorzitter**: Daar gaat D66 zelf over en als mevrouw Meeuwis namens D66 antwoord geeft, moet u het daarmee doen.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Dat is prima en dat is wel een gemiste kans, denk ik dan, voor D66, maar goed, dat is aan hen inderdaad.

De **voorzitter**: Dan geef ik nu toch echt het woord aan mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Dank u wel, voorzitter. Om te beginnen wil de fractie van GroenLinks Wil van Pinxteren danken voor zijn inzet voor Brabant als gedeputeerde.

Dank willen we ook zeggen voor het debat van vandaag. We hoorden steun voor het addendum, en ook zorgen en harde kritiek, maar dat hoort er allemaal bij en dat is allemaal prima. We herkennen en delen de zorgen over ons openbaar vervoer, de zorg voor alle Brabanders nu en in de toekomst, de toestand van onze Brabantse natuur, de noodzaak tot continuering van belangrijke natuurinvesteringen, zoals weide- en akkervogelbescherming, en blijven investeren in alle regio's in Noord-Brabant. Wat GroenLinks betreft blijven we vanzelfsprekend vanuit de inhoud goed samenwerken op al deze thema's. GroenLinks kijkt ernaar uit om met de Staten uitvoering te geven aan dit akkoord en de urgente opgaven aan te pakken. Aan de slag, zou ik zeggen.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Interruptie door de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Ik zou toch nog graag van GroenLinks een reflectie willen op het onderwerp XXL-distributiecentra. Want de fractie van GroenLinks heeft zich daar vrij recent nog in stevige bewoordingen tegen uitgesproken, ook met een goed ingezonden stuk in de krant, maar binnen het huidige bestuursakkoord, aangevuld met het addendum, zijn die XXL-distributiecentra wel gewoon onderdeel van beleid. Dus ik hoor toch graag van mevrouw Roijackers van GroenLinks hoe zij als GroenLinks tegen dit onderwerp aankijken en hoe hiermee zal worden omgegaan in de nieuwe coalitie.

De **voorzitter**: Uw vraag is helder. Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. We gaan onderdeel uitmaken van een coalitie die dit onderwerp gelukkig scherp heeft. Er zijn er binnen deze coalitie weinig te vinden die zijn voor een ongebreidelde groei van dat soort economie, een economie waarin er niet sprake is van hoogwaardig werk, een economie waarbij sprake is van landschapsvervuiling. Dus dit is zeker een onderwerp dat wij in coalitieverband gaan aanpakken de komende tijd, waarvan we ons bewust zijn en waar we de komende tijd ook wel meer van gaan horen, denk ik, in onze Staten.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Dan hoop ik, ook gelet op de open samenwerking, dat we daarin samen met GroenLinks kunnen optrekken om dit verschijnsel de kop in te drukken.
Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Mijnheer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, dan een passende vraag ook voor GroenLinks. Zegt de fractie van GroenLinks, ook in deze coalitieconstellatie: wij gaan alle doelstellingen voor natuur, zoals we hebben afgesproken, in 2027 gewoon keihard halen?

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter, we gaan er ons natuurlijk voor inspannen, omdat wij ons ten diepste bewust zijn van de noodzaak om die doelstellingen te halen, zowel op het gebied van natuur als op het gebied van water. Of we het gaan halen, nou ja, bind me niet de strop om, zou ik zeggen, want wij stappen op dit moment in in deze coalitie en dat wat de doelen niet laat halen heeft zich decennialang opgebouwd. Maar we gaan er alles aan doen, aan die inspanning kunt u ons houden.

De **voorzitter**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Dus de lijn die een, of misschien wel meerdere partijen volgen van "we kunnen het misschien voor bepaalde soorten niet meer redden" volgt u absoluut niet en daar zult u te allen tijde tegen strijden?

Mevrouw **Roijackers** (GL): Als mijnheer Van der Wel bang is dat wij het onderdeel groen uit onze partijnaam gaan verliezen met het toetreden tot deze coalitie, dan kan ik hem geruststellen. Alle soorten zijn ons even lief. Prima als er voorstellen worden gedaan voor het een of het ander aan afwaardering, maar er is gewoon een diepe noodzaak om onze natuur te beschermen en een verdere achteruitgang van onze biodiversiteit tegen te gaan.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter-

De **voorzitter**: Nee, u heeft al twee keer geïnterrupteerd. Volgens mij waren we aan het einde gekomen van het betoog van mevrouw Roijackers en ga ik naar de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Vanaf deze plaats wil ik ook hartelijk dank uitspreken aan de heer Van Pinxteren voor zijn inzet als gedeputeerde. Het was bijzonder leuk om zijn enthousiasme nog te zien de afgelopen tijd, ik heb veel foto's en dergelijke op social media voorbij zien komen, dat hij toch allerlei projecten nog heeft afgemaakt ondanks zijn aangekondigde vertrek. Dus dank aan de heer Van Pinxteren en hartelijke groeten aan hem.

Dan, voorzitter, heb ik een aantal punten die nog openstonden uit de eerste termijn, een aantal vragen. Allereerst het punt dat ik had gemaakt over wat mevrouw Dirken van de VVD laatst op televisie had gezegd, bij Omroep Brabant, dat wat de VVD betreft koeien en ander vee eigenlijk in clean rooms zouden moeten worden gehouden om de stikstofuitstoot tegen te gaan. Dat zou dus betekenen dat koeien niet meer in de wei kunnen lopen. Wordt deze inzet op zogenaamde clean rooms – het is een verschrikkelijk woord om zo met onze dieren om te gaan – ook inzet van beleid binnen de komende coalitie? Kunnen we ervan uitgaan dat we toch gaan zorgen dat onze koeien gewoon in de wei staan, waar ze thuishoren?

De **voorzitter**: Nou, u wordt bediend door mevrouw Dirken. Zij vraagt even het woord. Mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Ja, als mijnheer Van Hattem al twee keer de moeite neemt om te vragen of ik er iets over wil zeggen, dan ga ik dat uiteraard doen. Ik heb het item niet helemaal uit mijn hoofd geleerd, want het waren gewoon antwoorden op een paar vragen die ik kreeg. Fijn dat er in ieder geval mensen zijn die naar Omroep Brabant kijken. Ik heb daar gezegd, als ik het me goed herinner, dat ik me voor kan stellen dat we een tijd tegemoet gaan waarin we heel anders naar landbouw en veeteelt gaan kijken. Dat is niet nieuw, dat hebben we hier al vaker gezegd. Mijn collega, mijnheer Manders, heeft bijvoorbeeld ook al vaker gezegd dat we best ergens in de categorie kweekvlees en zo terecht zullen komen in de toekomst. Zo hebben wij al vaker gezegd dat wij ons voor kunnen stellen dat we een heel andere inrichting van het landschap gaan krijgen, waarbij we aan meervoudig ruimtegebruik moeten doen. Ik heb wel eens benoemd: dan moet je misschien wel koeien op het dak van een gebouw gaan zetten. En wat ik bij Omroep Brabant heb gezegd is dat het er ons niet zozeer om gaat om stikstof te benaderen als zuiver een economisch probleem, maar dat we het vooral hebben over een natuurprobleem dat opgelost moet worden en dat dat niet betekent dat daarmee de hele veehouderij ineens niet meer zou bestaan, nee: dat we dus moeten kijken hoe er wel ruimte is voor een veehouderij. Als dat betekent dat dieren prima in neutrale ruimtes, die ik clean rooms heb genoemd, gehouden kunnen worden, dan kan dat, met uitzondering van koeien, want koeien lopen nu eenmaal graag buiten.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Nou ja, ik ken ook bepaalde varkenssoorten die graag buiten lopen, zoals de Berkshires, een prachtige soort. Maar los daarvan: het klinkt allemaal wel heel erg klinisch om zo met dieren om te gaan, in een clean room. Kan de VVD toch aangeven, ook met de ambitie van kringlooplandbouw en biologische landbouw, daar komt GroenLinks mee, hoe de komende coalitie hiermee omgaat? Want er liggen verschillende soorten ambities op dit vlak. Kunnen we onze dieren straks nog wel gewoon in de open lucht zien, op diervriendelijke manieren, of zitten ze straks inderdaad in een soort van laboratoriumopstelling-

De **voorzitter**: Mevrouw Dirken heeft uw vraag volgens mij begrepen. Ze is ook bereid te antwoorden, zie ik. Ik wil u allen trouwens wel wijzen op het feit dat het inmiddels twee uur is en we nog steeds bij het eerste onderwerp van vandaag zijn. Mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Ik ga daar zeker heel graag over in gesprek met mijnheer Van Hattem. Ik nodig hem van harte uit om daarvoor in de agendavergadering maandag een voorstel in te dienen, zodat we dat een keer op een ordentelijke, andere manier kunnen doen dan vandaag.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Ja, dat is mijn punt niet. Mijn punt is meer: hoe wordt daar door de coalitie mee omgegaan en zijn daar afspraken over gemaakt? Dat vind ik eigenlijk vooral interessant om te weten en dat kan ik niet via de agendavergadering doen.

Voorzitter. Ik kom bij een ander belangrijk punt. We hebben net gezien dat het referendum eigenlijk door de nieuwe coalitie om zeep is geholpen. Daarom komen wij toch met een amendement op de motie die het bestuursakkoord wil bestendigen-

De **voorzitter**: Motie M111.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja. Dat is het amendement 'Behoud van referendum in het bestuursakkoord', luidende:

Amendement A17-2021: Behoud van referendum in het bestuursakkoord'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 16 juli 2021 ter bespreking van het addendum op bestuursakkoord 2020-2023, via motie M111-2021;

constaterende dat:

- de nieuwe coalitiepartijen de referendumverordening uit het bestuursakkoord hebben geschrapt;
- overwegende dat:
- het wenselijk is dat burgers zich kunnen uitspreken over onderwerpen die hen raken;
- er grote onderwerpen spelen, zoals onder meer de uitvoering van de RES'en, grootschalige ruimtelijke plannen, dit alles met een enorme impact op financieel en ruimtelijk gebied en leefbaarheid;
- het daarom wenselijk is dat het referenduminstrument zo spoedig als mogelijk beschikbaar is;

besluiten:

om onder 'verzoeken Gedeputeerde Staten' een derde punt toe te voegen:

- 'de in de GS-vergadering van 15 juni 2021 besproken definitieve conceptversie van de referendumverordening direct na het zomerreces aan PS ter agendering aan te bieden';

en gaan over tot de orde van de dag."

Alexander van Hattem, PVV

Patricia van der Kammen, PVV.

Het amendement is inmiddels richting de griffie gestuurd.

Dan het volgende. De Kaderrichtlijn Water moet van onze eurocratische vrienden in Brussel vóór 2027 zijn vastgesteld en daarvoor ligt de provincie nog niet helemaal op koers, mede door het water dat niet op peil is dat vanuit België wordt aangevoerd. Ik heb er eigenlijk helemaal niks concreets over teruggezien in het addendum. Kan vanuit de coalitiepartijen worden aangegeven hoe daarmee wordt omgegaan? Of wordt dit het volgende bommetje dat misschien onder de coalitie ligt als er straks weer stringente afspraken over moeten worden gemaakt die onze partijen misschien onderling gaan verdelen? Daar had ik ook wel graag een reactie op.

Dan heb ik nog een punt waar ik geen reactie op gehad: het uitkopen van boeren op vrijwillige basis, uitzonderingen daargelaten. Nou, dan wil ik toch wel graag horen hoe met die uitzonderingen wordt omgegaan en hoe dat bepaald gaat worden.

De provinciale grondbank: hoe verhoudt zich dat tot de immunisatieportefeuille en het verwachte rendement dat daaruit voort moet komen? Daar heb ik ook nog geen duidelijk antwoord op gehoord.

De culturele sector die gesteund wordt: kunnen onze kermisexploitanten en onze hardwerkende ondernemers in de horeca ook iets verwachten van deze provincie?

Ik heb veel gehoord vandaag over brede welvaart, maar nog steeds niks over de ellende van de energiearmoede waar onze burgers in gestort worden.

En tot slot de vraag over veilig en weerbaar Brabant als bestuursopdracht. Wat is er tot nu toe eigenlijk concreet verricht en kunnen we de komende anderhalf jaar verwachten dat er nog wel garen op de klos komt? Wat kunnen we daar concreet gaan zien, behalve de 'dumper is een stumper'-acties?

Tot zover, voorzitter, in tweede termijn.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik had begrepen dat de heer Van den Oetelaar niet het woord wilde voeren in tweede termijn. De heer De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Ja, dank, voorzitter. Wat ons betreft één punt waar we even bij stil willen staan, en dat is een woord van oprechte dank aan de heer Van Pinxteren. Ik vond het vervelend om te horen van de heer Van den Broek hoe Lokaal Brabant dat ervaren heeft de afgelopen weken. Daar moeten we het een keer buiten deze zaal nog maar eens over hebben, want het is zeer zeker niet de bedoeling dat de open samenwerking hier eindigt. Het is zeer zeker ook niet de bedoeling dat de heer Van Pinxteren het gevoel heeft gekregen dat hij, nou ja: wat de heer Van den Broek net uitte. Dus ik wil namens de PvdA en namens mijzelf de heer Van Pinxteren van harte bedanken voor zijn enorme inzet voor de provincie, eerst al als Statenlid en daarna als gedeputeerde.

Daar wil ik het voor nu in deze tweede termijn graag bij laten.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter. Bijna alle sprekers hebben een uiterst korte tweede termijn; dat zal ik ook doen. Ik heb al gezegd dat wij het betreuen dat er geen tussentijdse verkiezingen zijn. Wij betreuen het ook dat er geen referendum meer gaat komen en dat draagvlak niet meer belangrijk is. Dat betekent allemaal dat de burgers zich niet meer kunnen uitspreken over dit bestuursakkoord, over wat we allemaal verloren hebben, wat er ongewenst bij is gekomen en wat er aan 'pappen en nathouden'-beleid is voor de kerntaken.

Rest ons nog een korte wens. Wij wensen vooral deze coalitie ook een uiterst korte tweede termijn.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Dank u wel, voorzitter. Ik had twee puntjes. Allereerst het vertrek van gedeputeerde Van Pinxteren. We hebben begrip voor zijn besluit en waarderen zijn inzet. U, voorzitter, heeft een brief voorgelezen en ik heb gehoord dat gedeputeerde Van Pinxteren terugtreedt. De jurist in mij stelt dan de volgende vraag: doe hij dat per direct? Want doet hij dat niet per direct, dan is het zo, als ik goed ben geïnformeerd, dat zijn verbintenis nog even doorloopt, en dat zou een beperking kunnen zijn in de benoeming van nieuwe gedeputeerden. Maar misschien is dat iets te technisch allemaal.

Ik wil ook nog kort terugkomen op de Brabantse bestuurscultuur. In eerste instantie kreeg ik weinig reactie. Daar kun je uit afleiden 'wie zwijgt stemt toe', dat er een pijnlijke stilte is gevallen waarin de betrokkenen met schaamte hun positie beoordelen, of het betekent dat niemand begrijpt, of voelt, wat ik heb bedoeld. Nou

goed, hoe dan ook, iedereen denkt hier het zijne van, ik ook, mijn fractiegenoten. Ik heb ook niet de waarheid in pacht, maar ik roep de Staten wel op om het gesprek over dit onderwerp aan te gaan, het onderwerp van verwevenheid van bestuur en commercie, de 'ons kent ons'-cultuur, en om in alle openheid met open vizier het debat hierover te voeren, want alleen op die manier, met zo'n open gesprek, kan een gezonde bestuurscultuur worden gewaarborgd.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Wij zullen zo meteen even kijken naar de woorden 'per direct'. Ik kijk even naar de heer Van Pinxteren ook- 'Per direct' geeft hij aan. Dus dan is dat opgehelderd.

Dan geef ik het woord aan de heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, dank u wel. Gezien de crises waarin we ons bevinden vinden wij dat op alle gebieden die eerder genoemd zijn door onze fractie absoluut geen concessies mogen worden gedaan. Ik hoop van harte dat alle coalitiepartijen, en ook oppositiepartijen, die crises zullen aangrijpen om veranderingen in te zetten. We hebben dat tot nu toe nog te weinig gezien en ik denk dat het in ons aller belang is te proberen de zaken die nu spelen echt bij de bron aan te pakken en niet meer om de hete brij heen te draaien.

Waar ik me ook wel zorgen over maak is als partijen zeggen dat alle dieren gelijk zijn, maar sommige dieren meer gelijk dan andere. Wat ons betreft gaat de Wet dieren verstrekkend zijn en gaat die ervoor zorgen dat alle dieren naar hun aard kunnen leven, ook in Brabant. Daar blijven we ons te allen tijde voor inzetten.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Ik moet zeggen dat ik niet zoveel antwoorden heb gehad, dus ik wil nog heel even beklemtonen wat 50PLUS graag wil meegeven aan de nieuwe coalitie. Eigenlijk samengevat is dat: haal bij de Brabanders hun zorgen weg. Dat kan te maken hebben met geiten en Q-koorts, dat kan te maken hebben met openbaar vervoer. Ik wil daar zeker de heer Everling eventjes in aanvullen, want hij sprak over buslijn 90 in Geffen, Geffen-Oss, maar ter aanvulling: buslijn 116 was al geschrapt. Er was nog één enkele halte over voor lijn 90, maar liefst tot 1 kilometer buiten de bebouwde kom, en die staat nou ook al te wiebelen. Ik wil echt het nieuwe college meegeven om daar wat aan te doen, zeker omdat de gedeputeerde heeft gezegd dat, als het gaat om kleine kernen, hij alles zal doen om verbindingen en ritten te beperken. Ik heb ook aangegeven als idee bij het nieuwe college van "neem Automaatje mee", en Automaatje, nogmaals, gaat niet van halte naar halte, maar van, zeg maar, je huis naar de bestemming waar je naartoe moet. Ik kan u een voorbeeld geven: in Son en Breugel, 17.000 inwoners – dan praat ik niet over vorig jaar, vanwege corona, maar het jaar 2019 – hadden we 4500 ritten, en dat deden we met tachtig chauffeurs, om aan te geven dat er ook andere mogelijkheden zijn. Ik vind het ook fijn dat de SP een motie heeft ingediend, motie M112A, die we graag mede indienen.

Dan kernenergie. Ik vind het erg jammer dat er eigenlijk niks gebeurt. Als het aan 50PLUS zou liggen, zouden we daar zeker onderzoek verder naar starten. Datzelfde geldt ook voor het referendum, want dat is echt een 50PLUS-punt. Het stelt ons teleur dat burgerparticipatie niet op deze manier wordt ingevuld.

Waar ik niets over gehoord heb, en ook dat wil ik even meegeven, is motie M21, 'Manifest Samen doen, samen verder', van maar liefst 13 september 2019. Ik praat over KBO, PVGE, PCOB. Neem die motie mee en ga die uitvoeren.

Financieel. Ja, het lijkt een beetje alsof er een worst wordt voorgehouden, omdat bijna al het geld al een beetje bestemd was, maar oké. Laten we kijken hoe dat verder gaat.

Verder ben ik heel blij dat gedeputeerde Van Pinxteren bedankt wordt, ook zeker namens 50PLUS.

En als laatste heb ik even een vraag over motie M116 van de BVNL. Dat gaat over kernenergie in Brabant en de vraag die ik even heb aan deze partij is: betekent dat dat zij een keer een centrale in Brabant zouden willen, of heb ik dat verkeerd begrepen?
Dat waren mijn vragen en opmerkingen.

De **voorzitter**: Ik zie Groep De Bie niet reageren- Toch wel? Ga uw gang.

De heer **De Bekker** (Groep De Bie): De strekking van de motie is gewoon hetgeen wat in het vorige bestuursakkoord stond.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Toch de vraag: betekent dit dat u zegt "ik wil kernenergie naar Brabant toe halen", of zegt u "ik wil een kerncentrale in Brabant"?

De **voorzitter**: De heer De Bekker.

De heer **De Bekker** (Groep De Bie): Beide zou kunnen.

De **voorzitter**: Mijnheer Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Als de fractie van 50PLUS twijfelt, wil ik haar zeker motie M113 aanraden, die wat concreter is. Alstublieft.

De **voorzitter**: Goed. We gaan verder. Volgens mij zijn we aan het einde gekomen van het betoog van de heer Brouwers en geef ik het woord aan de heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter en Statenleden. Het is met pijn in mijn hart dat we vandaag afscheid nemen van onze gedeputeerde Wil van Pinxteren, die zojuist per direct zijn ontslag heeft ingediend – dat nog maar even voor alle duidelijkheid. Waarbij ik mezelf de afgelopen week heb afgevraagd: wat heb ik laten liggen, wat had ik nog meer moeten doen, wat ben ik vergeten te zeggen? En het antwoord is, kijkend in de spiegel, dat ik er alles aan heb gedaan waarvan ik dacht dat het ons in gesprek zou brengen.

Ik dank zeer zeker ook de uitgesproken waardering aan de heer Van Pinxteren door een x aantal partijen, en ook aan Lokaal Brabant. Dat is zeker goed verstaan. Wij nemen ook de uitnodiging voor elk gesprek aan. Daar staan wij voor open, te allen tijde.

Verder wens ik het nieuwe college, in het bijzonder de nieuwe gedeputeerden, veel succes in de komende anderhalf jaar. Wij willen kritisch, constructief en inhoudelijk meedenken. Maak aan ieder zichtbaar op welke wijze jullie de Staten hierin meenemen. De kracht van het dualisme zit juist in het samenwerken aan de voorkant. Dat helpt ons allemaal en daarbij doen we het allemaal in het belang van Brabant.

Dit was het.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik heb nog één puntje, maar daar gaan we, denk ik, nu niet uit komen. Het is wel door verschillende fracties aangehaald, de SP-fractie, de PVV-fractie, en dat is met name de inzet van de immunisatieportefeuille en de inzet van het herallocatiefonds. Het staat hier als een gegeven, maar ik zie dit als de aanzet voor een discussie die eerst met de Staten goed gevoerd moet worden hoe we hier invulling aan geven, voordat we daarmee aan de slag kunnen gaan. Dus op dit punt verwacht ik geen antwoorden in dit debat, ondanks dat ze nog een keer gesteld zijn door de PVV-fractie.

Maar ik denk dat het wel goed is dat we hier op heel korte termijn met elkaar het gesprek over aangaan, hoe we daar invulling aan geven. Die behoefte ligt bij verschillende partijen en dat punt wil ik hier nog meegeven. Daarnaast ook van onze kant uit, maar goed, dat is al eerder uitgesproken, de dank aan de heer Van Pinxteren voor zijn inzet als gedeputeerde hier in Brabant.

Wij zullen – ik geef het maar meteen aan de voorkant mee – dit addendum steunen. Wij zullen ook steun geven, zoals we eigenlijk altijd gedaan hebben, aan de voorgestelde gedeputeerden, omdat het gewoon een meerderheid aangeeft en we hebben ook gewoon vertrouwen in de personen die hier voorgesteld worden. We hopen echt van harte dat dit ook de start mag zijn van deze nieuwe coalitie tot een brede samenwerking in de Staten, want ik meen het echt oprecht: ik denk dat het verder moet gaan dan alleen maar vijf partijen die met elkaar de eindstreep moeten halen. In Den Haag zullen forse stappen gezet moeten worden, in Brabant zullen forse stappen gezet moeten worden en ik denk dat het voor de hele bestuurscultuur in Nederland belangrijk is dat we dat duale debat tussen PS en GS op een goede manier vorm kunnen geven. Wij zullen daar onze bijdrage aan leveren en ik hoop dat we dat ook breed in de Staten vorm kunnen geven in de komende periode.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Met uw betoog zijn we aan het einde gekomen van de beraadslagingen over dit onderwerp en gaan we over tot stemming over de ingediende moties bij het bestuursakkoord. We hebben met elkaar afgesproken dat wij per fractie gaan stemmen. Ik ga dan telkens per fractie vragen of u voor of tegen bent. Voordat we gaan beginnen het volgende. U heeft een stembriefje straks voor de namen op uw bureau gevonden. Let daar goed op, is het verzoek van de griffie.

Dan gaan we over naar de stemming met betrekking tot het addendum op het bestuursakkoord. We gaan eerst stemmen over het amendement, want het is een amendement op de eerste motie die ik zo meteen in stemming ga brengen. Het is amendement A17 van de PVV, zoals dat zojuist is ingediend. Daarover gaan we als eerste stemmen. De vraag is of u voor of tegen bent. De VVD.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **De Kort** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: Groep Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Voor.

De **voorzitter**: Groep De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Dan kijk ik voor de uitslag naar de griffier. Verworpen.

Dan gaan we naar motie M111. Ik ga u vragen of u voor of tegen bent. De VVD.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen met stemverklaring.

De **voorzitter**: Dat kunt u aan het einde doen. D66.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Tegen.

De **voorzitter**: PvdA.

De heer **De Kort** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: Groep Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Tegen.

De **voorzitter**: Groep De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor met stemverklaring.

De **voorzitter**: Oké. Stemverklaring van de SP.

De heer **Everling** (SP): Ja. Hoewel er zeker elementen in zitten die we herkennen, zitten er ook elementen in die voor ons niet te verkopen zijn. Het is daarmee ook niet ons addendum. Daar komt bij dat we tegen het akkoord in 2019 waren en het akkoord in 2020. Maar zoals u van de SP gewend bent, zullen we altijd voor voorstellen stemmen die passen bij dat wat wij in Brabant willen en tegen voorstellen die niet daar niet bij passen.

De **voorzitter**: Dank u wel. ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter. Wij stemmen op hoofdlijnen in met het addendum dat voorligt, met de kanttekeningen die wij in eerste termijn gemaakt hebben op diverse punten, waar we graag in de komende periode ook met de coalitiepartijen en de hele Staten verder over in gesprek willen gaan.

De **voorzitter**: En dan ga ik nog even naar de uitslag luisteren van de griffie. Aangenomen.
Ik begrijp dat jullie gewend zijn in deze systematiek meteen een stemverklaring af te leggen. Goed dat ik dat ook weer eventjes weet.
Dan gaan we naar motie M112A, 'Behoud bereikbaarheid en leefbaarheid'. VVD.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Tegen met stemverklaring.

De **voorzitter**: Ga uw gang. Ja, ik leer snel!

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voorzitter. De belangrijkste zorg voor ons allen ligt nadrukkelijk bij de bereikbaarheid, zeker ook in het licht van de coronacrisis, maar ik heb begrepen dat over het betreffende onderwerp al uitgebreid is gesproken in de themasessie. Men staat klaar om op te schalen als er weer reizigers zijn, maar laten we het niet verengen. Er moeten altijd alternatieven voor te vinden zijn.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen met stemverklaring. In de tekst van het bestuursakkoord staat dat we nog willen investeren in zo snel mogelijk herstel van het openbaar vervoer. De plannen volgen nog, inclusief die belangrijke investeringsvraag. De motie is daarom nu nog te vroeg, maar het heeft onze volle aandacht.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **De Kort** (PvdA): Tegen met dezelfde stemverklaring als D66.

De **voorzitter**: Groep Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Voor met stemverklaring. Het enige alternatief voor het openbaar vervoer is natuurlijk een eigen auto, maar die wordt door de huidige klimaatmaatregelen steeds onbetaalbaarder.

De **voorzitter**: Groep De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Tegen met stemverklaring. De werkgroep Gedeelde mobiliteit heeft hier duidelijk haar zorg uitgesproken en wij zullen hierop later dit jaar ook terugkomen. De zorg van de bereikbaarheid is dermate meegenomen, dat hierin zeker kleine kernen juist niet ontzien zouden worden en dat heeft ons destijds wel heel erg vertrouwd dat we daar een goed gesprek einde dit jaar gaan hebben.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Uitslag verworpen.

Dan gaan we naar motie M113, 'Kernenergie is welkom'. VVD.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Tegen met stemverklaring. Kernenergie is een belangrijke bron voor de toekomst. Het bestuursakkoord biedt hier alle ruimte voor. Deze motie is dus overbodig.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Tegen met dezelfde stemverklaring als de VVD.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor, met als stemverklaring alles wat de heer Van den Berg hier ooit over heeft gezegd.

De **voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Voor.

De **voorzitter**: PvdA.

De heer **De Kort** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: Groep Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Voor.

De **voorzitter**: Groep De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Verworpen.

Dan ga ik naar 'Foute biomassa', motie M114. De VVD.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Tegen met stemverklaring. Het huidige bestuursakkoord is al kritisch tegenover biomassa. Dit biedt dus geen toevoeging. Deze motie is overbodig.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Tegen met dezelfde stemverklaring als GroenLinks.

De **voorzitter**: Dat is interessant, die moet nog komen! Nou, dat is meteen een testcase. De SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen met dezelfde stemverklaring als de VVD.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Tegen met stemverklaring. Er valt veel af te dingen op biomassa, D66 is er ook geen fanatiek voorstander van, maar we moeten het stapje voor stapje afbouwen.

De **voorzitter**: GroenLinks, met stemverklaring!

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen. Biomassa is landelijk beleid. GroenLinks en CDA zijn beide geen voorstander van biomassa, maar afbouw van de regionale centrales vraagt om zorgvuldigheid en kan niet direct.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor met stemverklaring. Biomassa is een van de grootste, ja wat is het: bedrog, boekhoudkundig wegmoffelen van een hele hoop viezigheid. Het is te schandalig om waar te zijn dat daar miljarden en miljarden aan uitgegeven zijn. En daar zal wat aan gedaan moeten worden, aan deze misstand.

De **voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Voor.

De **voorzitter**: PvdA.

De heer **De Kort** (PvdA): Tegen met dezelfde stemverklaring als het CDA en GroenLinks.

De **voorzitter**: Groep Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Voor.

De **voorzitter**: Groep De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Voor met stemverklaring. Wij vinden de intentie die hier staat te zwaarwegend zijn en willen daar wel graag actie zien, al is het landelijk beleid daar misschien nog niet op afgestemd. Stapje voor stapje gaat voor ons te langzaam.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor met dezelfde stemverklaring als GroenLinks.

De **voorzitter**: Ik kijk naar de griffie. Verworpen.

Dan gaan we naar motie M115, 'Haalbaar, betaalbaar, met draagvlak'. De VVD.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Tegen met stemverklaring. De strekking van de motie zit zo in het bestuursakkoord verweven dat hij overbodig is.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor met stemverklaring. Wij zijn sowieso, met alle vezels in ons lijf, tegen de uitvoering van het zogenaamde klimaatakkoord, maar we vinden het wel goed dat deze voorwaarden op deze manier eraan gesteld worden.

De **voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Voor.

De **voorzitter**: PvdA.

De heer **De Kort** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: Groep Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Voor.

De **voorzitter**: Groep De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Verworpen.

Dan gaan we naar motie M116. 'Strijd om de ruimte, kies voor kernenergie'. VVD.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Tegen met stemverklaring. Kernenergie is een belangrijke bron voor de toekomst. Het bestuursakkoord biedt hier alle ruimte voor. Deze motie is overbodig.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Tegen met dezelfde stemverklaring als de VVD.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Gewoon tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor met stemverklaring. Brabant neemt z'n verantwoordelijkheid en daarom moeten wij ook onze verantwoordelijkheid nemen als gastvrije provincie, om kernenergie hier welkom te heten.

De **voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Voor.

De **voorzitter**: PvdA.

De heer **De Kort** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: Groep Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Voor met stemverklaring. Als moties overbodig zouden zijn, zijn wij ontzettend benieuwd naar de concrete stappen die nu dan gaan volgen.

De **voorzitter**: Groep De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Verworpen.

En dan motie M117, 'Uitroepen klimaatnoodtoestand'. VVD.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Tegen met stemverklaring. Sympathieke motie, maar tegelijkertijd verstrekkend. Het uitroepen van de klimaatnoodtoestand over Brabant gaat ons te ver. Er moet vooral actie ondernomen worden en er is al voldoende beleid op geschreven. Volop vertrouwen in de nieuwe gedeputeerde hierbij.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen met stemverklaring. Wij erkennen vanzelfsprekend de klimaatnood, maar willen nu wel meteen kunnen doorpakken. Niet weer eerst nieuw beleid maken, maar nu snel de uitvoering in.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen met stemverklaring. Als er al een klimaatnoodtoestand moet worden uitgeroepen, dan is het de noodtoestand vanwege de grote rampspoed die Frans Timmermans vanuit Brussel op het gebied van klimaatmaatregelen over onze samenleving afroept.

De **voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Tegen.

De **voorzitter**: PvdA.

De heer **De Kort** (PvdA): Tegen met stemverklaring, aansluitend bij de stemverklaringen van D66 en GroenLinks.

De **voorzitter**: Groep Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Tegen met stemverklaring. De enige klimaatnoodtoestand gaat over democratisch bestuurlijk klimaat.

De **voorzitter**: Groep De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, voor, met alles wat we erover gezegd hebben in de bijdragen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Tegen met stemverklaring. Wij zien en ervaren zeker de noodzaak. Om die reden zou die enerzijds ook wel sympathiek zijn, maar het proces loopt iets anders. Om die reden nu tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Verworpen.

Met het stemmen over deze moties en het amendement zijn wij aan het einde gekomen van de bespreking met betrekking tot dit onderwerp, het bestuursakkoord en het addendum.
Dan zijn we gekomen bij het volgende onderwerp.

53/21 Benoeming nieuwe leden van Gedeputeerde Staten (inclusief stemming)

De **voorzitter**: De fracties van de collegevormende partijen hebben de volgende kandidaten voorgedragen voor het lidmaatschap van het college van Gedeputeerde Staten: D66 Anne-Marie Spierings, GroenLinks Hagar Roijackers en Partij van de Arbeid Stijn Smeulders.

Een commissie voor de geloofsbrieven heeft zich gebogen over de vereisten voor het lidmaatschap van het college van Gedeputeerde Staten. De geloofsbrieven zijn onderzocht door een commissie uit uw Staten, bestaande uit de heer Brouwers, 50PLUS, de heer Van Wely, Groep Rutjens, en de heer Van Nuland, VVD. Ik verzoek de voorzitter van de commissie voor de geloofsbrieven, de heer Brouwers, verslag uit te brengen van het onderzoek.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. De door u benoemde commissie heeft de geloofsbrieven van de kandidaat-gedeputeerden mevrouw Spierings, mevrouw Roijackers en de heer Smeulders onderzocht. Na bestudering van de stukken kan de commissie het volgende opmerken. Voor het ambt van gedeputeerde gelden conform het bepaalde in artikel 35.b van de Provinciewet de vereisten voor het lidmaatschap van de Provinciale Staten, d.w.z. dat voor het ambt van gedeputeerde is vereist dat de gedeputeerde Nederlander is en ingezetene van de provincie, de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt en niet is uitgesloten van het kiesrecht. De commissie constateert dat de kandidaten voldoen aan de genoemde vereisten. Voorts vervullen de kandidaten volgens hun eigen opgaven geen openbare betrekkingen als bedoeld in artikel 35.c van de Provinciewet, die onverenigbaar zouden zijn met het ambt van gedeputeerde. De commissie voor de geloofsbrieven is door middel van een brief van de commissaris van de Koning geïnformeerd op welke wijze zij ten aanzien van de kandidaat-gedeputeerden invulling heeft gegeven aan haar taak om de bestuurlijke integriteit van de provincie te bevorderen en tot welke conclusies dit heeft geleid met betrekking tot de kandidaten. Deze brief is voorafgaand aan de vergadering gepubliceerd en is terug te vinden bij de lijst van ingekomen stukken. Uw Staten kunnen er op deze wijze kennis van nemen. Onze commissie geeft de Staten dan ook in overweging de kandidaten benoembaar te verklaren.
Voorzitter. Ik geef u het woord terug.

De **voorzitter**: Dank u wel voor het verrichte werk door de commissie. Ik wil alle fracties de gelegenheid geven te reageren op het Statenvoorstel en het ontwerpbesluit dat voorligt. U heeft daarvoor maximaal een minuut en eventueel een minuut in de tweede termijn. Ik geef het woord aan mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Wij hopen dat het voorstel wordt aangenomen en wensen bij dezen alle drie nieuwe gedeputeerden veel succes met hun nieuwe job.

De **voorzitter**: Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Wij wensen de nieuwe gedeputeerden en het hele team ontzettend veel succes met het uitvoeren van hun opdracht.

De **voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Dank, voorzitter. Heel kort. We hadden liever gezien dat er minder dan 7 fte aan gedeputeerden geïnstalleerd zouden worden. Dat hebben we eerder al benoemd en benoemen we ook nu weer.

De **voorzitter**: Mevrouw Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voorzitter. D66 heeft al eerder gezegd dat wij in de nieuwe gedeputeerden het volste vertrouwen hebben en wij wensen hen veel succes.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Voorzitter. Voor ons ligt een voorstel om drie nieuwe bestuurders voor Brabant te benoemen. Zij mogen vervolgens samen met de VVD-gedeputeerden Van der Maat en Van Gruijthuijsen en de twee CDA-gedeputeerden Ronnes en Lemkes aan de slag om samen verder te bouwen aan de kwaliteit van Brabant. GroenLinks is blij met de voordracht van Anne-Marie Spierings namens D66 en Stijn Smeulders namens de PvdA. Natuurlijk zijn we als GroenLinks extra trots op de voordracht van Hagar Roijackers. Wij kennen Roijackers als een Statenlid met enorm veel passie voor de provincie en zien in haar iemand die ontzettend goed in de provinciale dossiers zit. Zij heeft als geen ander gevoel voor wat Brabant en de Brabanders nodig hebben. Zij weet wat er speelt en aan welke knoppen zij als bestuurder straks kan draaien. Haar kennis en kunde, in combinatie met haar passie en gedrevenheid, zullen van veel toegevoegde waarde zijn voor het nieuwe bestuur van Brabant.

Namens mijn fractie spreek ik graag uit dat wij vertrouwen hebben in dit nieuwe college en wij zijn ervan overtuigd dat zij de stabiliteit gaan bieden die Brabant nodig heeft.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Allereerst kan ik me aansluiten bij het punt dat de SP zojuist maakte over het aantal te benoemen gedeputeerden. Zeven vinden we ook eigenlijk te veel, het hadden er best wat minder mogen zijn; daar kan de provincie ook prima mee af.

Verder complimenten aan GroenLinks dat ze nu wel een bestuurder hebben gevonden die in Brabant woonachtig is. Dat is ook al een belangrijke stap in de goede richting

En dan heb ik nu nog een ander punt. Er is zojuist in het gesprek over het addendum ook over gesproken, en dat is de situatie rond Smart Links. Ik wil dit nadrukkelijk toch even naar voren brengen, om te voorkomen dat er straks vervelende discussies kunnen ontstaan en ongewenste situaties. Dus ik wil van de coalitiepartijen graag duidelijkheid en opheldering hoe met deze situatie van dit organisatieadviesbureau, waarbij twee te benoemen gedeputeerden gezamenlijk betrokken zijn, is omgegaan en ook hoe voorkomen wordt dat er bepaalde informatie, belangen, schijn van belangenverstrengeling kan ontstaan tussen enerzijds bestuurders, oud-directieleden van Smart Links, oud-medewerkers van Smart Links, en huidige medewerkers van Smart Links die bijvoorbeeld ook in politieke functies, waaronder in deze Staten, actief zijn, dat daar in ieder geval geen lobbymodel kan ontstaan, wat heel onwenselijk is, vooral omdat dit bedrijf zich ook richt op overheidsprojecten, onder andere rond de RES'en zijn zij actief. Dat zijn toch ook zaken waar de provincie direct bij betrokken is. Dus daar had ik toch graag een reflectie op van de coalitiepartijen, hoe zij hiermee om willen gaan. En daarbij wil ik ook opmerken dat we deze casus al eerder bij de vertrouwenspersoon integriteit hebben neergelegd, om dit uit te zoeken. Deze vraag hebben we al 30 december afgelopen jaar daar neergelegd. Er is toen ook door de griffier een uitgebreid rapport over opgesteld en toen is geconcludeerd dat er geen aanwijzingen waren voor de schijn van belangenverstrengeling. Echter, nu we weer een nieuwe situatie hebben, waarbij twee betrokkenen in het college worden benoemd van dit bedrijf, willen we toch zorgen dat alle schijn kan worden weggenomen, dat we in de toekomst in ieder geval niet een situatie krijgen waar mogelijk wel schijn van belangenverstrengeling kan ontstaan. Dus graag een reactie van de coalitiepartijen hoe met deze situatie en met dit bedrijf wordt omgegaan.

Tot zover, voorzitter, in eerste termijn.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Van den Oetelaar.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Ik wil het voltallige college en ook de nieuwe gedeputeerden veel succes toewensen bij het besturen van ons Brabant. Tevens wil ik nog even gebruikmaken van de gelegenheid om de heer Van Pinxteren te bedanken voor zijn inzet.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Ja, dank, voorzitter. Ook namens de PvdA van harte gefeliciteerd en heel veel succes aan de gedeputeerden, als dit voorstel dadelijk aangenomen wordt. Wij hebben heel veel vertrouwen in alle drie nieuwe gedeputeerden.

De heer Van Hattem stelt een vraag en daar zal ik graag antwoord op geven. Wij vinden het zeer belangrijk dat er geen integriteitsdiscussies hier mogen zijn. U refereert aan een rapport van de griffier naar aanleiding van uw vraag van eerder dit jaar, waarbij u – en dank daarvoor – ook duidelijk aangeeft dat daar inderdaad geconstateerd is dat daar geen belangenverstrengeling plaats heeft gevonden. Dank dat u dat ook benoemt. U spreekt zorg uit over “hoe gaat dat?”. Die begrijp ik. Nou, daar kan ik hopelijk uw zorgen direct wegnemen. Mevrouw Spierings is niet meer betrokken bij dat bedrijf, is niet meer in dienst en de heer Smeulders heeft ook afgesproken dat hij zijn belang volledig zal afstoten en daarmee alle lijnen doorknipt. Dat zal vóór 1 oktober geëffectueerd zijn. Dus daarmee hopen wij dat het voor iedereen glashelder is hoe dat zit. Daar mag nooit discussie over bestaan.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank, voorzitter. Het klinkt zorgvuldig, alleen sta ik er wel een beetje van te kijken dat dan wordt gezegd “per 1 oktober geëffectueerd”, want de benoeming van de gedeputeerden vindt nu al plaats. Dan zit er toch een overlap in van enkele maanden, waarbij toch mogelijk een tegenstrijdig belang kan ontstaan. Dus ik had toch ook graag nog een toelichting hoe dat dan zit met die periode tot 1 oktober en ook hoe er dan Chinese walls zouden zijn tussen bijvoorbeeld Statenleden, oud-Statenleden en andere betrokkenen in hun toegang tot deze bestuurders, want de lijntjes zijn nou eenmaal kort en het risico op schijn van belangenverstrengeling-

De **voorzitter**: Uw punt is, denk ik, duidelijk. De heer De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Ja, ik miste een woordje in mijn uitspraak: *uiterlijk* 1 oktober, en dat is gewoon omdat zaken gewoon geregeld moeten worden als iemand een belang in een bedrijf heeft. De commissaris heeft ook aangegeven: zij zien vanzelfsprekend toe op dit soort zaken en het uiterlijk is ook echt een uiterlijk. Er wordt naar gestreefd om dat zo snel mogelijk te doen. Vanzelfsprekend zijn alle betrokkenen zich er heel erg van bewust dat ze zorgvuldig moeten handelen tot die tijd. Daarnaast is het zo dat sowieso op het moment dat een bedrijf werkzaamheden voor de provincie doet dat niet mag en niet verenigbaar is met het Statenlidmaatschap, daar heeft u eerder ook vragen over gesteld, het is ook duidelijk dat dat ook bij dit bedrijf absoluut niet het geval is, noch het geval zal zijn zolang mensen die ergens werken werkzaam zijn voor een provincie. Dus dit wordt echt zeer zorgvuldig bekeken. Overigens, zoals voor alle Statenleden geldt, heeft de griffie daar ook een belangrijke functie in en wordt transparantie sowieso maximaal betracht. Dus ja, ik denk dat het niet transparanter en niet helderder kan. Wij weten zeker dat daar zuiver mee omgegaan wordt. Ik hoop dat het daarmee voor nu duidelijk is.

De **voorzitter**: We waren bij uw termijn, maar u was ook uitgesproken in uw termijn?

De heer **De Kort** (PvdA): Ja, met de succeswensen aan alle drie.

De **voorzitter**: Toch mijnheer Van Hattem?

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, misschien toch nog heel kort. Kijk, het klinkt op zich als een zuiver proces, maar je zit toch met die periode tot uiterlijk 1 oktober, terwijl nu al de benoeming plaatsvindt. Ik vind eigenlijk dat het niet zou moeten kunnen dat iemand die nog in een bedrijf zit, en ik wil echt niet suggereren dat daar kwaadwillende dingen gebeuren, maar het gaat ook om problemen te voorkomen, die nog in een bedrijf actief is en tegelijkertijd gedeputeerde wordt, wat zo dicht tegen het provinciale beleid aan zit, dan zou de benoeming uitgesteld moeten worden, dat is dan misschien een zuiverdere consequentie, maar uiterlijk 1 oktober vind ik toch een termijn waarvan ik denk "dat kan eigenlijk niet". Dan zou het per direct moeten en dan de benoeming pas laten plaatsvinden op het moment dat alle banden met het bedrijf verbroken zijn. Dat lijkt me de meest zuivere weg.

De **voorzitter**: De heer De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Nou, mijnheer Van Hattem, misschien kan ik u nóg verder geruststellen: de activiteiten zijn namelijk al gestaakt. Dit gaat echt puur over de administratieve afhandeling van zaken. En daarnaast zijn er geen werkzaamheden die het door u genoemde bedrijf voor de provincie, of voor daaraan gelieerde partijen, op die manier verricht. Dus er zitten geen zaken in de portefeuille waar dit bedrijf op die manier bij betrokken is. Nogmaals: dit is ook uitvoerig met de commissaris, met de griffier, met alle partijen die daarbij betrokken zijn, besproken. Hier wordt echt maximale zorgvuldigheid gevolgd en daar zullen ook alle partijen op toezien. Daar kunt u in ieder geval van mij ook op aan en daar mag u mij ook als fractievoorzitter van de PvdA op aanspreken.

De **voorzitter**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter. Ik wilde het niet als interruptie doen, maar het gaat over hetzelfde thema, nu in mijn spreektijd. Ook wij hebben diezelfde bedenkingen en zorgen bij de banden over Smart Links. Bij de discussie over het bestuursakkoord heb ik die discussie al aangezwengeld, helaas werd ik toen afgekap, maar nu hebben we alsnog de discussie. Dank voor de betrokkenen dat ze inderdaad wat eerste stappen hebben gedaan, uiteraard zeer goed. Nog twee resterende zorgen zijn hoe het in het tijdschema zit. Als je namelijk kort vóór en kort ná je gedeputeerdenschap opdrachten hebt die te maken hebben, dan wel direct met Provinciale Staten, dan wel dat ze gefinancierd worden met geld van Provinciale Staten, zou dat toch wel problematisch zijn. Je kunt natuurlijk zeggen "volgens het vinkenlijstje ben je op dit moment gedeputeerde en ben je niet meer betrokken bij zo'n project", maar als je vlak ervoor en vlak erna dat wel bent, dan is dat natuurlijk zorgelijk. De tweede zorg die we hebben is, zoals ik al zei: het gaat niet alleen maar om het provinciale beleid, maar ook om provinciaal geld, provinciaal geld dat in stichtingen, clubjes en andere dingen wordt gestopt waarmee dan consultants worden betaald.

Dank u wel.

De **voorzitter**: De heer De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Voorzitter. Ik denk dat ik mijn bedenkingen en zorgen voldoende aan het licht heb gebracht.

De **voorzitter**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter. Namens onze fractie wensen we de drie aanstaande nieuwe gedeputeerden veel succes met hun rol. We verwachten veel van hen, met name op het gebied van dieren, natuur en milieu, en dat mogen we ook verwachten. We kijken uit naar de verdere samenwerking.

De **voorzitter**: De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Ik ben blij dat er nu transparantie is over Smart Links. Ik wens alle nieuwe gedeputeerden, ervan uitgaande dat ze direct geïnstalleerd worden, heel veel succes. En als 50PLUS zeggen wij altijd graag: gas erop!

De **voorzitter**: De heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Ik verwijs naar mijn bijdrage van de eerste ronde, waarin ik ook geëindigd ben met het succes wensen aan de gedeputeerden, en daar blijf ik bij.

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, voorzitter, volgens mij gaan we nu eerst stemmen, een belangrijk moment, en dan kunnen we kijken of we ze succes kunnen wensen. Maar goed, wij hebben al aangegeven dat wij in ieder geval steun zullen geven aan deze drie gedeputeerden die voorgesteld zijn.

De **voorzitter**: Ik kan me voorstellen dat we hiermee de bespreking van dit onderdeel afronden, dat ik de beraadslagingen kan sluiten over dit Statenvoorstel en dat we overgaan tot de stemmingen over voorstel 53/21, met onderwerp 'Benoeming nieuwe leden van Gedeputeerde Staten'.

Omdat er sprake is van stemming over personen, schrijft de Provinciewet, en specifiek ons reglement van orde, voor dat dit schriftelijk moet gebeuren. De voorzitter-, maar dat ben ik natuurlijk gewoon, je kunt het ook te precies willen voorlezen! Ik stel voor twee leden van coalitiepartijen en twee leden van oppositiepartijen te benoemen tot stemopnemers, t.w. de heer Kees de Heer, CDA, en de heer Janssen van de VVD, de heer Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP, en mevrouw Vlasveld, Partij voor de Dieren. Ik ga er een beetje van uit dat zij deze eervolle benoeming aanvaarden. Ik hoor geen tegenberichten.

Er worden zo stembriefjes uitgedeeld. De namen van de voorgedragen personen zijn u bekend en staan op het stembriefje. Omdat in juridische zin sprake is van een aanbeveling, kunnen de Statenleden Spierings, Roijackers en Smeulders deelnemen aan de stemming. Is er nu behoefte aan schorsing, of niet? Nee hè? Dan gaan we over tot de stemming. Omdat het gaat om een open voordracht, kunnen op het stembriefje – want we doen het in één keer – ook andere namen worden geschreven. Gelieve per stemmogelijkheid slechts één vakje in te kleuren, en dat mag gewoon met blauw of zwart. En, dames en heren, omdat uw stem geheim moet blijven, wordt u verzocht uw stemformulier na het invullen daarvan dubbel te vouwen en in de stembus te deponeren. U mag het stembriefje niet ondertekenen. Als u dat doet, is uw stem ongeldig, en dat zou toch jammer zijn.

We hebben geconstateerd dat de stembus voor aanvang leeg was. Indien straks blijkt dat het aantal stembriefjes groter is – dit wordt kennelijk op basis van ervaring opgeschreven! – dan het aantal aanwezige leden van uw Staten, dan is de stemming ongeldig en moet deze over. Nou, dat zou toch ook onplezierig zijn.

Ik verzoek nu de eerste rij vóór mij, gezien aan de rechterkant, een voor een op een coronaproof volgorde naar de stembus te lopen, uw stem hierin te deponeren en aan de linkerkant op volgorde weer uw rij in te lopen, en vervolgens hetzelfde in rij twee. Nadat iedereen gestemd heeft, gaan de stemopnemers naar de tafel aan de buitenzijde van de zaal om hun werk te doen. U wordt wel verzocht om op dat moment in de zaal te blijven en niet te lopen, want zij moeten wel even hun werk in alle rust doen.

Volgens mij zijn we daarmee aan het einde gekomen van de instructies en kan er gestemd worden.

Stemming (14.43-15.13)

De **voorzitter**: We hervatten de vergadering. U heeft allen een stem uitgebracht. Gezien de complexiteit, dat heeft ook iets met handschrift en dat soort zaken te maken, heb ik gevraagd aan de voorzitter van de commissie van stemopneming de uitslag bekend te maken. De heer Vreugdenhil heeft het woord.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Aan creativiteit geen gebrek in onze Staten, hebben we gemerkt.

Er zijn 50 stembriefjes ingeleverd en er zijn ook 50 leden van PS aanwezig.

Voor post 1 zijn 36 stemmen uitgebracht op mevrouw Roijackers. Er zijn 4 ongeldige stemmen uitgebracht. Voorts zijn 1 stem uitgebracht op Ed Nijpels, 6 stemmen op Kauthar Bouchallikht, 1 stem op Michiel Philippart, 1 stem op Wijnand Duyvendak en 1 stem op Tara Singh Varma.

Voor post 2 zijn 36 stemmen uitgebracht op de heer S.J.A.H. Smeulders en zijn 3 ongeldige stemmen uitgebracht. Voorts 2 stemmen uitgebracht op Wil van Pinxteren, 3 stemmen uitgebracht op Sywert van Lienden, 1 stem uitgebracht op Smart Link, 3 stemmen uitgebracht op Paul Smeulders, 1 stem uitgebracht op David Smeulders en 1 stem uitgebracht op John Leerdam.

Voor de derde post zijn 36 stemmen uitgebracht op M.J.G. Spierings, zijn er 4 ongeldige stemmen uitgebracht. Voorts 1 stem uitgebracht op Rob Riemen, 3 stemmen uitgebracht op Sidney Smeets, 1 stem uitgebracht op Smart Link, 1 stem uitgebracht op Henk Otten, 1 stem uitgebracht Sjo Smeets, 1 stem uitgebracht op Wilma Dirken, 1 stem uitgebracht op Ed Nijpels en 1 stem uitgebracht op Rik Grashoff.

Dit was de uitslag van de stemming, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Als ik deze uitslag hoor, concludeer ik dat het voorstel is aangenomen. Ik wil de kandidaat-gedeputeerden dan nu ook vragen naar voren te komen, zodat ze kunnen uitspreken of ze hun benoeming aanvaarden en daarna kunnen we overgaan tot installatie. Ik wil de heer Vreugdenhil en zijn commissie graag danken voor het werk. Dank u wel.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter...

De **voorzitter**: Ja, ga uw gang.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter, toch even over de procedure, want het is mij niet geheel duidelijk. Hoe had iemand blanco kunnen stemmen?

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Wij hebben de stembriefjes waar geen enkele naam ingevuld is, ofwel een kruisje gezet is, maar daarachter, voor het vakje waar alleen maar puntjes stonden, maar geen naam stond, als blanco geteld.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Zou het dan niet netjes zijn om de blanco ingevulde briefjes ook als blanco stem te beschouwen?

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Volgens mij hebben we dat gedaan.

De **voorzitter**: Ze geven aan dat ze dat gedaan hebben.

De heer **Heijmans** (SP): Nee, die zijn betiteld als ongeldig.

De **voorzitter**: Ik geef het woord aan de griffier; die weet wat er in de Provinciewet staat.

De **griffier**: De Provinciewet telt blanco stemmen als niet uitgebrachte stemmen. Ongeldig.

De heer **Heijmans** (SP): Maar, voorzitter, niet uitgebrachte stemmen zijn geen ongeldige stemmen.

De **griffier**: Als ongeldig uitgebrachte stemmen tellen ze.

De **voorzitter**: Dus ze gelden niet als niet uitgebracht, ze gelden als ongeldig. En daarmee klopt weer het verhaal dat zojuist is voorgelezen.

Goed, dan gaan we over naar datgene wat ik zojuist al aankondigde. Mevrouw Spierings, neemt u de benoeming aan?

Mevrouw **Spierings** (D66): Ja.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers, neemt u de benoeming aan?

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja.

De **voorzitter**: En Mijnheer Smeulders, neemt u de benoeming aan?

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja.

De **voorzitter**: Dan vraag ik nu de griffier de tekst van de eed en de verklaring en belofte namens mij voor te lezen en ik verzoek eenieder te gaan staan.

De **griffier**: Terwijl ik de tekst uitspreek, mag u de commissaris aankijken en daarna antwoorden aan de commissaris.

Ik verklaar dat ik, om tot gedeputeerde benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als gedeputeerde naar eer en geweten zal vervullen.

Wat is daarop uw antwoord? Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Dat verklaar en beloof ik.

De **griffier**: Mijnheer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Dat verklaar en beloof ik.

De **griffier**: Mevrouw Spierings.

Mevrouw **Spierings** (D66): Dat verklaar en beloof ik.

Applaus

De **voorzitter**: Ik had mijn microfoon niet aanstaan, maar ik zei: van harte gefeliciteerd. Daar hoort natuurlijk een bos bloemen bij en vervolgens schors ik de vergadering voor vijftien minuten.

Schorsing (15.19-15.30)

De **voorzitter**: Dames en heren. We hervatten de vergadering. Ik heb Wil van Pinxteren gevraagd om eventjes naast mij plaats te nemen, want we hadden met elkaar afgesproken dat wij op dit moment zouden stilstaan bij het afscheid van Wil.

Afscheid van de heer W.F.C. van Pinxteren als gedeputeerde

De **voorzitter**: Natuurlijk is het helder, Wil, dat je hier liever anderhalf jaar later had gestaan. Ik bedoel: daar zijn genoeg woorden over gezegd.

Je bent lange tijd geleden betrokken geraakt bij de politiek in Brabant. In Provinciale Staten zat je van 1995 tot 2002, volgens mijn informatie. Die periode is al wel wat langer geleden. Er zijn natuurlijk wel mensen hier aanwezig die daar nog levendige anekdotes misschien over zouden kunnen vertellen, ik kijk met een schuin oog naar Nico Heijmans. Maar er valt nog wel wat over te zeggen, alleen al aan de hand van het certificaat aan de wand van jouw werkkamer, want dat laat zien dat je je sterk hebt ingezet voor het dossier Moerputtenbrug. Ik heb daar laatst over gelopen, zeer de moeite waard. Het tekent jou ook, want ik hoef niet te lang stil te staan bij het verleden, want jij bent vooral bezig met het heden en vooral de toekomst, want jongeren hebben jouw passie, en ook altijd al gehad. Dat was, dames en heren, meteen zichtbaar bij de campagne voor de verkiezingen van 2019. Je was lijsttrekker, nu voor Lokaal Brabant, de vorige keer was je actief voor de VVD, en het viel bij de griffie op dat jij heel veel aanwezig was bij de gezamenlijke campagneactiviteiten, met name Sticker Stemwijzer. Je viel op doordat jij echt – “doortastender” staat hier “dan je collega’s”, nou, het is aan u om daar een oordeel over te vellen” – actief op de studenten afstapte en hen zich liet verdiepen in het belang van stemmen op de provinciale politiek. Met jouw ontzettend lange loopbaan in het onderwijs wist je als geen ander hoe dat werkt: echt contact maken met jongeren. En zo ken ik jou ook. Je was ook echt fanatiek, en dat heeft bewondering gewekt. Als relatief kleine fractie stevast aanwezig overal. Peter Weijers, destijds verbonden aan de griffie, heeft dan ook daarna met veel plezier jou ondersteund als bestuursondersteuner. De match was toen eigenlijk in 2019 al gemaakt, zo lijkt het wel. Dat herken je zelf ook, hè? Jouw inzet voor de campagne voor Lokaal Brabant begon al eerder. Je hebt een belangrijke rol gespeeld bij het opstellen van het verkiezingsprogramma van Lokaal Brabant, getiteld ‘Kom maar achterom’. In je periode als Statenlid liet je ook na de campagne meteen jouw passie voor jongeren gelden. Zo werd door jouw overtuigingskracht je amendement op het initiatiefvoorstel ‘Kind en democratie’ aanvaard. De leeftijdsgrens voor de uit het Statenvoorstel voortvloeiende activiteiten werd verhoogd van vijftien naar achttien jaar.

Tijdens je gedeputeerdenschap viel je passie op het veiligheidsdomein op. In het dossier ‘Risks factory’ wist je ook daar weer veiligheid aan het thema jongeren te verknopen. Veel gemeenten hebben ook jouw inzet gemerkt voor de gemeente en het belang van krachtige samenwerkingsverbanden. Het is natuurlijk wel mooi dat juist afgelopen week duidelijk werd dat datgene waar jij ook veel inzet op hebt geleverd, de herindelingen Maashorst en het Land van Cuijk, zijn afgerond. Je hebt stevig moeten optreden in het cultuurdossier en duidelijk gemaakt dat een totale herbeoordeling diende plaats te vinden toen vaststond dat er in de procedure fouten waren gemaakt, en daar stond jij ook voor.

Als collegelid ken ik jou als een bijzonder constructieve en prettige collega. De sfeer was altijd goed, het gesprek was altijd goed gericht op de inhoud, maar ook op persoonlijk vlak konden wij elkaar als collegeleden, denk ik, heel erg goed vinden. En ja, je mag natuurlijk niet uit collegevergaderingen klappen, en zeker niet hier in zo’n openbare vergadering, maar er is ook gelukkig veel gelachen, want dat moet ook kunnen in een collegevergadering als de sfeer goed is. En het is ook goed om samen met elkaar zaken te relativeren.

Wil, we gaan je missen. Ik ga je missen als collega. Ik wil je heel erg veel danken voor jouw inzet. Dat doe ik namens Provinciale Staten, maar ook vanuit de rol als lid van het college. Ik hoop dat we elkaar in de toekomst nog tegen gaan komen, maar jou kennende weet ik eigenlijk wel zeker dat dat gaat gebeuren. Wil, nogmaals ongelooflijk veel dank! Dank je wel, en daar hoort een cadeau bij natuurlijk.

Applaus

De **voorzitter**: Uiteindelijk doen we het voor ons Brabant. Het is een kaart van Brabant. Dan geef ik nu graag het woord aan de fractievoorzitter van Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. Ik zou inderdaad ook graag even een woordje willen richten aan Wil.

Zoals al gezegd, het is met pijn in het hart dat we vandaag hier afscheid nemen. Ik moet ook even concluderen dat de commissaris van de Koning al heel veel mooie woorden aan je heeft gericht, die ook vanuit mij komen en waar ik me helemaal in kan vinden. Zo ken ik je ook. Je bent een hardwerkende, integere en toegankelijke man, die zich verdiept in de materie en ook echt wil weten wat de inhoud en de problematiek is. Je neemt het tot in detail op en daarvoor ga je in gesprek met iedereen, en zeker met jongeren. Goed geïnformeerd zijn, willen weten waar het over gaat en de opdracht uitvoeren die je wordt meegegeven, en niet alleen vanuit de Staten, maar ook vanuit je partij, maar ook van verenigingen of daar waar je komt en op bezoek bent. Je hebt lang ervaring in de school en met jongeren, dat heb je ook goed gebruikt en daar heb je nog altijd, ook bij ons in de partij, heel veel aandacht in gekregen en gegeven.

Wil, we gaan zeker nog op een passender moment en wijze afscheid van jou nemen binnen onze partij en daar de volle aandacht ook voor gebruiken. Ik weet dat je onze partij niet zult loslaten en ik zeg dan ook, heel kort: bedankt en we zien elkaar snel.

Applaus

De **voorzitter**: En Wil, het laatste woord is natuurlijk aan jou.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Dank je wel, voorzitter. Ik heb jullie waardering goed gehoord en ook in me opgenomen; daar ben ik heel erg blij mee. Mijn ontslagbrief en de redenen waarom het zover gekomen is, dat wil ik nu niet herhalen; dat is toen straks al gebeurd, daar hebt u al kennis van genomen.

Graag wil ik toch een paar dingen naar jullie toe zeggen. Inderdaad, in maart 2018, na twee perioden Statenlidmaatschap en vier perioden in de gemeenteraad van Haaren, een gemeente die niet meer bestaat, nam ik afscheid van de actieve politiek. De betrokkenheid begon ooit ergens in de tweede helft van de jaren zeventig in de vorige eeuw. In de loop van 2018 werd mij gevraagd het verkiezingsprogramma te schrijven voor Lokaal Brabant, wat in december 2018 leidde tot het lijsttrekkerschap voor Lokaal Brabant. In maart 2019 was het dan zover: ik kon opnieuw aantreden als Statenlid en enige tijd daarna zijn we in gesprek geweest, onder leiding van mevrouw Huijbregts, om mee in de coalitie te komen. Dat is toen niet doorgegaan. In september 2019 ging ik met prepensioen en kon ik me volledig wijden aan het Statenlidmaatschap, want dat werk was niet te combineren met de fulltime job in een directiefunctie bij een grote ROC in Arnhem. Petje af voor jullie allen, en met heel veel respect kijk ik daarnaar, hoe jullie allen proberen een normale job te combineren met dit werk dat je doet als Statenlid, want het is geen sinecure, het is niet makkelijk.

Eind februari 2020 werd Lokaal Brabant wederom gevraagd aan te sluiten bij de lopende onderhandelingen rond de vorming van een nieuwe coalitie. En die kwam tot stand. 15 mei 2020 was het dan zover. Ondanks de corona zijn we toen gestart met de nieuwe coalitie. Een droom kwam uit voor mij. Ik kon weer iets afvinken op mijn bucketlist, zoals dat zo mooi heet. En mijn moeder, die aanstaande maandag 104 geworden zou zijn, zou beretrots geweest zijn op mij.

Ben ik zelf dan trots? Ja en nee. Trots op wat ik de afgelopen veertien maanden voor Brabant mocht doen, samen met jullie en de collega's hier in GS vertegenwoordigd, in opdracht van u, zoals samenwerken aan uitvoering van de bestuursopdracht 'Veiligheid en weerbaarheid', die net al werd gememoreerd, het Brabant Outcomes Fund verder ontwikkelen en vormgeven en leiden naar besluitvorming, de regionale samenwerking in de vier verschillende regio's, Uniek Sporten verder op de kaart zetten, het beleidskader Vrije tijd 2021-'22, maar ook de startnotitie voor het beleidskader Vrije tijd 2023-'30 vormgeven, alles met Van Gogh, want daar gaat nogal wat omheen: Van Gogh Nationaal Park, Van Gogh Homeland Experience, Van Gogh enzovoort, het Leisure Ontwikkel Fonds verder met elkaar vormgeven en evalueren, de twee herindelingen die net al werden genoemd, Land van Cuijk en Maashorst, die uiteindelijk ook wel eens tot wat lastiger gesprekken leidden, zoals onder andere met een van de gemeenten die in eerste instantie niet wilden – ik zal 'm niet met name noemen –, de ontwikkelingen rond de Vuelta, het WK '27 dat we met elkaar hebben geprobeerd op de kaart te zetten, wat helaas niet gelukt is, het Brabants Sportfonds verder ontwikkelen, et cetera, et cetera. En voor alle criticasters: er is nog nooit zoveel geld uitgegeven aan cultuur als in 2020. En de structurele bezuinigingstaakstelling staat gewoon simpelweg in de steigers, die zo afgesproken is. Nee, zeg ik dan, als u vraagt naar trots. De wijze waarop een einde gekomen is aan die droom, die als een nachtmerrie uit elkaar spatte, dát – dat hoeft ik u niet uit te leggen – verdient bij mij geen trots.

Ik heb deze prachtige functie graag en met heel veel energie en al lerende ingevuld, samen met jullie, de overige leden van GS en PS. Mijn ondersteuningsteam, Peter, Machteld, Shirley, Stefan, de vele deskundige ambtenaren intern, maar ook de vele deskundigen en organisaties buiten de provincie, de chauffeurs, de catering, de bodes en natuurlijk, niet te vergeten, de fractie van Lokaal Brabant en in het bijzonder Harold van den Broek, die steeds een goede sparringpartner en klankbord was en uiteraard mijn thuisfront, Meggie, die hier niet bij is, maar die thuis toch die uren moest ontberen als ik weer eens een keer moest "lezen", tussen aanhalingstekens, en verder al degenen die ik nog niet genoemd heb, want ik zal er zeker een aantal vergeten zijn: iedereen bedankt.

Een week geleden begon voor mij Route 66, die is net begonnen, en wie weet wat die zal brengen. Ik weet het nog niet, we zien het wel in de toekomst. Tot ziens en houdoe.

Applaus

De **voorzitter**: Wil gaat zo meteen weg, dus ik schors de vergadering nog eventjes tien minuten voor mensen die nog wat tegen hem willen zeggen.

Schorsing (15.44-15.53)

De **voorzitter**: Dames en heren. Ik stel voor dat we weer gaan beginnen. Ik heropen de vergadering. Met het vertrek van drie Statenleden uit PS zijn er even zoveel vacatures bij gekomen. Dankzij de welwillende medewerking van Jeroen van Hoven en Petra de Wijs van het Centraal stembureau voor de verkiezingen voor Provinciale Staten in Noord-Brabant 's-Hertogenbosch, is de procedure voor invulling van de vacatures in korte tijd doorlopen. Ik heb begrepen dat de heer Thierry de Heer, D66, de heer Bart Verkade van GroenLinks en mevrouw Laura de Kinkelder, Partij van de Arbeid, bereid zijn de vacatures in te vullen.

Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging nieuwe leden van Provinciale Staten de heer T.W.J. de Heer, de heer B.E. Verkade en mevrouw L.E. de Kinkelder

De **voorzitter**: Voor de installatie van de kandidaat-Statenleden zijn de geloofsbrieven onderzocht door een commissie uit uw Staten, bestaande uit de heer Brouwers, voorzitter, de heer Van Wely en de heer Van Nuland. Ik vraag de voorzitter van de commissie, de heer Brouwers, verslag uit te brengen.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. De door u benoemde commissie heeft de geloofsbrieven van de heer De Heer, de heer Verkade en mevrouw De Kinkelder onderzocht en in orde bevonden.

De heer De Heer, de heer Verkade en mevrouw De Kinkelder voldoen aan de voorwaarden van het lidmaatschap van Provinciale Staten en vervullen volgens eigen opgave geen openbare betrekkingen die onverenigbaar zijn met het lidmaatschap van Provinciale Staten. De commissie adviseert de Staten dan ook om te besluiten tot hun toelating.

De **voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Brouwers. Ik neem aan dat uw Staten dat advies overnemen en tot toelating besluiten. Ik zie geen bezwaren. Ik vraag dan ook nu de heer Thierry de Heer – er is nog iemand die ‘De Heer’ heet, vandaar dat ik zijn voornaam er even bij zeg –, de heer Bart Verkade en mevrouw Laura de Kinkelder naar voren te komen en voor mij te gaan staan.

Het woord is aan de griffier.

De **griffier**: Ik lees zo dadelijk de tekst voor, dan kunt u de commissaris aankijken en daarna antwoorden met “Dat verklaar en beloof ik”, of met “Zo waarlijk helpe mij God almachtig”.

Ik zweer (verklaar) dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik zweer (verklaar en beloof) dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik zweer (beloof) dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen.

Wat is daarop uw antwoord?

De heer **Verkade** (GL): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De heer **De Heer** (D66): Dat verklaar en beloof ik.

Mevrouw **De Kinkelder** (PvdA): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De **voorzitter**: Dank u wel en van harte gefeliciteerd. En daar hoort een bloemetje bij.

Applaus

De **voorzitter**: Ik wens jullie heel veel succes toe als volksvertegenwoordiger. Zij blijven wel, en dat is ook precies de reden dat we niet schorsen om te feliciteren; dat kan op een later moment.

Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging tijdelijk lid van Provinciale Staten de heer J.R.A. Salden

De **voorzitter**: Aan mevrouw Janneke van Kessel was met ingang van 1 juni 2021 tijdelijk ontslag verleend en op 11 juli is als tijdelijk lid van Provinciale Staten geïnstalleerd de heer Thierry de Heer. Omdat hij vandaag is geïnstalleerd als Statenlid, is er opnieuw een vacature voor een tijdelijk Statenlid ontstaan. U kunt het allemaal nog een beetje volgen, hoop ik! Om die reden zijn de geloofsbrieven van de heer Jeroen Salden onderzocht door een commissie uit uw Staten, bestaande uit wederom de heer Brouwers, de heer Van Wely en de heer Van Nuland. Ik vraag de voorzitter van de commissie, de heer Brouwers, verslag uit te brengen.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. De door u benoemde commissie heeft de geloofsbrieven van de heer Salden onderzocht en in orde bevonden.

De heer Salden voldoet aan de voorwaarden van het lidmaatschap van Provinciale Staten en vervult volgens eigen opgave geen openbare betrekkingen die onverenigbaar zijn met het lidmaatschap van Provinciale Staten. De commissie adviseert de Staten dan ook om te besluiten tot zijn toelating.

De **voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Brouwers. Ik neem aan dat uw Staten dit advies overnemen en tot toelating besluiten. Dat is het geval. Dan vraag ik de heer Jeroen Salden, D66, naar voren te komen en voor mij te gaan staan.

Het woord is aan de griffier.

De **griffier**: Ik verklaar dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen.

De heer **Salden** (D66): Dat verklaar en beloof ik.

De **voorzitter**: Van harte gefeliciteerd en heel veel succes.

Applaus

De **voorzitter**: De heer Jeroen Salden is het eerste Statenlid geboren in de 21^e eeuw! En daar horen ook gewoon bloemen bij.

De **voorzitter**: Goed, dames en heren, we gaan verder met de actuele moties.

Ik zou u, gezien het feit dat we al een lange dag achter de rug hebben, willen vragen natuurlijk op inhoud uw bijdragen te leveren, maar wel rekening te houden met het feit dat het ondertussen vier uur is, we nog twee actuele moties te gaan hebben en twee inhoudelijke besprekingen en dat er daarna ook nog gestemd moet gaan worden.

Actualiteit

Actuele motie M109-2021 'Uitwerking vervolgsценario's GOL' door Statenfracties Partij voor de Dieren en PVV Noord-Brabant

De **voorzitter**: De eerste actuele motie die we gaan bespreken is 'Uitwerking vervolgsценario's GOL'. Het woord is aan de heer Van der Wel. Ga uw gang.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. De Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat is inmiddels een zorgenkind – hoe toepasselijk! Er is opnieuw geen uitspraak van de Raad van State en dat geeft te denken. Het plan is niet zo makkelijk als gedacht en de kosten blijven oplopen. We hebben inmiddels een kostenoverschrijding van dertig procent, dat is een slordige dertig miljoen en de teller loopt op. Ondertussen blijven belangrijke onderdelen liggen, zoals de hoogwateraanpak, die moet voorkomen dat we natte voeten krijgen.

Ondertussen hebben we te maken met sterke en verenigde bewonersgroepen. Zij staan gezamenlijk achter een breed gesteund alternatief, de verbeterde variant 72A. Het college heeft toegezegd met hen in gesprek te gaan. Dat is een eerste stap, dank daarvoor. Verder is het zeer goed mogelijk dat tussen nu en de volgende PS een uitspraak van de Raad van State komt. Tijdens de themabijeenkomst GOL was het de VVD die GS

vroeg nu al scenario's uit te gaan werken. Onze fractie heeft dat van harte ondersteund. Maar dat gaan GS niet doen. Wat gaan GS dan wel doen? Gaan zij werkelijk vasthouden aan de oorspronkelijke plannen, lussen doorlopen, ook als de kosten daarmee aantoonbaar dramatisch gaan oplopen? Of brengen ze de alternatieven in beeld, alternatieven die wel lokaal breed gesteund gaan worden? Beide opties en keuzes zouden wat ons betreft moeten worden uitgewerkt. Om die reden dienen we nu met deze insteek deze urgente motie in.

Dank u wel.

Motie M109-2021: Uitwerking vervolgsценario's GOL

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 16 juli 2021;

constaterende dat

- de Raad van State (RvS) niet voor 23 juni een uitspraak heeft gedaan inzake Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL), en dit volgens Gedeputeerde Staten leidt tot extra vertraging en meerkosten;
- de totale kosten van de PIP's voor GOL, voor alle partijen, sinds het vaststellen door PS op 29 juni 2018, meermaals zijn gestegen, waarmee de kosten inmiddels 27,7 miljoen euro meer bedragen dan de in 2018 geschatte 100,7 miljoen euro;
- vanwege de lopende RvS-processen meer vertraging(en) en kosten zeker niet uitgesloten zijn;
- parallel aan de ontwikkeling van de provinciale inpassingsplannen (PIP's) voor Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL) door bewoners in de Oostelijke Langstraat een alternatief plan is ontwikkeld, en als zienswijze is ingediend, en voorgelegd¹, bekend als de 'verbeterde variant 72A';
- de voorkeur voor de verbeterde variant 72A breed draagvlak geniet bij diverse bewonersorganisaties, en ook bij de Waalwijkse Ondernemersfederatie;²

overwegende dat

- het voor Provinciale Staten van belang is overzicht te hebben van mogelijke vervolgsценario's;
- draagvlak belangrijk is om processen sneller te laten verlopen;

verzoeken Gedeputeerde Staten

- aan Provinciale Staten de mogelijke vervolgsценario's voor GOL voor te leggen, die volgen op de uitspraak van het Raad van State-proces;
- als scenario mede op te nemen de verbeterde variant 72A, en die volgens de gebruikelijke standaarden te vergelijken met de PIP's voor GOL;
- bij de uitwerking de betrokken bewonersgroepen te betrekken en overleg te plegen;
- de resultaten zo snel mogelijk na de uitspraak van de Raad van State voor te leggen aan Provinciale Staten;

en gaan over tot de orde van de dag."

¹<https://noordbrabant.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/d231ee71-869b-4648-ac08-f1b072df79?-documentId=d6cc2219-6a03-41a3-ad90-e6b8995 bd062>

²<https://noordbrabant.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/d231ee71-869b-4648-ac0829-f1b072df79?-documentId=7d7e6245-93be-4fc8-aa28-650226bb6a6e>

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren

Anne Miep Vlasveld, Partij voor de Dieren

Alexander van Hattem, PVV.

De **voorzitter**: Dank u wel. Bij dezen ingediend. Ik begrijp dat het gebruikelijk is om nu eerst het college om een reactie te vragen.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ja, voorzitter, dat wil ik kort doen. Ik heb kennisgenomen van de motie van de heer Van der Wel van de Partij voor de Dieren, die mede is ingediend-, nee: de motie is door de Partij voor de Dieren ingediend-

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Excuus: de motie is ingediend samen met de PVV.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ja, op de versie die ik heb zeg ik dat zo gauw niet staan. Wat wij ook al tijdens de themabijeenkomst hebben gezegd, is dat in uw Staten een uitvoerige afweging heeft plaatsgevonden over hoe dit plan vorm te geven. Dit plan is uiteindelijk door het toenmalige college van GS in procedure gebracht en is op dit moment nog in afwachting van een uitspraak van de Raad van State. Het lijkt ons als GS dan ook niet verstandig om te gaan spreken over een andere uitvoering dan hetgeen in de planvorming is vastgelegd. Ik heb u in de themabijeenkomst al toegezegd dat, op het moment dat de uitspraak daar zal zijn, wij sowieso na die uitspraak in gesprek zullen gaan als het gaat om de echte uitvoering van het plan zoals dat er dan ligt. Wij hebben als GS vertrouwen dat er een uitspraak komt die ook mogelijkheden geeft om het werk verder in te zetten.

Er is gevraagd om scenario's. Wij hebben ook toegezegd om die scenario's aan u te doen toekomen op het moment dat er helderheid is over de uitspraak van de Raad van State. Ik moet er wel bij zeggen dat die scenario's binnen de kaders zijn zoals die ook in het voorstel zitten zoals ze nu zijn vastgelegd en ook passend zijn bij de uitkomsten van de Raad van State.

Dat in hoofdlijnen. Misschien toch nog heel even: wij hebben toegezegd om met betrokkenen te gaan spreken, onder andere ook met de groep 'Van GOL naar Beter', maar dat is nadrukkelijk niet voor een aanpassing van het plan. Dat gaat echt om optimale uitvoering en ook zorgen dat er draagvlak is voor de uitvoeringswerkzaamheden die daar plaats moeten vinden.

Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Dus ontraden.

De **voorzitter**: Ja, dat is helder, dank u wel. Ik ga de verschillende partijen langs, VVD.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Dank u wel. Een paar opmerkingen.

De gedeputeerde heeft net al toegezegd dat hij in gesprek wil blijven met de bewonerspartijen, zoals 'Van GOL naar Beter', en dat vinden wij ook heel verstandig. Het is immers ook goed van elkaar te weten waar je het wél over eens bent en uiteindelijk zal ook hier gelden: samen kom je verder. Het is ook goed om te horen dat, voordat de Raad van State een uitspraak doet, nagedacht wordt over de mogelijke uitkomsten en scenario's die er allemaal kunnen zijn, zodat we van tevoren nadenken over elke mogelijke variant die uit die uitspraak van de Raad van State kan volgen. Alleen zo bouw je immers slim en slagvaardig aan de kwaliteit van Brabant. Bij die varianten denkt de VVD in het bijzonder ook aan een uitspraak die gevolgen zou kunnen hebben waarbij niet alles door kan gaan, maar waarbij wij wel prijs zouden stellen op het zo snel mogelijk borgen van de waterveiligheid. Misschien dat u in ieder geval één van de scenario's in die varianten ook mee kunt nemen.

Als u nogmaals kunt bevestigen dat u deze twee punten in beeld brengt en oppakt, dan is dat voor ons op dit moment voldoende.

Dank u wel.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Thijssen** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Wij komen over dit dossier nog te spreken na het reces, op het moment dat we de uitspraak van de Raad van State hebben – het is net al gememoreerd –, want dan hebben we immers een totaalbeeld en weten we wat de gevolgen zijn van de uitspraak van de Raad van State. Vrijdag, maar ook nu weer, hebben wij een aantal toezeggingen gehoord van GS als het gaat om het in gesprek gaan met belangengroeperingen en het in kaart brengen van een aantal scenario's, maar wat ons betreft zijn dat ook scenario's nadat de uitspraak van de Raad van State er is en die scenario's moeten passen in het bestaande en vastgestelde PIP, uiteraard met eventuele aanpassingen die door de uitspraak van de Raad van State gedaan moeten worden. Variant 72A valt wat ons betreft dus niet onder die mogelijke scenario's.

Tot slot doen we nog een keer een oproep aan GS om al het mogelijke te doen om extra vertragingen en extra kosten te voorkomen in het geval er vóór 1 september toch nog een uitspraak zou liggen van de Raad van State.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. SP.

Mevrouw **Arts** (SP): Dank u wel, voorzitter. Wij vinden deze motie nu niet aan de orde, maar pas op het moment dat er over het PIP door de Raad van State een uitspraak is gedaan waardoor de huidige GOL-plannen niet zouden kunnen doorgaan, of alleen zwaar aangepast, met daardoor weer extra veel benodigd budget. Daarom gaan wij tegenstemmen, met de dringende vraag aan het college om, als de GOL-plannen geheel of voor een flink deel afgeschoten worden door de Raad van State, direct terug te komen bij PS voor de discussie of het op dat moment mogelijk en zinvol is om alternatieve varianten, waaronder die van 72A, in een vergelijkend onderzoek opnieuw te bekijken.

Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. D66.

De heer **Kutlu** (D66): Dank u wel, voorzitter. Volgens onze fractie is over dit onderwerp tijdens de themadagen heel uitgebreid gesproken, waarbij alle mogelijke varianten aan de orde zijn geweest. Er is een keuze gemaakt en daarvoor is ook een proces van start gegaan. Dus onze fractie vindt dat in eerste instantie de procedure afgewacht moet worden, voordat wij over allerlei andere alternatieven gaan spreken. De gedeputeerde heeft ook aangegeven dat hierop in ieder geval tijdig terug zal worden gekomen, op het moment dat het zover is, en dat wij dan over alle scenario's met elkaar zouden overleggen. Daarom vinden wij deze motie op dit moment niet aan de orde.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. GroenLinks.

Mevrouw **Van Diemen-Vereijken** (GL): Ja, dat ga ik doen, in afwezigheid van Tom Ludwig. Fijn dat de gedeputeerde nog een keer benadrukt heeft dat in gesprek zal worden gegaan met de betrokkenen uit het gebied en dat hij ook zal bekijken welke positieve onderdelen uit het plan versneld kunnen worden en wat vervolgens de scenario's zijn. Dat is vorige week ook al toegezegd op verzoek van de fractie van GroenLinks. Deze motie vraagt om opnieuw te kijken naar de besluitvorming die in 2018 al is gedaan, dus in die zin is de motie volgens ons op dit moment niet gepast. We krijgen de scenario's, het PIP is vastgesteld en wij zijn benieuwd wat de Raad van State gaat zeggen. Als die uitspraak er is, kunnen we pas verder door.

Tot zover onze inbreng.

De **voorzitter**: Dank u wel. PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Onze fractie is mede indiener van deze motie. Voor de goede orde: in een van de verzoekpunten in het dictum wordt gevraagd de mogelijke vervolgsenario's voor te leggen die volgen op de uitspraak in het Raad van State-proces. Het is dus niet zo dat het nu al prematuur wordt neergelegd. Die stap zit er wel degelijk in verwerkt. Maar het is natuurlijk wel goed om overal rekening mee te houden, ook met de verwachtingen van de bewoners in Waalwijk en omgeving, en zeker ook de betrokken groep 'Van GOL naar Beter'. Als de gedeputeerde met hen in gesprek gaat – en ik ben blij te horen dat hij bereid is om dat te doen –, kan hij dan ook nu al aangeven hoeveel speelruimte er is om toch zoveel mogelijk aan hun wensen tegemoet te komen? Ook al zou misschien de verbeterde variant 72A niet een op een kunnen worden overgenomen, er is misschien wel ruimte om belangrijke elementen uit dat voorstel mee te nemen in de planontwikkeling, ook binnen het bestaande PIP, afhankelijk van de uitspraak van de Raad van State natuurlijk. Kortom, kan de gedeputeerde aangeven of hij meer dan alleen een beleefdheidsgesprekje kan houden en de inwoners en de groep 'Van GOL naar Beter' ook echt iets concreets kan bieden in de zin van scenariovorming en het betrekken van varianten daarbij, of in ieder geval delen daarvan?

Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Geen opmerkingen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Net als de SP vinden we de actuele motie nu niet aan de orde. Zoals de gedeputeerde aangeeft, komt er nog een uitspraak van de Raad van State en dan komt hij naar ons terug. Dat willen we eerst even afwachten. Daarom zijn we tegen de actuele motie.

De **voorzitter**: Dank u wel. Groep Rutjens.

De heer **Duijs** (Groep Rutjens): Dank, voorzitter. Dank ook voor het initiatief van de Partij voor de Dieren om in ieder geval te proberen deze impasse te doorbreken. Wij zien natuurlijk wel hoe belangrijk draagvlak nu in de praktijk eigenlijk is. We wisten al een tijd lang dat er een aantal bewonersgroepen waren die wellicht tot aan de Raad van State zouden willen procederen. Nou goed, dat hebben we dan nu. Ik hoop wel dat de gedeputeerde niet al te star blijft vasthouden aan het eigenlijke plan. Uiteindelijk zou het doel ook gewoon moeten zijn die kostenreductie. Laten we dit nou niet financieel uit de hand laten lopen.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Groep De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Geen opmerkingen, voorzitter.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ja, dank u wel, mevrouw de voorzitter. We hebben er inderdaad vorige week, geloof ik, over gesproken. Het begint een financieel drama te worden als ik zie wat voor kosten er allemaal mee gemoeid zijn, zeker voor de gemeentes. Het zijn hele hoge kosten die er allemaal extra bij komen omdat de Raad van State, zeg maar, nog wacht met haar uitspraak. Als ik kijk naar de gemeenteraden van Heusden en Waalwijk: die zijn in ieder geval nog steeds voor datgene wat er staat, dus wat dat betreft zit 50PLUS ook aan de kant van "laten we hier maar even mee doorgaan en deze actuele motie verder niet ondersteunen".

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik kijk naar Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. Wij vinden de motie te voorbarig, zolang dit nog onder de rechter ligt, zoals dat zo mooi heet. De uitspraak hebben we eerst nodig, ondanks het feit je misschien proactief zou kunnen zijn, wat je misschien prima zou vinden, maar ik vind dat heel senior, zeker ten aanzien van het verwachtingsmanagement dat je daarmee gaat creëren. Dat zou ik zonde vinden van de tijd en het geld die we erin stoppen. Laten we eerst afwachten wat eruit komt, zodat we daar gericht en goed mee aan kunnen en ook de scenario's kunnen bespreken met eenieder, zodat we ook weten waar we staan. Om die reden zal de motie door ons niet gesteund worden.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, voorzitter. Er staat dat in een themabijeenkomst een ruime meerderheid zich heeft uitgesproken over het pas willen behandelen als de uitspraak gereed is, zodat we het totaalplaatje hebben en dan de afweging kunnen maken. Dat staat overigens ook in de motie, waarin het college opgeroepen wordt om een aantal dingen te doen die volgen op de uitspraak van de Raad van State. Die ligt er nog niet, daarom is deze motie gewoon veel te vroeg daarin, daarmee zullen we nu ook niet instemmen met de motie en gaan wij uit van de toezeggingen die de gedeputeerde heeft gedaan, zowel in de themabijeenkomst als net daarin, waarin wel nagedacht wordt over een aantal scenario's en het gesprek aangegaan wordt met 'Van GOL naar Beter', maar we moeten ook helder zijn in het verwachtingsmanagement dat het niet nu al tot een compleet ander plan komt, maar waarin we de uitspraak van de Raad van State serieus nemen en vervolgens als Staten hierop terugkomen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan ga ik nu terug naar de Partij voor de Dieren en tot slot de gedeputeerde, want er zijn ook een paar vragen gesteld. De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja, voorzitter, dank u wel. Zoals terecht ook gesteld wordt door de fractie van ChristenUnie-SGP: de opdracht is om na de uitspraak te kijken. Wij hebben natuurlijk ook in deze bijeenkomst gezeten en gehoord en geproefd dat dat de wens is van een meerderheid van de Staten. Echter, we hebben die opdracht niet expliciet gegeven aan GS. Het zou goed kunnen dat die uitspraak ook in de zomervakantie valt en op dat moment gaan GS dus eigenlijk een soort van freewheelen, want die scenario's, die opdracht, ja, dat moeten ze dan gaan doen, maar wat ik wel hoor bij GS is dat ze vooral vasthouden aan het bestaande scenario en alleen maar zoeken daar naar die oplossingen. Nou goed, als we even objectief naar het hele plan kijken, en naar de bezwaren, schat ik die kans echt heel klein in. Dat betekent dus automatisch dat je buiten het huidige scenario, buiten de huidige PIP, moet gaan denken en dan kun je maar beter aan de voorkant met die bewonersgroepen in gesprek gaan, dat het niet ook te lang duurt juridisch. Dus eigenlijk is het met hele goede zin dat wij deze motie willen indienen, juist om GS de ruimte te geven om dat wel te doen. Wij verwachten niet dat, als de provincie uit zichzelf gaat nadenken en informeel gaat praten om te kijken waar we terecht kunnen komen, dat invloed zou hebben op de Raad van State-uitspraak. Die gaat dat echt niet meewegen, want het is geen formele oproep, zeg maar. Het is gewoon dat wij dadelijk, na die uitspraak, meegenomen worden in die scenario's. Dat is eigenlijk het doel. Dus ja, ik denk dat we toch aan alle wensen tegemoet zijn gekomen, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Als laatste de gedeputeerde.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ja, voorzitter, om op dat laatste in te gaan: op het moment dat een uitspraak van de Raad van State dermate is dat het plan aangepast zou moeten worden, komen wij te allen tijde sowieso bij u terug. Dus dat is niet aan de orde, dat we dat zelf als GS doen.

Een ander punt is: op het moment dat de uitspraak de komende tijd nog zal plaatsvinden, vóór 1 september. Dan hebben wij ook in de themabijeenkomst aangegeven als college dat wij alles in het werk zullen stellen om op zodanige wijze met het project om te gaan, dat verdere kostenstijgingen zullen worden voorkomen, voor zover dat mogelijk is. Maar dan is het alleen op het moment dat er geen grote veranderingen aan die uitspraak hangen, want dan gaat het natuurlijk niet lukken op die termijn.

Ik wil nog even aan verwachtingenmanagement doen. In het gesprek dat ik toegezegd heb nadat de uitspraak van de Raad van State er is, daar gaat het echt om binnen de kaders van het PIP waarover de uitspraak is gedaan. Wij gaan vooralsnog uit van een PIP dat qua ontwerp stand gaat houden. Wij hebben al aangegeven dat wij verwachten dat er nog een bestuurlijke lus zou kunnen komen als het gaat om de stikstofberekeningen. Uiteindelijk zal het uitsluitsel van de Raad van State bepalen wat de verdere stappen zijn, maar wij willen wel die richting kiezen dat wij voorkomen dat we een nieuwe discussie gaan voeren die opnieuw leidt tot forse kostenstijgingen op het moment dat het voorliggende PIP gewoon ook de goedkeuring van de Raad van State kan dragen.

De **voorzitter**: Mijnheer Van der Wel heeft een interruptie.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja, voorzitter, daar zit die tegenstrijdigheid juist in, want aan de ene kant zegt u dat, als er grote veranderingen in zitten, u toch terug moet komen bij PS en aan de andere kant zegt u dat, als we in die bestuurlijke lus kunnen komen, we gaan proberen dat zo op te lossen. Maar ja, als je daarin terechtkomt en tegen wil en dank probeert bijvoorbeeld het stikstofprobleem op te lossen, dan gaan die kosten waarschijnlijk voor ons als PS gewoon enorm oplopen. Dat kan dus ook een scenario zijn. Maar wanneer zegt u nou: de veranderingen zijn te groot om te zeggen "ik ga dat niet meer bestuurlijk oplossen, ik kom bij PS"? Wanneer horen we dat dan?

De **voorzitter**: De gedeputeerde gaat hier nog op antwoorden en daarna gaan we afronden, want het is niet een bespreking als bij een regulier stuk. De gedeputeerde.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Dat hoort u naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State. Dan zal duidelijk zijn of er verder ingegrepen moet worden, ja of nee.

De **voorzitter**: Voldoende argumenten gewisseld, denk ik. We gaan over tot de bespreking van de volgende motie.

Actuele motie M110-2021 'Haringvlietbrug cruciaal voor West-Brabant' door Statenfracties VVD, ChristenUnie-SGP, Groep De Bie, CDA en PvdA

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Van Nuland.

De heer **Van Nuland** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Iedere dag maken duizenden West-Brabanders gebruik van de Haringvlietbrug onderweg naar werk, huis of essentiële functies, zoals het Erasmus MC. De veiligheid van deze brug is van het grootste belang en groot onderhoud is dan ook hoog nodig. Maar de VVD is wel geschrokken van de maatregelen die nu getroffen worden op de brug. Het twee jaar lang afsluiten van een rijbaan en het terugbrengen van de snelheid naar vijftig kilometer per uur leidt echt tot grote problemen: twee jaar lang iedere dag twee keer een half uur extra in de file onderweg naar werk of gezin. Daar komt bij dat dit onvermijdelijk ook zal leiden tot opstoppen op andere routes die voor Brabant ook essentieel zijn, zoals de A16-Moerdijkbrug, en dat ook de scheepvaart op het Haringvliet en de daaraan gekoppelde vrijetijdseconomie in West-Brabant geraakt worden door deze maatregelen.

De afgelopen week heeft onze fractie regelmatig contact gehad met de lokale politici in West-Brabant. Daar leven acute zorgen over de Haringvlietbrug en in verschillende gemeenteraden zijn deze ook uitgesproken.

Ook belangenorganisaties, de regio en de provincie Zuid-Holland hebben inmiddels hun zorgen geuit en Statenlid De Bekker heeft er ook al aandacht voor gevraagd in dit huis. De VVD deelt deze zorgen en vindt dit hét moment om de belangen van West-Brabant te borgen. Daarom roepen wij vandaag met deze motie Gedeputeerde Staten op om als middenbestuur in samenwerking met regio en gemeenten stevig en gecoördineerd de belangen van West-Brabant op tafel te leggen bij de minister van I&W en aan te dringen op een betere, snellere aanpak die meer recht doet aan de inwoners en bedrijven van West-Brabant.

Voorzitter. Rest mij nog uit te spreken dat deze motie aan de voorkant met alle partijen gedeeld is en dat ik in het kader van de open parlementaire samenwerking blij ben dat deze motie breed en mede ingediend wordt door ChristenUnie-SGP, Groep De Bie, CDA, PvdA, D66 en Lokaal Brabant.

Motie M110-2021: Haringvlietbrug cruciaal voor West-Brabant

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 16 juli 2021;

constaterende dat:

- het onderhouden van de Haringvlietbrug noodzakelijk is voor de veiligheid voor wegverkeer en scheepvaart;
- Rijkswaterstaat daarom met een aanpak is gekomen om de klep van de Haringvlietbrug medio 2023 te vervangen;
- de minister van I&W om veiligheidsredenen heeft besloten tot die tijd, twee jaar lang, de maximumsnelheid op de Haringvlietbrug te verlagen naar 50 km/uur en één van de twee rijbanen op de Haringvlietbrug af te sluiten, met een extra reistijd oplopend tot 30 minuten¹ tot gevolg;
- de maatregelen op de Haringvlietbrug ook leiden tot uren extra omvaartijd² voor de pleziervaart, doordat de Haringvlietbrug nog slechts één keer per week geopend wordt voor hoge scheepvaart;
- verschillende belangenorganisaties, de Regio West-Brabant, gemeenten en de provincie Zuid-Holland hierover recent hun zorgen hebben geuit;

overwegende dat:

- de Haringvlietbrug voor veel West-Brabanders dagelijks toegang geeft tot hun woon- of werkplaats en tot essentiële functies, zoals het Erasmus Medisch Centrum in Rotterdam;
- de Haringvlietbrug daarmee een essentiële verkeersader is voor inwoners van dorpen en steden in West-Brabant en voor het in de regio actieve bedrijfsleven;
- vertraging voor wegverkeer op de Haringvlietbrug onvermijdelijk leidt tot toenemende verkeersdrukte en opstoppingen op andere - voor Brabant eveneens essentiële - routes, zoals de A16/Moerdijkbrug;
- de bereikbaarheid van het Haringvliet ook van belang is voor de pleziervaart en de daaraan gerelateerde vrijetijdseconomie in West-Brabant;
- het daarom voor de inwoners en bedrijven van West-Brabant cruciaal is dat de hinder voor het wegverkeer en scheepvaart op en rondom de Haringvlietbrug tot een minimum beperkt wordt;

roepen het college van GS op om:

- in samenwerking met de Regio West-Brabant en belanghebbende gemeenten een stevige bestuurlijke vuist te maken over de aanpak van de Haringvlietbrug en hier als middenbestuur een coördinerende rol in te vervullen;
- vanuit die coördinerende rol het gesprek aan te gaan met het ministerie van I&W en Rijkswaterstaat;
- in die gesprekken het cruciale belang van minimale hinder op en rondom de Haringvlietbrug voor de inwoners en bedrijven van West-Brabant stevig te benadrukken en aan te dringen op een alternatieve en/of snellere aanpak die recht doet aan de belangen van West-Brabant, zonder dat de veiligheid voor wegverkeer en scheepvaart in het geding komt.

¹ Snelheidsverlaging Haringvlietbrug naar 50 km/u | Rijkswaterstaat

² Haringvlietbrug gestremd voor hoge scheepvaart | Rijkswaterstaat

De **voorzitter**: Dank u wel. De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Voorzitter, geen bezwaar bij deze motie. Sterker nog: dank voor deze motie. Het is heel erg fijn als ze naast door de ingediende partijen misschien wel unaniem wordt aangenomen. Dat zou wel mooi zijn, een sterk signaal van uw Staten, om het werk dat we in gang hebben gezet stevig voort te zetten. Afgelopen vrijdag, bij de Ontwikkelstag, met alle wethouders van de regio West-Brabant hierover gesproken. Ons ambtelijke team is in gesprek met Rijkswaterstaat, daar ook verbazing uitgesproken, veel vragen gesteld, net als Zuid-Holland, net als een paar wethouders. Er is toegezegd dat daar volgende week antwoorden op komen van Rijkswaterstaat. Er moet tempo gemaakt worden. Een van de belangrijkste vragen die wij hebben gesteld is: waarom zou het per se nodig zijn om af te schalen naar één rijbaan? Daar wordt druk op gezet. Dit is een steun in de rug die ons helpt in de vervolggesprekken die we te voeren hebben. Dus geen bezwaar.

De **voorzitter**: Dank u wel. Het CDA.

De heer **Hendriks** (CDA): Voorzitter. De CDA-fractie sluit zich aan bij het betoog van de VVD-fractie.

De **voorzitter**: SP.

Mevrouw **Arts** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Het is belangrijk dat we als Staten hierin collectief duidelijk een signaal naar Den Haag afgeven. Ik breng in herinnering: eerst de Merwedeburg, toen de brug bij Grave en nu weer de Haringvlietbrug. Het moet voor ons ook zelf een signaal zijn dat wij onze eigen bruggen, viaducten en kunstwerken goed in de gaten houden wat dit betreft.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Kutlu** (D66): Dank u wel, voorzitter. Een goed pleidooi vanuit de VVD. Wij ondersteunen dat ook, vooral vanwege de veiligheid, gezondheid en dat ook voortvarendheid hier gewaarborgd zal worden. Waar wij invloed op kunnen uitoefenen, moeten we dat niet nalaten. Waar we dingen sneller kunnen regelen, moeten we er samen aan werken. Dit is zo'n punt waarvan wij zeggen: laten we onze krachten bundelen en laten we zorgen dat het wat sneller, beter, veiliger lukt.

Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. GroenLinks.

Mevrouw **Van Diemen-Vereijken** (GL): Dank u wel, voorzitter. Laat ik heel kort zijn. Ik vind het heel goed dat erom gevraagd wordt en dat dit gesprek wordt aangegaan ten behoeve van het voorkomen van hinder voor West-Brabant. Dus ik hoop op die unanimiteit, denk ik dan.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, een beetje verbazing over dat afschalen naar een rijstrook, want het probleem zit hem in lostrillende klemmen en daarvoor moet de snelheid omlaag. Op aanraden van de politie wordt eigenlijk gezegd: breng alles naar één rijstrook, zodat je zeker weet dat alles vast zit. Ik heb de vorige keer al gezegd: kijk eens over de grenzen. In Duitsland, bij Duisburg, speelt op de A40 een vergelijkbaar probleem. Daar hebben ze de snelheid afgeschaald naar veertig kilometer per uur en daar zetten ze gewoon een flitspaal naast. Dat is vrij simpel. Ik weet er nog eentje te staan: die heb ik vorige week nog gestuurd in een persoonlijk appje naar onze vrolijke vriend! En dan kun je gewoon twee rijbanen openhouden. De snelheid omlaag zal moeten, even technisch gezien. Wat misschien ook helpt: we hebben nu al meer dan tien jaar de dames van de VVD aan het bewind wat betreft de infrastructuur, er komt structureel meer dan twintig

miljard van de automobilist direct en indirect binnen en er gaat minder dan de helft daarvan naar investeringen in wegen. Als dat wat meer zou zijn, dan kunnen we dit gedonder in ieder geval een beetje voorkomen. Maar nogmaals: de afsluiting van die ene rijstrook is echt niet nodig. De snelheid kun je ook met trajectcontroles of wat dan ook omlaag brengen, en dan is het leed in ieder geval een heel stuk minder.

De **voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Ja, goeie actuele motie. Wij zullen die steunen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **De Kort** (PvdA): Nou, wij hebben de motie mee ingediend, dus ik denk dat dat voldoende zegt.

De **voorzitter**: Groep Rutjens.

De heer **Duijs** (Groep Rutjens): Dank, voorzitter. Sympathieke motie. Ik had in het begin wel zoiets van: wat moet er dan concreet gebeuren? We hebben het nu over het niet afschalen naar een rijstrook. Zijn er nog meer concrete punten waar we aan kunnen denken, wat deze motie, zeg maar, zou moeten behelzen?

Dank u wel.

De **voorzitter**: Groep De Bie.

De heer **De Bekker** (Groep De Bie): Ja, dank je wel, voorzitter. Ik dank de heer Van Nuland voor de aanvulling op onze vragen met deze actuele motie, en uiteraard steun.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Ik wil me sowieso aansluiten bij de woorden van de heer Duijs. Daarnaast vindt de Partij voor de Dieren het onacceptabel om pas over twee jaar te beginnen met het groot onderhoud. Wij zouden dan ook willen zien dat dit wordt vervroegd, om de overlast voor de West-Brabanders tot een minimum te beperken.

Wat betreft de filedruk et cetera, wil ik toch genoemd hebben dat er meer opties zijn dan de Haringvlietbrug autoluw maken, namelijk thuiswerken en het gebruik van het ov, met name de trein. Wij willen de gedeputeerde dan ook ter overweging meegeven om te kijken naar de mogelijkheden om het ov voorrang te geven bij het gebruik van de brug.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Mevrouw de voorzitter, dank u wel. Ik hou van een Provinciale Staten die unaniem een motie steunen en de gedeputeerde daar ook mee weg kunnen sturen. Dus 50PLUS is het er helemaal mee eens.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Regeren betekent vooruitzien. Wij hebben deze motie zeker ondersteund en mee ingediend. Kijk, in de jaren tachtig van de vorige eeuw is op het onderhoud van onze Nederlandse wegen dermate bezuinigd dat op de Brabantse wegen, bruggen en overal achterstallig

onderhoud is ontstaan, waarvan de Merwedebrug en Grave, zoals terecht al aangegeven is, en nu ook de Haringvlietbrug. Ik kan u verzekeren: als de spoorbrug bij Ravenstein uitvalt, dan staat de helft tussen Gelderland en Brabant stil, en dat gaat gebeuren. Dus wij hebben hier een structureel probleem liggen dat opgebouwd is in dertig jaar en dat lossen we ook niet meer op in dit soort akkefietjes die we nu denken, ad hoc. Dat doet pijn, maar we moeten ons realiseren dat we dit structureel moeten gaan benaderen. Ik hoop dat u dat ook in Den Haag goed terug kunt leggen en dat u dat ook meeneemt, dus niet alleen de Haringvlietbrug.

Dank u wel.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Dan ben ik, denk ik, degene die haar unaniem kan maken, hè?

Dank aan de heer Van Nuland voor het initiatief. Ik heb de motie mede ingediend en die steun ik van harte, niet alleen voor die locatie, maar ook om een duidelijk signaal af te geven voor alle andere trajecten – de Merwedebrug is al eerder genoemd, bij mij in de buurt –, omdat de verbindingen over water essentieel zijn, niet alleen om maar een keuze te kunnen maken van hoe je van noord naar zuid kan komen, maar ook voor het lokale woon-werkverkeer en het voorzieningenniveau en dergelijke. Ook in de communicatie van Rijkswaterstaat zie je telkens terug dat het bij dit soort projecten fout gaat en dat we dat gewoon structureel op moeten kunnen lossen. Dat is één. En twee: dat er ook voldoende budget moet zijn om de kunstwerken veilig te houden naar de toekomst toe, want als er ook maar één van de bruggen uitvalt is dat echt meteen catastrofaal haast voor de hele noord-zuidverbindingen. Ik denk dat dat signaal stevig afgegeven mag worden. Nu doen we het bij de Haringvlietbrug, maar dit gaat nog voor veel andere trajecten gelden. Dus met die opdracht vind ik het mooi dat wij het college daarin bijna unaniem, of unaniem, op pad sturen en ik hoop ook dat het college terug gaat koppelen hoe die gesprekken daarin lopen, want ik denk ook richting onze connectie richting Den Haag, ook met betrekking tot het nieuwe regeerakkoord, zijn dit zaken die echt opgepakt moeten worden, cruciaal voor de leefbaarheid in Brabant.

De **voorzitter**: Dank u wel. We kunnen, denk ik tot een afsluiting komen. Het laatste was nog even een vraag aan de gedeputeerde, maar volgens mij kan hij dat-

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dank voor de aanmoedigingen en alle briljante ideeën die u heeft meegegeven, eigenlijk in de slipstream van deze motie. Ook volledige steun van mijn kant. Ik ga ermee aan de slag.

De **voorzitter**: De heer Van Nuland, kort.

De heer **Van Nuland** (VVD): Ja, misschien nog twee opmerkingen die ik wil maken naar aanleiding van de sessie in de Staten. Allereerst de opmerking van de Partij voor de Dieren over het ov. Ook de VVD is voor investeren in slimme deelmobiliteiten, maar ik benijd mevrouw Vlasveld niet als ze probeert vanuit Steenberghe naar Rotterdam te komen met het ov. Dus dat is geen oplossing voor de acute zorgen. En als tweede: roerend eens met de heer Vreugdenhil over de brede investeringen in infrastructuur. Daar moeten we met z'n allen heel scherp op blijven.

En dank aan de gedeputeerde voor het antwoord.

De **voorzitter**: Dank u wel. Hiermee komen we tot de afronding van de bespreking van de actuele moties en gaan we daarover stemmen.

We gaan als eerste stemmen over de motie zoals die is ingediend door de Partij voor de Dieren en de Partij voor de Vrijheid, 'Uitwerking vervolgsценario's GOL'. Dat gaan we ook weer per fractie doen. De VVD.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Thijssen** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

Mevrouw **Arts** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Kutlu** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Van Diemen-Vereijken** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Tegen.

De **voorzitter**: PvdA.

De heer **De Kort** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: Groep Rutjens.

De heer **Duijs** (Groep Rutjens): Voor.

De **voorzitter**: Groep De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen.

De volgende motie, 'Haringvlietbrug'. Ik loop u allen langs. VVD.

De heer **Van Nuland** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Hendriks** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

Mevrouw **Arts** (SP): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Kutlu** (D66): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Van Diemen-Vereijken** (GL): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor met stemverklaring. Een VVD-motie, een VVD-gedeputeerde en een demissionair VVD-minister: wat kan er fout gaan? Alles!

De **voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **De Kort** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: Groep Rutjens.

De heer **Duijs** (Groep Rutjens): Voor.

De **voorzitter**: Groep De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Daarmee unaniem aangenomen.

Applaus

De **voorzitter**: Dan gaan we verder met de agenda. We gaan naar de bespreekstukken.

Bespreekstukken

30/21 Procedure Wensen en bedenkingen financiering vervangende nieuwbouw gebouw 'Grizzly' op Pivot Park

De **voorzitter**: We beginnen met de bespreking van het Statenvoorstel 30/21, Procedure Wensen en bedenkingen financiering vervangende nieuwbouw gebouw 'Grizzly' op Pivot Park. Mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Dank u wel. Tijdens de informatiebijeenkomst en de themabijeenkomst zijn we goed geïnformeerd over het voorliggende voorstel. De VVD-fractie steunt dan ook het voornemen van GS om op deze manier een nieuwe impuls aan het park te geven, want daarmee zorgen we aan de ene kant voor extra werkgelegenheid in en rond Oss en aan de andere kant zorgen we ervoor dat het park interessant genoeg is voor andere investerende partijen. Het is goed te horen dat GS zich al willen buigen over een goede exit-strategie, ook al moet de bouw feitelijk nog starten. Zoals we in de themabijeenkomst hebben aangegeven, mag dat voor de VVD vooral ook een slimme exit-strategie zijn, en daar bedoelen we mee een juiste balans tussen snelheid en gedegenheid, waarmee we bedoelen: een snelle exit mag geen doel op zich zijn. Gedegen investeringsbeleid betekent ook op het juiste moment en met goed geborgde afspraken een exit realiseren. Wij horen graag of GS deze werkwijze kunnen onderschrijven en of zij kunnen toezeggen PS regelmatig over de voortgang van de businesscase en exit-strategie op de hoogte te gaan houden.
Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Bergsma, CDA.

De heer **Bergsma** (CDA): Ja, voorzitter, wij sluiten ons aan bij de inbreng van de VVD-fractie en zien af van verdere spreektijd.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Heijmans, SP.

De heer **Heijmans** (SP): Dank u wel, voorzitter. De vraag is: hebt u wensen of bedenkingen? Mijn antwoord: jazeker, voorzitter, wij hebben wensen en bedenkingen bij dit voorstel. Het college schrijft in het voorstel, heel mooi op z'n Brabants: high risk, high gain. Dat is waar het hier om gaat: een bedrijventerrein waar een sector gevestigd is waar je dus met hoge inzet hoge winsten kunt behalen. Ik heb in de themabijeenkomst al gezegd: dat soort bordjes verwacht ik als ik een casino binnenloop, maar niet als ik praat over besteding van de immunisatieportefeuille van de provincie, voorzitter. Want voor de provincie is er volgens mij absoluut geen sprake van high gain. Er zou sprake kunnen zijn van high gain – op z'n Nederlands: van grote winst – als wij bijvoorbeeld tegenover de financiering die wij doen, het risico dat wij lopen, zouden kunnen bedingen dat medicijnen die ontwikkeld zouden worden door de bedrijven op dat park snel ten voordele van de mensheid benut zouden worden, en niet voor een of twee miljoen per jaar, als patenten niet jarenlang uitgemolken zouden worden om maximaal te verdienen, maar dat we zouden kunnen bedingen dat medicijnen zo snel mogelijk ten dienste staan van de gemeenschap.

Het enige maatschappelijk rendement dat overblijft, en waar het college ook van zegt “dat is de reden dat we dat doen”, is de werkgelegenheid: tweehonderd arbeidsplaatsen. Het college durft het zelfs aan om het ‘hoogwaardige arbeidsplaatsen’ te noemen. Het probleem dat ik daarmee heb is dat het college hiermee suggereert dat er ook waardeloze of laagwaardige arbeidsplaatsen bestaan. En ik dacht, voorzitter, dat we toch allemaal geleerd hadden de afgelopen tijd dat heel veel van die banen die we misschien in eerste instantie als niet-hoogwaardig beschouwen, ontzettend waardevol zijn voor de samenleving. Maar, voorzitter, het gaat om tweehonderd arbeidsplaatsen, waarvan tachtig procent academisch, universitair, hbo-opgeleiden zijn. Voorzitter, dat soort mensen hebben wij niet in Brabant. Wij gaan hier werkgelegenheid creëren voor mensen die we niet hebben. Ik heb er niks op tegen, voorzitter, als we af en toe mensen uit het buitenland moeten aantrekken, omdat we bepaalde mensen nodig hebben, maar om nu met risico's Brabants geld in te gaan zetten voor werkgelegenheid waar praktisch geen Brabander voor te vinden is die die arbeidsplaats gaat invullen, vinden wij geld weggooiën. Onze bedenking is zo sterk, voorzitter, dat wij zeggen: niet doen.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Salden heeft het woord voor zijn maidenspeech.

De heer **Salden** (D66): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Ik voel me vereerd dat ik vandaag hier mag zijn als nieuw beëdigd Statenlid en meteen mijn eerste toespraak hier mag houden. Ik zit hier met mijn negentien jaar als jongste volksvertegenwoordiger van Nederland en als benjamin van de Staten van Noord-Brabant. Mijn interesse in de politiek begon eigenlijk nog niet zo gek lang geleden. Het was de zomer van 2016, dus ik was veertien, en dat was, op z'n minst gezegd, een turbulente periode. Door het Brexit-referendum en het terugtrekken van de VS uit de klimaatakkoorden van Parijs vroeg ik mij af of dit in Nederland ook zou kunnen gaan gebeuren. Juist nu moeten de juiste keuzes worden gemaakt op het gebied van klimaatverandering. Ik realiseerde me dat ik iets wilde doen. Ik wilde vechten voor mijn toekomst en de toekomst van mijn vrienden en vriendinnen. Maar de vraag was: wat kon ik doen? Ik won steeds vaker politieke discussies met mijn ouders en met mijn vriendengroep, soms tot hun grote ergernis, en na de verkiezingen van 2017, vlak voordat het Kabinet beëdigd werd, sloot ik me aan bij D66, de partij die mijn idealen deelde en ze waarmaakt. Ik werd steeds actiever binnen de partij en een jaar later meldde ik mij als kandidaat voor de Provinciale Staten, omdat ik iets wilde doen voor het klimaat. Mijn generatie gaat immers de gevolgen van klimaatverandering voelen. Ik kan me nog goed herinneren dat ik een halfuur voor mijn gesprek over mijn plek op de lijst nog even snel de bevoegdheden van de provincie uit mijn hoofd aan het leren was, maar, voorzitter, ik kan u garanderen dat ik ze nu echt wel ken. In de campagne van 2019 heb ik geleerd hoe het is om te vechten voor mijn idealen. Door mensen op de Grote Markt in Breda, of in Den Bosch, of Geldrop-Mierlo aan te spreken en te overtuigen waar ik in geloofde, werd deze campagne een groot succes. En toen ik na de verkiezingen mijn diploma haalde, ben ik na wat omzwervingen in Leiden gaan studeren. Ondertussen heb ik de ontwikkelingen in het Brabantse goed in de gaten gehouden. Daarom is het zo'n eer dat ik vandaag hier mag

zijn. Want, voorzitter, in Provinciale Staten wil ik blijven vechten voor mijn idealen, voor een gezond en duurzaam en een vernieuwend Brabant en voor een Brabant waar iedereen zichzelf mag zijn.

Dit brengt mij naar Pivot Park in Oss, waar gezondheid, duurzaamheid en vernieuwing samenkomen. Pivot Park, een farmaceutische campus op het voormalige onderzoeksterrein van MDS Organon, die hier floreert dankzij de investeringen van de provincie en de gemeente Oss in de afgelopen elf jaar. In 2010, toen MSD de research- en developmentafdeling weghaalde uit Oss, schreef het Algemeen Dagblad nog dat Organon was "leeggeroofd en als oud vuil aan de kant gezet", mede door het massaontslag dat volgde. Inmiddels is Pivot Park uitgegroeid tot een van de belangrijkste biotechnische centra van Nederland, met zestig kleine en grote bedrijven. Er is uitbreiding van kantoren en laboratoria nodig. Een van deze uitbreidingen wordt Grizzly, een state of the art-faciliteit: 350 werknemers, zeventig procent labs, dertig procent kantoorruimte. En, voorzitter, u zult begrijpen dat het mij bijzonder aanspreekt dat het een bijna-energieneutraal gebouw wordt, oftewel BENG. Voorzitter. De fractie van D66 vindt de bouw van Grizzly op Pivot Park een goede ontwikkeling. De bouw van Grizzly zal zowel bij Pivot Park als bij toeleverende en dienstverlenende bedrijven in Oss en omgeving veel banen opleveren voor alle opleidingsniveaus. Ook is juist nu, in deze coronapandemie, gezondheidszorg iets waar we in zouden moeten investeren. En D66 is van mening dat we ook in de tijd ná corona focus moeten leggen op onze gezondheid.

Als laatste is het financiële rendement ook solide. De projecten die gefinancierd worden vanuit de immunisatieportefeuille hebben als rendementsdoel één procent. Grizzly zit hier met een rendement van boven drie procent dus ruim boven. Vanwege het riant maatschappelijke en financiële rendement steunt D66 dit voorstel dan ook volledig.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel, en gefeliciteerd natuurlijk met uw maidenspeech.

Applaus

De **voorzitter**: Mevrouw Van Diemen.

Mevrouw **Van Diemen-Vereijken** (GL): Ik ga het iets korter houden. Maar een mooie maidenspeech, altijd leuk om te zien. De jeugd heeft de toekomst, daar doen we het ook met z'n allen voor.

GroenLinks ziet ten aanzien van Pivot Park ook het maatschappelijk belang voor de werkgelegenheid in de regio en voor de ontwikkeling van deze innovatieve farmaceutische campus. Tevens vinden we het goed dat het gebouw Grizzly zo energiezuinig mogelijk wordt gebouwd. De risico's binnen de financiering zijn voldoende afgedekt en voldoen aan de spelregels voor de immunisatieportefeuille. Als ik dat allemaal op een rijtje zet, kunnen wij geen wensen of bedenkingen hebben tegen dit voorstel.

De **voorzitter**: Dank u wel, mevrouw Van Diemen. Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Dank je wel, voorzitter.

Voorzitter. De PVV heeft bedenkingen over het besluit van GS om de volledige nieuwbouw Grizzly op het Pivot Park te willen financieren. Op het dossier is een veel te brede geheimhouding gelegd, zó breed dat sommige collega's mij vorige week bij de bespreking van het voorliggende voorstel in de commissievergadering al uitgebreid gingen toelichten hoe goed het dossier in elkaar zit en dat ze mijn zorgpunten ten aanzien van een aantal aspecten niet hadden aangetroffen in de geheime stukken. Voorzitter, dat kan dus eigenlijk al niet, en dat maakt gelijk duidelijk hoe ingewikkeld die geheimhouding is.

Ik sprak overigens over de fiscale aspecten rondom het dossier. Er ligt een adviesnotitie, maar die is geheim. Hoe moeten wij als Staten nu kunnen beoordelen of GS dan wel andere belanghebbenden in het dossier niet allerlei legale fiscale trucs uithalen? Fiscaal instrumentarium, hoezeer ook binnen de kaders van alle wet- en regelgeving, kan toch bedenkelijke aspecten hebben, bijvoorbeeld als overheden allerlei trucs verzinnen om

belasting te ontwijken. Het college verklaarde dat er geen sprake is van belastingontwijking. Voorzitter. Ik zal dat uiteraard aannemen, maar het zit mij niet lekker dat de volksvertegenwoordiging geconfronteerd wordt met zo weinig openheid.

Voorzitter. Met cijfermatig gegoochel wordt deze casus ongelooflijk opgeleukt. De voorgespiegelde banengroei van 57 procent op Pivot Park tegen slechts 3,1 procent groei in de regio Oss klinkt overweldigend, en toch is het 200 tegen ruim 5100 banen. Voor die paar honderd banen lopen de publieke investeringen in de tientallen miljoenen euro's, voor die 5100 werd twee miljoen ingezet. Het valt dus nogal mee met die businesscase. En, voorzitter, als het dan zo'n fantastisch plan is, zo'n niet te weerstaan project, waarom springen private financiers er dan niet in? Waarom moet de provincie zo nodig voor bankier spelen? Waar het Statenvoorstel begint met het beschrijven van de noodzaak om een provinciaal aandeel in dertig procent van de benodigde 37 miljoen te leveren voor de bouw van Grizzly, namelijk dertig procent als garantstelling, zodat een geldverstrekker een lening kan verstrekken, eindigt het voorstel zonder verder blikken of blozen met de conclusie dat de provincie gewoon de volledige honderd procent gaat verstrekken. Voorzitter, waarom? Er is geen enkel goed argument waarom de financiering van de zeventig procent niet gewoon aan de markt gelaten wordt, enkel dan dat de provincie zich richt op het financieel rendement. Geargumenteed wordt dat het risico toch al bij de provincie ligt en dus de rest van de lening beter ook maar bij de provincie kan. Ja, zo kan ik ook wel redeneren. Maar ten eerste moet de provincie om te beginnen misschien dat risico al niet willen aangaan en ten tweede vergeet de provincie te vermelden dat het risico natuurlijk ook groeit naar 37 miljoen in plaats van 8 miljoen.

Voorzitter. Volgens de stukken van de aandeelhoudersvergadering zou de businesscase van de nieuwbouw Grizzly voor zeventig procent op bestaande huurders moeten leunen en voor dertig procent voorzien zijn voor nieuwe huurders. Hoeveel van die dertig procent is inmiddels al ingevuld? Kan het college ook aangeven hoeveel door de BOM gefinancierde ondernemingen er eigenlijk op het park zitten? Hoe zorgt het college voor een gedegen scheiding van belangen en petten in dezen?

Een laatste punt, voorzitter: draagvlak. Draagvlak is nog steeds onderdeel van het bestuursakkoord, maar van draagvlak uit de omgeving voor bouwen op het Pivot Park lijkt momenteel helemaal geen sprake. Bewoners lijken volledig verrast. Kennelijk wordt in de buurt een deel van hun leefomgeving opgeofferd en is hen niet gevraagd of zij deze plannen eigenlijk wel zien zitten. De PVV pleit ervoor dat er eerst sprake is van draagvlak voordat er ook maar een eurocent uitgeleend wordt voor dit plan. Daartoe dienen wij dan ook een amendement in.

Voorzitter, tot zover in de eerste termijn.

Amendement A18-2021: Draagvlak meten voor definitief akkoord Grizzly

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 16 juli 2021, ter bespreking van Statenvoorstel 30/21 Procedure Wensen en bedenkingen financiering vervangende nieuwbouw gebouw 'Grizzly' op Pivot Park;
constaterende dat

- buurtbewoners in de naastgelegen wijken van Pivot Park geschrokken zijn van de uitbreidingsplannen van Pivot Park, waar Grizzly onderdeel van uitmaakt;¹
- uit de berichtgeving blijkt dat omwonenden overvallen zijn met deze plannen, niet in het traject van de totstandkoming zijn meegenomen en absoluut niet gecharmeerd zijn van de plannen;

overwegende dat

- draagvlak volgens het nog altijd leidende bestuursakkoord essentieel is bij de totstandkoming van provinciaal beleid;

besluiten in ontwerpbesluit 30/21B

'ter kennis van GS te brengen dat zij geen wensen en bedenkingen hebben met betrekking tot hun voornemen tot het verstrekken hypothecaire geldlening aan pivotpark'

te veranderen in

‘ter kennis van GS te brengen dat zij de wens hebben dat de verstrekking van de geldlening niet eerder kan plaatsvinden dan dat middels een onafhankelijke burgerpeiling of referendum is aangetoond dat er onder de burgers van de regio sprake is van draagvlak voor de nieuwbouwplannen’;
en gaan over tot de orde van de dag.”

¹ <https://dtvnieuws.nl/nieuws/artikel/bewoners-zeeheldenwijk-geschrokken-van-plattegrond-uitbreiding-pivot-park>
<https://www.ed.nl/oss-uden-e-o/het-is-onbestaanbaar-dat-pivot-park-oss-mogelijk-uitbreidt-ten-koste-van-buurt-parkje-zeeheldenbuurt-sp-haalt-handtekeningen-op-a4327469/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

Patricia van der Kammen, PVV.

De **voorzitter**: Dank u wel, mevrouw Van der Kammen. De heer Van den Oetelaar.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Dank u wel, voorzitter. Forum is een groot voorstander van innovatie en het faciliteren van nieuwe projecten, zeker wanneer deze ook nog extra werkgelegenheid bieden. Echter, we moeten ook kijken naar de huidige situatie waarin wij ons bevinden, waarin talloze Brabantse ondernemers het erg zwaar hebben door de coronacrisis, een crisis die ook nog lang niet voorbij is. Dit gebouw zal slechts werkgelegenheid bieden aan 350 medewerkers. Honderdvijftig van hen zijn al werkzaam op het park en worden enkel overgeplaatst. Netto komt het neer op tweehonderd nieuwe banen, erg mager voor zo’n grote investering. In een tijd waarin de medische en farmaceutische industrie juist floreert en extra miljarden omzet, en genoeg andere sectoren enorm onder druk staan, lijkt het ons niet gepast deze investering nu te doen. Ook al gaat het hier om een lening, ons geld kan maar één keer worden uitgegeven, en daar komt nog bij dat er altijd nog financiële risico’s aan zijn verbonden. Wij adviseren de provincie dan ook om opnieuw te onderzoeken of er toch geen private investeerders zijn te vinden en anders dit project nog maar even in de koelkast te zetten.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter. De innovatieve industrie steunen door goede infrastructuur, opleidingen, een gunstig vestigingsklimaat, en dat door vergunningen en belastingen – ik wacht eventjes hoor-

De **voorzitter**: Ja, nu moet ik misschien toch bijna die hamer nog een keer gaan gebruiken. Gaat u verder, mijnheer Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Ik begin even opnieuw. De innovatieve industrie steunen door een goede infrastructuur, opleidingen, een gunstig vestigingsklimaat, bijvoorbeeld vergunningen, belastingen, et cetera, innovatie lonend maken, dat zou natuurlijk heel goed bij Brabant passen en dat kan JA21 uiteraard steunen. Toen Organon naar de Verenigde Staten was gejaagd, doordat de overheid juist het tegenovergestelde deed en MSD daarna besloot de site Oss dan maar dicht te maken, leek het logisch een tijdelijke stap te maken als provincie om banen te behouden. Dat was ook een voorwaarde van MSD, die toen een zak geld en een stuk infrastructuur en onroerend goed gaf, om zo niet tot in lengte van dagen vast te blijven zitten aan de site Oss. Maar het lijkt nu alsof de provincie tot in lengte van dagen vastzit aan de site Oss. Concreet wordt nu gevraagd om voor 37,1 miljoen euro een gebouw neer te zetten, dat bij oplevering een waarde heeft van 35,7 miljoen euro. Minder dus. Dat verlies zou erin kunnen zitten dat het gebouw gasloos en zogenaamd BENG gebouwd wordt. Dat betekent natuurlijk dat het gebouw streng geïsoleerd is. Zo min mogelijk warme lucht moet eruit kunnen. Dat is erg lastig als je een gebouw maakt dat voor zeventig procent laboratoria betreft, zuurkasten en zo, waar je juist lucht *in*, maar niet *eruit* wilt halen. Dat krijg je door onderdruk. Als je iets van natuurkunde snapt, dan begrijp je dat de combinatie van die twee, BENG bouwen en een RND-lab bouwen, uitermate lastig is en dus duur. Misschien is dat ook een reden dat banken hun vingers liever niet

willen branden aan dit project. We weten het niet, omdat de documenten die nagestuurd werden, van de ABN bijvoorbeeld, met name zwartgelakt waren, op de logo's van ABN na. En is dit eurobedrag echt eenmalig? Want nu, jaren later, is de provincie in Oss ondernemer, bank, onroerendgoedspeculant, et cetera, et cetera. Wanneer gaan we dat eigenlijk stoppen? Is dat wel een rol van de provincie? We hebben gehoord dat er in 2026 een exit zou zijn, maar bij vragen daarover hoorden we dat dat nu opnieuw bekeken zou moeten worden. Hoeveel meer euro moet de provincie nog gaan subsidiëren voordat Pivot op haar eigen benen kan staan, voordat Pivot uiteindelijk break-even draait? Wij zouden graag willen vragen om een eerlijk, totaal beeld over Pivot, niet alleen over dit park. Want anders voorspellen we dat we jaren later steeds meer geld hebben uitgegeven, dat die exit steeds verder wordt uitgesteld en dat er dan uiteindelijk een soort witte ridder komt die een en ander voor een appel en een ei gaat overnemen. Dat hebben we liever niet. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Van der Meeren.

De heer **Van der Meeren** (Groep De Bie): Dank u wel, voorzitter. We hebben dit stuk vorige week tijdens de themabijeenkomst ook al behandeld en toen hebben wij aangegeven dat de oorsprong en het idee van het plan gewoon goed is. De exploitatie, keuze en financiering vinden we echter slecht. Het is simpelweg een vastgoedproject geworden en daar heb je geen provincie voor nodig. Tevens is het marktversturend en een slecht voorbeeld voor de startups die bedrijfsvoering en financiering nog moeten leren, maar vooral een vergaande vorm van overheidsbemoeienis. Tijdens de themabijeenkomst, waar we al een voorschot konden nemen op de wensen en/of bedenkingen, was er van een enkele partij een kritische noot en zorg voor wat betreft het overhevelen van het project naar de private markt op termijn, als het plan als zodanig volwassen geworden was. Tja, dat kan conform provinciestandaarden nog wel even duren en het rendement van een paar procent is toch best lekker, om weer in een volgende hobby te steken. Vastgoed en rendement, ideaal voor een ondernemer natuurlijk.

Ik wil iets meer aandacht besteden aan de inbreng van de VVD tijdens de themabijeenkomst van destijds, en ook vandaag. Een ondernemerspartij in ons midden die het stuk vol inmengende overheid en een marktversturend plan als zoete koek naar binnen werkt. Ik wachtte tot de kritische noot, eentje misschien, maar die kwam niet helaas, vandaag ook niet. Als er dan vanuit het stuk nog geen twijfel zou zijn, dan zou die toch minimaal naar aanleiding van de technische vragen moeten komen. De mogelijkheid van private investeerders is besproken, maar deze zouden niet in willen stappen, alleen met een garantstelling. Ze zouden niet alle panden willen betrekken. Vol aannames en bedenkingen voor de mogelijke ondernemers. Nee, zij zien geen businesscase in vastgoed en rendement maken op huur. Er zou zelfs mogelijke concurrentie kunnen ontstaan en ondernemers zouden zich kunnen ontplooien. Stel je voor zeg! Zelfs daar kon de VVD ook zeker niet mee leven. Nee, de provincie moet een vinger in de pap houden. Farmacieconcerns als bijvoorbeeld Pfizer, die al belangen hebben in het gebied, zouden een dergelijke businesscase op z'n minst overwegen en waarschijnlijk als bijvangst en support aan hun RND-activiteiten binnen no time inpassen. Maar stel je voor dat je de markt en ondernemers de boel laat runnen! Het uitgangspunt van dit plan is rendement maken in een vastgoedproject. Als overheden ondernemertje gaan spelen gaat het vaak fout, maar het zou al helemaal geen uitgangspunt moeten zijn, althans: niet als je een echte liberaal zou zijn. Maar men wilde overheidsbemoeienis en de financiële vinger in de pap. Dat willen wij niet en daarom vinden wij het voorstel niet goed, het idee 'an sich' wel, alleen, de uitvoering op deze manier niet. Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ja, dank u wel, voorzitter. Hierbij drie punten. Het eerste punt is dat ook 50PLUS er altijd moeite mee heeft als er veel geheime informatie is en vertrouwelijke stukken, maar oké, daar kunnen we vandaag verder niks aan doen.

Twee. Als ik de heer Heijmans hoor, dan zit eigenlijk 50PLUS ook zo een beetje in elkaar, van: wat krijgen we ervoor terug, wat krijgen onze inwoners in Brabant daarvoor terug? En dat is op dit moment niet te vinden. Maar als je het wat hoger op tilt, dat zou dan de oplossing kunnen zijn. Er is een exit toegezegd in 2026. Na de vakantie wordt ermee gestart om dat te onderzoeken en 50PLUS gaat er eigenlijk van uit dat dan, zeg maar, als de hele zaak verkocht wordt – want ik heb begrepen dat alle gebouwen van de provincie zijn, dus dat Pivot Parkgebouw komt er dan ook bij –, we daar dan een winst op maken die we dan in ieder geval weer in de samenleving terug kunnen stoppen. Het is daarom dat 50PLUS in ieder geval hiermee instemt. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel, en dan geef ik tot slot de heer Van den Broek het woord.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Risicokapitaal in vastgoed. Op zich zijn wij er niet zozeer op tegen om het immunisatievermogen daarvoor aan te wenden, een te nemen risico dat redelijk is te volgen in onze planning & controlcyclus, en als we de goede indicatoren daarbij hebben, kunnen we het ook volgen. Want het belang daarbij is, zeker bij grote investeringen, dat we op een hele duidelijke frequente basis per jaar hierop terug kunnen komen. We hebben dan ook geen zienswijzen of bedenkingen, maar wat voor ons hier nog veel meer speelt, buiten de werkgelegenheid, is dat wij hier investeren in knowhow en kennis. Die knowhow en kennis is zeker de toegevoegde waarde die wij hier zoeken, en zeker voor de regio van Oss van belang, ook voor de hbo's in deze omgeving, om hier stageplekken te realiseren. Dit zijn voor ons heel zwaarwegende factoren, waardoor we dit ook nog een rol vinden die we als provincie hierin mogen nemen. Dus even toegevoegd op het financieel risico: hier is nog meer winst te halen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik geef het woord aan de gedeputeerde. De heer Ronnes heeft het woord.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ja, voorzitter, dank u wel. Pivot Park kent z'n oorsprong in de huidige vorm in het oplossen van een maatschappelijk probleem ten tijde van het vertrek van MSD. Een aantal sprekers heeft dat ook benoemd. De heer Salden van D66, die ik overigens wil feliciteren met zijn maidenspeech, vat eigenlijk het hele verhaal en het belang van de ontwikkeling nog eens goed samen. Dat ga ik niet overdoen en wil ik van harte bevestigen, zoals hij het neerzette.

Ik zie dat er nogal wat vragen zijn van "ja, we zijn er als provincie in gestapt en moet je dit maar altijd willen blijven doen?" Nee, we hebben aangegeven dat we echt op zoek gaan naar een goede exit. In de planning zit dat dat 2026 is, maar na de zomer wordt met het onderzoek begonnen, om te kijken: ligt dat moment iets eerder, ligt het in 2026, of zou het toch iets later moeten zijn? We moeten dat weloverwogen doen. We hebben er veel maatschappelijk geld in zitten en we willen dat ook op een verantwoorde manier terugkrijgen. Dat is één. En twee willen we het ook zo wegzetten, dat het ook toekomstperspectief heeft en blijft houden. Dat vooraf.

De VVD pleit voor een slimme exit-strategie en merkt op dat snelheid niet altijd een doel op zich mag zijn. Dat ben ik met de VVD eens. Daarom is het gewoon ook heel goed om alle aspecten die bij een exit-strategie komen kijken goed op een rij te zetten en daar dan een afweging in te maken.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door de heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter. Ik heb een vraag aan de gedeputeerde. Was het niet handiger om de volgorde om te draaien, dus dat we dat onderzoek van die exit eerst hebben, voordat we over een nieuw gebouw gaan praten? Want we weten natuurlijk al langer dat die exit eraan zit te komen. Nu gaan we eerst over het gebouw praten en dan daarna de exit. Kunnen we dat niet omdraaien?

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Het is juist gebleken dat het op dit moment niet interessant is om een exit te doen. We hebben die tijd nodig en we zullen richting de ontwikkeling om het Pivot Park ook uiteindelijk weg

te zetten, dat gedegen moeten doen en daar zullen we een traject voor inzetten. Op dit moment is het in elk geval goed dat we het Pivot Park op het niveau brengen dat het interessant wordt om het in een exit-strategie echt aantrekkelijk te maken om het over te nemen door partijen.

De **voorzitter**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter. Excuus, dan heb ik mezelf niet goed uitgedrukt. Ik bedoelde niet dat we nu eerst een exit moeten doen en dan een gebouw moeten financieren. Ik bedoelde natuurlijk dat we eerst de exit-strategie moeten onderzoeken voordat we een gebouw moeten financieren. Misschien kan de gedeputeerde daarop reflecteren.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): De noodzaak is er echt om te gaan starten met de bouw, omdat de vraag naar ontwikkelingen op dit moment gewoon ook concreet op tafel ligt. Dus we hebben gewoon de tijd niet om dit verder vooruit te schuiven. En een tweede deel is dat de ontwikkeling van Grizzly onder andere, maar ook het gebouw Panther, relevant is om het op kracht brengen van de totale ontwikkeling van Pivot op een aantrekkelijke wijze op de markt te zetten. Dus het heeft alles met elkaar te maken en het is niet verstandig om nu te besluiten om Grizzly maar eens even in de ijskast te zetten, want het is hard nodig om die doorontwikkeling van Pivot nadrukkelijk vorm te geven.

Ik ga even verder naar de vraag van de VVD, "kunt u ons op de hoogte houden?". Wij zullen dat in ieder geval doen via het meerjarig ontwikkelprogramma van het ontwikkelbedrijf en daar waar er momenten zijn dat relevante informatie te melden valt, zullen we dat in een Statenmededeling doen. In de themabijeenkomst is bijvoorbeeld al toegezegd dat het moment dat die zeventig procent is bereikt en dat we tot financiering overgaan, dat echt wel een moment is dat we willen markeren en ook aan uw Staten willen melden.

De heer Heijmans wil eigenlijk de discussie uit de themabijeenkomst, "over wat voor type werkgelegenheid hebben we het hier?", overdoen. Ik wil er verder niet op reageren, als alleen zeggen dat het niet alleen 'sec' om de arbeidsplaatsen gaat die in Grizzly komen, maar ook om de bijdrage die de totale ontwikkeling aan het ecosysteem doet, en daar zit ook allerlei werkgelegenheid in, die op alle niveaus ligt.

Dan ga ik naar de PVV, die een aantal onderdeeljes van de themabijeenkomst weer aanraakt, maar ook een concrete vraag heeft: hoeveel bedrijven zitten er op het terrein die wij financieren via de BOM? Dat zijn er negen. Dus er zitten negen bedrijven die een relatie hebben, of hebben gehad, via de BOM en ondersteuning hebben gehad.

Als het gaat om de financiering, de heer Heijmans had het daar eigenlijk ook over, maar nog andere fracties ook, van "ja, waarom ga je nou als overheid hier die financieringsrol oppakken?", dat hebben we uitgebreid in de themabijeenkomst besproken. In de onderzoeken die zijn gedaan om het te financieren is eigenlijk gebleken dat we toch garant moeten staan en op het moment dat we garant moeten staan kunnen we net zo goed ook die financieringsslag maken, zodat we daar de revenuen van halen en die revenuen ook voor het maatschappelijke doel kunnen inzetten op andere terreinen. Die hebben we uiteindelijk ook nodig – en dan kijk ik toch naar de gedeputeerde Financiën – om uiteindelijk ons financiële huishoudboekje op orde te krijgen.

Volgens mij zijn dat de meest cruciale vragen die gesteld zijn. Het amendement zal ik nog behandelen.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, voorzitter, dank je wel. Ik heb toch een aantal vragen aan het college gesteld waar ik eigenlijk helemaal geen antwoord op heb gehad, dus ik zou die nog wel graag beantwoord willen zien.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ik heb eigenlijk maar één concrete vraag van u gehoord, namelijk: met hoeveel bedrijven die ondersteuning krijgen van de BOM hebben we te maken op Pivot Park? En u heeft een amendement ingediend. Dat zijn de twee zaken.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter. Ik heb het college gevraagd waarom de provincie zo nodig voor bankier wil gaan spelen, ik heb gevraagd waarom die zeventig procent niet gewoon aan de markt gelaten kan worden, ik heb gevraagd hoeveel van die dertig procent die voorzien is voor nieuwe huurders inmiddels al is ingevuld, en inderdaad de opinie over het amendement.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ja, dan kan ik heel kort zijn, want juist die vragen over de financiering heb ik beantwoord, met de argumentatie waarom wij in die financieringsconstructie echt een goede richting zien als het gaat om het financieren van de ontwikkeling op Pivot Park.

In het amendement stelt u voor een deel van de tekst aan te passen conform wat u hier voorstelt en ter kennis van GS te brengen dat zij de wens hebben dat de verstrekking van de geldlening niet eerder kan plaatsvinden dan dat middels een onafhankelijke burgerpeiling of referendum is aangetoond dat er onder de burgers van de regio sprake is van draagvlak voor de nieuwbouwplannen. Er is draagvlak. De Grizzly-ontwikkeling is op het terrein van Pivot Park, daar worden ook alle procedures voor doorlopen om uiteindelijk tot ontwikkeling te komen, en dat is ook een rol die de gemeente vanuit de ruimtelijke ordening-verantwoordelijkheid daar heeft. Er was in de afgelopen dagen wel onrust over de speeltuin, maar dat heeft niets te maken met de casus. Dat ligt buiten de ontwikkeling van Grizzly zoals we er hier over spreken.

En wat betreft het amendement zeg ik namens GS dat we het amendement ontraden, want het is een extra stap in het proces zoals het overigens ook niet afgesproken is met de gemeente Oss, die inmiddels al het raadsbesluit hierover heeft genomen.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Oké, dank u wel. Ik ga even kijken of er nog iemand behoefte heeft aan een tweede termijn. Ik loop u gewoon allemaal langs. Mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Dank u wel. Geen behoefte.

De **voorzitter**: De heer Bergsma.

De heer **Bergsma** (CDA): Nee, dank u.

De **voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, voorzitter, toch even kort. De gedeputeerde heeft gelijk als hij zegt "de heer Heijmans heeft ongeveer herhaald wat in de themabijeenkomst gezegd is", daarom had ik ook gevraagd om een kort bespreekstuk, omdat ik enkel opnieuw wilde verklaren wat mijn wensen en bedenkingen zijn. Nou zou je kunnen zeggen, "als je wensen en bedenkingen hebt, moet je die in een amendement neerleggen", maar ik heb heel goed geluisterd in de themabijeenkomst, ik heb ook nu geluisterd en het is duidelijk dat een grote meerderheid in deze Staten voor dit voorstel is, en om een totaal kansloos amendement of motie in te dienen, ik weet niet of dat altijd even handig is. Dus ik hoop dat duidelijk is wat onze wensen en bedenkingen zijn, voorzitter, en daar laat ik het dan bij.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Salden.

De heer **Salden** (D66): Wij hebben geen behoefte aan een tweede termijn. Dank u wel.

De **voorzitter**: Mevrouw Van Diemen.

Mevrouw **Van Diemen-Vereijken** (GL): Geen behoefte.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen. Ga uw gang.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Dank je wel, voorzitter. Ik heb nog steeds geen antwoord gekregen op de vraag hoeveel van die dertig procent van nieuwe huurders er nou eigenlijk al ingevuld is, heel concreet. Want dat zegt toch eigenlijk wel iets over de kansrijkheid van de hele onderliggende businesscase. Dat zou ik toch wel graag willen weten.

En dan dat draagvlak. Ik hoor het college zeggen "draagvlak, ach, dat gaat eigenlijk alleen maar over een buurtparkje en een speeltuintje". Dat is allemaal wel leuk en aardig, maar nota bene de lokale SP in Oss is een handtekeningenactie gestart, en dat zijn niet de eerste de besten hoor ik hier een collega heel duidelijk zeggen, en daar heeft hij natuurlijk gelijk in! Maar dat brengt mij toch wel behoorlijk aan het twijfelen over dat draagvlak. Ik hoor het college zeggen dat er wel degelijk raakvlak is, ik vraag niet om bestuurlijk draagvlak, ik vraag niet om draagvlak van lokale raadsleden of lokale bedrijven, nee: wat vinden de omwonenden ervan? Is hun het plan concreet voorgelegd en hebben zij erover mogen stemmen? Is hun in een referendum gewoon de vraag gesteld "bent u hier voor, of bent u hier tegen?".

Dan had ik ook nog de vraag gesteld, horende dat er nog negen door de BOM gefinancierde ondernemingen op dat hele park zitten, hoe het college zorgt voor een gedegen scheiding van belangen en petten. Ik zou daar toch nog graag een reactie op willen,

Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Van den Oetelaar.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Geen tweede termijn, dank u.

De **voorzitter**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter. Ik wilde graag een korte reflectie houden. De rol van de markt is al genoemd, banen creëren, innovatie. Ik moet er eerlijkheidshalve bij zeggen dat ik ooit bij Organon heb gewerkt en dat ik ook heb meegemaakt hoe Organon uit Nederland zo'n beetje is weggejaagd. Daarna heb ik bij Pfizer gewerkt, en daar ben ik ook best trots op. Ik ben ook heel erg trots op hun rol bij het ontwikkelen van het coronavaccin. Want wat heeft Pfizer namelijk gedaan? Ze hebben bewust ervoor gekozen om geen subsidie te accepteren, niet van mijnheer Trump, niet van de EU, van geen enkele andere overheid-

De **voorzitter**: Dames en heren, het begint wel een beetje onrustig te worden. Zou u uw onderlinge gesprekken een beetje willen staken?

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter. Dus Pfizer heeft geen enkele subsidie geaccepteerd, niet van de EU, niet van mijnheer Trump, van geen enkele overheid, in tegenstelling tot andere bedrijven als AstraZeneca et cetera, met als gevolg dat het eerste bedrijf dat een coronavaccin had Pfizer was en dat het best werkende coronavaccin met de minste bijwerkingen ook dat van Pfizer is. Oftewel, daar wil ik wel mee onderstrepen dat de rol van marktwerking in plaats van een grote rol van de overheid, want dat was de reden waarom Pfizer geen subsidie wilde: ze wilde geen verdere bemoeienis van de overheid, toch uiteindelijk de beste keuze is. Ik denk dat we hier daar ook op moeten gaan letten bij de rol van Pivot Park, als we het over

innovatie hebben, banencreatie en de marktwerking, dat we de rol van de provinciale overheid in dezen drastisch moeten gaan beteugelen.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Van der Meeren.

De heer **Van der Meeren** (Groep De Bie): Nee hoor, dank u wel.

De **voorzitter**: De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Geen tweede termijn, voorzitter.

De **voorzitter**: De heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Nee, geen aanvulling.

De **voorzitter**: Dan ga ik tot slot naar de gedeputeerde.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Voorzitter, dank u wel. Eigenlijk resteren alleen nog de aanvullende vragen van de PVV, mevrouw Van der Kammen. Ze geeft aan: hoe zit het met die dertig procent? Wij hebben in het voorstel aangegeven dat op het moment dat zekerheid bestaat over zeventig procent van de huurders, dat het moment is dat we pas overgaan tot het verstrekken van de lening. Dus dat is nog iets wat we aangeleverd moeten krijgen van Pivot Park als ze straks aanspraak willen maken op de lening. Van de overige dertig procent kan ik geen harde cijfers geven, of kan ik nog geen handtekeningen laten zien, maar op dit moment worden wel gesprekken gevoerd met huurders – dat is het signaal dat ik gekregen heb – en er is veel belangstelling, maar ja, uiteindelijk tekenen zal pas kunnen op het moment dat ook uw Staten ervoor hebben gekozen om steun te geven aan zo'n mogelijke financieringsconstructie, en daarbij dat dan ook duidelijk is dat die partijen ook overgaan tot huur.

Er is geen referendum gehouden. Zoals gezegd, het betreft een gebouw op het grondgebied van Pivot Park, daar worden de gebruikelijke ruimtelijke procedures doorlopen en daar hoort ook gewoon de inspraakprocedure bij, dus die zal daar ongetwijfeld ook z'n rol krijgen; dat is ook iets wat de gemeente heeft aangegeven.

U geeft nog aan: hoe voorkomt u nou dubbele petten als het gaat om bedrijven die ondersteuning zouden krijgen vanuit de BOM? Het gaat hier nadrukkelijk ook om bedrijven die tegen marktconforme huren gewoon huur betalen in het gebouw, dus het zijn echt marktconforme prijzen die daar gehanteerd worden. Daar is ook marktonderzoek voor gedaan.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, maar daar zit nou net ook een stukje van de hele crux. Er wordt hier een lening verschaft tegen een rentetarief waar toch wel aardige dollartekens van in de ogen van het college lijken te verschijnen, want het college is heel gretig om deze lening te verstrekken. De huurders zijn deels bedrijven die ook met publiek geld gefinancierd worden, dus met publiek geld moeten rekeningen betaald worden die ook weer gefinancierd zijn met publiek geld. Hoe zorgt het college er nou voor dat dit niet de prikkels zijn die je eigenlijk helemaal niet moet willen? Want uiteindelijk ligt het prijskaartje dus bij de belastingbetaler en lopen er misschien ook nog wel allerlei bestuurlijke belangen door elkaar heen. Hoe zorgt het college er nou voor dat die zaken, zowel financieel als bestuurlijk, uit elkaar gehouden worden?

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Nou, voorzitter, via u, als het mag: de aantallen door de BOM ondersteunde bedrijven zijn slechts een klein deel van het aantal bedrijven dat op het perceel actief is. In de themabijeenkomst hebt u het aantal horen noemen, ik heb het niet meer helemaal scherp, maar het was een behoorlijk aantal bedrijven dat actief is daar, dus dat ligt nogal fors hoger. Dat als eerste. En het tweede is: in de onderbouwing die ter inzage heeft gelegen, en die u had kunnen inzien, is gewoon rekenkundig gezorgd dat er een goede onderbouwing ligt voor de huurpenningen die uiteindelijk binnen moeten komen, en dat die ook grotendeels van de markt komen, die op zoek is naar dit soort panden.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan constateer ik dat we gekomen zijn tot een afronding van de bespreking van dit onderwerp. En dan gaan we door naar het laatste Statenvoorstel, Verordening Treasury Noord-Brabant 2021.

29/21 Verordening Treasury Noord-Brabant 2021

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Dank u, voorzitter. Het is geen geheim dat de VVD-fractie warm voorstander is van dit voorstel om de treasuryverordening aan te passen. De uitgangspunten zijn helder. We hebben een teruglopende begroting, we hebben al dan niet verplicht schatkistbankieren, dat levert weinig op en daardoor lopen we het risico dat we naast de dertig miljoen bezuinigingen die al ingeboekt zijn een nog groter gat in de begroting slaan en we dus nog meer moeten bezuinigen. Dat is natuurlijk in niemands belang. We moeten kijken hoe we onze investeringen zo goed mogelijk weg kunnen zetten, en daarvoor ligt nu een heldere en realistische lijn vanuit GS. Er wordt niet alleen gestuurd op financieel rendement, maar ook gekeken naar maatschappelijke opgaven, zoals in mobiliteit en in energie, en daar liggen ook genoeg kansen wat de VVD betreft. Het voorstel is uitgebreid besproken, twee keer in de commissie, en daarbij zijn heldere antwoorden gegeven door de gedeputeerde op de levende vragen bij de verschillende fracties. Dus geen vragen meer, we gaan instemmen met het voorstel.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Thijssen.

De heer **Thijssen** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Laat ik beginnen met het proces, want dan kan ik meteen een compliment geven aan uw college. We zijn van het begin af aan goed betrokken geweest bij deze aanpassing, meegenomen met de afwegingen en keuzes die zijn gemaakt en we zien input van onze Staten terug in de verordening. Dank u wel daarvoor.

Dan de inhoud. Ik wil een tweetal elementen eruit lichten. In de eerste plaats is dat de kern van deze aanpassing, en dat is de mogelijkheid om te investeren in de publieke taak, een nuttige toevoeging volgens ons op de bestaande mogelijkheden in ieder geval. Maar het gaat niet alleen om het financiële rendement, er komt nog een dimensie bij, namelijk het maatschappelijk rendement, zojuist ook al genoemd, en dat sluit dan weer mooi aan op het gedachtegoed van het CDA.

Uw college heeft voorbeelden opgesomd van potentiële investeringscasussen. Een daarvan is investeren in landbouwgronden. Ik kan me voorstellen dat die aankopen gefragmenteerd gaan plaatsvinden in de toekomst en daarbij vragen we ons af hoe u die aan de Staten wilt voorleggen: elke aankoop afzonderlijk, of kan er iets van een bundeling plaatsvinden? Ik ben benieuwd hoe de gedeputeerde dat voor zich ziet.

Het tweede punt is het risicomanagement. We kijken niet alleen meer naar het risico van een enkele beleggingstitel of investeringstitel afzonderlijk, maar ook naar het risico van de totale portefeuille als geheel en de onderlinge samenhang van de risico's. Dat is een serieuze verbetering ten opzichte van wat we hadden. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. De treasuryverordening gaat eigenlijk gewoon vooral over hoe wij omgaan met onze immunisatieportefeuille, hoe we die gaan inzetten, hoe we die kunnen gebruiken. Het is geen geheim dat de SP vindt dat de immunisatieportefeuille gewoon echt terug moet naar de Brabanders, die twee miljard zou naar hen terug moeten. Tegelijkertijd weten we ook dat dat echt een minderheidsstandpunt is. Om die reden hebben wij ook tijdens de behandeling van de perspectiefnota moties ingediend over zon op dak bij woningen, het isoleren van woningen en het sprak over leningen. Een daarvan is aangenomen, maar beide zijn volgens mij geland in het addendum op het bestuursakkoord. Nou, ze moeten natuurlijk ook wel uitgevoerd kunnen worden, dus in het licht daarvan gaan wij zo meteen instemmen met de treasuryverordening. Hierbij wil ik het laten.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Van Boxel.

Mevrouw **Van Boxel-van Gruijthuijsen** (D66): Voorzitter. Ik citeer hier nogmaals een zin uit het voorstel Treasury Noord-Brabant 2021: "Door meer, maar wel gericht op de publieke taak van de provincie te investeren, wordt bijgedragen aan een maatschappelijke opgave en wordt er een duurzame begroting gerealiseerd, om ook in de toekomst mooie dingen voor Brabanders te realiseren." Wij vinden dit een mooie, samenvattende zin. Dit is wat de doelstelling van de inzet van de immunisatieportefeuille zou moeten zijn en wat dit voorstel Verordening Treasury moet bewerkstelligen.

Dit voorstel is uitgebreid besproken en wij zijn als D66 positief over hetgeen voor ons ligt. Voor D66 is maatschappelijk rendement van wezenlijk belang. Zoals al eerder door ons aangegeven, zien wij graag dat gelden uit de portefeuille worden ingezet voor bijvoorbeeld het financieren van duurzame woningen, het opwekken van hernieuwbare energie, zero emissie mobiliteit, of circulaire economie.

In de oordeelsvormende bijeenkomst hebben we uitvoerig gesproken over investeringen buiten Brabant. GS hebben aangegeven investeringen buiten Brabant bij voorbaat niet uit te willen sluiten. In de oordeelsvormende bijeenkomst hebben GS toegezegd dat alle investeringen buiten Brabant aan PS ter goedkeuring zullen worden voorgelegd, zodat wij als Staten kunnen toetsen of er voldoende maatschappelijk belang voor de Brabanders kan worden gerealiseerd. Wij zien deze toezegging niet terug in de stukken. Zouden GS deze toezegging hierbij nogmaals willen bevestigen?

Verder zijn wij van mening dat de investeringen binnen Brabant voor een wensen- en bedenkingenprocedure dienen te worden voorgelegd. Het gaat immers meestal om grote investeringsbedragen.

Wij zijn positief te spreken over de drie ingestelde verdedigingslinies, beheren, toezicht en interne en externe auditing, zodat de belangrijkste risico's goed beheerst worden. Daarnaast hechten wij veel waarde aan de regelmatige verantwoording van de immunisatieportefeuille in de rapportagecyclus.

Zoals ik reeds heb aangegeven, is dit voorstel, dat we al uitgebreid besproken hebben in de voorbereidende bijeenkomsten, wat ons betreft een goed voorstel. Zoals aangegeven, zal ook het statuut nog aan ons worden voorgelegd. Wij zullen dat dan ook weer beoordelen.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Voorzitter, word ik overgeslagen?

De **voorzitter**: O, sorry, ja- U heeft wel in de gaten: ik ben er niet helemaal bij. Mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Dank u wel, voorzitter. GroenLinks kan zich vinden in het doel van de immunisatieportefeuille, de win-win: de win voor de provinciale portemonnee en de win voor de Brabantse samenleving. Toch was GroenLinks niet meteen overtuigd van deze treasuryverordening. Gelukkig heeft de

gedeputeerde tijdens de themabijeenkomsten de zorgen bij GroenLinks weg kunnen nemen. GroenLinks was erg kritisch op de mogelijkheid om te investeren buiten Brabant. Tijdens de themabijeenkomst hebben we daar meerdere vragen over gesteld, maar de antwoorden waren geruststellend. Je kunt zeggen dat we als Provinciale Staten de mogelijkheid aan het college geven om te investeren buiten Brabant, maar je kunt beter zeggen dat we het vooral niet ónmogelijk maken. Het college zal bij elk voorstel ook buiten Brabant duidelijk maken hoe dit ten goede komt aan de Brabantse publieke taak. Ook zijn we tijdens de bijeenkomsten ervan verzekerd dat het college ook liever binnen Brabant investeert, maar het enkel niet volledig wil uitsluiten. Met de intentie om zoveel mogelijk binnen Brabant te investeren kunnen we als fractie dan ook instemmen.

Ten twee was GroenLinks echt kritisch op het afdekken van risico's met beleidsmiddelen. De gedeputeerde heeft in de themabijeenkomst echter aangegeven dat dit alleen van toepassing is wanneer deze investeringen vanuit de immunisatieportefeuille ook daadwerkelijk bijdragen aan de beleidsdoelen. Dat is belangrijk, want op die manier kunnen we zelfs met minder beleidsmiddelen een grotere winst boeken ten aanzien van onze beleidsdoelen.

Het laatste punt is wellicht het belangrijkste en versterkt de punten die ik hiervoor heb genoemd. De gedeputeerde heeft duidelijk aangegeven dat het om zware wensen en bedenkingen gaat. Dit betekent dat een investeringsvoorstel niet alleen voorgelegd wordt omdat het moet, maar het betekent ook dat, als wij als Provinciale Staten niet achter een investering staan, deze ook geen doorgang zal vinden. Dit houdt PS in de positie om elke investering goed af te wegen.

Voorzitter. De fractie van GroenLinks ziet investeringsvoorstellen graag tegemoet en zal elk voorstel goed toetsen op de manier van financiering en hoe de publieke taak hierbij gebaat is. We hopen dat met deze verordening het nieuwe college uit de voeten kan en zullen dan ook voor het voorstel stemmen.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel, mevrouw Van der Linden. Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Dank je wel, voorzitter.

Voorzitter. De afgelopen jaren is het provinciale treasurybeleid een aantal keren aangepast. Bij elk van die aanpassingen werd stap voor stap meer risico genomen. Al die stappen bij elkaar maken dat we inmiddels zijn aanbeland bij treasurybeleid dat flink is afgedwaald van de zeer risicomijdende houding van pakweg tien jaar geleden, toen het Icesave-debacle bij provinciale bestuurders vers in het geheugen zat. En dat is zorgelijk, als je zo ver afdwaalt. Want, voorzitter, al die stappen meer risico worden niet genomen omdat het moet, maar enkel omdat het college op grote voet wil blijven leven. De rente-inkomsten worden niet als een incidentele en fluctuerende bron van inkomsten beschouwd, maar als een vaste post waar hoge uitgaven op zijn gebaseerd. Stel dat je als privépersoon je maandelijkse uitgaven baseert op je salaris plus een mogelijke flinke winst in de staatsloterij, dan zou men je terecht voor gek verklaren. Maar het college doet hier in feite niet anders dan dat. En enkel om maar geld te kunnen blijven uitgeven liggen treasurybeleid-aanpassingen voor met telkens meer risico, zodat de rente-inkomsten op het niveau van de gewenste uitgaven blijven, zoals we zojuist ook zagen bij het Grizzly-dossier: alles om maar vijf procent rente te scoren. Vijf procent, voorzitter: dat is exact het renteniveau waar het bij Icesave destijds ook misging. Laat dat eens even landen. Reeds tweemaal eerder heb ik het college en de collega's gevraagd om te reflecteren op de gewetensvragen bij dit dossier. Ik heb tot nu toe geen enkele reactie gekregen en toch zijn de gewetensvragen gewoon relevant, voorzitter. Want meer risico nemen, zou je dat ook doen als het om je eigen geld gaat? Stelt u zich die vraag gewoon eens, en geef eens gewoon antwoord.

Nog een gewetensvraag. Ik had het zojuist al over de opvolgende treasury-aanpassingen van telkens meer risico. En dus: waar ligt de grens, welk risico vindt u nou niet meer acceptabel? Telkens weer komt er een nieuw huilverhaal over verslechterende rente-inkomsten en de noodzaak om meer geld te maken. Dus telkens weer wordt de grens een beetje verder opgerekt, wordt meer risico genomen. Triple A is allang losgelaten, investeren is al de norm en lenen aan andere overheden, zelfs Brabantse, of instanties, is allemaal

mogelijk. Telkens meer risico, of zelfs het kwijtraken van een stuk zeggenschap over het kapitaal. Wanneer is het niet meer acceptabel, waar ligt de grens?

Voorzitter. Behalve de onwenselijkheid van grotere risicobereidheid, die immers altijd op kosten van de belastingbetaler is, kleven er nog meer bezwaren aan het voorstel. De provincie moet namelijk helemaal niet op grote schaal willen gaan investeren, en al helemaal niet buiten de provincie. Er moet ook niet nog meer geld naar fondsen, want met fondsen verliezen PS zicht en zeggenschap op de publieke middelen. Daarover een amendement.

Een ander bezwaar dat de PVV heeft betreft de mogelijkheid om beleidsmiddelen uit de programma's in te zetten als risicoafdekking voor leningen of investeringen. Wij dienen daarover een amendement in samen met de Partij voor de Dieren. Bovendien is die inzet een slinkse manier om meer beleidsruimte in te nemen dan de provincie zou moeten doen, en ook dat is onwenselijk. De provincie bemoeit zich met steeds meer beleidsterreinen en meent overal een vinger in de pap te moeten hebben. De publieke taak dient niet te worden opgerekt met dit instrumentarium. Wij dienen daarover een motie in.

Tot zover de eerste termijn.

Amendement A19-2021: Geen investeringen en fondsmiddelen

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 16 juli 2021, behandelend Verordening treasury Noord-Brabant 2021;

besluiten dat in ontwerpbesluit 29/21 B

artikel 3.2, lid 5 onderdeel c als volgt komt te luiden:

'c. uitzettingen vanuit de immunisatieportefeuille plaatsvinden in de volgende categorieën:

1. beleggen;

2. krediet verstrekken;

en

lid 5 onderdeel d vervalt."

Patricia van der Kammen, PVV

Amendement A20-2021: Geen inzet van beleidsmiddelen voor risicoafdekking

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 16 juli 2021, behandelend statenvoorstel 29/21 Verordening treasury Noord-Brabant 2021;

besluiten

artikel 3.2 van het ontwerpbesluit 29/21 B Verordening treasury Noord-Brabant 2021 als volgt te wijzigen:

1. Het zevende lid komt te luiden:

7. De risicohouding van de provincie voor de immunisatieportefeuille, bedoeld in het vijfde lid, onder a, impliceert dat:

a. het risico van een individuele uitzetting te allen tijde binnen de in het treasurystatuut vastgestelde risicolimieten valt;

b. het te verwachten rendement op een uitzetting overeenkomstig het risico van deze uitzetting is en vice versa.

2. Het achtste lid vervalt."

Patricia van der Kammen, PVV

Anne-Miep Vlasveld, Partij voor de Dieren

Motie M118-2021: Publieke taak niet te ver oprekken PVV

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 16 juli 2021, ter bespreking van Statenvoorstel 29/21 Verordening treasury Noord-Brabant 2021;

constaterende dat

het college met de nieuwe verordening treasury in wil gaan zetten op 'maatschappelijk investeren' en in wil gaan spelen 'op de opgaven van nu en de toekomst';
overwegende dat
hiermee het risico ontstaat dat het college geld uit de immunisatieportefeuille voor lange tijd weg gaat zetten op basis van politieke keuzes in plaats van de wettelijke kerntaken van de provincie;
deze politieke keuzes voortvloeien uit bestuursakkoorden, beleidsprogramma's en IPO- afspraken die iedere zoveel jaar aan verandering onderhevig zijn, terwijl dit niet geldt voor de wettelijk vastgestelde kerntaken;
de verordening treasury niet misbruikt dient te worden voor het oprekken van de publieke taken van de provincie noch voor het realiseren van politieke keuzes;
dragen GS op
de inzet van de immunisatieportefeuille nader af te bakenen middels de wettelijk vastgestelde kerntaken;
en gaan over tot de orde van de dag."

Patricia van der Kammen, PVV

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Van den Oetelaar, die ik niet zie. Dan ga ik naar mevrouw De Kinkelder, en zij houdt haar maidenspeech.

Mevrouw **De Kinkelder** (PvdA): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. De PvdA is voorstander van de aanpassing van de Verordening Treasury. Het financiële perspectief van de provincie verandert en het is noodzaak om de inkomsten uit vermogen voor de provincie te verhogen. Er wordt ingezet op een hoger financieel én maatschappelijk rendement. Met dit voorstel wordt Brabant een ondernemende provincie vanuit de immunisatieportefeuille. Hiermee kan de provincie verder opereren vanuit het huidige kader. Deze extra middelen kunnen worden ingezet voor bredere welvaart in Brabant.

Namens de PvdA mag ik mij naast financiën en mobiliteit gaan toeleggen op het thema brede welvaart. Dit onderwerp ligt mij aan het hart, omdat ik hierin echt iets kan betekenen voor de inwoners van Brabant. Welvaart is meer dan alleen het hebben van een baan en een vast inkomen. Het gaat om zekerheid: zeker zijn van een gezonde leefomgeving met voldoende groen, zeker zijn van goed en betaalbaar openbaar vervoer in Brabant, zodat je, om bij het provinciehuis te komen niet, zoals ik, twee keer zo lang onderweg bent met het openbaar vervoer dan met de auto. Een openbaar vervoer dat inclusief is. Mensen met een fysieke beperking behoren net zo makkelijk de trein te kunnen pakken als mensen zonder, waarbij de trein zo ontworpen is dat een stiltecoupé ook echt stil is. De mogelijkheid voor mensen om te genieten van al het moois dat onze provincie te bieden heeft, zoals onze cultuur, natuur en geschiedenis. En in Brabant hebben we heel veel mooie cultuur om trots op te zijn. Dat onze inwoners niet alleen oud mogen worden, maar ook gezond oud mogen worden en dat psychische gezondheid daarbij net zo belangrijk is als lichamelijke gezondheid, waarbij er ook geen verschil is in gezonde levensjaren tussen arme en rijke Brabanders. Het is daarom goed dat de provincie binnenkort het thema brede welvaart oppakt. Dat is namelijk de reden dat ik de politiek in ben gegaan: om bij te dragen aan een sociaal en inclusief Brabant, waarin eenieder op diens eigen manier kan participeren en meeprofiteert van de welvaart die we in Brabant hebben.

De PvdA hoopt dat de aanpassingen op de verordening zorgen voor een verbrede welvaart voor alle Brabanders.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel, en u ook van harte gefeliciteerd met uw maidenspeech.

Applaus

De **voorzitter**: De heer Rutjens heeft het woord.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter. Felicitaties ook voor de maidenspeech.

Noord-Brabant heeft een zak geld, verdiend door stroom te verkopen aan Brabanders. Fijn, zult u denken, dat dat geld er is en dat we dat terug gaan krijgen van de voormalige monopolist, maar de burgers krijgen die zak geld dus niet, althans niet zomaar. Toen het nog Essent heette, zorgde dat monopolie voor een bepaald rendement. Dat aandeel is verkocht voor zo'n ruwweg drie miljard en voor twee miljard daarvan wilde men hetzelfde rendement. Dat is sowieso al lastig rekenen. Dat de immunisatieportefeuille een – ik quote – "eeuwigdurend vermogen" zou hebben en tegelijkertijd dat risico's gemeden moeten worden: als je dat wilt combineren, dat kan alleen maar in sprookjesboeken van bijvoorbeeld meneer Piketty. Inmiddels is door het ongebreidelde geld bijdrukken in de EU geld steeds minder waard geworden. Dat merkt u ook thuis, als u een huis wilt kopen. Dat heet inflatie. Die huizen worden steeds duurder. Dat merkt u ook als u een beetje spaargeld heeft, als u bij de bank geen rente meer krijgt. Dat merkt de provincie dus ook. Geld is steeds minder waard. Besparingen in de provinciale uitgaven zijn, waren en zullen dan ook nodig zijn, want we hebben immers zo lang op te grote voet geleefd, omdat bestuurders dachten dat die twee miljard niet op kon en dat die twee miljard voor eeuwig haar waarde zou behouden, zonder inflatie. Dat komt omdat wij, en ik quote, "de goede dingen willen blijven doen", terwijl Brabanders prima zelf weten wat de goede dingen zijn. Maar politici willen graag bepalen wat die goede dingen dan zijn voor anderen. De provincie was al bankje aan het spelen en wordt nu steeds meer ondernemer, private equity, investeerder. We horen over de ondernemende overheid en de voorgestelde treasuryverordening lijkt steeds meer de beginselen van een planeconomie te gaan volgen. We zien dat bijvoorbeeld in de voorbeelden: een hypotheekfonds, landbouwgrond kopen, RES en energietransitie stimuleren. Probeer maar eens als een echte ondernemer tegen die genationaliseerde deug-directeuren te concurreren, probeer maar eens als gewone burger de deug-directeuren voor de voeten te lopen. Weg vrije markt, weg vrije keuze, weg innovatie. Bovendien dreigt zo opnieuw de democratie buitenspel te worden gezet. Waar we vaak zo'n jaarlijkse rituele dans uitvoeren om te steggelen over een paar miljoen vrije ruimte – dat hebben we vandaag ook weer gedaan –, waarin we minuten lang spreken en uren lang over Statenvoorstellen, zoals zojuist Pivot Park, en dat uitgebreid wordt besproken, geven we door middel van zo'n treasuryverordening Gedeputeerde Staten veel meer macht over die twee miljard euro. Gedeputeerde Staten die dus met steeds meer – en volgens ons te veel – petten op in de provincie optreden: eigenaar, financier, vergunningverlener, koper, verkoper. Gedeputeerde Staten dreigen nu nog meer macht naar zich toe te trekken. Gelukkig probeerde gedeputeerde Van der Maat ons in de themavergaderingen gerust te stellen, dat hij nog steeds gelooft in de vrije markt, en ons gerust te stellen dat hij ook in voorkomende gevallen, als er weinig steun dreigt, dat hij dat weer terug zou brengen naar Provinciale Staten. En ik wil ook heel graag gedeputeerde Van der Maat daarin vertrouwen, maar ja: wie zit er in de toekomst op zijn stoel? Met welke collega's gaat hij in een coalitie samenwerken? En moeten we dan maar hopen dat wij er als Provinciale Staten inderdaad wat over mogen zeggen, of krijgen we uiteindelijk een velletje zwartgelakt Wob-papier met verantwoording achteraf? Daarom dienen we dan ook een amendement in op dit voorstel, om Provinciale Staten meer in stelling te brengen, om duidelijker te kunnen kiezen over de diverse maatregelen in de immunisatieportefeuille.

Dank u wel.

Amendement A21-2021: tis anders verèkus veul geld, of nie dan?

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 16 juli 2021, behandelend het Statenvoorstel 29/21 over Verordening Treasury Noord-Brabant 2021;

besluiten dat artikel 3.2, vierde lid, van ontwerpbesluit 29/21 B

'4. Gedeputeerde Staten leggen alle voorstellen voor uitzettingen vanuit de immunisatieportefeuille, vanuit de publieke taak, voor het formuleren van wensen en bedenkingen aan Provinciale Staten.'

wordt vervangen door:

'4. Gedeputeerde Staten leggen alle voorstellen voor uitzettingen vanuit de immunisatieportefeuille, vanuit de publieke taak, als Statenvoorstel voor aan Provinciale Staten.'

Willem Rutjens, Groep Rutjens

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan de heer De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Dank u wel, voorzitter. In de betrekkelijk korte tijd dat ik hier in de Staten, en ook nog in het college, heb mogen zitten, heb ik de provincie leren kennen als een instituut met verschillende gezichten. Onze provincie heeft het vermogen om te doen verwonderen, om clichés te bevestigen, maar ook om in positieve zin te verrassen. In positieve zin verrast ben ik bij de constatering dat onze provinciale organisatie zonder meer de kennis in huis heeft om de grote reserves die wij hebben op zorgvuldige wijze te beheren en te behouden voor latere generaties. BVNL kan een dergelijk goed rentmeesterschap ook alleen maar waarderen. Maar onze provinciale organisatie heeft ook een ander gezicht, een gezicht dat je in veel bestuurlijke, ambtelijke organisaties herkent. Er is namelijk ook de drang om almaar uit te dijen, steeds meer werk aan te nemen en op steeds meer gebieden verantwoordelijkheden op zich te nemen, ook wanneer dit door de maatschappij zelf zou kunnen worden opgelost.

BVNL is een klassiek liberale partij, economisch rechts, soms conservatief, en dus voorstander van een kleine en slagvaardige overheid. Hoe daar exact inhoud aan wordt gegeven, is vanzelfsprekend tijd- en plaatsgebonden, maar in de huidige tijd, met een overheid die op vele gebieden diep ingrijpt in de persoonlijke levenssfeer, of deze actief probeert te beïnvloeden, kan dat eigenlijk niet anders betekenen dan dat wij het individu meer en de overheid minder verantwoordelijkheid toekennen. En daar strandde het voorstel wat ons betreft dan ook op, want deze verordening opent de deur voor een nog actievere, nog bredere, nog meer ingrijpende overheid, waarvoor geen noodzaak is, hetgeen niet wenselijk is, sterker nog: die ook een keerzijde heeft die ik niet terugzie in de stukken die het college ons heeft gezonden. Die keerzijde is die van verstoring, marktverstoring. Daar waar de grote en machtige overheid taken en verantwoordelijkheden op zich neemt, wordt de maatschappij de kans ontnomen de taken uit te voeren, of de verantwoordelijkheid zelf te nemen. In een vrije samenleving, waar een vrije markt deel van uitmaakt, acht onze fractie dit niet wenselijk. Er is op dit moment zoveel geld, en zo goedkoop ook, op de kapitaalmarkt beschikbaar, dat er bovendien voor de maatschappij geen enkele noodzaak is voor deze verordening. Dit doet BVNL Brabant zich dan ook afvragen of er, al dan niet stilzwijgend, een ander motief dan behartiging van de publieke taak exclusief aan deze verordening ten grondslag ligt. Is deze verordening niet gewoon slechts een uiting van een platte zoektocht naar meer rendement, gewoon graaien? Is dat niet de enige reden van deze verordening? Want als de publieke taak zo'n belangrijke rol speelt, waarom is deze verordening dan niet tien jaar geleden gemaakt, toen de publieke taak toch ook al zo belangrijk werd gevonden?

Voorzitter. Het gerucht gaat dat er een liberale partij, of misschien zelfs twee, in het nieuwe college zou zitten. In dit voorstel zien wij werkelijk niks liberaals terug.

Dank u.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Vlasveld.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. De basis van ons werk is dat er beleid wordt gemaakt en dat dit wordt uitgevoerd. Voor de financiële afwikkeling hebben we de begroting. De opbrengst van de immunisatieportefeuille is om de begroting te spekken, zodat we minder geld hoeven op te halen met bijvoorbeeld de Motorrijtuigenbelasting, of dat we niet zoveel hoeven te bezuinigen. Het inzetten van beleidsmiddelen voor de risicoafdekking is niet alleen onduidelijk, maar ook onwenselijk. Gaan we nou beleidsmiddelen gebruiken om de treasury te financieren? Treasury is geen middel en geen doel op zich, en dat mogen we niet omdraaien, want als we beleidsgeld permanent weghalen als risicoafdekking, welke dingen gaan we dan niet doen die we wel hebben afgesproken? Om dit plan uit het voorstel te schrappen dienen wij het eerder aangekondigde amendement van de PVV mede in.

Ondanks de meerdere schriftelijke informatieve vragen, of via de informatie uit de themabijeenkomsten, blijven er onduidelijkheden. Wat gebeurt er met de aangekochte gronden, die als voorbeeld zelfs in het eerder besproken addendum voorkomen? Eerst was er geen antwoord, toen was het antwoord "verpachten

en vernatten" en nu is het antwoord dat het een ruilmiddel wordt. Begrijp me niet verkeerd: de Partij voor de Dieren is groot voorstander van het aankopen van gronden ten behoeve van de natuur. Het blijft alleen onduidelijk. Vernatten et cetera levert tenslotte geen rendement op en zoals eerder vandaag al langs kwam: dat was toch het doel van de immunisatieportefeuille? De vraag blijft namelijk hoe de keuze wordt gemaakt tussen de dingen die we wel en niet gaan doen. Het risico bestaat dat beleidszaken waar geld mee te verdienen valt, zelfs al is het maatschappelijk verantwoord, de voorkeur krijgen. Voorbeelden daarvan hebben we de laatste periode gezien en dat vinden wij heel kwalijk. De provincie is tenslotte geen instelling met een winstoogmerk.

Mijn laatste punt, voorzitter. Het is bepaald dat wij als provincie niet mogen investeren in bedrijven die de provinciale doelen niet ten goede komen, of deze zelfs bedreigen. Dat PS naar elk investeringsvoorstel dienen te kijken geeft de mogelijkheid om te sturen, wat positief is. Alleen is er binnen de fractie onvoldoende vertrouwen dat ook de juiste kant op wordt gestuurd. Debatten in het verleden over nut en noodzaak werden tenslotte gepareerd met dooddoeners als "de nut en noodzaak is al lang bekend", waarna een besluit dat niet goed is voor Brabant, of de Brabanders, gewoon werd aangenomen onder de noemer van maatschappelijke meerwaarde. Zolang de politiek blijft geloven in het sprookje van oneindige economische groei, is het vrij spelen van een hele grote zak met geld een heel slecht idee. Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie. Mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Dank u wel, voorzitter. Ik heb een vraag aan de Partij voor de Dieren. Wanneer beleidsmiddelen worden gebruikt om risico's af te dekken en als daarmee echt de beleidsdoelen gehaald worden, is het dan wat de Partij voor de Dieren betreft wel akkoord?

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Nee.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Oké. Dus ook als de middelen bijdragen aan het halen van die doelstellingen, en daarvoor ook nog geld uit de immunisatieportefeuille wordt gebruikt, dan nog is de Partij voor de Dieren tegen het inzetten van beleidsmiddelen?

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Wij zijn van mening dat je beleidsmiddelen in moet zetten voor datgene wat van tevoren is afgesproken. Als we dat aanvullend willen doen vanuit de immunisatieportefeuille, lijkt ons dat heel wenselijk, maar het lijkt ons niet wenselijk om de beleidsmiddelen die we hebben vastgesteld om sowieso ons werk al te doen, te gebruiken om treasury er alsnog bij te halen. Als we de maatschappelijke meerwaarde echt zo belangrijk vinden, dan gebruiken we daar de treasury voor en laten we de beleidsmiddelen verder met rust.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Linden tot slot.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Dank u wel, voorzitter. Het klinkt heel raar, maar als je de immunisatieportefeuille gebruikt in combinatie met die beleidsmiddelen, kun je toch veel meer bereiken ten opzichte van je beleidsdoelen?

De **voorzitter**: Mevrouw Vlasveld.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Daar ben ik het ook mee eens, maar ik zou daarom niet willen zeggen dat we die beleidsmiddelen als risicoafdekking willen gebruiken. Ik zou willen dat de immunisatieportefeuille de beleidsmiddelen versterkt en dat je de beleidsmiddelen verder niet belast met het vormen van een risicobuffer.

De **voorzitter**: U had uw betoog volgens mij afgerond hè?

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Ja.

De **voorzitter**: Dan geef ik het woord aan de heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. 50PLUS zit er een beetje dubbel in. We vinden het een beetje griezelig. Het gaat inderdaad om de rol die de provincie wil spelen. Ze krijgt steeds meer petten op, dat is ook duidelijk uitgelegd in de themavergaderingen. Van beleggen naar investeren, daar zitten risico's aan vast, daar hebben we het net over gehad. Het komt uit die immunisatieportefeuille, ook risico's. We gaan van maatschappelijk naar economisch rendement. Ja, en eigenlijk vraagt 50PLUS zich af: wat is dan de volgende stap? Gaan we naar de beurs, of gaan we bitcoins kopen? Waar eindigt het ergens? Ik denk dat ik het antwoord wel weet, maar ik geef maar even aan: als je maar doorgaat, dan krijgt de provincie een heel andere rol.

De vraag die 50PLUS toch nog even heeft, is: als we hier ja op zeggen, dan hebt u gezegd "oké, ieder project komt weer terug in de Staten en dan kunt u er alsnog ja of nee op zeggen", alleen, de ervaring leert dat het eigenlijk ja of ja moet zijn. Het is vaak al zo ver dat het nee zeggen heel moeilijk is. Misschien kunt u 50PLUS nog een beetje over de brug heen helpen, hoe dat straks gaat.

En het laatste punt, net ook al genoemd: 50PLUS zou er een groot voorstander van zijn om zo veel mogelijk geld in de provincie Noord-Brabant te stoppen, want tenslotte komt het geld ook uit Noord-Brabant. Op het moment dat je de grens over gaat, en stel dat je zelfs naar het buitenland gaat, dan hebben we de risico's niet meer in de hand.

Dank u wel, voorzitter. Dit was mijn eerste termijn.

De **voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Brouwers. De heer Van den Broek heeft het woord. Ik had het woord gegeven aan mijnheer Van den Broek?

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Ja, dat komt zeker, maar ik had zelf mijn tijd een beetje ingedeeld in het allereerste besprekingsstuk, dus ik had dit niet staan, maar ik wil er best wel even op reageren, als ik die kans krijg-

De **voorzitter**: Ga uw gang.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Wij hebben in de themabijeenkomst, maar ook in de werkgroepbesprekingen, al verschillende keren aangegeven hoe we hierin staan. De treasury-aanpassing zien wij inderdaad als een verbreding, en die verbreding in het maatschappelijk rendement te kunnen ophalen en ook daarmee meer dingen te kunnen doen, is zeer zeker wat wij aanbevelen en waar we ook zeer zeker achter staan. Wat een aandachtspunt bij ons blijft, is niet alleen de monitoring, maar het meetbaar houden en de indicatoren die bij dat maatschappelijk rendement thuishoren. Daar hebben we nog wel wat zorgen over. We hebben er nog niet een heel duidelijk beeld bij hoe dat gevolgd wordt, maar als het gaat om het rendement te kunnen verhogen en ook onze financiële risico's die wij in ons immunisatievermogen hebben zitten daaruit rendement te kunnen halen op deze manier, met deze aanpassingen, dan zijn we daar voorstander van, en daar heb ik geen andere vraag meer bij.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Als je goed naar alle bijdragen luistert van alle partijen, vindt hier best wel een fundamenteel debat plaats in de Staten, waarbij, denk ik, wel steun is

eigenlijk voor de treasury zoals die hier ligt, maar tegelijkertijd de vraag wordt gesteld van "ja, op welke schaal zitten we nou?". Ik denk dat, als er nu niet een nieuwe coalitie zat, er nog meer partijen waren geweest die toch best hele kritische vragen hadden gesteld, en dat is ook precies ons gevoel. Ik vind eigenlijk dat mevrouw Vlasveld dat wel op een hele mooie en treffende manier ook daarin verwoordde, van "ja, welke keuze ga je nu maken?". Misschien heeft het er ook wel mee te maken dat wij gewoon een deel van de opbrengst in onze structurele begroting hebben zitten, waardoor je altijd geconfronteerd wordt met de vraag: ja, maar als je nou niet die vervolgstap zet van nog meer risico, of nog meer deelnemen buiten Brabant, of – nou ja, we hoorden al bitcoins langskomen, dat was natuurlijk gekscherend, maar toch –, dan snijden we onszelf meteen in de vingers, omdat er dan bijvoorbeeld op cultuur gesneden moet worden. Die discussie hebben we hier vaak gevoerd en die voel je hier heel scherp. Kijk, nu bespreken we dit, maar dit zullen we toch nog een keer veel dieper met elkaar wat mij betreft moeten bespreken, ook na een nieuwe coalitieperiode: wat zet je in een structurele uitgave, of wat zet je als uitgave wat je gewoon als plus kan doen omdat je dat rendement hebt en dat kan fluctueren, de ene keer meer en de andere keer minder? De SP-fractie verwoordde dat op een hele goede manier. Daarom heeft onze fractie bij de bespreking van treasury ook aangegeven van: ja, maar als we nu ook de stap zetten naar deelnemen buiten Brabant, wat is dan op een gegeven moment ook nog het draagvlak voor wat je dan doet? Is dat de helft plus één, is dat voldoende om dan, zeg maar, ook die begroting overeind te kunnen houden, wat vaak gewoon het doel is als coalitiepartijen? Of ben je op zoek naar het veel bredere draagvlak, om daarmee ook een extra borging in te bouwen dat je altijd ook de goede dingen blijft doen en niet alleen naar de financiële kant gaat kijken, omdat je anders moet gaan snijden? Daar hoor ik graag nog een reflectie op van de gedeputeerde. Er is in een themabijeenkomst al over gesproken van hoe we dat brede draagvlak erin krijgen.

Het tweede punt dat ik erbij wil maken zat ook eigenlijk in het addendum bij het bestuursakkoord: daar zie je die stap ook al die gezet gaat worden, "ja we gaan nu ook gronden aankopen". Tegelijkertijd weten we allemaal dat, als je die gronden gaat aankopen met een financieel rendement, je er dus een plus bovenop moet zetten, terwijl we een heleboel opgaven hebben waar je juist een afwaardering van de grond moet hebben. Als je dat in een ontwikkelbedrijf zet, wordt het dan een ontwikkelbedrijf dat alleen maar op financiën gericht is, rendement maken? We hebben in het verleden de Heijmans-gronden gehad, die werden ook aangekocht, ook met alle risico's, ook met een financiële impuls. Lees het rapport van de Rekenkamer er nog eens op na hoe er toen gereageerd is. Die heeft ons toen gewaarschuwd. We zien het aan LPM, waar we financieel risico lopen. Dan moeten we dat repareren, want anders verliezen we 15 miljoen. We zien het ook bij de doorverkoop van bedrijven nu een aantal keren. Er worden intern echte keuzes, financieel, gemaakt om te kijken van: kiezen we ervoor om bijvoorbeeld de stikstofruimte aan natuur te geven, of kiezen we ervoor om hem alsnog als een economische locatie neer te zetten? En daarvoor wil ik waarschuwen. Wij gaan wel instemmen met de treasury, maar ik wil toch zoeken met onze Staten, want ik heb heel veel fracties gehoord die met deze vraag worstelen, waar we volgens mij echt een antwoord op moeten geven, omdat we voelen dat we op een glijdende schaal zitten, dat we ergens tegen een grens aan gaan lopen, en ik denk dat we die discussie vroegtijdig moeten doen, voordat we echt volle bak tegen die grens aanlopen en misschien zelfs Noord-Hollandse toestanden krijgen zoals in het verleden. Dat signaal wil ik maar meegeven en daarin kijken met elkaar van hoe we die discussie in de toekomst op een goede, zorgvuldige manier kunnen voeren. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan de gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dank u wel, voorzitter. Dank voor alle input en ook fijn dat deze sessie een verlengstuk is van de uitvoerige themasessie die we hebben gehad. Ik reken erop dat u ervan uitgaat dat ik ook zo compact en zo gericht mogelijk op de openstaande punten ga reageren. Dank eigenlijk ook voor een aantal inbrengen van uw zijde, want u heeft al heel veel vragen beantwoord die een aantal collega-Statenleden van u net heeft gesteld. Maar toch, om zelf niet geheel nutteloos naar huis te gaan, ga ik toch proberen daar nog een aantal dingen over te zeggen.

Te beginnen bij het maatschappelijk doel en het punt van binnen en buiten de provinciegrenzen, net ook even door mevrouw Van der Linden aangedragen. Hierbij nogmaals de bevestiging dat het geen doel is om actief op zoek te gaan naar cases buiten Brabant. Het is niet zozeer dat het een doelstelling is om te kijken wat we allemaal buiten de grenzen van Brabant kunnen doen. Nee, het is echt de categorie dat we het op voorhand niet willen uitsluiten. Het enige voorbeeld dat ik kan bedenken is wind op zee, zeker nu ik weet dat het Kabinet daar nog meer werk van gaat maken, dat er nog een extra doelstelling op gaat komen volgens mij. Dat is het enige wat we daarop kunnen bedenken. Dus om alle zekerheid daarover te geven: hierbij nogmaals uitgesproken, ook voor al onze verslaglegging.

In reactie op de heer Vreugdenhil: we hebben inderdaad in een themasessie dat gesprek gehad. Ik zie geen smaak-, en ik kom dadelijk nog even generiek, laat me zeggen, op wat zware wensen en bedenkingen en daar is mij ook nog gevraagd een toezegging op te doen, dus die doe ik zo meteen bij het blokje 'Rol PS'. Maar ik zie niet in wat we dan zouden moeten gaan beslissen, de helft plus twee, de helft plus vijf. Wat ik wel zie, en dat is ook heel erg duidelijk door uw Staten aangegeven, is dat- ik denk dat het een vrij theoretische discussie is, want ik zie niet veel voorstellen die dan over buiten Brabant zouden gaan. Wat wel zo is, is: bij de S&V-documenten, bij de begroting, bij het jaarverslag gaan wij laten zien welke voorstellen er in de pijpleiding zitten, daar kunt u iedere begroting ook met elkaar over in gesprek. De aankomende begroting gaan we dat voor het eerst laten zien, gewoon: welke dossiers zijn we aan het verkennen. En als hier dan breed aangeslagen wordt op zo'n voorstel, van: hé, nota bene, we zien hier iets buiten Brabant, hebben we nu niet in het vizier, in de aankomende begroting staat er geen enkel voorstel buiten Brabant, en u geeft hier krachtig aan van: ja, dat is echt een onwijs verstandig idee, dan is dat volgens mij ook het moment om daar met elkaar het gesprek over te voeren.

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, voorzitter, ik kan meegaan in die lijn. Het is ook positief bedoeld, om eigenlijk voor jezelf, als college, ook checks and balances in te bouwen, om altijd die reflectie ook vanuit de Staten te krijgen. Dus ik zeg niet van "het vertrouwen is er niet", of "het moet meer zijn dan de helft plus een", maar ik denk dat deze lijn een goede zou zijn voor jezelf, alleen al om te voorkomen dat je vanuit andere motieven daarin een beslissing neemt. Ik denk dat we met die lijn in de komende jaren op zich prima kunnen leven.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dank u wel, mijnheer Vreugdenhil, en dan maar meteen in dat blokje ook een reactie op D66, GroenLinks, maar ook 50PLUS. Het zijn twee lagen. U gaat dadelijk bij de S&V-documenten zien wat er in de pijpleiding is, hoe de totale uitnutting eruitziet, enzovoort. Hier expliciet herhalen – was volgens mij een vraag van mevrouw Van Boxel –: ieder voorstel komt via een zware wensen- en bedenkingenprocedure – u heeft het lijstje gezien waar het allemaal aan moet voldoen, ook de rollen, enzovoort – hier langs. De reden waarom, en dan ga ik maar meteen even naar amendement A21, waarom we die ontraden, van JA21 – hé, dat is eigenlijk wel grappig, heeft u dat zo getimed? Amendement A21 van Groep Rutjens ontraad ik, omdat het hele idee is zware wensen en bedenkingen. Wij gaan in het treasurystatuut dat wij nog gaan maken en dat ter informatie dit najaar naar u toekomt, een passage opnemen waarin staat dat, als u een wensen en bedenkingen hier aangenomen krijgt waarin staat "doe het niet", wij het dossier stil gaan leggen. Dat gaan we in het treasurystatuut opnemen en dat is ook de concrete toezegging nog die ik volgens mij richting mevrouw Van Boxel en anderen zou doen. Dat gaan we dus ook in het statuut laten zien dat we u gaan toesturen. De reden ook om amendement A21 te ontraden hangt ermee samen dat, als u hier een voorstel heeft, en ik heb volgens mij in de themasessie gezegd "ik heb oneindig veel vertrouwen in uw wijsheid als Staten", het zomaar zou kunnen zijn dat u bijvoorbeeld iets in een voorstel amendeert, of juridisch, of rekenkundig, en dan is het wel gewoon per direct de rule of law van de Provinciale Staten van Noord-Brabant. Dus ik heb ook heel veel vertrouwen in de expertise in dit huis om juist zaken dan heel erg goed te kunnen verwerken, dus daarom die lijn.

De **voorzitter**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter en dank u wel om op het amendement JA21 te antwoorden. Dat heet trouwens "tis anders verèkes veul geld, of nie dan?", omdat het dus inderdaad over 2 miljard euro gaat. U zegt dat u onwijs veel vertrouwen heeft in de wijsheid van Provinciale Staten. Dat geldt andersom ook, dat wij ook best wel vertrouwen hebben in de wijsheid van Gedeputeerde Staten. Alleen, we willen toch een soort borging. U belooft nu dat er ergens in het statuut iets veranderd wordt, maar we gaan nu een treasuryverordening goedkeuren, vandaar ons amendement, dat we nu toch echt wel ergens iets vast willen hebben. Want ik kan u vertrouwen, maar er komen andere heren of mevrouwen Van der Maat op uw stoel te zitten, u heeft collega's, et cetera. Dus we willen toch iets meer zekerheid nu krijgen. Kunt u dat op een of andere manier toch geven?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Jazeker. Bovenal moet u dat vertrouwen hebben in Provinciale Staten van nu en altijd, want Provinciale Staten komen altijd, bij ieder voorstel, in positie. De toezegging, en daar ging de vorige keer de themasessie ook over, en als u die toezegging wilt vertalen in een motie, ook prima, komt erop neer dat wij in de verordening aangeven dat, als u een wensen en bedenkingen heeft, en u zegt van "doe dit voorstel niet", en dat wordt aangenomen, wij het voorstel stil zullen leggen. Dat kunt u ook in een motie vertalen, maar uw amendement zegt: Gedeputeerde Staten, doe een Statenvoorstel, wij stemmen hier in of niet. Ja, en in die situatie zou het zomaar kunnen zijn dat er een amendement wordt ingediend op een voorstel, en dat wordt aangenomen, en dan blijkt het toch juridisch net even anders te zitten, en dat schijnt dan toch ineens best wel financiële implicaties te hebben. Dat is de gehele reden om juist deze zorgvuldigheid te doen, met ook nog de extra klep op de achterdeur dat, als u een motie aanneemt, meerderheid, enzovoort, nou ja, ik val in herhaling. Dus het amendement ontraad ik.

De **voorzitter**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter, en ook dank aan de gedeputeerde voor de uitleg dat een amendement inderdaad effecten kan hebben. Betekent het dan, deze toezegging dat het opgenomen wordt in het statuut, dat dan ook alle investeringsvoorstellen via een procedure van wensen en bedenkingen hier worden voorgelegd? Want dat was het andere deel van ons amendement.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Zeker, voorzitter, alle voorstellen, maar dat stelt mij meteen in de gelegenheid om een vraag van het CDA te beantwoorden ten aanzien van landbouwgronden. Als je bijvoorbeeld kijkt naar, wat ook in het addendum staat, het herallocatiefonds en het grondfonds, dat worden twee, zoals wij er nu naar kijken – even één slag om de arm, maar zoals wij er nu naar kijken – losse voorstellen, dus die komen allebei los hier in uw Staten, maar daarmee gaat u een uitspraak doen om een vehikel in beweging te brengen. Dus we gaan niet voor iedere hectare bij u terugkomen. Dus ja, ieder voorstel komt terug, maar een voorstel kan ook behelzen dat u dus bijvoorbeeld een fonds in beweging zet en dan komen we weer – u helpt mij heel erg om toch via een andere volgorde zaken af te handelen – bij amendement A19 ook van de PVV, 'Geen investeringen en fondsmiddelen'. Ja, dat ontraden we, omdat het juist nu precies de bedoeling is om via de immunisatieportefeuille een verlengstuk ook van de beleidsprogrammering te maken. Ik kom dadelijk nog even terug op het punt van de Partij voor de Dieren, eigenlijk al beantwoord door mevrouw Van der Linden. Dat was echt spot on: precies hoe het bedoeld is. Dus dat ontraden wij ook.

Dan heb ik nog een opmerking in de richting van de SP. Dank. Wat wij ook in die gesprekken toen met elkaar bespraken, ja, het staat in het addendum, maar-, en ik kom zo nog even over de misvatting, in mijn beleving, bij een aantal Statenleden dat wij heel erg risicodragende projecten gaan doen. Nee, het is juist een enorm klein window van én publieke taak én laag risico, om daar de cases in te zoeken. En inderdaad, u heeft voorstellen gedaan, die staan in het addendum, daar gaan we naar kijken, maar het is nog geen gegeven dat

ze ook voor elkaar komen. Want ja, uw Staten moeten het uiteindelijk beoordelen via die zware wensen en bedenkingen.

Dan kom ik bij amendement A20, eigenlijk wel een beetje de kern van de zaak. Ik ga toch nog echt een poging doen in de richting van in ieder geval de Partij voor de Dieren, maar eigenlijk heeft mevrouw Van der Linden dat al gedaan. U zei net "de immunisatieportefeuille moet de beleidsdoelen versterken". Zo zou het moeten werken, zei u. Nou, dat klopt en dat is precies wat hier voorligt. Stel, je hebt een beleidsdoel voor iets wat vanuit de Partij voor de Dieren belangrijk is, iets rond het natuurfonds, misschien zelfs wel het grondfonds, dan zou je ervoor kunnen kiezen om bijvoorbeeld dat doel na te streven door de bijdrageverordening in te zetten die we hebben, of een subsidieregeling in te zetten die we hebben. En nu komt daar een fantastisch instrument in onze toolkitoffer bij, dat u veel meer mogelijkheden geeft om juist de beleidsdoelen na te streven waarvoor u zich in gaat zetten. Als dat instrument er niet is, kunt u er dus ook geen gebruik van maken. Sterker nog: u kunt met een beetje beleidsafdekkingsgeld, als dat al nodig is, omdat we de eerste ongeveer 90 miljoen klaar hebben staan als risicoafdekking, veel meer voor elkaar krijgen. Echt, u schiet uzelf toch een klein beetje in de voet als u hier nee tegen zegt, omdat u daarmee actief gaat aangeven "ik wil de optie niet hebben om heel veel mooie doelen te realiseren". Het is risicomijdend ten aanzien van het grondfonds bijvoorbeeld, ten aanzien van natuurinclusief, enorm belangrijk ook voor uw partij, ja, dat kan mogelijk gemaakt worden door hier ja tegen te zeggen. Dus ik wil u nogmaals in overweging geven: het is een instrument waar je voor kunt kiezen, het hoeft niet, het geeft u meer mogelijkheden. Het geeft u de mogelijkheid om het vermogen van Brabant op een verantwoorde manier aan te wenden voor doelen die ook de Partij voor de Dieren heel erg belangrijk vindt. En ja, ik sluit me volledig aan bij de woorden die mevrouw Van der Linden daarover heeft gesproken.

De **voorzitter**: Mevrouw Vlasveld.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Ik wil daar toch graag even op reageren, want ik heb nu het idee dat de indruk wordt gewekt dat wij als Partij voor de Dieren geen mooie spaarrekening willen gebruiken om inderdaad bijvoorbeeld natuur te realiseren. Waar het mij om gaat is dat we de beleidsmiddelen, die we daar toch al voor gebruiken, als risicoafdekking gaan gebruiken. Dat is waar het mij om gaat, niet om het gebruik van de treasury voor de doelen. Dus op het moment dat we de beleidsmiddelen, die we toch al daarvoor hebben vastgesteld, vrijwaren als risicoafdekking, dan heb ik veel minder problemen met de treasury aan zich. Om even een versimpeld voorbeeld te geven: waarom zou ik mijn huishoudgeld gebruiken om mijn spaarrekening te voorkomen van ellende? Dat moet toch los staan van elkaar?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Nou ja, de vraag is een beetje nu: als u wat spaarcentjes heeft en die gaat u slim investeren om bijvoorbeeld, weet ik veel, een mooie dakkapel op uw huis te zetten, dat kun je via een slimme constructie doen. Je gebruikt die constructie of niet, maar daar is wel aan gekoppeld: wil je die dakkapel of niet? En nogmaals, het begint bij: welke beleidsdoelen streeft je na? En er is onwijs veel te doen, ook op het gebied van ecologie, natuur, en vooral ook op het gebied van grond. Nou ja, dan is de vraag: hoe kun je die doelen nastreven? En dan is de vraag: is de treasuryverordening een instrument dat je kunt gebruiken? Je hoeft het niet te doen, hè? Je hoeft er geen gebruik van te maken. Alleen, als je dan bij wijze van spreken tien of vijftien miljoen hebt, waarmee je bij wijze van spreken honderd en tweehonderd miljoen kunt investeren en af kunt dekken, en dat het nog steeds verantwoord is, dan kun je dus veel meer activeren als dat je het gewoon als een subsidie bij wijze van spreken gaat inzetten. Dus ja, nogmaals: u schiet uzelf echt in de voet als u het niet doet, want ook ten aanzien van de doelen die de Partij voor de Dieren belangrijk vindt kunt u met dit instrument vermogen activeren, om dat voor die doelen te laten werken. Dat was amendement A20, dat ontraad ik.

De **voorzitter**: Mevrouw Vlasveld wil nog een keer reageren.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Ik heb een beetje het gevoel alsof we bijna langs elkaar heen praten. Ik ben het volledig met de gedeputeerde eens om de treasury daadwerkelijk in te zetten, maar ik zie niet in waarom we de beleidsmiddelen als risicoafdekking zouden moeten gebruiken. Er wordt nu gedaan alsof, als je de risicoafdekking niet vanuit de beleidsmiddelen doet, dan meteen de hele treasury wegvalt, maar we kunnen gewoon alsnog de treasury inzetten en de beleidsmiddelen gewoon lekker met rust laten.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Maar waar gaat u dan, via de voorzitter, de risico's van afdekken, als die risico's wat groter zijn? En u zet toch ook beleidsmiddelen in om een subsidieregeling mogelijk te maken? Wat is dan het verschil? Ja, het verschil is dat u minder vermogen kunt activeren en dat u minder kunt doen van uw geld. Dat is het verschil. Maar goed, volgens mij zijn de argumenten gewisseld, mevrouw de voorzitter. Amendement A20 ontraad ik en ik heb nog steeds de hoop dat de Partij voor de Dieren straks toch gaat instemmen met dit voorstel.

Dan even tot slot een aantal vragen van de PVV, maar eigenlijk generiek. Ja: het woord 'Icesave' viel en ik moest terugdenken aan het afscheid – tof trouwens dat er aandacht aan werd besteed, tijdens de themasessie was het volgens mij – van onze treasurer, Thijs Spijkers, en het geweten. Ik vind het mooi dat mevrouw Van der Kammen daarnaar vroeg, want de gewetensvraag is, en dat heb ik ook heel duidelijk, ook bij onderhandelingen en zo, gezegd: no .. way dat deze gedeputeerde van financiën het mee gaat maken dat de kip met de gouden eieren geslacht wordt. No way dat wij over een aantal jaren gaan zeggen: het is deze bestuursperiode geweest waarin we het vermogen van Brabant verslochterd hebben. Dat gaat niet gebeuren. Wat fantastisch dat wij een ambtelijk team eronder hebben zitten, onder leiding van Thijs Spijkers in het verleden, die trots bij ons afscheid nog zei: wij waren een van die provincies – en ik kijk de voorzitter aan, want zij was erbij – die ons geen enkele zorg hoefden te maken over Icesave, omdat we aan dat soort dingen niet meedoen. Dat is precies de kern van de zaak: is niet gebeurd. Het beeld dat nu wordt geschetst, daar neem ik verre afstand van-

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd. Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, voorzitter, natuurlijk alle lof voor de risicomijdendheid, de behoorlijke, stevige risicomijdendheid die er in het verleden was, maar intussen zijn we wel een stuk of drie, vier treasury-aanpassingen verder. Dat is het punt dat ik wil maken: wanneer houdt het op, waar ligt de grens, wat vindt u wel nog acceptabel, wat vindt u niet acceptabel? Vroeger waren een aantal zaken die nu heel gewoon zijn in de treasuryverordening níet acceptabel, en die zijn nu wél volgens het college acceptabel, en dan is gewoon mijn concrete vraag: waar ligt de grens, wanneer houdt het op?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik ben voorstander, en het college is voorstander, van dit voorstel. Wat de toekomst brengt weten we niet. De verantwoordelijkheid die wij dragen is een duurzame financiële huishouding van deze provincie. Met pijn in ons hart gaan wij 30 miljoen structureel uit onze begroting halen. Wij zetten ons enorm in, en ik ga ervan uit dat de PVV daarbij aan onze zijde staat, dat we de lasten niet hoeven te verhogen, ook fijn als we niet aanvullend hoeven te bezuinigen, en dan is dit een no brainer om te doen. Ik ben er trots op dat dit voorstel er ligt en dat er, zoals het ernaar uitziet, brede steun is vanuit de Staten, en een enorme aanmoediging om binnen deze hele strakke risicomijdende kaders die u stelt tot goede voorstellen te komen.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ik wil gewoon graag een antwoord op de vraag: waar ligt de grens, wanneer houdt het op, wat vindt u niet meer acceptabel? Ik hoor het college alleen maar zeggen "het is toch fantastisch dat we risico's kunnen gaan afdekken met beleidsmiddelen", maar intussen hebben we wel te

maken met een provinciale overheid die zichzelf veel meer beleid en invloed toe-eigent dan waar ze eigenlijk voor is, dan het eigenlijke mandaat. Ik bedoel: het lijkt inderdaad wel op staatskapitalisme. En de woorden van de heer Rutjens, ja, daar zit toch wel een behoorlijke kern van waarheid in. De vraag is gewoon: hou eens op met overal maar een vinger in de pap te willen hebben, laat het aan de markt over dat investeren, en beperk u inderdaad tot het heel risicomijdend goed zorgen voor de schatkist. Dat zou mijn vraag aan het college zijn, voorzitter.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Volgens mij zijn de argumenten gewisseld. Er worden stellingen gedaan, het voorstel is in de haarvaten ook anders dan wordt voorgesteld. Het is risicomijdend, we hebben een verantwoordelijkheid, daar geven we invulling aan en ik kijk uit naar de goede voorstellen die we daarbinnen gaan ontwikkelen.

Dat was mijn-

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen tot slot.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ik hoor het college de hele tijd zeggen "het is risicomijdend", maar er staat gewoon in het voorstel dat er sprake is van een bepaalde risicobereidheid, en dan wil ik toch wel gewoon weten: wanneer houdt die risicobereidheid dan op? Waar ligt de grens, wanneer is het niet meer acceptabel? Maak het eens concreet.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik vind echt dat u uw collega's in de Staten tekort doet, want iedereen heeft het voorstel goed gelezen. Ik constateer ook dat de Staten het juist heel fijn vinden dat juist de vraag die u stelt, dat de Staten daar ook over gaan, zowel ten aanzien van de invulling van de publieke taak als ten aanzien van de verschillende businesscases die eronder liggen. Wij gaan zo goed als mogelijk binnen de kaders die zijn gesteld met voorstellen komen. Ook fijn dat er iedere keer als we hierover spreken eigenlijk nieuwe ideeën komen op dat punt. Ik zie dat als een aanmoediging en uw Staten komen voor ieder voorstel in de positie om daar een uitspraak over te doen, mevrouw Van der Kammen.

De **voorzitter**: U was klaar met uw beantwoording? Dan gaan we naar de tweede termijn. De heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Geen behoefte aan een tweede termijn.

De **voorzitter**: Mijnheer Thijssen.

De heer **Thijssen** (CDA): Geen behoefte, voorzitter.

De **voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Geen behoefte.

De **voorzitter**: Mevrouw Van Boxel.

Mevrouw **Van Boxel-van Gruijthuijsen** (D66): Ik wil de gedeputeerde bedanken voor de goede beantwoording. Voor ons zijn de twijfels die er nog waren daarmee weggenomen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Voorzitter. Met de toezeggingen van de gedeputeerde achten wij dat Provinciale Staten nog steeds in de goede positie zijn om elk investeringsvoorstel af te wegen.
Dank u wel.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter, dank je wel. Ja, het is toch tekenend inderdaad, die zogenaamde kritische reflecties van een aantal collega's die, behalve wat stoere woorden, eigenlijk voorts nalaten om de daad bij het woord te voegen. Maar ja, het pluche is weer binnen. De ChristenUnie-SGP heeft het bijvoorbeeld over een glijdende schaal, terwijl ik het gewetensvragen noemde. Het is die glijdende schaal van steeds meer risico en minder mandaat voor PS die de afgelopen jaren al meerdere keren langs is gekomen. En al die keren dezelfde stoere woorden van de collega's, maar geen enkele daad. Telkens meer risico, telkens hebben andere partijen braaf ingestemd. Dan zijn die stoere woorden vrij waardeloos.
Voorzitter, ik laat het hierbij.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik begrijp dat de heer Van den Oetelaar niet het woord wenst. Mevrouw De Kinkelder.

Mevrouw **De Kinkelder** (PvdA): De PvdA heeft geen behoefte aan een tweede termijn.

De **voorzitter**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter. Even heel kort. Met goede bedoelingen is de weg naar heel veel vreselijks geplaveid. Een van die wegen is The Road to Serfdom, Friedrich Hayek heeft er een prachtig boek over geschreven: de grote collectieve sector die steeds meer invloed heeft op ons leven, die steeds meer een ondernemende overheid gaat spelen, een collectivisering van alles waar we voor staan. Wij kiezen voor vrijheid en ik hoop dat het college en andere Statenleden dat ook doen en niet op deze ingeslagen weg willen doorgaan.

De **voorzitter**: De heer De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Geen opmerkingen.

De **voorzitter**: Mevrouw Vlasveld.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Ik heb met heel veel interesse geluisterd naar wat de heer Van der Maat mij net verteld heeft. Ik wil eigenlijk heel graag meegaan in de gedachtegang die hij net voorgeschreven heeft, maar ik merk dat we de risico's toch te groot vinden. Zolang er geld wordt verdiend gaat het goed, maar als het niet zo goed gaat, dan ben ik toch bang dat die beleidsmiddelen de klos zijn. Er werd net gevraagd: waar wil je dan die risico's wel uit afdekken? Nou, daar hebben we wat mij betreft die 90 miljoen voor. Ik ben te bang dat zaken zoals natuur en cultuur uiteindelijk aan het kortste eind gaan trekken, omdat uiteindelijk alles van waarde ook weer weerloos is. Dus helaas: wij zijn niet overtuigd.
Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Brouwers.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Voorzitter-

De **voorzitter**: O sorry, mevrouw Van der Linden wilde nog interrumpen op mevrouw Vlasveld.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Ja, ik heb nog één vraag, want ik volg het gewoon niet helemaal. Te veel risico, maar is de Partij voor de Dieren het er dan niet mee eens dat, als elk investeringsvoorstel apart, zeg maar, hier aan de Staten voorgelegd gaat worden, we dan kunnen toetsen of het risico te hoog is?

De **voorzitter**: Mevrouw Vlasveld.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Dat is wat mij betreft prima, maar dat neemt niet weg dat we dan alle risico's uit de weg gaan. Daar is het gewoon de politieke tijd niet voor.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Ik vind het een heel gek idee dat we dat dan dus nu al onmogelijk maken, met het idee dat wij, wanneer de tijd daar dan voor is, wanneer een investeringsvoorstel voorligt, dan niet in staat zijn om zelf te kijken of inderdaad dat risico te veel is naar de mening van Provinciale Staten. Dat vind ik een raar idee.

De **voorzitter**: Wilt u nog reageren, mevrouw Vlasveld?

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Misschien heel kort. Ik begrijp wat mevrouw Van der Linden zegt, maar luisterend naar de Staten heb ik niet het vermoeden dat, doordat de Partij voor de Dieren en de PVV er behoorlijk op hameren dat we risicomijdend zouden moeten zijn, en ook nog een aantal andere partijen - Ik denk dat mevrouw Van der Linden en ik net zo goed beseffen dat dit gewoon wordt aangenomen en dat wij gewoon daartegen ageren, dus ik snap de vraag niet zo heel goed.

De **voorzitter**: Dan ga ik naar de heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Ik moet zeggen dat de gedeputeerde voor 50PLUS het woordje 'griezelig' wat naar achteren heeft geschoven, als hij zegt dat het niet het doel is om cases buiten Brabant neer te leggen, daar ben ik blij mee, maar ook dat hij binnen de S&V welke dossiers in de pijpleiding zitten, dat we die ook van tevoren al te horen krijgen, daar ben ik heel blij om. En als dan ook nog, als er wensen en bedenkingen zijn – natuurlijk ligt dat dan aan ons, aan de Staten – om met een motie de boel stil te liggen, als dat ook mogelijk is, dan wordt 50PLUS best vrolijk. Ja, kijk, ik kom natuurlijk uit het bedrijfsleven en dan is het altijd geven en nemen, dus ik wil alvast u een idee meegeven, en dat is een hypotheekfonds voor starters en ouderen. In de themabijeenkomst heb ik u al gezegd dat er heel veel appjes binnenkwamen van senioren die een gat in de lucht sprongen, van "dan kunnen we eindelijk iets oplossen". Dus als we die deal kunnen maken, dan hebt u onze stem.
Dank u wel.

De **voorzitter**: De heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Ja, heel kort. Natuurlijk: aanpassingen zijn er niet omdat we minder risico's gaan nemen. We rekken risico's hier wel enigszins op, dat klopt. En wat is dan het plafond? Nou ja, wij accepteren op dit moment, als Staten hier met elkaar, dat de toetsing en de kaders die we daarbij stellen in dat plafond, dat we die acceptabel vinden, en daar geen we mee akkoord. Ook de accountant kan ons daarin helpen. Met sturen met kaders en de indicatoren die we hierbij willen opstellen kunnen we grip houden op dit soort plafonds en zolang we daar met elkaar enig in zijn, dat we die durven te nemen, dat die voor ons calculatorisch en ook als risico's acceptabel zijn, dan is dat het plafond. Bij de volgende aanpassing, als die er

mocht komen, kan het ook naar onder zijn. Het wil niet altijd zeggen dat we het op gaan rekken, het kan ook zijn dat het de andere kant op gaat. Dat zal de tijd leren, maar ik denk dat op dit moment de toetsingen voor ons duidelijk aanwezig zijn, ook voor de indicatoren daarvoor is nog wel aandacht, daar hebben we al om gevraagd. Maar wij zijn voor deze aanpassing, dat die te nemen is, en we zullen het ook gewoon goed volgen met elkaar.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Eigenlijk in antwoord op mevrouw Van der Kammen: we hebben het woord 'glijdende schaal' gebruikt, en of je het nou het oprekken van risico's noemt, wij hebben dat bewust gedaan, omdat we dat nadrukkelijk zien. Waar ik het niet mee eens ben met u, is dat de positie van de Staten hierin uitgehold wordt, want ik vind dat dit debat juist opgeleverd heeft dat de Staten steviger in positie gebracht worden, zodat we ook in de komende anderhalf jaar die discussie ook aan de hand van een aantal casussen met elkaar op een hele goede manier kunnen volgen. Dat geeft ons de ruimte om hiermee in te stemmen en tegelijkertijd geeft het de verantwoordelijkheid aan de hele Staten om die discussie dan ook gewoon heel scherp te voeren.

Wat mij betreft zijn er twee belangrijke elementen, ook uit het addendum, die dan the proof of the pudding zijn. En dat is dat herallocatiefonds: hoe kunnen we dat op een goede manier doen binnen de treasury, maar ook daarmee het maatschappelijk belang overeind houden daarin? En twee, een hele belangrijke, de SP noemde hem ook al, en dat is op het gebied van energie: lukt het ons daarin binnen de treasury en binnen het rendement dat we maken, om dat maatschappelijk belang overeind te houden? Als ons dat lukt in de komende periode, hebben we, denk ik, een enorme stap gezet. Voor ons is dat ook the proof of the pudding. Ik hoop dat we die debatten dan ook fundamenteel en scherp met elkaar hier gaan voeren, in een goede samenwerking tussen PS en GS daarbinnen. Met die opdracht aan ons en aan GS zullen wij instemmen hiermee en de komende periode onze rol als Staten ook nadrukkelijk pakken.

Dank u wel.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Dank je wel, voorzitter. Ja, de ChristenUnie laat zich wel heel makkelijk en mak in slaap sussen. Want op het moment dat je beleidsmiddelen gaat gebruiken om risico's af te dekken voor investeringen uit de immunisatieportefeuille, kun je daar aan de voorkant nog wel iets van vinden met wensen en bedenkingen, of een Statenvoorstel, of weet-ik-wat, maar uiteindelijk, als die investeringen een feit zijn, dan ga je er niet meer over als PS. Je kunt er niet op sturen, je kunt er niet op bijsturen, je kunt er helemaal niets meer van vinden, het is een voldongen feit. Daar moet u wel van doordrongen zijn. Dat vind ik toch een beetje te makkelijk, vandaar mijn uitspraak: de ChristenUnie laat zich wel heel makkelijk in slaap sussen.

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, voorzitter, hier gaan we echt een debat overdoen, dan ga ik me nu in slaap laten sussen en ga ik het reces in. Ik heb gezegd wat ik heb gezegd. Volgens mij staan wij aan de lat om de komende anderhalf jaar die scherpste te bewaken uit de Staten. Dat is onze verantwoordelijkheid, onze plicht. Daar gaan we mee akkoord. De komende anderhalve maand ga ik inderdaad hier even afstand van nemen.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Dan ga ik naar de gedeputeerde, aan wie volgens mij nog één vraag was gesteld.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja, volgens mij ook, maar ik kom ook nog heel even terug bij de Partij voor de Dieren, als dat mag. Maar de vraag vanuit 50PLUS: ja, we kijken ook naar de woningmarkt. Sterker nog: gedeputeerde Ronnes is op dat terrein al bezig. U stelt het alleen als een soort randvoorwaardelijkheid en die kan ik u niet geven, want daar gaan uw collega's over. Maar de inspanning is er absoluut.

En dan toch nog even de Partij voor de Dieren. Ik blijf nog even volhouden. Twee dingen. Het gros van de voorstellen, zoals wij dat nu zien, daarvan zal de risicoafdekking gewoon uit de risicopot kunnen, van die 90 miljoen. Echt het gros van de voorstellen. Net als dat in het buitenland een escape is, om het heel specifiek af en toe over te hebben, is ook beleidsmiddelenafdekking gebruiken, nadat je daar zelf vanuit het beleidsprogramma voor kiest, "hé, die treasuryverordening, daar kan ik wel wat mee", dan is het boven de vijf procent risico, wat dus bijna nooit gebeurt, omdat het dan ingewikkeld wordt, alleen dan aanvullend kom je daarmee op de proppen. Dus dat is het eerste wat ik u nog mee wil geven: geef uzelf ook als Partij voor de Dieren de kans om niet die voorstellen te missen als u hier tegen zou zijn, om juist datgene wat je vanuit de risicopot kunt afdekken, wat past bij uw beleidsdoelen, om dat mogelijk te maken. En twee: als u nou denkt na een jaar, of na de verkiezingen, "wij zijn bijna de grootste partij van Brabant geworden en wij willen eigenlijk nog meer activeren op deze manier, maar niet via beleidsmiddelen", dan bent u als Provinciale Staten jaarlijks in staat om die risicopot gewoon groter te maken. Alleen, dan moet u wel eerst instemmen met het voorstel, want anders bestaat het voorstel niet. Dus ook vanuit die reden zou ik u mee willen geven datgene wat u wilt niet via beleidsgeld, maar misschien nog meer via de risicopot: dien een voorstel in, kijk waar u de dekking vandaan haalt. Echt, het is een golden opportunity voor u om heel veel moois te doen, ook voor de dieren in Brabant.

Tot zover.

De **voorzitter**: Mevrouw Vlasveld.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Dat gaan wij doen als wij ooit zelf in de coalitie zitten.

De **voorzitter**: Goed. Dat gezegd hebbende, zijn we wel bij het einde gekomen van de beraadslagingen over dit voorstel en zijn we gekomen bij de hamerstukken, die we ook daadwerkelijk, zoals we net hebben afgesproken, gaan behandelen als hamerstuk. Dat zijn het Statenvoorstel 46/21 en 48/21.

Hamerstukken

46/21 Afgeven verklaring van geen bedenkingen op de Wabo-aanvraag onderdeel strijdig gebruik in het kader van het Provinciaal Inpassingsplan 'Nieuwe Verbinding Grenscorridor N69'

48/21 Verantwoording fractievergoedingen 2020

De **voorzitter**: Dan gaan we over naar de stemmingen.

Stemming

De **voorzitter**: We gaan als eerste stemmen over de procedure Wensen en bedenkingen financiering vervangende nieuwbouw gebouw 'Grizzly' op Pivot Park.

30/21 Procedure Wensen en bedenkingen financiering vervangende nieuwbouw gebouw 'Grizzly' op Pivot Park

De **voorzitter**: We gaan als eerste stemmen over het amendement, amendement A18, 'Draagvlak meten voor definitief akkoord Grizzly'. Ik loop de fracties af. VVD.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Salden** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Van Diemen-Vereijken** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Voor.

De **voorzitter**: PvdA.

De heer **De Kort** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: Groep Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Tegen.

De **voorzitter**: Groep De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS):Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De voorzitter: Ik denk verworpen? Ja, dat klopt ook.

Dan gaan we naar het ontwerpbesluit Statenvoorstel 30/21 zelf. VVD.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Salden** (D66): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Van Diemen-Vereijken** (GL): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Tegen.

De **voorzitter**: PvdA.

De heer **De Kort** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: Groep Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Tegen.

De **voorzitter**: Groep De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De voorzitter: Dat klinkt als een meerderheid. Het is aangenomen.

Dan ga ik naar Statenvoorstel 29/21, Verordening Treasury Noord-Brabant 2021.

29/21 Verordening Treasury Noord-Brabant 2021

De **voorzitter**: Als eerste gaan we stemmen over amendement A19, 'Geen investeringen en fondsmiddelen'.
De VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Thijssen** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Van Boxel-van Gruijthuijsen** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Voor.

De **voorzitter**: PvdA.

Mevrouw **De Kinkelder** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: Groep Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Voor.

De **voorzitter**: Groep De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Dat klinkt als verworpen. Ja, dat klopt ook.

Dan gaan we naar amendement A20, 'Geen inzet van beleidsmiddelen voor risicoafdekking'. VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Thijssen** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Van Boxel-van Gruijthuijsen** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Voor.

De **voorzitter**: PvdA.

Mevrouw **De Kinkelder** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: Groep Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Voor.

De **voorzitter**: Groep De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Verworpen.

Dan gaan we naar amendement A21, 'tis anders verèkes veul geld, of niet dan?' VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Thijssen** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Van Boxel-van Gruijthuijsen** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Voor.

De **voorzitter**: PvdA.

Mevrouw **De Kinkelder** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: Groep Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Voor.

De **voorzitter**: Groep De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Dat klinkt als verworpen. Ja, dat klopt ook.

Dan gaan we naar het ontwerp-Statenvoorstel 29/21, de Verordening Treasury. VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Thijssen** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Van Boxel-van Gruijthuijsen** (D66): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Voor.

De **voorzitter**: PvdA.

Mevrouw **De Kinkelder** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: Groep Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Tegen.

De **voorzitter**: Groep De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: dat klinkt als aangenomen. Dat klopt ook.

Dan ga ik naar de motie M118, 'Publieke taak niet te ver oprekken'. VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Thijssen** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Van Boxel-van Gruijthuijsen** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Voor.

De **voorzitter**: PvdA.

Mevrouw **De Kinkelder** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: Groep Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Voor.

De **voorzitter**: Groep De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Dat is verworpen.

Dan hebben we de stemmingen gehad, in die zin dat we gaan naar de acclamatiestukken. Dat is het ontwerpbesluit Statenvoorstel 46/21, ontwerp-Statenvoorstel 48/21, ontwerp-Statenvoorstel 50/21, dat zijn de notulen, en ontwerp-Statenvoorstel 52/21, Lijst ingekomen stukken.

46/21 Afgeven verklaring van geen bedenkingen op de Wabo-aanvraag onderdeel strijdig gebruik in het kader van het Provinciaal Inpassingsplan 'Nieuwe Verbinding Grenscorridor N69'

48/21 Verantwoording fractievergoedingen 2020

50/21 Notulen vergadering Provinciale Staten 23 april 2021 en de voortgezette vergadering 21 mei 2021

51/21 Lijst met Ingekomen Stukken Provinciale Staten 16 juli 2021

De **voorzitter**: Ik ga ervan uit dat wij die inderdaad bij acclamatie kunnen vaststellen. Dan is dat bij dezen geschied.

Dan komen we daarmee aan het einde van deze vergadering. U heeft geen diner aangeboden gekregen, maar er zijn wel worstenbroodjes bij de bar, zodat u niet helemaal met een lege maag naar huis hoeft. Dit was de laatste vergadering voor het zomerreces. Ik constateer dat het afgelopen jaar wederom een enerverend politiek jaar is geweest. Hopelijk komen we allemaal weer fris terug na een welverdiend reces, samen met een nieuw college en in de geest van de open parlementaire samenwerking, en gaan we met elkaar aan de slag de rest van de periode voor ons mooie Brabant.

Waar u ook uw reces doorbrengt, ik wens u allemaal een hele mooie zomer toe en zie u graag terug in september. De eerstvolgende Statenvergadering vindt plaats op 1 oktober 2021.

Daarmee sluit ik de vergadering. Dank u wel.

Sluiting

De voorzitter sluit om 18.20 uur de vergadering.